

2565

สวัสดิ์ปีขาล สุขสราญ

ปรีชาญาณ อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต

ใจสร้างคุณเอนกอนันต์

ศ.(พิเศษ) ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to fading.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script. The text is very faint and difficult to decipher.

Continuation of the handwritten text, appearing as a block of cursive writing. Some words are more distinct than others.

Final section of handwritten text at the bottom of the page, including what might be a signature or a closing phrase.

อว.สร้างคุณเอนกอนันต์

เป้าหมาย ทิศทาง ข้อเสนอ และนโยบาย

ของ

ศ. (พิเศษ) ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัย และนวัตกรรม

บทนำ

นับจากกลางเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ถือเป็นความโชคดีของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม หรือที่เรียกชื่อกันสั้นๆว่ากระทรวง อว. ที่ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้รับแต่งตั้งมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว.ของเรา หลายคนรู้จักท่านในฐานะที่เป็นครูบาอาจารย์ นักบริหาร นักการเมือง นักเดินทาง ผู้ลุ่มหลงในประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และสุนทรียศาสตร์ มิใช่เพียงเฉพาะของไทยแต่ของทั่วโลกเลยทีเดียว แต่วันนี้ ท่านจะได้รับฟังมุมมองและเรื่องราวของ ดร.เอนก ในฐานะรัฐมนตรีว่าการ อว. หนังสือ “อว.สร้างคุณเอนกอนันต์” เล่มนี้ เป็นเสมือนบ้านหลังหนึ่งที่จะพาท่านไปเห็นมุมมอง แง่คิด และประสบการณ์ของท่านรัฐมนตรีเอนกที่ได้ถ่ายทอดมาเป็นนโยบาย ข้อเสนอ การขอสั่งการ ข้อคิดให้กับผู้ที่มีโอกาสมาสดับฟังเวลามาเยี่ยมบ้าน หรือมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของบ้าน

บ้าน อว. หลังนี้แบ่งออกเป็นสามห้องใหญ่ เปิดห้องแรกออกมา จะได้พบกับห้องรับแขกที่เล่าถึง 1) นโยบายภาพรวมที่ท่านรัฐมนตรีได้กำหนดเป้าหมาย เน้นทิศทาง และมอบนโยบายให้กับคนของกระทรวง อว.และพี่น้องชาวไทย ลำดับถัดไป จะเป็นห้องอาหารที่มีเมนูเลิศล้ำพร้อมไปด้วย 2) แง่คิดและข้อสั่งการด้านอุดมศึกษา และวิทยาศาสตร์ตลอดช่วงปีกว่าๆที่ผ่านมา และเมื่อเดินต่อยังห้องพักผ่อนหย่อนอิริยาบถ ก็จะได้ยินเรื่องราวเกี่ยวกับ 3) นโยบายและโครงการสำคัญของ อว. ที่มอบยังหน่วยงานวิจัย และมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยที่หลังจากรับชากาแฟเรียบร้อยแล้ว ท่านจะ

พบกับบทส่งท้ายจากท่านรัฐมนตรีด้วยโครงการเด่นในรอบ 12 เดือนที่เป็นที่รู้จักกันในนาม “12 เดือน 12 ดี”

เริ่มต้นจากห้องรับแขกที่ท่านรัฐมนตรีได้เน้นย้ำแก่บุคลากรภายใต้โอว. ว่าแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีนั้นได้ปกรองให้ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ. 2580 อว. ในฐานะที่เป็นกระทรวงแห่งสรรพวิทยาการจะมุ่งคว่ำธง ขับเคลื่อนให้ไทยก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือ ‘อารยะ’ ในอีก 10 ปีข้างหน้าให้ได้ “Mindset และ Perspective” จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก หากเรายังไม่เชื่อในความสามารถของคนไทยเราเอง เราก็จะขยับตามคนอื่นไม่ทัน การเขียนแผนและยุทธศาสตร์นั้นถือเป็นเรื่องที่สำคัญไม่น้อย แผนต้องเขียนโดยผู้นำ เขียนโดยคนที่เคยนำรบ เพราะนักรบที่ออกศึกในสนามจริงมาแล้วจะเห็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของกองทัพ คนเป็นผู้นำต้องสามารถเป็นแบบฉบับให้กับคนอื่นได้ หากยังนำได้ไม่ดี ก็ต้องรู้จักเรียนรู้จากผู้อื่น และที่สำคัญกว่า ต้องทำให้คนในบ้านมีความสุข มีคุณธรรม ร่วมกันสร้างผลงานตามแผนที่ได้วางเอาไว้

หลายๆ ครั้ง เราจะพบว่าแผนของประเทศมักได้รับการศึกษาอ้างอิงมาจากนโยบายสาธารณะตามแบบอย่างของประเทศตะวันตก แต่บางครั้งก็ใช้ไม่ได้กับบริบทของประเทศไทยเพราะการทำนโยบายสาธารณะของตะวันตกมักเป็นเรื่องของสากล ในขณะที่ไทยมักมองในเรื่องของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และลักษณะประจำชาติ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น เรื่องของ Generation ที่ทางตะวันตกมักแบ่งโดยดูจากเหตุการณ์สำคัญๆ ของโลกหรือการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีใหญ่ๆ ไม่ว่าจะเป็น Baby Boomer, Gen X, Y หรือ Z ซึ่งถ้ามองให้ลึกซึ้งแล้ว วิธีคิดที่แบ่งคนออกเป็นช่วงวัย อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัยได้ หรืออย่างกรณีตัวชี้วัด เราจะพยายามขยับตัวเองตามตัวชี้วัดที่ตะวันตกได้ออกแบบเอาไว้ แต่พบว่าที่ผ่านมา เรามักมองข้ามจุดเด่น ความเข้มแข็งที่เป็นรากเหง้าของชาติเราเอง

เมื่ออย่างกรายเข้าสู่ห้องอาหารของบ้าน อว. บรรดาแ่งคิด ข้อสั่งการด้านอุดมศึกษา และวิทยาศาสตร์ได้ถูกจัดวางเรียงให้ได้เรียนรู้และลิ้มรสอย่างน่าสนใจ เมื่อชาติบ้านเมืองเกิดวิกฤติ สถาบันหลักที่เป็นทั้งความหวังและที่พึ่งของชาวไทยหนีไม่พ้นมหาวิทยาลัย ภายใต้วิกฤติโควิด-19 นี้ มหาวิทยาลัยแทบทุกแห่งต่างร่วมแรงร่วมใจ เป็นกองหนุนช่วยกันหน้าให้ความช่วยเหลือและกู้สถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีโรงเรียนแพทย์หรือไม่มีโรงเรียนแพทย์ก็ตาม โรงพยาบาลสนามถูกจัดเตรียมรองรับผู้ป่วยทุกระลอกของวิกฤติ เครื่องมือทางการแพทย์ไม่ว่าจะเป็นชุดหมี PPE หน้ากาก ความดันบวก ห้องความดันลบ วัคซีนที่กำลังอยู่ระหว่างการทดสอบ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึง Resilience ที่มีอยู่ในตัวคนไทย นักวิจัยไทย

อย่างไรก็ตาม การจะไปสู่ธงชัยในการเป็นประเทศพัฒนาแล้วนั้นไม่ได้ทำเฉพาะชาติเดียวที่เป็นวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ยังต้องทำอีกขบวนการหนึ่งคือเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม ในช่วงที่ท่านรัฐมนตรีมาอยู่ดูแลบ้านอว. หลังนี้ ท่านได้ริเริ่มการตั้งวิทยาลัยสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย (ธัชชา) (Thailand Academy of Social Sciences, Humanities, and Arts, TASSHA) โดยมุ่งหวังให้ปราชญ์นักวิชาการไทยได้ช่วยปลูกต้นซึ่งมรดกวัฒนธรรมล้ำค่าให้เป็นที่รู้จักและยกย่องยังอารยประเทศ เน้นย้ำถึงความสำคัญของสิ่งที่บรรพบุรุษของไทยได้ริเริ่มและลงทุนไว้ แม้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในบริบทที่ต่างกันออกไป แต่ก็พร้อมและน้อมรับนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพราะภารกิจสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยคือการช่วยให้ประเทศไทยดีดตัวเองออกจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง

หลายประเด็นที่ได้กล่าวข้างต้นนั้น เป็นเมนูเลิศรสที่แต่ง ที่ปรุงกันอยู่ในครัวในบ้านของ อว. แต่เราไม่ได้อยู่เพียงลำพังในโลก เราต้องคอยสอดส่องดูว่าภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์

ภูมิเศรษฐศาสตร์ที่ซีกตะวันออกของโลกมีความหมายขึ้นอย่างมีนัยสำคัญนั้น ไทยควรมียุทธศาสตร์ ทิศทางของการสร้างพันธมิตร ควรร่วมงานวิจัยกับใคร อย่างไร จะต้อง Priority มี Focus ต้องทำงานแบบมีธง ต้องหาทางเบี่ยง ทางเลี้ยว ทางลัด ต้องหาประเทศพันธมิตรที่จะช่วยให้การวิจัย วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของเราก้าวกระโดดไปได้ โดยไม่กลัวการเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยี และที่สำคัญ ตัวของเราเองจะต้องเลิกการทำงานแบบ “ถมหลุม เท้าไทร้ ก็ไม่รู้จักเต็ม” เพราะทรัพยากรของเรามีจำกัด

หลังจากอิมเมกกับบรรณรสนในห้องอาหารแล้ว เตรียมขยับมารับชากาแฟในห้องพักอิริยาบถของบ้าน อว. เรียนรู้เรื่องราวของโครงการสำคัญๆ ของ อว. ไปกับท่านรัฐมนตรี เริ่มต้นจากโครงการ U2T มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ ที่เปลี่ยนวิกฤติโควิด-19 ให้เป็นโอกาส เกิดการจ้างงานบัณฑิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป รวมหกหมื่นคนไปทำงานเก็บข้อมูล และทำโครงการพัฒนาตำบลจำนวนสามพันตำบลทั่วประเทศ ความสำเร็จของโครงการ U2T ทำให้มีพันธมิตรเพิ่มมากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชน ก่อให้เกิดความยั่งยืนของการทำงาน นับเป็นการหยั่งรากแก้วแห่งความสำเร็จที่พร้อมจะขยายผลให้เติบโตขึ้นในอนาคต และโครงการที่จะไม่กล่าวเสียมิได้เลยก็คือ การตั้งวิทยาลัยสงฆ์ศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ แห่งประเทศไทย (ธัชชา) เพื่อช่วยขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นชาติที่พัฒนาแล้ว ผ่านการเดินสองขาได้แก่การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และอีกขาหนึ่งคือเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นส่วนที่ธัชชาสามารถส่งเสริมและสนับสนุนได้

การจะทำงานให้เห็นผลได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องออกจากหอคอยงาช้าง นำเอาผลงานวิชาการและงานวิจัยมาช่วยสังคมภายนอก ถือเป็น การ “Engage” ของมหาวิทยาลัยกับสังคม และเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิด University Engagement มากยิ่งขึ้น กระทรวง อว. ได้เพิ่มเกณฑ์ในการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ (ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์

และผู้ช่วยศาสตราจารย์) โดยไม่ใช้ตำราหรือการวิจัยอีก 5 ประเภท เพิ่มเติมจากการขอตำแหน่งทางวิชาการแบบเดิมที่ใช้ตำราและงานวิจัย และก่อนจะปิดบ้านอว. ในหนังสือเล่มนี้ ผลงานเด่น 12 เดือน 12 ปีได้ถูกนำเรียงร้อยถ่ายทอดสู่ท่าน ก่อนที่ท่านจะกลับบ้านไปพร้อมกับรอยยิ้มและความภาคภูมิใจกับผลงานของกระทรวง อว. ภายใต้ผู้นำที่ชื่อ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์

สารบัญ

เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และทิศทางของ อว.

1. นวัตกรรมนำอนาคตไทย 11
2. Mindset และ Perspective 33
พาไทยไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว
3. อดีต ปัจจุบัน อนาคตประเทศไทยกับมุมมองของรัฐมนตรี อว. 47
4. วิทยาศาสตร์ไทยไม่แพ้ใคร 61

แนวคิดและข้อสั่งการด้านอุดมศึกษาและวิทยาศาสตร์

5. สองปีของ อว: ร่วมแรงร่วมใจในยามวิกฤติ 81
6. ขับเคลื่อนไทยด้วยมหาวิทยาลัยนักปฏิบัติ: 95
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
7. ขับเคลื่อนไทยกับนักวิจัยและความท้าทายภายใต้ยุควิถีใหม่ 107
8. ความท้าทายและการขับเคลื่อนระบบ ววน. 121
กับบทบาทของ สกสว.
9. ขับเคลื่อนพหุวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 139
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นโยบายและโครงการสำคัญของ อว.

10. สามเดือนกับ U2T ความสำเร็จและก้าวต่อไป	157
11. วิทยสถานสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย (ธัชชา)	173
12. บทบาทของ อว. ในการพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ เพื่อสร้างโอกาสให้เศรษฐกิจไทย	187
13. พัฒนาเมืองลำปางให้น่าอยู่และมุ่งสู่ความยั่งยืน	197
14. University Engagement กับการเพิ่มเกณท์ตำแหน่งทางวิชาการ	205
15. มุมมอง แง่คิด และทิศทางจาก รมว.อว. ต่อ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (TCELS)	221
16. University Engagement กับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม	231

สรุปผลงานในรอบปี

17. 12 เดือน 12 ดี	249

เป้าหมาย ยุทธศาสตร์
และทิศทางของ อว.

"นวัตกรรม"
นำอนาคตไทย

1

นวัตกรรมนำอนาคตไทย

“การเขียนแผน เขียนยุทธศาสตร์นั้นถือเป็นหัวใจสำคัญ การเขียนยุทธศาสตร์ต้องเป็นของผู้นำ และแผนที่ดีต้องได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคนที่เคยนำทัพ คนที่เคยนำรบ คนที่รบชนะ”

“การมีมุมมองที่จำกัดและไม่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ก็จะไม่เปลี่ยนเพราะข้อมูลและข้อเท็จจริงได้เปลี่ยนไปแล้ว อีกทั้งการวางยุทธศาสตร์ที่ตื้นนั้นต้องคิดจากจุดแข็งของตัวเองเอง ถ้าคิดจะไปแก้ปัญหาทุกเรื่อง นั้นไม่เรียกว่ายุทธศาสตร์ แต่เรียกว่างานประจำ”

“การศึกษาเกี่ยวกับอดีตยุคสุวรรณภูมิด้วยศิลปวิทยาการทั้งปวง จะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่แผ่นดินที่เรียกว่าสยามประเทศ จะสามารถสืบสาวประวัติศาสตร์ไทยย้อนกลับไปถึงสมัยสุวรรณภูมิเมื่อ 2,500 – 3,000 ปีที่แล้ว อันถือเป็นดินแดนอารยชน ไม่ใช่อนารยชน”

นวัตกรรมนำอนาคตไทย¹

ผมจะมาพูดอะไรให้พวกเราฟังสักหนึ่งชั่วโมงเรื่อง ‘นวัตกรรมนำอนาคตไทย’ ในที่นี้หมายถึง นวัตกรรมของ อว. กระทรวงที่ผมว่าการอยู่ ซึ่งจะเป็นนวัตกรรมในหลาย ๆ ด้าน แต่ว่าก่อนที่จะพูดถึงนวัตกรรมอยากขอแบ่งปันความเข้าใจของผมที่ว่า นวัตกรรมหมายถึงอะไร ส่วนใหญ่เราจะเน้นเรื่องใหม่ วิธีการใหม่ กระบวนการใหม่ ผลลัพธ์ใหม่ คือคำว่าใหม่เป็นคำหลัก แต่จริง ๆ แล้วในโลกนี้ไม่มีอะไรใหม่ มันต้องวางอยู่บนของเก่า ความคิดเก่า กระบวนการเก่า ความรู้เก่าด้วย และที่สำคัญคือ จะเอาของใหม่ กระบวนการใหม่ วิธีการใหม่ ความรู้ใหม่ ประสานเข้าไปกับของเก่าของเดิมได้อย่างไร อีกอย่างหนึ่งที่ผมอยากจะแบ่งปันความคิดก็คือ ในการทำ

---

1 คำกล่าวจากการปาฐกถาที่ศูนย์ศึกษาพุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2564

นวัตกรรม เราจะต้องไม่รู้แต่โมเดล รู้แต่ความคิดของประเทศที่เราเอาเป็นแม่แบบเท่านั้น แต่เรายังต้องสนใจความคิดเดิมและของเดิมของเรา ของเดิมที่เป็นจุดแข็งหรือจุดอ่อนก็ต้องรู้ แต่จุดแข็งนั้นสำคัญกว่า แล้วก็ต้องรู้คุณลักษณะสำคัญของเรา ของคนในชาติเรา มีคุณลักษณะไปในทางไหน จึงสามารถเอานวัตกรรมที่ได้มาจากต่างประเทศมาประยุกต์เข้ากับไทยเรา

จริง ๆ แล้วอยากจะแบ่งปันความคิดอีกอย่างหนึ่ง ผมคิดว่า ยุทธศาสตร์ก็ดี แผนก็ดี ในเมืองไทยเราหลายแห่งทำไปทำมาเป็นงานของคนเขียนแผน คนเขียนยุทธศาสตร์ และก็เขียนตามหลักวิชา เขียนตามเอกสารของต่างชาติ เขียนตามแผนของชั้นที่เหนือขึ้นไป ผมคิดว่าจริง ๆ แล้ว แผนที่ดี ยุทธศาสตร์ที่ดี ต้องเป็นของผู้นำ เป็นของผู้บัญชาการ เป็นของนายพล นายทัพ ไม่ได้เป็นของคนเขียนแผน จริง ๆ แล้วแผนที่จะดีต้องได้จากการสัมภาษณ์ ทำ “In depth interview” กับคนที่เคยนำทัพ คนที่เคยนำรบ คนที่รบชนะ หรือคนที่นำทัพไปแพ้กี้ได้แต่ไม่มีบทเรียนให้ อันนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องของการรบอย่างเดียว ที่ผมพูดเป็นการยกตัวอย่างเป็นเรื่องการรบเพราะว่ามันชัดเจนดี ที่ผมคิดในเรื่องยุทธศาสตร์ของ อว. นั้น ผมได้จากการพูดคุยกับคนที่เคยทำงานมา เป็นผู้นำของกระทรวงในหลายรุ่นที่ได้ทำอะไรสำเร็จตั้งแต่ก่อตั้งขึ้นมา ตั้งไข่จนกระทั่งถึงตอนนี้เริ่มเดิน เริ่มวิ่ง ผมจะคุยกับคนเหล่านั้น และที่สำคัญ ยุทธศาสตร์หรือแผนจะต้องเทียบเคียงกับการรบ จะต้องรบชนะ ถ้าเขียนยุทธศาสตร์ เขียนแผนอะไรไปเรื่อย ๆ เหมือนอาร์มภกธา น่าจะต้องปรับปรุง น่าจะต้องทำให้เป็นแผนที่รบชนะ แล้วจะต้องรู้ด้วยว่าจะชนะได้อย่างไร มีอะไรที่เป็นตัววัดว่าเราจะชนะ

ในส่วนของ อว. มีทั้งส่วนอุดมศึกษาและส่วนที่เป็นวิทยาศาสตร์ วิจัย นวัตกรรม และศิลปวิทยาการต่าง ๆ ค่อนข้างจะครบถ้วน อย่างแรกที่ผมเข้ามาในกระทรวงนี้ ผมก็ได้ทราบว่าคุณประเทศเรามีด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไม่น้อย แต่เป็นอะไรที่รู้กันแต่ในกระทรวง คนนอกไม่ค่อยรู้ ผมยังพูดหยอกเล่นในกระทรวงว่ากระทรวงเรามีความลับอยู่เยอะ ไม่ค่อยเปิดเผย

ให้ใคร เราถือตัว เราไม่ค่อยเล่าเรื่องให้ใครคนอื่นฟัง แต่จริง ๆ แล้วคงมีเหตุผลอะไรมากกว่านี้ ผมพูดที่เล่นที่จริงให้เค้าได้ยิ้มกัน เช่น ถ้าเทียบในอาเซียนทั้งหมด วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในไทยจะอยู่ในอันดับ 2 รองจากสิงคโปร์เท่านั้น เราเหนือกว่ามาเลเซีย เหนือกว่าอินโดนีเซีย เหนือกว่าเวียดนามมาก บางท่านเอาแต่กลัวว่าเวียดนามจะแซงเรา ถ้าไปดูด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเวียดนาม ยังตามหลังเรามาก เรานำฟิลิปปินส์ เราจะแพ้อยู่ก็เพียงสิงคโปร์แต่ก็ไม่ใช่ทุกด้าน เรามีเครื่องฉายแสงซินโครตรอน ซึ่งในอาเซียนมีที่เดียวในไทย สิงคโปร์ไม่มี เรามีเครื่องโทคาแมค (Tokamak) ซึ่งในสิงคโปร์ก็ไม่มี และเราก็กำลังจะทำดาวเทียมและยานอวกาศ แล้วก็มีแผนของเขาอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนที่ผมจะเข้ามา ว่าภายใน 7 ปี เขาจะส่งยานอวกาศไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ นี่ก็ซ็อค ผมซ็อค พวกเราทุกคนฟังผมพูดก็คงจะซ็อคตามบ้าง เพราะเรามีมุมมองกันว่าประเทศไทยนั้นไม่มีอนาคตทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากนัก เราไม่เชื่อว่าประเทศไทยจะเป็นชาติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ บางคนยังรู้สึกด้วยว่าประเทศไทยยังต้องพัฒนามาก มีปัญหาเยอะเหลือเกิน

งานยุทธศาสตร์นั้นสำคัญที่ข้อมูลความเป็นจริง แต่ที่สำคัญด้วยก็คือ มุมมอง ถ้ามีมุมมองที่จำกัดแล้วเป็นมุมมองที่ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อข้อมูลมันเปลี่ยนแปลงแล้ว แต่มุมมองไม่เปลี่ยนแปลงก็จะทำให้ยุทธศาสตร์ของเราไม่เปลี่ยนแปลง เราอาจประเมินตัวเองต่ำเกินไป หรือว่าในทางกลับกัน ประเมินตัวเองสูงเกินไป แต่ผมคิดว่าประเทศไทยเรามากประเมินตัวเองต่ำเกินไป ชนชั้นนำประเมินกำลังของประเทศต่ำเกินไป และผมคิดว่าพวกท่านที่นั่งอยู่ในที่นั่งไม่น้อยก็คิดแบบชนชั้นนำของไทยคือ มองพลังกำลัง ศักยภาพ มองอนาคตของประเทศต่ำเกินไป พอไปฟังเรื่อง “Space consortium” ซึ่งเป็นภาคี เป็นความร่วมมือของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานทางวิทยาศาสตร์ของกระทรวง ประมาณ 20 หน่วยที่เขากำลังร่วมกันทำใน 7 ปีข้างหน้า ส่งยานอวกาศไทยไปโคจรรอบดวงจันทร์

เรื่องเหล่านี้ทำให้ผมได้ทราบว่าจริงๆแล้ว เรามีคนเก่งเป็นจำนวนมาก ฟังแล้วไม่อยากจะ เห็นได้จากการส่งคนไปเรียนที่ไหนก็เรียนได้หมด มหาวิทยาลัยที่เรียนยากแสนยากก็เรียนกันได้หมด แล้วก็จบกลับมามากมาย ยังไม่เห็นว่าเขาทำงานอะไรให้สำเร็จ แต่พอมาฟังจริงๆ ดู “Space consortium” เป็นต้น ก็จะพบว่าพวกเขานั้นเก่งมาก เขาเริ่มจากทำดาวเทียม ดวงเล็ก ๆ แล้วต่อไปจะทำดาวเทียมที่ใหญ่ขึ้นซับซ้อนขึ้น คนที่เป็นหลักมีหลายคน แต่ผมขอยก 2 คนเท่านั้น อายุประมาณ 30 ปลาย ๆ คนหนึ่ง 40 คนหนึ่ง คนที่อายุ 30 ปลาย ๆ จบจากมหาวิทยาลัยอวกาศของจีนประจำ ปักกิ่ง เรียกเป็นภาษาจีนว่า “เป่ย์หาง (Beihang)” อีกคนหนึ่งอายุ 40 เป็น คนอุดรดิตต์ หน้าตาก็ยังเด็ก เหมือนเด็กมัธยมปลาย แต่ว่าอายุ 40 ไปเรียน ที่ญี่ปุ่นไปเรียนตั้งแต่มัธยมปลาย ปริญญาตรี โท เอก และก็เรียนเรื่องการ สร้างดาวเทียม เรียนกับอาจารย์ของญี่ปุ่นซึ่งตอนนั้นญี่ปุ่นก็ยังสร้างดาวเทียม เองไม่ได้ เพราะฉะนั้น เขาก็ได้ไปร่วมงานกับอาจารย์ของเขาซึ่งเป็นกำลัง สำคัญในการสร้างดาวเทียมและยานอวกาศของญี่ปุ่นในเวลาต่อมา เรียกว่า ไปเห็นตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นเลย กลับมาก็ไปสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัย พระจอมเกล้าพระนครเหนือ (มจพ.) สองคนนี้เป็นกำลังสำคัญ แต่ก็มี คนอื่น ๆ ประกอบด้วยอีกมากพอสมควร

การทำยานอวกาศกับการทำดาวเทียมไม่ต่างกัน เมื่อทำดาวเทียมได้ และขนาดใหญ่ขึ้นจนถึง 150 กิโลกรัม ก็จะใช้เวลาประมาณ 4 ปีจากนี้ไป หลังจากปีที่ 4 ก็จะสร้างให้เป็นยานอวกาศ ยานอวกาศก็คือดาวเทียมที่ขับเคลื่อนได้ ขับเคลื่อนด้วยแก๊ส “Xenon” โดยใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ทำ ปฏิกิริยากับ “Xenon” แล้วเกิดเป็นไอออน จะใช้ไอออนผลักให้ยานอวกาศ เคลื่อนไปข้างหน้าแต่เขาจะทำแบบประหยัดที่สุด เพราะว่าเขารู้ดีว่า ถ้าเสนอ อะไรที่ไม่ประหยัดจะถูกสังคมแย้งว่าทำไมไม่ไปถมถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ เหมือนพระจันทร์ให้มันตีก่อนแล้วค่อยคิดที่จะไปทำจรวด ซึ่งทัศนคติแบบนี้ ผมฝากชนชั้นนำที่มานั่งเรียน ณ ที่นี้ว่าเป็นอันตรายมากต่อการพัฒนาประเทศ

ดูถูกตัวเอง แล้วก็ไม่คิดทำอะไรที่ก้าวหน้า คิดแต่จะซ่อมแซมของที่จะมีอยู่ แต่ก็ไม่ได้คิดที่จะก้าวไปข้างหน้า ฉะนั้น สิ่งที่เขาเอาวิชาที่เขามาเรียน ทดลอง มาเรื่อย ๆ พบว่าทำอะไรเองได้มากขึ้นเรื่อย ๆ นี่เป็นสิ่งที่คนภายนอกไม่ค่อย รู้กันเกี่ยวกับ อว.

เวลานี้ อว.ทำอะไรที่ “Medium-tech” หรือ “Hi-tech” ด้วยตัวเอง ได้มากขึ้น ๆ เราเริ่มมีอาการเหมือนตอนที่สิงคโปร์ก้าวกระโดดทางวิทยาศาสตร์ เหมือนตอนที่เกาหลีก้าวกระโดดทางวิทยาศาสตร์ เหมือนตอนที่จีนก้าวกระโดดทางวิทยาศาสตร์ เราเริ่มมีอาการของคนที่ไม่ได้อยู่ในประเทศที่พัฒนา แต่เริ่มมีอาการของคนที่อยู่ในประเทศที่กำลังจะเป็นประเทศที่พัฒนา อย่างน้อยในขั้นต้นคือ ถ้าเราทำ “Medium-tech” และ “Hi-tech” ได้ ก็จะติดตัวเองให้พ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้ ประเทศที่ติดอยู่กับ ดักรายได้ปานกลางก็คือค่าแรงนั้นแพงเกินกว่าที่จะทำอุตสาหกรรมแรงงาน ราคาถูก ดังที่เราเห็นได้จากการที่เราต้องเอาแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำและ คนไทยเองก็ไม่ยอมทำเพราะว่าค่าจ้างมันถูกเกินไป อุตสาหกรรมประเภทนี้ เราทำไม่ได้แล้ว ตลอดเวลาที่เราวัดกันว่าเวียดนามกำลังหายใจรดต้นคอเราก็เพราะเรามีค่าแรงแพงแต่ที่เวียดนามค่าแรงถูก และมีประสิทธิภาพของ แรงงานก็ได้ดีด้อยกว่าพวกเราแต่ค่าจ้างถูกกว่าเรามาก เรานั้นเหมือนนกที่บินอยู่ระดับกลางแล้วถูกประเทศที่ค่าจ้างต่ำกว่า เช่น เขมร เวียดนาม และ กัมพูชาจะล่าวด้วย เบียดขึ้นมา ก็ถูกเบียด ถูกชน จากข้างล่าง สะบักสะบอม ครั้นเราจะขยับที่อยู่ในระดับกลางให้มันสูงก็ไม่มีแรงที่จะบินขึ้นไปได้ ถูก สิงคโปร์ เกาหลี จีน ประเทศตะวันตกซึ่งอยู่เต็มท้องฟ้าและถูกข้างบนกระแทก ลงมา บินขึ้นไปก็โดนเขากระแทกลงมา เราอยู่เฉย ๆ ตรงกลางก็ถูกข้างล่าง กระแทกขึ้นไป เรียกว่าติดกับดักรายได้ปานกลาง วิธีที่จะออกจากรายได้ ปานกลางมีอยู่ไม่กี่อย่าง ที่สำคัญก็คือ ต้องใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเราผลิตอะไรที่มันเป็น “Medium-tech” และ “Hi-tech” ได้

ขออนุญาตข้ามไป เดี่ยวจะกลับมาพูดเรื่องยานอวกาศและดาวเทียม ต่อ อาการที่ผมบอกว่าเราเริ่มผลิตอะไรได้เองที่เป็น Medium-tech” หรือ “Hi-tech” เช่น “โควิด-19” ครั้งนี้ เรารู้ว่าทำไมเราต้องสนใจ ที่ผ่านมา เราสนใจแต่เรื่อง “วัคซีนโควิด” จะมาหรือเปล่า จะพอหรือเปล่า ติดต่อซื้อได้ หรือยัง อันนี้คิดแบบคนบริโภคเทคโนโลยี แต่ยังไม่ได้ฝึกคิดที่จะเป็นผู้ผลิต เทคโนโลยี เมื่อผมไปพูดที่จุฬาฯ เมื่อหลายเดือนก่อน เขาจะระดมทุนคนละ 500 บาทจากคนล้านคนที่ จะสร้างวัคซีน “ไบยา” ผมก็ได้เรียนให้ที่ประชุม ว่า ผมไม่ได้รู้สึกตื่นเต้นเท่าไรกับคำขวัญของจุฬาฯ ที่พูดว่าวัคซีนเพื่อคนไทย คำว่าเพื่อคนไทยนั้นพูดกันมานานแล้ว จากนี้ไปจะต้องพูดคำว่า “วัคซีนที่ทำโดยคนไทย” สักที นับว่าเป็นครั้งแรกตั้งแต่ฉีดวัคซีนกันมา เป็นครั้งแรกที่จะผลิตวัคซีนได้เอง 3 ชนิด เราให้ทุนไป 7 หรือ 8 ชนิด สามารถผลิตได้เองแล้ว 3 ชนิด เป็นของจุฬาฯ ที่ผลิตได้ 2 ชนิด และของที่มีมหาวิทยาลัยมหิดลผลิตอีก 1 ชนิด ตอนนี้อยู่ในขั้นทดลองขั้นสุดท้ายและคงอีกไม่กี่เดือนข้างหน้าก็ผลิตออกมาใช้ ผลิตออกมาจำหน่าย ออกมาบริจาค ผมได้กำชับไปว่าถึงจะช้ากว่าวัคซีนที่ต่างชาติผลิตและใช้อยู่ในขณะนี้ ก็ช้าไม่กี่เดือนเท่านั้น จะต้องทำต่อไปและทำให้ดี และเรามีอนาคตที่จะเป็นชาติที่ผลิตวัคซีน

ผมว่านี่คือ “Mindset” ใหม่ๆ ยุทธศาสตร์ของเราต้องเน้นการเปลี่ยน “Mindset” ถ้าเราไม่เปลี่ยน “Mindset” ต่อให้เขียนยุทธศาสตร์ เขียนแผน สักเท่าไร ก็จะไม่มีความเปลี่ยนแปลงและยังคงเหมือนเดิม ในมหาวิทยาลัย เรามักปรับปรุงหลักสูตรแต่ไม่เปลี่ยน “Mindset” ใหม่ ปรับหลักสูตรยังไงก็เหมือนเดิม นอกจากไม่มี “Mindset” ใหม่แล้ว ไม่มีความรู้ใหม่ด้วย มีแต่ความปรารถนาที่จะปรับหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา เพราะว่าเราสั่งให้ปรับหลักสูตรทุก 5 ปี ปรับเท่าไร ยิ่งปรับก็ยิ่งเหมือนเดิม หรือบางทีก็ต่างไปเพียงแค่บางส่วน เวลาสอนก็ยังคงเหมือนเดิมเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้น “Mindset” สำคัญ

กลับมาที่เรื่องทำดาวเทียมหรือทำยานอวกาศ ประเด็นสำคัญคือ เมื่อทำดาวเทียมที่ขับเคลื่อนได้ก็คือทำยานอวกาศได้ จุดสำคัญคือตอนจะออกจากวงโคจรของโลก จะต้องมีความเร็วเป็นหมื่น ๆ กิโลเมตรต่อชั่วโมง เพื่อจะออกจากแรงดึงดูดของโลก อันนี้ต้องใช้พลัง จากนั้นมันจะไปช้า ๆ จะใช้เวลาเดินทางเป็นปีเลย เพราะเราส่งยานอวกาศแบบถูกที่สุด ถ้าเป็นแบบที่ไม่ประหยัด จะใช้เวลาไม่ถึงวันก็ถึงแล้ว ถ้าเดินทางหมื่นกิโลเมตรต่อชั่วโมง ไปดวงจันทร์ ถ้าประมาณสามแสนแปดหมื่นกิโลเมตร ลองคำนวณดู ก็ประมาณ 38 ชั่วโมง แต่เราใช้เวลาเป็นปีเพราะเราจะประหยัดเชื้อเพลิงมากที่สุด กับตอนที่เข้าไปวงโคจรของดวงจันทร์ จะต้องปรับความเร็วได้ อันนี้ก็ต้องใช้พลัง จากนั้นก็จะหมุนรอบดวงจันทร์ ทีนี้ก็มีคนถามอีกว่าจะไปทำไมดวงจันทร์ คนฉลาดแบบนี้เยอะมากคือ ฉลาดในแง่ที่มีตรรกะแต่ไม่มีความรู้ คนจำนวนมากมีตรรกะเอาไว้อ่านผิด อ่านถูก แต่ไม่มีความรู้ และก็ถามต่อไปอีกว่าจะไปทำไม ไปดวงจันทร์นั้น ผมก็บอกว่าถ้าคิดเพียงว่าเราจะเป็นเพียงชาติแรกที่ได้ไปดวงจันทร์อันนี้ไม่ใช่ จะเป็นชาติที่เท่าไรที่ไปดวงจันทร์อันนี้ก็ไม่ใช่ไปดวงจันทร์เพราะอะไร เพราะมันเป็นดาวที่ใกล้โลกที่สุด เราเริ่มต้นเราคงไม่คิดที่จะไปดาวอังคาร ดาวพุธ ก็ต้องไปดวงจันทร์ก่อน แต่สิ่งที่เราจะได้ เราจะทำยานอวกาศได้ สร้างดาวเทียมได้ และที่สำคัญที่สุดเราจะบังคับ Robot ยานอวกาศคือ Robot ครับ เพราะมันไร้คนขับ Robot จะสลบหลับซอมนมาก มันจะอยู่ห่างเราไปถึงสามแสนแปดหมื่นกิโลเมตร แต่เรายังบังคับมันได้ เราควบคุมมันแบบรีโมทได้

ตั้งแต่เรามีสยามประเทศมา เราไม่เคยบังคับอะไรที่ไกลออกไปได้ขนาดนี้ ที่เราเล่น Drone เล่นอะไรกันนี้ ก็บังคับไม่ถึง 10 กิโลเมตร มากที่สุดก็อยู่ระดับ 10 ถึง 90 กิโลเมตรเท่านั้น แต่ว่าอันนี้เราจะบังคับยานอวกาศของเราที่ห่างออกไปสามแสนแปดหมื่นกิโลเมตรได้ แปลว่าอะไร แปลว่าเราจะทำอะไรได้อีกเยอะที่ในอนาคตอาจจะทำให้เกิด “Space economy” ได้ ทีนี้ก็อยากจะพูดเสริมอีกนิดหนึ่งว่า เรื่องดาวเทียม เรื่องยานอวกาศ เรื่อง “Space

economy” เป็นสิ่งที่เราไม่เคยคิด แต่เราทำได้แบบที่เราไม่เคยคิด ซึ่งในการ
ทำแผนหรือทำยุทธศาสตร์ เราต้องสนใจมาดูอะไรที่เกิดขึ้นมาเองโดยที่เราไม่
ได้คิดหรือบางทีมันอาจจะค้านกับสิ่งที่เราคิด อย่างเช่น การพัฒนาประเทศ
เรื่องการท่องเที่ยวเราไม่เคยจะคิดว่าจะทำให้ดีขึ้นขนาดนี้ เราไม่ได้มีทรัพยากร
ที่ลงทุนให้กับการท่องเที่ยวมากนัก อยู่ ๆ มันก็โดดเด่นและก้าวหน้าขึ้นมา
เราทำอะไรอยู่บ้างแต่สัดส่วนน้อยมาก แต่ตอนนี้ การท่องเที่ยวของเรามี
สัดส่วน 20% ของ GDP ภาคเกษตรของเรา 8% ของ GDP เท่านั้น แต่ว่าเรา
ทำเรื่องภาคเกษตรมานาน ทุ่มเทความพยายามมาก ทรัพยากรใส่เข้าไปก็มาก
แต่ยังไม่ไปถึงไหน ในทางตรงข้าม การท่องเที่ยวที่เราไม่ดูแลเท่าไร ที่เป็น
ธรรมชาติเป็นตัวตนของเรา กลับไปได้ดีเหลือเกิน

ผมจึงคิดว่าจะต้องปรับแผนปรับยุทธศาสตร์ใหม่ ส่วนเรื่องดาวเทียม
เรื่องยานอวกาศ เรื่อง “Space economy” เราไม่ได้คิด เราคิดที่จะทำเรื่อง
“BCG” มากกว่า ซึ่งคงเป็นไปได้มากกว่าเรื่องอื่น ๆ เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ
เกษตร อาหาร เกี่ยวกับพลังงาน เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน เกี่ยวกับการ
ท่องเที่ยว เป็นเรื่อง “Common sense” แต่หลายอย่างที่ไม่ใช่ “Common
sense” กลายเป็น “Surprise” การคิดเรื่องยุทธศาสตร์จึงต้องคอยดูเรื่อง
“Surprise” เข้าไว้ ปัจจัยที่เราไม่คาดถึงแล้วเกิดขึ้นอย่างไร ต้องรีบฉวยมัน
เข้ามาทันที เพราะฉะนั้น จึงอยากเล่าให้พวกเราฟังด้วยความเป็นจริงว่าเรา
ไม่เคยคิดเลยว่าเรื่องยานอวกาศ ดาวเทียมนั้นจะไปได้ดีขนาดนี้และก็ศักยภาพ
ที่จะทำเรื่อง “Space economy” ก็มีสูง ผมคิดว่าเป็นไปได้เลย จะไปบวก
กับเรื่องทำเลที่ตั้งของไทยที่ค่อนข้างเหมาะสมมากกับการทำฐานส่งจรวดหรือ
ส่งดาวเทียม ประจวบกับความรู้อันนี้ไปการเดินทางไกลมันจะไม่ใช่
เป็นแค่การเดินทางด้วยอากาศยาน แต่จะผสมระหว่างอากาศยานกับอวกาศ
ยาน ก็คือจะขึ้นลงทางดิ่ง พอไปถึงจุดที่มันจะวิ่งได้เหมือนกับยานอวกาศ จะ
วิ่งเร็วมาก เพราะฉะนั้น อาจจะเดินทางกรุงเทพนิวยอร์กใช้เวลาไม่กี่ชั่วโมง
อาจจะ 2 ชั่วโมงแค่นั้นเอง แต่จะต้องเปลี่ยนสนามบิน จะไม่ใช่บินแบบนี้แล้ว

พอขึ้นถึงระดับอวกาศก็สามารถที่จะบินแบบนี้ แล้วเวลาจะลงก็ลงแบบนี้
อันนี้ ผมคิดว่าเราไม่ควรวางเฉย ต้องฉวยเอาไว้ จับเอาไว้ ติดตามมันไปให้ได้

เหล่านี้เป็นเรื่องที่ผมเองได้เห็นว่าคนไทยนี่เก่งจริง ๆ แต่ว่าผมก็ไม่ได้อมองนวัตกรรมของ อว. เฉพาะเรื่องวิทยาศาสตร์ ในเรื่องวิทยาศาสตร์ของเรานี้เก่งมาก ทำให้ผมเปลี่ยนความคิด จากเดิมผมคิดก็เหมือนคนไทยทั่วไปว่า พวกเราคงไม่เก่งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีคนเรียนเก่งแต่ก็แค่เรียนเก่ง เก่งทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เรามีหมอ มีแพทย์ มีพยาบาลที่เก่งก็คงแค่นั้น ทำเครื่องมือแพทย์อะไรก็ไม่ได้ ได้แต่ใช้เครื่องมือแพทย์ ใช้อย่างฝรั่ง แต่เราปฏิบัติเก่ง ตอนนี้เราเริ่มเป็นไปอย่างตรงข้ามกับที่ผมคิด หมอเราเริ่มผลิตอะไรขึ้นมาได้เป็นจำนวนมาก มีวัคซีนที่พูดไปแล้ว แต่โควิด-19 ยังมีปัญหาเรื่องชุดหมวกที่ป้องกันตัวเองชุด “PPE” ซึ่งที่แรกเราก็วิตกว่าจะหาชุด “PPE” มาจากไหน เพราะราคาเป็นหมื่น ประเทศไทยนั้นต้องการวิกฤติแต่อย่าให้มากเกินไป วิกฤติเหล่านี้ทำให้คนไทยเก่ง ผมว่าเราทำงานได้ดีในสภาวะที่มีวิกฤติ การทำนวัตกรรมของเราเร็วมาก ชุดหมวกใช้เวลาไม่กี่สัปดาห์ ก็ทำขึ้นมาได้ ที่น่าพิศวงคือสามารถผลิตได้ในราคาที่ถูกลงด้วย ชุดหมวกที่ซื้อจากฝรั่งเป็นหมื่น แต่ชุดหมวกที่เราทำเองราคาไม่กี่พัน แล้วล้าหน้าฝรั่งไปอีกคือสามารถซักได้ถึง 40-50 ครั้ง แต่หมวกทั่วไปก็คงไม่ซักมากถึงขนาดนั้น เพราะทีหลังมาราคาถูกลงด้วยแต่ส่วนใหญ่เราใช้มากกว่า 1 ครั้ง แต่ถ้าจำเป็นเราใช้ 40-50 ครั้งได้ ต่อมาก็มีหน้ากากที่ใส่คลุมเข้าไปสำหรับหมวกและพยาบาล ต้องเป็นหน้ากากความดันบวก เราก็ทำได้เรียกว่าชุด “PAPR (Powered Air-Purifying Respirator)” ชุดที่สวมหน้ากากลงไป

ตอนที่เกิดอีโบล่าหลายปีก่อนเราต้องการ PAPR มากเพราะจะช่วยป้องกันหมอกและพยาบาลไม่ให้ติดอีโบล่า ซึ่งเป็นโรคที่น่ากลัวกว่าโควิด-19 เสียอีก เพราะถึงความตายได้ ราคาเป็นแสนและก็หาซื้อไม่ได้ด้วย พอเกิดโรคระบาด ชาติที่ผลิตก็ไม่คิดจะขายแล้ว คิดจะเก็บเอาไว้ใช้เอง แต่พอเกิดโควิด-19 ทำให้พวกเราที่คิดจะผลิต ผลิตขึ้นมา ตอนนั้นผลิตได้ในราคาจาก

เดิมที่ฝรั่งเศสผลิตเป็นแสน เราผลิตได้ในราคา 4,000 บาท ถึง 9,000 บาท แบบราคา 9,000 บาทนี้ถือเป็นแบบคุณภาพดีเลย ถ้าแบบราคา 4,000 บาทจะเป็นแบบที่พอใช้ได้ ขอล่าวถึงห้องความดันลบ เมื่อก่อนก็ต้องใช้เทคโนโลยีของต่างประเทศ ตอนนี้ผลิตห้องความดันลบได้ทั้งแบบชั่วคราวราคาที่ระดับหมื่นไม่เกินแสน เป็นผลงานของสถาบันแสงซินโครตรอนทำขึ้นมา แจกไปแล้วหลายโรงพยาบาล หรือจะทำให้เป็นแบบถาวรก็ได้ โดยใช้คอนเทนเนอร์ทำ เมื่อวานนี้ผมได้แจกไปแล้ว 15 เครื่อง แจกไปให้โรงพยาบาลหลายแห่ง รวมทั้งศิริราช สามารถใช้งานได้ดีเหมือนที่เราใช้ของฝรั่ง ราคาที่ประมาณหนึ่งล้านบาท ไม่ใช่ที่เราเก่งเท่านั้น เรายังทำได้ถูกด้วย การที่เราทำได้ถูกเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าเราสามารถเอาดีทางธุรกิจตัวนี้ได้ แข่งกับคนอื่นได้สบายของเป็นแสนเราผลิตได้ในราคาไม่ถึงหมื่น ของที่เป็นหลายหมื่นเราผลิตได้ไม่กี่พันบาท และยังมีการทำวัคซีนที่ผมได้กล่าวไว้ซึ่งน่าจะผลิตได้ในราคาถูกกว่าของฝรั่งแน่นอน อาจถูกกว่าของจีนด้วย

และเราก็ยังสามารถทำ “ยาฟาวิพิราเวียร์ (Favipiravir)” ได้ด้วย แล้วตอนนี้ก็จะเริ่มผลิตโดยองค์การเภสัชกรรม ในอนาคตเราจะผลิตยา ตั้งใจเอาไว้ว่าเราจะผลิตยาให้มากขึ้น ๆ เราจะไม่ใช่เงินซื้อ จะไม่เป็นโรคนิยมของนอกซึ่งมีอยู่มากในชนชั้นสูงของไทย เราต้องแก้ไขนิสัยนี้ อีกหน่อยพอมียาของนอกเข้ามา เราจะถอดแบบแล้วจะทำขึ้นมาเอง จะต้องเลิกคิดว่าใช้ของนอกดีกว่าเพราะสวย เพราะไฮเทค หลายสิบปีมานี้คนไทยติดการคิดแบบนี้ แม้แต่อาวุธยุทธโธปกรณ์ เราก็ต้องผลิตเอง ไม่ใช่ไปซื้อหรือพึ่งแต่ของนอก มหาวิทยาลัยหลายแห่งของเรามีศักยภาพที่จะผลิตอาวุธ โดยเฉพาะยานยนต์ไร้คนขับที่จะไปเก็บทุ่นระเบิด ที่จะไปสังเกตการณ์ เราจะไม่เปลืองชีวิตทหาร นอกจากนี้เรายังมีเทคโนโลยี “Drone” ซึ่งก็อยากให้กองทัพดำเนินนโยบายที่มีอยู่แล้วที่จะทำอุตสาหกรรมทหาร กระทั่ง อว. ยินดีที่จะร่วมมือ เรามีนักวิทยาศาสตร์เก่ง ๆ อยู่มากทีเดียว ข้อดีของ อว. คืออย่างนี้ เอาดีทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวิทยาการได้ ทั้งชีวิต ไม่จำเป็นต้องโยกย้ายไปคุมกำลังอะไร ในมหาวิทยาลัย

เกียรติยศของเราอยู่ที่การได้เป็นศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ อยู่ที่การ
ได้มีงานวิจัย งานวิจัยของเราได้ยกระดับขึ้นเรื่อย ๆ แต่ถ้าเป็นกระทรวง
อื่น ๆ มีอุปสรรคตรงนี้ คนที่มีบทบาทที่สุด อาจไม่ยอมทำเรื่องวิชาการ

ส่วนทางศิลปะ ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เราก็ส่งเสริม
กระทรวง อว. ไม่ใช่กระทรวงของสายวิทยาศาสตร์เท่านั้น เป็นกระทรวงของ
ศิลปวิทยาการทั้งปวง สิ่งที่ได้ทำไปตั้งแต่ผมเข้ามาคือ ได้จัดตั้งวิทยาลัย
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ขึ้น ในนั้นจะมี 5 องค์กร
ที่จะนำเอาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปศาสตร์ วัฒนธรรมมาเป็น
เครื่องมืออีกเครื่องหนึ่งในการตีประเทศไทยให้พ้นจากกับดักรายได้ปาน
กลาง แล้วในนั้นมีหลายอย่าง ขอยกไม่กี่อย่าง เช่น สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง
ที่ผมให้ธงเอาไว้ คนที่ทำคือนิด้า ให้ธงกับนิด้าภายใน 5 ปี ให้ทำอะไรให้
เศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทยซึ่งพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงริเริ่มให้
กลายเป็นอีกหนึ่งโมเดลในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ ให้เป็น
โมเดลเหมือนของ “มุฮัมหมัด ยูนุส (Muhammad Yunus)” ซึ่งเป็นคน
บังกลาเทศ แต่ได้รางวัล “Nobel” สาขาสันติภาพ เขาสร้างทฤษฎีว่าคนจน
เป็นกำลังสำคัญของเศรษฐกิจทุนนิยม ความสำคัญของคนจนทำให้ภาครัฐ
และภาคธนาคารควรจะให้ใครไฟแนนซ์ไปดูแลนักธุรกิจรายจิว รายเล็ก
จะเป็นคนที่ช่วยทุนนิยมไม่ให้ล่มจม ซึ่งมันตรงข้ามกับทฤษฎีเดิมที่เชื่อว่า
ขนาดยิ่งใหญ่เท่าไรยิ่งดี แต่ความคิดของมุฮัมหมัด ยูนุสนั้นถือว่าขนาดเล็ก
ก็ดี จิวก็ดีเหมือนกัน เราต้องไปช่วยธุรกิจพวกเล็ก พวกจิว ให้เงยหน้าอ้าปาก
อันนี้จะกลายเป็นโมเดลเศรษฐกิจระดับโลกไปแล้ว เราทำเรื่องเศรษฐกิจพอ
เพียงมาหลายสิบปีแล้ว ถึงเวลาที่จะต้องทำให้ถึงขั้นที่เป็นโมเดลเศรษฐกิจ
ระดับประเทศได้ ไม่ใช่เอาไว้ชื่นชมกันเองในประเทศเท่านั้น นี่เป็นเป้าหมาย
เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

อีกอย่างหนึ่งที่ผมอยากจะมาเล่าก็คือเราจะส่งเสริมให้มีการศึกษา
เกี่ยวกับอดีตยุคสุวรรณภูมิในประเทศไทย เพื่อจะเพิ่มมูลค่า คุณค่าให้แก่แผ่นดิน

ดินนี้ แผ่นดินที่เรียกว่าสยามประเทศ ที่เรามีมา ประวัติศาสตร์ของเราเริ่มเมื่อ 700-800 ปีที่แล้ว สมัยพ่อขุนรามคำแหง สมัยพญามังราย สมัยพญาจำเมือง ไปยืนปรึกษาข้าราชการกัน ที่เอามาป็นกันเป็นอนุสรณ์ที่ศาลากลางจังหวัด หลังเก่าของเชียงใหม่ นั่นถือเป็นกำเนิดของประเทศไทย ประวัติศาสตร์ไทยจะเริ่ม นับเมื่อ 7-800 ปีเท่านั้น แต่ความรู้และการวิจัยที่ผ่านมาในรอบหลายสิบปี ได้ศึกษาเกี่ยวกับทวารวดี ขอม เขมร เกี่ยวกับศรีวิชัยที่อยู่ในดินแดนประเทศไทย ในทุกวันนี้มาก่อน เราก็พบว่าประวัติศาสตร์ไทยจริง ๆ น่าจะเริ่มนับตั้งแต่ สมัยทวารวดี ศรีวิชัย หรือละโว้ ลพบุรี ซึ่งถ้านับแบบนี้ประวัติศาสตร์ไทยก็ จะอายุ 1,300 ปี ถึง 1,500 ปี แต่ถ้าใช้วิชาการชั้นสูงมากขึ้น ใช้โบราณคดี ใช้วิทยาการทุกชนิด ใช้ “Remote sensing” ใช้การศึกษาสภาพสิ่งของที่อยู่ ได้ผิวดินลงไปโดยใช้ดาวเทียมยิงสัญญาณทะลุดินลงไปจะพบเมืองเก่าอีกมาก พอสมควร จะพบว่าประวัติของประเทศไทย ควรจะเริ่มนับตั้งแต่ 2,500-3,000 ปีที่แล้ว ในตอนนั้นดินแดนแถบนี้เรียกว่าสุวรรณภูมิ คำนี้ปรากฏในเอกสาร ศาสนาพุทธในเรื่องพระมหาชนกที่ในหลวงท่านทรงเขียนให้พวกเราอ่าน พระ มหาชนกนั้นเรือล่มในมหาสมุทรอินเดียระหว่างที่เอาเรือไปค้าขายกับสุวรรณภูมิ และพระมหาชนกลอยคออยู่ในทะเลนั้น ทะเลนั้นก็คือมหาสมุทรอินเดียนั่นเอง เอกสารจีนก็พูดถึงสุวรรณภูมิแต่จีนเรียกว่า “จินหลิง” เอกสารของพวกโรมัน ก็มีเรียกว่า “Aurea Kheronese” แปลว่า “แหลมทอง” ประเด็นก็คือว่า สุวรรณภูมินั้นเป็นอารยธรรมแล้ว เรามีอารยธรรมที่ร่วมยุคร่วมสมัยจีนโบราณ อินเดียโบราณ ก่อนหน้าที่เราจะมีสุวรรณภูมิ ก่อนหน้าที่เราจะมีทวารวดี ศรี วิชัย เราไม่ใช่อารยชน ไม่ใช่คนป่า เราเป็นอารยชนแล้ว อาจจะไม่ยิ่งใหญ่ เท่ากรีก โรม จีน อินเดีย แต่อย่างน้อยก็เป็นอารยธรรมแล้ว เป็นบ้านเล็กเมือง น้อยมีการค้าขาย รู้จักทำเครื่องปั้นดินเผา ทำงานโลหะ ที่สำคัญที่สุด มีการ ทำ “ลูกปัด” (Bead) และลูกปัดที่พบที่คาบสมุทรไทยไปปรากฏอยู่ในหลุม ศพในสมัยราชวงศ์ฮั่นของจีน ราชวงศ์ฮั่นมีอายุ 2,200 ปีมาแล้ว ถ้าของเรา ไม่ได้ จีนไม่เอาไปใส่ในหลุมศพของบรรพบุรุษอย่างแน่นอน ซึ่งก็แปลว่า

ตอนนั้น ลูกปิดที่ทำที่บริเวณที่ปัจจุบันเป็นประเทศไทยเป็นที่ยอมรับของอารยธรรมอื่น ๆ ด้วย แล้วก็พบอยู่ในโรมัน พบอยู่ในอินเดีย ขณะเดียวกันก็พบของจีน ของโรมันที่อยู่ในคาบสมุทรของไทยซึ่งย้อนไป 2,500-3,000 ปี คนเหล่านั้นเมื่อ 2,500-3,000 ปี ส่วนใหญ่ยังไม่ใช่คนไทย คนไทยจะเข้ามาอยู่แถบนี้ประมาณ 1,300-1,500 ปีที่แล้วเท่านั้นเอง แล้วเมื่อ 700 ปีที่แล้วเอง จึงได้ตั้งบ้านตั้งเมืองของตนเองได้

ประวัติศาสตร์นั้น เราศึกษาได้ 2 แนว แนวทางแรกคือการศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ที่เราเรียกว่าไทย วัฒนธรรมของคนที่เราเรียกว่าไทย อีกแนวทางคือการศึกษาประวัติของพื้นที่ อย่างเช่น ประเทศตุรกี ประวัติศาสตร์ของเขาไม่ได้เริ่มในสมัยที่เขาเริ่มเป็นมุสลิมเท่านั้น ประวัติศาสตร์ของตุรกีต้องเริ่มนับตั้งแต่เขาเป็นส่วนหนึ่งของกรีกโบราณ ตุรกีเดิมเป็นกรีกโบราณกรีกโบราณด้านตะวันออกเป็นที่ตั้งของเมืองทรอย (Troy) ฟังดูแล้วนึกถึงกรีกเลยใช่ไหม แต่จริง ๆ แล้วเมืองทรอยอยู่ในตุรกี ทุกวันนี้ตุรกีก็เป็นที่ตั้งของอาณาจักรโรมันด้วย เมืองอิสตันบูล (Istanbul) เดิมชื่อเมืองคอนสแตนติโนเปิล (Constantinople) เป็นเมืองหลวงอีกแห่งหนึ่งของโรม เมืองหลวงของโรมมีสองเมืองคือโรมกับคอนสแตนติโนเปิล ปัจจุบันเรียกอิสตันบูล ประวัติศาสตร์ของตุรกีจึงควรถุกันนับตั้งแต่สมัยคอนสแตนติโนเปิล เพราะฉะนั้น เวลาไปเที่ยวตุรกี ท่านจะได้สัมผัสประวัติศาสตร์ของกรีกและโรมันด้วย เพียงแต่ว่าอยู่ในประเทศของตุรกีในทุกวันนี้ และการที่เขาขายการท่องเที่ยวได้มากมายเพราะว่าขายทั้งส่วนที่เป็นมุสลิมและส่วนที่มีมาก่อนจะมีมุสลิม

สำหรับประเทศไทยเราก็เหมือนกัน ถ้าเรานับประวัติศาสตร์โดยเริ่มต้นแต่สมัยพยุขนรามเท่านั้น ก็จะมีคนทั้งโลกสนใจไม่มากนักเพราะไม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์โลก ไม่เกี่ยวกับเรื่องอารยธรรมโลกเท่าไรนัก ทำให้ประเทศไทยมีภาพเป็นผู้รับอารยธรรมของคนอื่นอย่างเดียว แต่ถ้าเราย้อนกลับนับไปจนถึงสมัยทวารวดี ศรีวิชัย ละโว้ เขมรได้ คนที่สนใจเรื่องของเอเชีย

ภาคเนย์จะต้องสนใจประวัติศาสตร์ของไทยมากขึ้น เพราะร่วมสมัยกับเอเชีย
ภาคเนย์ทั้งหมด และถ้าเราสามารถสืบสาวไปจนถึงยุคสุวรรณภูมิ คนที่ศึกษา
เรื่องอารยธรรมของโลกทั้งหมดต้องให้ความสนใจประเทศไทยอย่างแน่นอน
และการที่ประเทศไทยเป็นพื้นที่งานโบราณคดีที่เข้าถึงง่ายที่สุด ปลอดภัย
ที่สุด สะดวกที่สุด จะดึงดูดให้นักโบราณคดีระดับโลกมาทำงานที่ประเทศไทย
เป็นโอกาสทองที่เราจะผลักดันคณะโบราณคดีของเราให้เป็นคณะระดับโลก
ได้ในเวลาอันสั้น

อันนี้ก็เป็นความคิดอีกอันหนึ่งที่ยากจะแบ่งปันพวกเรา ทำอะไรไม่
ควรไปคิดทำตามประเทศที่เขาล้ำหน้าเราไปแล้ว ไทยเดินตามทีละก้าวเหมือน
ที่เขาเดิน ในขณะที่เขาเดินล้ำหน้าเราไปเป็นหมื่นก้าว พันก้าวแล้ว มันย่อมไม่
สำเร็จ จะต้องมียุทธศาสตร์ประเภทที่ใช้ทางเบี่ยง ใช้ทางลัดแล้วก็พร้อมที่จะ
ก้าวกระโดดใหญ่ ๆ ที่ใหญ่กว่าปกติ อย่างแม้แต่ระมัดระวังจนเป็นเพียงการ
เดินก้าวเล็ก ๆ ต้องหาทางลัด ทางเบี่ยง จะทำให้เราตามคนอื่นทัน เราจะ
ต้องหาทางเลี่ยง หาทางลัดแล้วก็ต้องก้าวกระโดดใหญ่ ๆ คิดถึงเกาหลี คิดถึง
สิงคโปร์ คิดถึงไต้หวัน คิดถึงจีน เขาก็ใช้วิธีนี้ บางทีก็คือเอาของคนอื่นไปถอด
แบบ หรือยอมให้ฝรั่งเข้ามาขายของ Hi-tech ในประเทศจีน ซึ่งจีนใช้ความ
ใหญ่ของตลาดเป็นตัวล่อให้ฝรั่งเข้ามา แต่เมื่อเข้ามาแล้วคนจีนก็สามารถที่จะ
ถอดแบบและเรียนรู้ตามได้เร็วมาก “iPhone” นั้น ทำในจีน แต่เทคโนโลยี
เป็นของอเมริกัน ส่วนชิพนั้นเป็นของเกาหลี ซึ่งจีนก็เข้าไปทำ ประเด็นคือเขา
เรียนรู้ได้เร็วเหลือเกิน เราที่ไม่รู้ว่าเขาสอนกันด้วยวิธีไหน

เมื่อก่อนจีนนั้นรถไฟธรรมดา ยังทำไม่ได้เลย ทำได้แต่แบบธรรมดา แต่
เมื่อปี 10 ที่แล้ว เขาตัดสินใจที่จะเดินทางลัด เขาก็ไปซื้อรถไฟความเร็วสูงที่
ดีที่สุดในโลกมา มาถึงเขาก็ถอดแบบกัน แล้วก็เลียนแบบและต่อยอด ตอน
นี้รถไฟความเร็วสูงของจีนวิ่งได้เร็ว เร็วกว่าเกือบจะทุกบริษัทของโลก ตอนนี้
ประสบการณ์การทำรถไฟความเร็วสูงของจีนเหนือกว่าทุกประเทศ ทางรถไฟ
ในจีนนั้นยาวมาก แผ่นดินใหญ่มาก ภายในเวลา 10 ปี จีนได้ “Take a giant

step” คือก้าวกระโดดครั้งใหญ่ และเวลานี้ในโลกนี้หาบริษัทที่ทำรถไฟความเร็วสูงได้ดีกว่าจีนยากมาก เพราะมีประสบการณ์น้อยกว่าจีน ขนาดเยอรมันที่เรียกว่าเก่งมากทางนี้ รถไฟในเยอรมันนั้นก็มีเป็นหลายพันกิโลเมตร แต่รถไฟความเร็วสูงของจีนนั้นหลายหมื่นกิโลเมตร อีกสักพักก็จะเป็นแสนกิโลเมตร แล้วใครจะมามีประสบการณ์เท่ากับจีน แต่ทำไมจีนถึงทำได้ ก็เพราะเขาคิดเรื่อง Bypass คิดเรื่อง “Take a giant step” มาตลอดนั่นเอง

ผมยั่วพวกเราให้คิดในเรื่องก้าวกระโดดใหญ่ ๆ คิดในเรื่องหาทางลัดหาทางเบี่ยง แล้วก็พยายามทำ มันคงไม่ได้ทั้งหมดหรอก ต้องมีจิตใจที่เห็นโลกในเชิงบวก ทำได้น้อยก็ยังดีกว่าที่ทำได้ไม่เลย ทำได้พอสมควรก็ยังดีกว่าทำได้น้อย ทำในที่ทำงานไม่ได้ก็ทำนอกที่ทำงานได้ ทำในองค์กรของตัวเองไม่ได้ก็ทำกับคนอื่นได้ ขอให้พยายามคิดอะไรแบบนั้น เพราะว่าคนเรานั้นคิดอะไรได้มากกว่าหนึ่งวิธีเสมอ แต่เมื่อทำ ๆ ไปแล้ว เรามักจะตกอยู่ในกับดักที่ว่าคิดได้วิธีเดียว แล้วก็กำลังเข้าตาจนอยู่ ผมคิดว่าวิธีใดก็ตามในการทำยุทธศาสตร์ในการทำแผนก็ดี ถ้าทำให้เราตกอับแบบนี้ต้องเปลี่ยนวิธีคิดทันที แม้ว่ามันจะจริงก็อย่าไปคิด แล้วก็เรื่องจริงในทางสังคมมันจริงได้หลายมิติ แล้วก็อยากจะแบ่งปันความคิดอีกอย่าง การที่เราเห็นปัญหาอะไร มันไม่ใช่เป็นตัวปัญหาเท่านั้น แต่มันอยู่ที่กระบวนการปรุงแต่งของเราด้วย เราสามารถปรุงแต่งให้แก้ปัญหาก็กได้ ปรุงแต่งให้อับจนก็กได้ ปรุงแต่งให้มีมตมจนกระทั่งเราไม่อยากจะทำอะไรแล้วก็กได้

สิ่งที่สำคัญในการเป็นนักยุทธศาสตร์คือกำลังใจต้องเข้มแข็ง ต้องหาวิธีคิดที่จะทำให้ตัวเองเข้มแข็ง เพราะถ้าตัวเองอ่อนแอ ท้อแท้ ยุทธศาสตร์จะไปแข็งได้อย่างไร จะเป็นยุทธศาสตร์หลอก ๆ เท่านั้น ท่านทั้งหลายต้องเปลี่ยนทางความคิด ต้องเปลี่ยน “Mindset” ของตัวเอง และเปลี่ยนวิธีปรุงแต่งด้วย ปัญหาคือการปรุงแต่ง แต่ที่ฝรั่งสอนเราเพราะฝรั่งมันไม่มีมุมในเรื่องการปรุงแต่ง ปรุงแต่งเป็นเรื่องของศาสนาพุทธเท่านั้น ศาสนาพุทธเชื่อว่าทุกอย่างปรุงแต่ง ไม่มีความเป็นจริงอันสมบูรณ์ที่ปราศจากการปรุงแต่ง จะปรุงแต่ง

ให้เป็นยังงี้ก็ได้ เพราะฉะนั้นเวลาที่มีปัญหา ปัญหาที่มันเกิดขึ้นมาได้เพราะต้องมีคนคิดว่ามีปัญหา และคนที่คิดว่ามีปัญหาคิดแบบไหนก็ได้ คิดแบบมีปัญหาล้วนแล้วแก้ไขได้ก็ได้ คิดว่ามีปัญหาคงแก้ไขไม่ได้ก็ได้ อย่างเช่น จีน เมื่อตอนที่เริ่มทำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นประเทศที่จีนที่สุด เป็นเรื่องที่น่าจะท้อแท้แต่จีนไม่ท้อ และการเอานักวิทยาศาสตร์มานั้น จีนไม่ได้สอนให้เป็นนักวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่สอนให้เป็นผู้รักชาติเสียสละ และวิธีของจีนอีกอย่างคืออย่าไปทำทุกเรื่องเพราะถ้าทำทุกเรื่องจะสำเร็จได้ยากเพราะทรัพยากรน้อยอยู่แล้ว อย่างฝรั่งเศสตอนนั้นเจริญทุกเรื่อง แต่จีนไม่ได้เลียนแบบฝรั่ง ถ้าเลียนแบบฝรั่งก็ทำอะไรไม่ขึ้นสักเรื่องเพราะว่าทำมากเกินไป

ยุทธศาสตร์ของไทยเรานั้น ชอบทำทุกเรื่อง ทำมากเรื่องไป จนอดรู้สึกไม่ได้ว่าคนไทยนั้นมองในแง่หลักวิชาการ ไม่ได้มองว่าเป็นยุทธศาสตร์ เพราะยุทธศาสตร์ที่สำคัญนั้น บางเรื่องต้องไม่ทำ แล้วก็เลือกบางเรื่องเท่านั้นเองมาทำ การคิดแบบยุทธศาสตร์ไม่เหมือนการคิดแบบเรื่องของความพร้อม เพราะถ้าคิดแบบความพร้อมในด้านต่าง ๆ สงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามจะไม่มีทางจบลงด้วยชัยชนะของเวียดนาม เพราะสหรัฐฯ พร้อมกว่าเวียดนามทุกอย่าง อาวุธก็พร้อม เงินก็พร้อม ทหารก็มากกว่า การสนับสนุนจากทางสากลก็มาก เวียดนามใช้ยุทธศาสตร์เอาชนะ ไม่ได้เอาความพร้อมมาชนะ ยุทธศาสตร์ของเวียดนามก็คือดึงอเมริการบในหมู่บ้าน เมื่ออเมริกาเข้ามารบถึงในหมู่บ้าน อเมริกาต้องมีมวลชนช่วย แต่อเมริกาไม่มีมวลชนช่วย แต่พวกเวียดนามนั้นมีชาวบ้านช่วย ฉะนั้นรบกันในหมู่บ้านไม่มีทางเลยที่อเมริกาจะรบชนะ และอเมริกาก็ไม่สามารถทิ้งระเบิดใส่ประชาชนได้ด้วย มีบ้างที่ทิ้งพลาดหรือตั้งใจทิ้ง ตั้งใจที่จะกำจัดชาวบ้าน แต่ว่าพอทำไปก็กลายเป็นข่าวร้ายไปทั่วโลก อเมริกาถูกเวียดนามดึงมารบในจุดที่ความพร้อมของอเมริกาไม่มีประโยชน์ เวียดนามมีความเก่งอยู่อย่างเดียวนั้นคือการทำสงครามจิตวิทยา เพราะรู้ว่าอเมริกามีเครื่องบินที่ดีกว่า เวลาเครื่องบินกองทัพอากาศอเมริกามาบินขึ้นมา เวียดนามที่มีกองทัพอากาศอยู่บ้างก็ไม่ส่งขึ้นไปรบเพราะ

เกรงจะถูกกองทัพอากาศสหรัฐฯทำลายหมด อเมริกาส่งกองเรือเข้ามายิงปืนใหญ่ใส่หมู่บ้าน เวียดนามก็ไม่ออกเรือไปรบเพราะถ้าส่งเรือไปก็จะถูกจมด้วยกองทัพเรือสหรัฐฯ แต่เวียดนามตั้งให้อเมริกาเข้าไปทำอะไรที่อเมริกาไม่ถนัดที่สุดคือไปรบในหมู่บ้าน ในที่สุดก็ชนะอเมริกาได้

ทำนองเดียวกัน ยุทธศาสตร์ที่ดีคือยุทธศาสตร์ที่คิดจากจุดแข็งของเรา คิดจากจุดที่ว่าจะต้องสร้างอะไรขึ้นมาก่อนแล้วหาอะไรที่มันสำเร็จขึ้นมาเรื่องหนึ่ง แล้วจะเกิดผลสะท้อนเป็นลูกโซ่ไปทำให้จุดอื่น ๆ แก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ถ้าคิดจะไปแก้ปัญหาทุกเรื่องไม่เรียกว่ายุทธศาสตร์แต่เรียกว่างานประจำ แก้ไปทุกเรื่อง ไม่สำเร็จสักเรื่องเพราะว่าอะไร เพราะว่างานเรามีมาก ปัญหาในโลกนี้ถ้ามองอย่างหนึ่ง โลกนี้เต็มไปด้วยปัญหา เรามีเรื่องโควิด-19 ก็ต้องดูว่าจะต้องทำอะไรต่อ ถ้าใส่หน้ากากจะมีปัญหาใหม่ คนมาไม่ครบก็เป็นปัญหา คนสอนจะให้อัตราค่าสอนอย่างไร ก็มองเป็นปัญหาได้อีก ผู้อำนวยการนี้จะอยู่ไปอีกกี่ปีเป็นปัญหา เรามองทุกอย่างเป็นปัญหาได้หมด เพราะฉะนั้น ถ้าผมจะให้แค้นคิด อย่าไปเห็นอะไรเป็นปัญหาหมด ให้คิดถึงเรื่องโอกาสให้มาก ๆ เพราะคนที่คิดเรื่องปัญหามาก ๆ ไม่ใช่คนก้าวหน้า จะเป็นคนรอบคอบที่ไม่ก้าวหน้าเพราะว่ารู้ปัญหามากไป พอรู้ปัญหามากไปก็ไม่อยากทำให้เกิดความเบื่อหน่าย แล้วก็เข้าสู่ความอยากที่จะปลง ผมคิดว่าต้องหาโอกาส ต้องมองจากด้านโอกาส

ผมยกตัวอย่างเปรียบเทียบอยู่เรื่อย ๆ ว่าภาคธุรกิจ เขาเริ่มจากโอกาส คุณธนินท์ เจียรวนนท์เขาเริ่มจากขายเมล็ดพืชเมล็ดพันธุ์ เขาไม่เคยเลี้ยงไก่ แต่เขาเห็นโอกาส เขาไม่มีความรู้ เขาก็ไปลงทุนกับบริษัทอาร์เบอร์ เอเคอร์สของอเมริกา แล้วก็ใช้ความสามารถของเขาในการคุมคนเลี้ยงไก่ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ทำให้ทุกอย่างมันเดินไปได้ ทำให้จุดที่บริษัทอาร์เบอร์ เอเคอร์ส เข้ามาทำเองไม่ได้แล้วเขาก็เอาเทคโนโลยีฝรั่งเข้ามาช่วย ขณะเดียวกัน เขาก็เรียนรู้ไปเรื่อย ๆ เขาไม่มีความรู้ ทำอย่างไร ก็ไปหาอาจารย์เกษตร ให้เงินเดือนอาจารย์เกษตรสูง มหาวิทยาลัยเกษตรบอกว่าคนนี่ดีใช้

หนี้ของรัฐบาล เขาก็ไปจ่ายให้เอาตัวออกมาได้และก็ให้มาทำเรื่องวิชาการ จนเดี๋ยวนี้ความสามารถทางวิชาการของ CP อยู่ในระดับโลกในการเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมูนั้น ดีกว่าบริษัทออร์เบอร์ เอเคอร์สเสียอีก แต่ทุกอย่าง CP เริ่มต้นจากการเห็นโอกาสไม่ใช่จากการเห็นปัญหา แต่ราชการของเราทำอะไรมักเริ่มจากเห็นปัญหา

ผมเคยรับราชการ เข้าใจปัญหาของราชการดี คน ๆ เดียวกัน พอไปอยู่ภาคธุรกิจเก่งมากแต่พออยู่ราชการไม่มีเรี่ยวมีแรง เราอย่าไปเริ่มต้นจากปัญหามากนัก ต้องเริ่มต้นจากการเห็นโอกาสแล้วก็ต้องพยายามใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์ในการเจริญเติบโตของหน่วยงานของเราหรือของเรา ส่วนปัญหาที่แก้ไปแต่อย่าไปมองแต่เรื่องปัญหา วิชาการที่เราไปเรียนมาจากฝรั่ง เขาจะชอบสอน “Problem solving” ผมว่าผิดนะ ไปเน้นแต่ “Problem solving” มันต้องเริ่มจาก “Opportunity seeking /Making use of opportunity” ทำไมสอนแต่ “Problem solving” ฟังเหมือนดี แต่ไม่ดีหรอก ก็แก้ปัญหากันไปเรื่อยๆ ผมคิดว่าน่าจะเป็น “Making good use of opportunity”

เหลืออีกนาทีเดียว พูดถึงบริษัทในไทยหลายบริษัทที่เป็นเอกชนที่เขาทำรถถังได้ ทำเรือรบได้ แล้วก็ทำได้ในราคาถูกมาก ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพไม่น้อย รวมทั้งกองทัพเรือด้วย ผมก็ชื่นชมด้วยที่มีการสนับสนุนภาคเอกชนของไทย อันนี้จะต้องบวกเข้าไปกับความรู้อของ อว. แล้วก็ต้องมีคนซื้อ ผมสนับสนุนให้กระทรวงกลาโหมซื้อ ระยะแรกมันอาจจะไม่ดี แต่เขาปรับตัวได้เร็วแน่ แล้วบริษัทที่ทำรถถังก็ดี ทำเรือรบก็ดี ตอนนี้อย่างประเทศด้วย มีฟิลิปปินส์ ปากีสถานมาซื้อไป ก็แปลว่ามีอนาคตเพราะฉะนั้น หมายความว่าอย่างนี้ครับ เราสามารถใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปวิทยาการ ในการที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยติดตัวเองจากกับดักรายได้ปานกลางได้ มีหลักฐาน มันมีร่องรอยที่เห็นว่าเรากำลังเดินไปทางนั้นได้ และจะทำได้ดียิ่งขึ้น มากขึ้นเรื่อย ๆ สรุป ผมเห็นประเทศไทยมีอนาคต ปัญหาที่แก้กันไป แต่

เห็นว่ามือนาคต ประเทศไทยในเวลานี้ไม่ใช่ประเทศที่ด้อยพัฒนาแล้ว เป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับบน จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วก็ต่อเมื่อวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและศิลปวิทยาการของเราต้องมาใช้ให้ได้มากกว่านี้ ขอจบแค่นี้ครับ

**2580
Developed
Country**

2

Mindset และ Perspective
พาไทยไปสู่การเป็นประเทศ
พัฒนาแล้ว

“อว. ปักธงที่จะต้องเป็นประเทศพัฒนาแล้วในอีก 10 ปี
ข้างหน้าให้ได้ การที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว
จะต้องใช้ฐานความรู้ วิจัย นวัตกรรม และศิลปวิทยาการ
ทั้งปวง”

Mindset และ Perspective พาไทยไป สู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว²

ท่านทั้งหลายที่เข้ามาในหลักสูตรนี้ก็เพื่อจะเป็นนวัตกร ความเห็นของผม เราจะทำอะไรสำคัญที่สุดอยู่ที่ความคิด วิธีคิด ระบบคิด เรียกรวม ๆ กันเป็นภาษาอังกฤษว่า Mindset ถ้าเราไม่ค่อยเชื่อว่าอะไร ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีที่ก้าวหน้า เกิดประโยชน์ต่อตนเองและต่อบริษัท แก่สังคมและบ้านเมือง ถ้าเราไม่เชื่อตรงนั้นจริงจิง ก็จะเท่ากับเราก็ก้าวบวมไปอย่างนั้นเอง ถ้าเราเห็นอะไรหยุดนิ่ง มีแต่จะเสื่อมถอย โลกนี้มีดমন ไม่มีความหวังไม่มีอนาคต ก็ยากที่เราจะเป็นนวัตกรได้ เราฟังไปอย่างนั้นเองแต่เราไม่เปลี่ยน เราอาจจะรู้เทคนิคมากขึ้นอีกเยอะแต่เราก็จะไม่ได้เอาเทคนิคไปใช้เท่าไร เพราะเราไม่อยู่กับเรื่องนั้นๆ ไม่ลึกซึ้งกับมัน บางคนยังเรียกอย่างนี้ครับว่า Perspective

---

2 คำกล่าวจากการปาฐกถาในงานอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมสำหรับกลุ่มผู้นำรุ่นใหม่ภาครัฐและเอกชน รุ่นที่ 3 วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

หรือมูมมอมนั้นสำคัญ คนเราจะทำอะไรสำเร็จ ไม่ใช่เพียงแค่ขยัน ไม่ใช่เพียงเพราะฉลาด ไม่ใช่เพียงเพราะอยากทำเท่านั้น แต่มันอยู่ที่ว่าต้องมีมูมมอมนี่ถูกต้อง ในฐานะที่เป็นคนเข้ามาอบรมนวัตกรรมเราจะต้องเชื่อว่าทุกอย่างเปลี่ยนได้ และเราสามารถที่จะเข้าไปบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นให้เป็นประโยชน์ ทำให้งานของเรา อาชีพของเรา ธุรกิจของเรา ประเทศของเรา ก้าวหน้าขึ้นไปได้ เจริญขึ้นไปอย่างไม่หยุดยั้งได้ แม้จะมีอุปสรรคก็ไม่มีปัญหา เพราะที่สำคัญคือเรามีมูมมอมนี่ถูกต้อง

เรื่องของนวัตกรรมนั้น มีประเทศที่ทำสำเร็จเยอะ แต่ในประเทศไทย คนมักคิดว่าจะไม่สำเร็จ ในกระทรวงเราเองนวัตกรรมก็จะไม่สำเร็จ หรือหากเป็นในกรม ในบริษัท นวัตกรรมก็จะไม่สำเร็จ หากมีมูมมอมนี่ เราต้องปรับมูมมอมนี่ของเราไปว่าอุปสรรคที่มีนั้นต้องเปลี่ยนเอามาเป็นพลัง แล้วปรับวิธีที่จะเอาอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จให้ได้ เพราะฉะนั้นที่ผมพูดถึงการเปลี่ยนมูมมอมนี่สร้าง 2 มูมมอมนี่

อย่างหนึ่งคือเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นมีจริง การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งนิรันดร์ การเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้เกิดคุณประโยชน์มหาศาลได้ อย่างที่สอง การที่จะทำให้สรรพสิ่งเปลี่ยนแปลง แม้มีอุปสรรคก็ต้องไม่ท้อกับอุปสรรค ต้องเห็นอุปสรรคในทางพลิกเกม ในทางที่จะต้องเปลี่ยนแผน ที่เราจะต้องหาทางเลือกทางลัดทางเลี้ยวในทางที่จะทำให้เกิดกระบวนการใหม่ ๆ ในการทำเรื่องเดิมที่เคยมีอุปสรรค เราต้องเติบโตไปท่ามกลางอุปสรรค ต้องปลูกฝังความคิดว่าอุปสรรคมีคู่กับการทำงานสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ไม่ใช่ทำแบบเบาหวิว โลกสวย แต่ต้องมีมูมมอมนี่ถูกต้องและเข้าใจว่าอุปสรรคคือยาชูกำลัง อุปสรรคคืออะไรที่เราต้องอยู่กับมันเป็นธรรมชาติและต้องเอามาใช้ให้ได้

จากนี้ไป จะพูดถึง Mindset ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในหมู่คนไทย เราคือ Mindset ว่าไทยเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนา อย่างมากที่สุดก็เป็นประเทศ

ที่กำลังพัฒนา เราจะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาแบบนี้ไปอีกนานแสนนาน บางคนที่มีมองโลกในแง่ร้ายว่าตราบช่วงกาลปาวสานประเทศไทยก็จะล่าหลังอย่างนี้ อะไร ๆ ที่คนอื่นทำได้ประเทศไทยจะทำได้ นี่เป็น Mindset ที่ทุกคนจะต้องเปลี่ยน และเราต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยน Mindset ด้วย เราจะต้องมี Mindset ใหม่กว่าประเทศไทยเปลี่ยนได้ ก้าวหน้าได้ ก้าวหน้าไม่หยุดยั้งและเป็นประเทศที่พัฒนาได้ ผมจะไม่เพียงมาชวนให้พวกเราเปลี่ยน Mindset แต่จะเอาข้อเท็จจริงมาพูดด้วย เพื่อจะโน้มน้าวพวกเราให้เห็นว่าประเทศไทยจะออกจากประเทศที่กำลังพัฒนาได้แน่นอน

ในตอนนี สถานะของประเทศเราไม่ใช่ประเทศที่ยากจนแล้ว ไม่ใช่ประเทศที่คนส่วนใหญ่เป็นชนชั้นล่าง เป็นคนจนแล้ว ทั่วโลกจัดให้เราอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับบน ถ้ามาดูขนาดของ GDP ประเทศไทยจะอยู่ที่อันดับ 20-23 แต่ถ้าวัดที่กำลังซื้อจริง ๆ ก่อนจะมีโควิดเราอยู่ที่อันดับ 19 หรือ 20 ของโลก ประเทศทั่วโลกมี 200 กว่าประเทศ ประเทศที่ขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกคือสหรัฐอเมริกา รองลงมาคือจีน ถ้าวัดจากกำลังซื้อเราอยู่อันดับ 19-20 ถ้าวัดจากจำนวนเงินเราอยู่ที่ 20-23 นี่เป็นความจริงที่ไม่ธรรมดา คนจำนวนไม่น้อยที่ผมถามให้ช่วยตอบว่าเศรษฐกิจไทยนั้นใหญ่เป็นอันดับเท่าไรของโลก มักจะเดากันว่าอยู่อันดับที่ 150 หรือไม่กี่ 180 คำตอบคือผิดหมด เศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอันดับที่ 19-20 ของโลก ถ้าวัดจากกำลังซื้อที่เป็นจริง เขาก็ตกใจ เขามีแนวโน้มที่จะเห็นประเทศไทยล่าหลัง ไม่สำคัญ แต่จริง ๆ แล้วประเทศไทยเป็นประเทศที่ขนาดเศรษฐกิจใหญ่ไม่เบา และจัดให้เป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับบน ถ้าพูดถึงอันดับของชาติที่เป็นนวัตกรรมเราเป็นอันดับที่ 44 ของโลก

สถานะของประเทศไทยจากเศรษฐกิจที่เป็นรายได้ปานกลางระดับบน ต่อไปก็คือประเทศรายได้สูงระดับต้น คือเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Developed country เหมือนเช่นประเทศสหรัฐฯ แคนาดา ญี่ปุ่น และในความเห็นผม จีน เกาหลีใต้ สิงคโปร์ก็เป็นประเทศพัฒนาแล้ว

แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติที่ออกมาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ก็พังงอไปแล้วว่าภายในสิ้น
แผนคร่าวๆ อีก 16 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะต้องเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว
มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน รัฐบาลได้ปักธงเอาไว้ว่าประมาณอีก 20 ปีข้างหน้า
ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นประเทศที่รายได้สูง แม้ว่า
จะเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในระยะต้นเท่านั้น ในส่วนของ อว. ที่ผมเป็นรัฐมนตรี
ว่าการ ก็ได้ปักธงไว้แล้วว่าภายใน 10 ปีข้างหน้า อว. จะดูแลและเริ่มขยับให้
เป็นประเทศพัฒนาแล้วให้ได้ อว. ขอเวลาเพียงครึ่งหนึ่งของ 20 ปี คือ 10
ปี ไม่ใช่เพราะว่าอวดดีหรืออวดเก่ง แต่เพราะการที่จะเป็นประเทศที่พัฒนา
แล้ว ต้องใช้ฐานความรู้ ฐานวิจัย นวัตกรรมและฐานศิลปวิทยาการทั้งปวง
เศรษฐกิจของเราจะไม่อยู่บนฐานแรงงานราคาต่ำ บนฐานที่ว่าเอาวัตถุดิบไป
ขาย ไม่อยู่บนฐานที่เอาพืชผลไปขายเป็นต้น ๆ แต่ต้องอยู่ที่การเอาวิชาความ
รู้ วิทยาการทั้งปวงมาทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์และบริการ ที่มีมูลค่าสูง
มันต้องสูงกว่าเดิมเป็นสิบ ๆ เท่าขึ้นไป เป็นร้อยเท่าก็ยิ่งดี พันเท่า หมื่นเท่า
ก็ยิ่งดี อันนี้คือหัวใจของการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

โดยข้อเท็จจริง อว. จึงต้องมีสถานะเป็นผู้นำหน้า เพราะเราเป็น
กระทรวงแห่งความรู้ ศิลปะ งานวิจัยทั้งปวงของประเทศ เพราะฉะนั้น ถ้า
เราปักธงเอาไว้ว่าอีก 20 ปีเราก็จะเหมือนทุกส่วนของรัฐบาล เหมือนทุกส่วน
ของสังคม เราไม่ควรทำเช่นนั้น การพัฒนาอยู่ที่วิทยาการทั้งปวง ความรู้
นวัตกรรมทั้งปวงของประเทศจะต้องมาก่อน ฉะนั้น จึงต้องตั้งธงเอาไว้ว่า
อว. ต้องไปให้ถึงก่อน จะใช้เวลาอีก 10 ปีไปให้ถึง ส่วนคนอื่น ๆ จะใช้เวลาต่อ
จากเราไปอีก 10 ปี บางคนก็บอกว่าต้องการข้อเท็จจริงมากกว่านี้ เพราะ
ที่ผมพูดมาเป็นเพียงสถิติและก็เป็นเพียงแนวยุทธศาสตร์รัฐบาล แล้วที่ผม
บอกว่าเป็นเดิมพันก็เป็นคำมั่นสัญญาให้เอาไว้แก่สังคม ให้โดยฝ่ายการเมือง
ให้โดยรัฐบาลยังไม่พอ ผมอยากจะบอกว่า อว. ที่เป็นต้นสังกัดของ
National Innovation Agency (NIA) ผมได้เข้ามาเป็นรัฐมนตรีว่าการ เดิม
ผมก็คงเหมือนคนทั่วไปที่ไม่ค่อยรู้ว่าเรามีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า

ในระดับดีของเอเชีย ที่อยู่ในระดับโลกมีไม่น้อย เมื่อหลายเดือนก่อนพูดขิมกลางว่าอีก 7 ปีข้างหน้า กลุ่มที่ประกอบด้วยสถาบันวิจัยและมหาวิทยาลัยใน อว. มีกลุ่มหนึ่งจะสร้างยานอวกาศที่สามารถไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ในอีก 7 ปีข้างหน้า เท่านั้นเองหลายคนช็อค เพราะ Mindset เดิมทำให้ช็อค เพราะเขามองว่าประเทศไทยทำวิทยาศาสตร์ไปงั้น ๆ แหละ ประเทศไทยจะจมดิ่งชั่วกัลป์ ซึ่งเป็น Mindset ที่ผิด

ท่านผู้เข้าอบรม 75 ท่าน มีท่านใดคิดแบบนี้บ้างหรือไม่ หากมี ต้องคิดใหม่ แม้แต่การส่งยานอวกาศไปโคจรรอบดวงจันทร์ด้วยฝีมือคนไทยเป็นหลัก เรายังทำได้เลย เราไม่ใช่แค่อยากไปดวงจันทร์เท่านั้น ทำไม่ถึงต้องไปดวงจันทร์ เพราะว่าดวงจันทร์เป็นดาวที่อยู่ใกล้เราที่สุด ห่างจากโลก 3.8 แสนกิโลเมตรถือว่าไม่ไกลจนสุดทิศ แต่ถ้าถึงตอนนั้น เราจะผลักดันตนเองจนกระทั่งบังคับยานอวกาศ ห่างไกล 3.8 แสนกิโลเมตร อันนี้เป็นเหมือนความฝัน เพราะ Mindset แบบคนในประเทศที่ด้อยพัฒนา มักเชื่อผิด ๆ ว่าชาติตนจะทำวิทยาศาสตร์ให้ตายยังไงประเทศก็จะด้อยพัฒนาไปเรื่อยๆ หรือกระทั่งเราตายไปแล้ว ลูกเราเกิดมาและตายไปอีกประเทศไทยก็ยังไม่ไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วไม่ได้ คนที่คิดแบบนี้ จะไม่อาจทำนวัตกรรมได้ จะจมกับความผิดพลาดความขมขื่นต่อไป แต่พวกเราไม่ใช่คนอย่างนั้น เราจะสามารถไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ภายใน 7 ปี

อย่างที่สอง ในช่วงเกิดโควิด-19 เราไปดูแต่เรื่องคนป่วย ดูแต่เรื่องการฉีดวัคซีน วิชาการวิจารณ์รัฐบาล

อันนี้ก็เป็นเรื่องของ Perspective สำหรับผมแล้ว ไม่ดูอย่างที่หลาย ๆ คนดู ผมดูแล้วตื่นเต้นเหลือเกินที่ในยามวิกฤตินั้น ความสามารถในวิจัยและนวัตกรรมของไทยพุ่งทะยาน เช่น เราทำวัคซีนไฮเทค โดยใช้ mRNA ใช้ใบยาก็ได้ ใช้เชื้อที่ตายแล้วก็ได้ เราผลิตวัคซีนได้แล้วไม่ต่ำกว่า 3 ชนิด ที่อว. ให้ทุนไปทำ มหาวิทยาลัยหลายแห่งทำได้ จุฬาฯ มหิดล ทำได้ แล้วก็ป็นวัคซีนที่ทำช้ากว่าประเทศที่ทำซิโนแวค ชิโนฟาร์ม ไฟเซอร์ แต่ช้ากว่าแค่เป็น

เดือนเท่านั้น ผมก็กำชับว่าต้องทำต่อ และทำอย่างไรให้ไทยเป็นชาติผลิต
วัคซีนไฮเทคได้ 1 ใน 5 ของเอเชีย ภายใน 5 ปีนี้ และเป็นชาติที่ผลิตวัคซีน
ได้อยู่ระดับแนวหน้าของเอเชียภายใน 10 ปีข้างหน้า

ผมคิดว่าเราจะทำได้ และคุณภาพวัคซีนเราไม่แพ้ใคร เดิมเราสนใจกัน
แต่ว่ามีวัคซีนพอหรือเปล่า ซื่อทันหรือไม่ ขนมาใช้ที่ประเทศไทยทันไหม นั้น
เป็นการคิดแบบ Perspective เก่า คือประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้เทคโนโลยี
ระดับสูงของโลกที่เรাজัดซื้อมา Perspective ใหม่ต้องเปลี่ยนแล้วประเทศไทย
ต้องผลิตเทคโนโลยีไฮเทค ตั้งแต่มีชาติไทยมาเราไม่เคยผลิตวัคซีนได้เอง เรา
ซื้อหัวเชื้อจากต่างชาติแล้วต่อยอดเข้าไปด้วยกระบวนการง่าย ๆ ต่อไปต้อง
เปลี่ยนว่าเราจะซื้อหัวเชื้อมาเพื่อศึกษาเท่านั้น แล้วเราจะต้องทำของที่ไฮเทค
ได้มากขึ้น ๆ นอกจากนั้น เรายังทำชุด PPE ได้ในราคาที่ถูกลง ซื้อมาเป็นหมื่น
เราทำได้เป็นพัน แล้วทำหน้ากากความดันบวกได้ด้วยซื้อมาเป็นแสน ตอนนั้น
ทำเองราคา 4,000-9,000 บาท ผมพยายามพูดคุยเรื่องราคาที่เรากำมันต่ำ
มาก ๆ เทียบกับที่เราไปซื้อ หมายความว่า เราจะแข่งขันได้สบายเมื่อเทียบ
กับของที่คนอื่นทำหลายหมื่น เราทำได้ในราคาไม่กี่พัน หลังโควิดและตอน
นี้เรากำลังผลิตของพวกนี้ออกมามากมาย แล้วเรายังทำห้องความดันลบจาก
เดิมที่ให้ต่างชาติเข้ามาทำ แต่เดี๋ยวนี้เราทำเองในราคาที่ถูกมาก และเรายัง
ทำห้องความดันลบแบบสัญญาณที่เคลื่อนไปในที่อื่นได้ในราคาไม่ถึงแสนบาท
นี่เป็นอีกข้อเท็จจริงว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย เป็นของ
ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ในอีก 10 ปีข้างหน้า

นอกจากนี้ ยังมีความลับอีกมากในกระทรวงเรา เพราะเราถนัดทำงาน
มากกว่าแถลงข่าว มากกว่าที่จะประชาสัมพันธ์ว่าเราทำอะไร ผมได้สั่งการไป
แล้ว ให้ทำไปพร้อมกับการประชาสัมพันธ์ รู้หรือไม่ว่าประเทศไทยมีเครื่อง
มือที่จะสร้างความร้อนภายในโลกด้วยปฏิกิริยานิวเคลียร์ฟิวชั่น ให้พลังงาน
ที่ยิ่งใหญ่อันเกิดจากอะตอมเล็กรวมตัวเป็นอะตอมใหญ่ เป็นปฏิกิริยาธรรมชาติ
ที่เกิดบนดวงอาทิตย์ เราได้รับความร้อนจากดวงอาทิตย์ด้วยปฏิกิริยาฟิวชั่น

แบบนี้ ด้วยเครื่องโทคาแมคที่เราได้รับมาจากต่างประเทศ และไปต่อเติมทำอะไหล่ของเราเองและมีแผนว่าเราจะทำของเราเองได้จากนี้ ตอนนี้เราได้รับเครื่องมือมาจากความสัมพันธ์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อมิตรประเทศ สามารถสร้างพลังงานความร้อนจากปฏิกิริยาฟิวชั่นที่กำลังจะเริ่มทำ ระดับความร้อนจะได้เหมือนที่เกิดบนดวงอาทิตย์ได้ต้องมีพลาสมาหุ้มเอาไว้ไม่ให้ออกจากห้องทดลอง โดยเราตั้งเจตย์ไว้ว่า อีก 20 ปีข้างหน้า เราจะเป็นส่วนหนึ่งของภาคี 20 ประเทศที่ทดลองเรื่องฟิวชั่น แล้วเอาความรู้ที่ได้จากการทดลองวิจัย ไปเปลี่ยนให้เป็นพลังงานที่นำมาใช้ได้ จนเป็นพลังงานสะอาด บริสุทธิ์ ไม่มีกัมมันตรังสี ที่จะใช้ได้นานแสนนาน หมดปัญหาเรื่อง Carbon footprint ไปมากเลยทีเดียว เป็นหมุดหมายของการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

อันนี้ไม่ค่อยมีใครทราบว่าเราทำได้ เรายังมีสถาบันเทคโนโลยี มีเครื่องฉายแสงซินโครตรอน เกิดประโยชน์มากมายกับทางอุตสาหกรรม การเป็นเศรษฐกิจยุคใหม่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ 4G หรือ 4.0 เท่านั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับการเอา Hi-energy มาใช้ เครื่องฉายแสงซินโครตรอนคือตัวอย่าง ที่ไม่มีอันตราย ใช้ในการทำพลอยให้มีราคาสูงขึ้น เป็นเหมือนกล้องจุลทรรศน์ใหญ่ ในอาเซียนเครื่องมือมีเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น เครื่องมือที่มีอยู่ทำให้งานวิจัยด้านนิวเคลียร์เราอยู่ในระดับแนวหน้าของเอเชีย เขตเศรษฐกิจภาคตะวันออกเป็นเขตที่ต้องใช้เทคโนโลยีนิวเคลียร์มากทีเดียว ความเจริญก้าวหน้าของเราในเรื่องนี้คนอื่นไม่ค่อยทราบ

AI ของเราก็ทำได้ดี อุตสาหกรรมที่เราเรียกกันว่าไทยแลนด์ 4.0 มี 3 เรื่อง คือ AI Robotic industry และเรื่อง IOT เราก็ไม่ค่อยแพ้ใครในอาเซียน และเรากำลังก้าวกระโดดไปเรื่อย ๆ ผมได้สั่งการแล้วว่าต้องสนใจสร้างพันธมิตรกับเกาหลี จีน และประเทศอื่นเท่าที่จะหาได้ เพื่อที่จะผลักดัน AI 1 ใน 3 อย่างที่น่าจะเป็นกุญแจสำคัญ ที่จะทำให้อีก 2 อย่างคืบหน้าไปอย่างก้าวกระโดดใหญ่ ๆ เราจะต้องเข้าไปหาทางวิจัยร่วมกับจีน เกาหลี 2 ขาดินี้ที่ทำ 5G ได้ ถ้าเขาทำ 5.5G เราก็ต้องขอเข้าไปร่วมด้วย ถ้าเขาทำ 6G เราก็ต้อง

เข้าไปทำด้วย เราจะไม่ทำวิทยาศาสตร์ วิจัยจากฐานประเทศไทยเพียงอย่างเดียวแล้ว ต้องระดมสรรพกำลังมิตรประเทศแนวร่วม ภาคีต่าง ๆ มาทำให้เกิดพลังคุณ 2 คุณ 3 เข้าไป

ที่นี่ จากดิจิทัลเทคโนโลยีที่ทำคอมพิวเตอร์เวลานี้ 0101 binary จะไปถึงขั้นควอนตัมคือใช้ควอนตัมมาแทนดิจิทัลอล แล้วความเร็วจะสูงขึ้นเป็นร้อยเท่า พันเท่า Mindset แบบเดิมที่เราสะสมกันมาที่เชื่อกันว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดน่ากลัว ประเทศไทยจะยืนอยู่ได้อย่างไร เมื่อ 3G ยังทำได้ไม่ดี 4G จะทำได้หรือ Mindset ใหม่ของพวกเราที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนั้น เราต้องเอามาใช้ให้เป็นประโยชน์ ต้องเอากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมาเป็นโอกาส ไม่ใช่เอามาเป็นภัย ไม่ใช่เอามาเป็นข้อที่ทำให้เราต้องปริวิตก เราต้องคิดว่าดิจิทัลเลยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เพราะการเปลี่ยนแปลงทุกครั้งต้องมาแข่งกันใหม่ แชมป์เก่าไม่ได้เหนือกว่าคนอื่นเท่าไร ทุกคนเหมือนกับเป็นผู้เล่นใหม่เพราะใช้เทคโนโลยีใหม่ ผมได้สั่งการไปแล้วว่าต้องจัดทุนการศึกษาาระดับสูง และใช้เวลาสั้นเชื่อมต่อกับวงวิจัยนานาชาติที่ทำเรื่อง Quantum physics, Quantum communication ฯลฯ

มีคนถามว่า แล้วเรามีหรือคนที่ทำเรื่อง Quantum physics ผมพบว่ามหาวิทยาลัยของไทยตั้งแต่เหนือสุดจนถึงใต้สุด และภาคอีสานด้วย มีคนเก่งที่ไปเรียนเรื่อง Quantum physics ไม่น้อย ผมได้เจอคนกลุ่มนี้แล้ว หลายสิบคนแล้วเป็นคนในวัย 30-40 ปี ทั้งนั้น อย่าคิดว่าคนไทยโง่ อย่าคิดว่าคนไทยเรียนอะไรยาก ๆ ไม่ได้ คนไทยเก่งจริง ๆ เวลานี้ ได้สั่งการไปแล้วต้องทุ่มเรื่อง Quantum physics ด้วย เพื่อไปตัดกรอ เมื่อก่อนเราตาม เราอาจไม่ใช่ชาติลำดับต้น ๆ ที่จะไปตัดกรอแต่ต้องไปอยู่ในกลุ่มนั้น ในกลุ่มนำของเอเชียใน 5 ปีข้างหน้า หลังจากนั้นอีก 10 ปีจะต้องอยู่ในระดับของโลกให้ได้ และผมคิดว่าทำได้ เพราะผมเห็นอุตสาหกรรมของเราที่มาสู่ 4.0 ก็ไม่ได้ช้ากว่าคนอื่นเท่าไร แต่ตอนนั้นเราก็ยังไม่ได้ทุ่มเทสรรพกำลัง ยังไม่ได้มีเป้าหมาย

ที่ชัด ปัจจุบันนี้ชัดแล้วว่าเราจะต้องหาวิธีที่ไม่ธรรมดา เราจะต้องทำทุกเรื่อง และมีทางหลัก ทางเลี้ยว ทางลัด บางอย่างก้าวอย่างยักษ์ ระยะทางที่จะเดิน ต้อง short cut โครงการที่ผ่านมา เน้นแต่เรื่อง resource เน้นแต่เรื่องความร่วมมือ ทรัพยากร บริบทความสำเร็จ และเราก็ไปดูว่าชาติที่จะทำสำเร็จต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ มันเป็นเรื่อง ที่เป็นหลักจริง ๆ ต้องหายุทธศาสตร์ว่าเรา แม้ว่าจะมีทรัพยากรน้อย ระบบแม้ไม่ดีเท่าไร ต้องไปให้ได้

ยกตัวอย่างสงคราม ตอนที่อเมริกาทำสงครามเวียดนาม ค.ศ.1970-1980 เหนือกว่าเวียดนามทุกอย่าง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อาวุธ ล้ำหน้าทุกอย่าง กำลังพลก็ล้ำหน้า ทหารก็เยอะกว่า เครื่องบินก็ดีกว่า ดึกว่าทุกอย่าง ถ้าเวียดนามเอาความร่วมมือไปวัดกับอเมริกา เวียดนามยอมแพ้ดีกว่า แต่เวียดนามยอมแพ้ไม่ได้ เดิมพันของเวียดนามก็คือประเทศต้องเป็นเอกราช ต้องขับอเมริกาออกไปให้ได้ สิ่งเดียวที่เวียดนามมีเหนืออเมริกาก็คือยุทธศาสตร์ จะไม่รบในเรื่องที่อเมริกาแข็งแกร่งกว่า เช่น สหรัฐฯส่งเครื่องบินมา เวียดนามไม่ส่งเครื่องบินขึ้นสู้เลย อเมริกาส่งเรือรบมามากมายเวียดนามไม่รบด้วย รถถังมากก็ไม่สู้ เวียดนามทำเพียงอย่างเดียวเท่านั้นคือดึงอเมริกามารบในหมู่บ้าน มารบในเขตชนบท รบในบริบทที่อเมริกาไม่มีวันที่จะมีพวกมีกำลังสนับสนุน เพราะอเมริกาเป็นต่างชาติ เขาใช้ประชาชนเป็นกำลังสำคัญเรียกว่าสงครามประชาชน ไม่ใช่สงครามเทคนิค ไม่ใช่สงครามอาวุธ ชูดถ้าชูดอุโมงค์แคบ ๆ เวียดนามลอดใต้ต่ออเมริกาตัวโตกว่า ใช้การข่าวที่ดีกว่า ในที่สุดอเมริกาต้องถูกลากมารบในสนามที่เสียเปรียบที่สุด และในที่สุดก็สู้ไม่ได้ นี่คือยุทธศาสตร์ เราต้องหายุทธศาสตร์ที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้ได้ ภายใน 10 ปีข้างหน้า “เลิกพูดถึงความไม่พร้อม ความขาดแคลน เลิกพูดเรื่องงบประมาณ ทั้งหมดนี้ไม่ใช่ไม่สำคัญแต่จุดชี้ขาดอยู่ที่ Passion อยู่ที่ความมีศรัทธา ความมุ่งมั่น ตั้งใจว่าเราจะทำได้”

สิ่งที่ท่านมาเรียนไปก็ทำให้ท่านเป็นนวัตกรเพื่อจะไปทำนวัตกรรมใน ส่วนของท่าน แต่สำหรับประเทศชาติเราต้องทำให้ชาติของเราเป็นชาติ

นวัตกรรมให้ได้ ท่านอาจจะบอกได้ว่าตอนนี้เราเป็นชาติที่ 44 ผมก็ตั้งโจทย์ให้ท่าน เป็นเหมือนคำบัญชาว่าภายใน 30 ปีข้างหน้า ต้องติด 1 ใน 30 ของโลก หรือ 5 ปีข้างหน้าจะเป็นชาตินวัตกรรมระดับแนวหน้าของเอเชีย แล้วอีก 5 ปีจะเป็นชาตินวัตกรรมแนวหน้าของโลกให้ได้ ทำอย่างไรในอีก 5 ปีจะถึงระดับนั้น อย่าทำงานด้วย Indicator ที่เยอะไปหมด เสร็จแล้ว บอกไม่ได้ว่าโดยรวมสำเร็จหรือไม่ ต้องมี Super indicator วันนี้ผมให้ 2 ตัว อีก 5 ปีเป็นชาตินวัตกรรมแนวหน้าของเอเชีย และอีก 5 ปีถัดไปเป็นชาตินวัตกรรมที่อยู่ในระดับโลกให้ได้ 1 ใน 25 ต้องทำได้ นวัตกรรมจึงไม่ใช่มีเพียงแค่ความรู้ ประสบการณ์เท่านั้น แต่ต้องมี Mindset และ Commitment ทุกคนก็เหมือนกัน ถ้า Mindset ยังไม่ถูกต้องก็ต้องเปลี่ยน Mindset แล้วใช้ Perspective ซึ่งเป็นส่วนย่อยของ Mindset ให้ดี แสวงหา Perspective และ Mindset นั้น แล้วทำอะไรอย่างจริงจัง ต้องมี Commitment ต้องมีเวลา Commitment ของเราต้องพิสูจน์ได้ อย่าทำอะไรไปเรื่อยๆ อย่าทำอะไรไปจนถึงกาลนิรันดร์ แบบนั้นก็จะทำให้บริษัทเรา ชาติของเราเป็นนวัตกรรมได้

“Mindset และ Perspective เป็นสิ่งสำคัญมาก เราต้องมี
Mindset ใหม่กว่าประเทศไทยเปลี่ยนได้ ไม่ใช่เป็นประเทศ
ด้อยพัฒนา หรือประเทศกำลังพัฒนาตลอดไป และต้องมี
Perspective ใหม่ให้เป็นประเทศที่ผลิตเทคโนโลยีระดับสูง
ไม่ใช่ผู้ซื้อเทคโนโลยีแบบที่ผ่านมา”

Public Policy

3

อดีต ปัจจุบัน อนาคต
ประเทศไทยกับมุมมองของ
รัฐมนตรี อว.

“การทำนโยบายสาธารณะที่ได้เรียนมาจากประเทศ
ตะวันตก บางครั้งก็ใช้ไม่ค่อยได้กับเมืองไทย ประเทศ
ตะวันตกมีหลักการของการทำนโยบายสาธารณะให้เป็น
เรื่องของสากล แต่ของไทย มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และลักษณะประจำชาติต่าง ๆ”

“เรื่องของ Generation นั้น ทางตะวันตกจะมีการแบ่ง
โดยดูจากเหตุการณ์สำคัญๆ ของโลกหรือการเปลี่ยนแปลง
เทคโนโลยีใหญ่ๆ แต่เราจำเป็นต้องเจาะเรื่องของสังคมไทย
ให้มากขึ้น เพราะวิธีคิดที่แบ่งคนออกเป็นช่วงวัย อาจจะ
ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัยได้”

“คนรุ่นใหม่มองปัจจุบันกับอนาคต แต่ว่าไม่ค่อยได้มองอดีต
เพราะว่าคนรุ่นใหม่ยังไม่มีอดีตส่วนตนยาวพอที่จะให้
มองย้อนหลังได้มากนัก”

อดีต ปัจจุบัน อนาคตประเทศไทย กับมุมมองของรัฐมนตรี อว.³

จากโครงการ “คนรุ่นใหม่สร้างสรรค์ สานฝันริเริ่มนโยบายสาธารณะ” ซึ่งเราได้ 30 ทีมที่ผ่านการคัดเลือกจาก 129 ทีม ได้มา Pitch กับคณะกรรมการในวันนี้ ผมเชื่อว่าจะได้นโยบายสาธารณะที่จะช่วยแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 โครงการนี้ทำให้เห็นว่านโยบายสาธารณะดี ๆ นั้น ไม่จำเป็นต้องมาจากนักวางแผนและผู้กำหนดนโยบายของหน่วยงานเท่านั้น แต่อาจจะมาจากการช่วยกันคิดของกลุ่มคนหลาย ๆ วัย ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญต่างสาขา กัน ที่น่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่งคือความตั้งใจในการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ของน้อง ๆ สมาพันธ์นักศึกษาศึกษาแพทยนานาชาติแห่งประเทศไทย ผมในฐานะที่เคยเป็นอดีตนิสิตแพทย์ด้วยคนหนึ่งเมื่อหลายสิบปีที่แล้ว เป็นนิสิตแพทย์ที่เรียน

---

3 คำกล่าวจากการปาฐกถาในงานประชุมวิชาการโครงการ “คนรุ่นใหม่สร้างสรรค์ สานฝันริเริ่มนโยบายสาธารณะ” วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

จนถึงปีที่ 5 แล้วก็รับพระราชทานปริญญาบัตรวิทยาศาสตร์การแพทย์ แต่ไม่ได้เรียนจนจบแพทยศาสตรบัณฑิต ย่อมมีความคุ้นเคยและเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกและบรรยากาศสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาแพทย์ไม่น้อย ผมขอชื่นชมในสิ่งที่ท่านทั้งหลายทำ ขอให้กำลังใจและขอให้ทำต่อไปในหัวข้อที่สำคัญอื่น ๆ

ในอีกฐานะหนึ่งที่เคยเป็นอาจารย์สอนนโยบายศาสตร์ นโยบายและกระบวนการนโยบาย หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Public policy ผมมีข้อสังเกตเล็ก ๆ น้อย ๆ ครบว่าวิธีการทำนโยบายสาธารณะที่เราเล่าเรียนมาจากประเทศตะวันตก บางครั้งก็ใช้ไม่ค่อยได้กับเมืองไทยเท่าไร เพราะว่าประเทศเรามีอะไรหลายอย่างที่ไม่เหมือนประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เหมือนกับประเทศที่คิดหลักการของการทำนโยบายสาธารณะให้เป็นเรื่องของสากลสำหรับประเทศไทยและอีกหลาย ๆ ประเทศ นโยบายสาธารณะมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เกี่ยวข้องกับลักษณะประจำชาติต่าง ๆ มากทีเดียว ขอเอาตรงนี้เป็นจุดที่เตือนใจพวกเราว่าเราจะต้องรู้เรื่องต่าง ๆ ของประเทศไทยด้วย จะรู้แค่เพียงแต่นโยบายสาธารณะที่เป็นโมเดลสากลคงไม่ได้

ขอยกตัวอย่างว่านโยบายสาธารณะมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง PM 2.5 นี้ เราก็ต้องทราบว่า PM 2.5 จำนวนหนึ่งมาจากเขตชนบทซึ่งอยู่ใกล้กับป่าหรืออยู่ใกล้กับชายแดน ซึ่งข้ามชายแดนไปก็คือป่าของประเทศเพื่อนบ้าน เราจะต้องทราบว่าเกษตรกรทั้งไทย ทั้งประเทศเพื่อนบ้าน เขาเผาป่ามานานแล้ว เป็นวิถีชีวิตของเขา ต้องเผาเพื่อเตรียมการสำหรับการทำเกษตรปีต่อไปหรือเพื่อให้เห็นคป่าออกมาได้ดี จะได้หาเลี้ยงชีพได้ดี ดังนั้น จะต้องคำนึงว่าเราแก้ปัญหาเรื่องเผาป่านั้น ทำอย่างไรที่เราจะให้เขายังเข้าไปหาอยู่หากินในเขตป่าได้ โดยที่สามารถทำได้ทั้งสองอย่างคือรักษาธรรมชาติ แต่ขณะเดียวกันก็ยังสามารถทำให้ชาวบ้านเข้าถึงป่าได้ด้วย อาจจะไม่ได้อยู่ในนโยบายสาธารณะในเรื่อง PM 2.5 ที่อยู่ในประเทศตะวันตก ซึ่งในประเทศตะวันตกนั้นคนที่ทำมาหากิน

กับป่า กับชนบท กับเกษตรมันน้อยเหลือเกิน เกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อม
ธรรมชาติต่าง ๆ ในประเทศตะวันตกนั้นเอามาทำมาหากินแบบบ้านเราไม่
ค่อยได้ ไม่อย่างนั้นก็จะนโยบายสาธารณะอีกแบบหนึ่ง

การพัฒนาโยบายสาธารณะที่ท่านช่วยกันคิด Pitching กันโดยที่มี
อาจารย์ มีผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ มาให้คำแนะนำ พุดจริง ๆ มันก็ไม่ถึงกับยาก
มากนักเพราะว่ามันเป็นนโยบายที่เฉพาะเจาะจงมากคือเน้นไปเลยที่ PM 2.5
แต่ว่าในนโยบายอีกหลาย ๆ เรื่องที่ใหญ่กว่าเรื่อง PM 2.5 เช่น เรื่องนโยบาย
สาธารณสุข นโยบายเรื่องสิ่งแวดล้อม มันใหญ่ขึ้นมา มันจะต้องสัมพันธ์กับ
พื้นที่ สัมพันธ์กับภูมิวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ แล้วก็บางครั้งก็เกี่ยวข้องกับ
ศิลปวัฒนธรรมด้วย จึงจำเป็นที่จะต้องตัดสินใจเชิงนโยบายหรือวางแผน
เชิงนโยบายแบบที่เป็นองค์รวมให้มากขึ้น

สังเกตว่าปัจจุบันนี้ เรามีการพูดกันถึงเรื่อง Generation มีทั้ง Gen
X, Gen Y, Gen Z แล้วก็มีความตั้งใจ ตื่นเต้นที่โลกเรามาถึง Gen นั้น Gen
นี้แล้ว จริง ๆ ผมก็ยินดีต้อนรับคนรุ่นใหม่เสมอครับ ผมเองก็เคยเป็นคนรุ่น
ใหม่ พวกเราที่นั่งอยู่ในที่นี้อายุ 18-22 อีกสักพักหนึ่งก็จะเป็นคนรุ่นใหม่
แล้ว เพราะฉะนั้นคนรุ่นใหม่ก็เป็นอะไรที่เป็นได้ไม่นาน ไม่มีใครที่เป็นคนรุ่น
ใหม่ได้ตลอดไป เพราะฉะนั้นการเป็นคนรุ่นใหม่ที่สำคัญต้องทำอะไรให้สมกับ
ที่เราอายุอยู่ในวัยที่ 18-22 แต่ก็จะต้องตระหนักว่าสักพักเราก็จะไม่ใช้คนใน
วัย 18-22 แล้ว ความสำเร็จของชีวิตของท่านทั้งหลายจากวัย 18-22 ปี เรา
ต้องไม่เป็นคนรุ่นใหม่ตลอดไป เพราะว่าถ้าเป็นคนรุ่นใหม่ตลอดไปก็จะอายุ
18-22 ไปเรื่อย ๆ แต่ที่สำคัญคือท่านจะผ่านความเป็นคนรุ่นใหม่ไปได้อย่างไร
จะไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ จะไปสู่วัยวิชาชีพได้อย่างไร จะไปสู่วัยกลางคนอย่างไร
จะไปสู่วัยต่อ ๆ ไปได้อย่างไร ซึ่งทุก ๆ ช่วงวัยสำคัญทั้งสิ้น

การพูดถึงอะไรที่เป็นช่วงวัย ที่ภาษาอังกฤษเรียก Generation เป็นการใช้
คิดตามแบบประเทศตะวันตก ตามแบบฝรั่ง เขาเชื่อว่าในแต่ละ Generation

จะมีการวัดหรือแบ่ง Generation ได้โดยดูจากเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของโลก หรือระยะหลัง ๆ จะดูด้วยการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีใหญ่ ๆ ของโลก เช่น สมัยก่อนก็แบ่งคนที่เกิดหลังสงครามโลกออกมา เรียกว่าวัย Baby boomer เพราะว่าหลังสงครามโลกคนตายไปจากสงครามไม่น้อย สงครามยุติ ทุก ๆ คนก็อยากจะมีชีวิตที่สงบ แล้วเมื่อมีคนตายไปก็อยากจะมีคนรุ่นใหม่มาทดแทน รัฐบาลจึงสนับสนุนให้มีการเลี้ยงลูกดูแลลูก โรงเรียนต่าง ๆ ก็เก็บค่าเล่าเรียน น้อย มหาวิทยาลัยในประเทศตะวันตกก็รับนักศึกษาเรียนฟรีมากที่สุดทีเดียว รุ่น พวกนั้นเขาเรียกว่ารุ่น Baby boomer ตอนหลังฝรั่งก็มาสนใจแบ่ง Generation โดยดูจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี บางรุ่นก็เป็นรุ่นที่มี มือถือ บางรุ่นก็เป็นรุ่นที่มีอินเทอร์เน็ต และก็คิดกันเอาเองว่าการเปลี่ยนแปลง ยุคสมัยต่าง ๆ โดยเฉพาะทางเทคโนโลยีมันจะกำหนดความคิด กำหนด คุณลักษณะ กำหนดนิสัย กำหนดสติปัญญาของคนที่เกิดในช่วงวัยนั้น ๆ ประเด็นก็คือว่าเราไปรับเอามาเป็นการแบ่ง Generation ของเขามาเป็นของ เราด้วย จริง ๆ แล้วถ้าเป็นการแบ่ง Generation ของตะวันตกเองผมก็ไม่ เข้ามาร่วมถกเถียงด้วย แต่ว่าเราไปรับการแบ่ง Generation ของเขามาใช้ กับเราเอง อันนี้ผมคิดว่านำมาใช้ได้คร่าว ๆ เท่านั้น

เวลาที่พูดถึงว่าผมเป็นคนที่เกิดในช่วง Baby boomer หรือเหมือนกับใครสักคนหนึ่งที่อยู่เท่า ๆ ผมคืออายุ 67 แต่ว่าเกิดในอเมริกา จริง ๆ แล้วประสบการณ์มันไม่เหมือนกัน ประเทศสหรัฐอเมริกาหลังสงครามโลก นั้นเป็นมหาอำนาจหมายเลข 1 ของโลก สัดส่วนของ GDP ของสหรัฐฯ ใน ตอนนั้นใหญ่เป็นครึ่งหนึ่งของเศรษฐกิจโลก แต่ประเทศไทยในยุคที่ผมเกิด เป็นประเทศที่ยากจนแห่งหนึ่งของโลก นานาชาติเรียกเราว่าประเทศด้อย พัฒนาหรือประเทศยากจน เพราะฉะนั้น ผมกับฝรั่งอีกคนหนึ่งที่เกิดในช่วง อายุเท่า ๆ กัน ถ้าเราคิดหยาบ ๆ ว่าเป็นคน Generation เดียวกัน จริง ๆ แล้วมันมีอะไรร่วมกันไม่มากนัก ถ้าเราจะแบ่งช่วงวัยในสังคมไทย เราจะต้อง

คิดมากขึ้น ด้วยความเข้าใจในสังคมไทยที่มากขึ้น ศึกษาให้มากขึ้น ไม่ใช่เพียงรับเอาคำจำกัดความของการแบ่งช่วงวัยของฝรั่งมาใช้เลยทีเดียว

วันนี้ ไม่ได้จะมาบอกว่าการแบ่ง Generation ออกเป็น X เป็น Y เป็น Z ไม่มีประโยชน์ แต่ก็ขอฝากเป็นแง่คิดว่ามันมีประโยชน์ไม่เท่าไร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลงไปเจาะเรื่องสังคมไทยให้มากขึ้น แล้วก็สร้างออกมาเป็นทฤษฎีการแบ่ง Generation ของไทยเราเอง ซึ่งแน่นอนส่วนหนึ่งเราได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับโลก แต่อีกจำนวนหนึ่งเราจะต้องคิดเอาเอง ผมคิดว่า Generation Z ในไทยกับในลาวไม่เหมือนกัน ในไทยกับในเขมรก็ไม่เหมือนกัน ในไทยกับญี่ปุ่นก็ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่การทำเรื่อง Policy pitching ถ้าเดิมความละเอียดอ่อนลงไปด้วยในปีต่อ ๆ ไป ก็จะต้องได้ข้อสรุปอะไรที่เหมาะสมเจาะ เจาะจง เหมาะสมกับประเทศไทยเรามากขึ้น ก็ขอพูดให้เป็นวิชาการสักนิด เพราะว่าคุยกับนิสิต นักศึกษาแพทย์ เป็นคนที่เรียกว่ามีสติปัญญาทีเดียว แต่นิสิตนักศึกษาแพทย์ น่าจะพร้อมที่จะทำ พร้อมที่จะรับข้อเสนอต่าง ๆ ของผม

ที่สำคัญกว่านั้น ผมคิดว่าถึงจะแบ่งเป็น Generation แบบไทยได้แล้ว ก็ไม่อยากให้ย้ำเรื่อง Generation จนเกินไป เพราะว่าวิธีคิดที่แบ่งคนออกเป็นช่วงวัยก็อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัยได้ แล้วก็ทำให้เกิดการคิดที่จำกัดวงอยู่แต่ในช่วงวัยของตนเท่านั้น เห็นคนในช่วงวัยของตนเท่านั้น ที่เป็นเพื่อน เป็นพันธมิตร เป็นเพื่อนร่วมงาน เป็นเพื่อนร่วมขบวนการ แล้วก็ปฏิเสธคนที่อยู่ในช่วงวัยอื่น ๆ อาจจะปฏิเสธคนที่อยู่ในช่วงวัยที่แก่กว่าตนเองมาก เช่น ไปมองผู้ใหญ่เป็น Baby boomer ที่เกิดในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองยุคดิลงไม่นาน แล้วก็ไปมองว่าคนรุ่นเก่าคงทันโลกน้อย คงไม่เปลี่ยนแปลง คงไม่รับฟังใคร มันอาจจะไม่ได้เป็นอย่างนั้น ผมคิดว่าการที่เราได้ตระหนักว่าเราอยู่ในวัยไหน เรามีจุดอ่อนอะไรก็จะสำคัญไม่น้อย ไม่น้อยกว่าการที่จะรู้แต่ว่าเราอยู่ในช่วงวัยไหน แล้วถ้าเรามีข้อแข็งอะไร นาน ๆ คิดสักทีก็ไม่เลวแต่อย่าไปคิดมากนัก ถ้าคิดมากนักเราก็จะเริ่มปิดกั้นตัวเอง

จริง ๆ แล้ว โลกเรารวมทั้งประเทศไทยมันก็เคยผ่านเหตุการณ์มีคน
รุ่นใหม่มาไม่ขาดสาย ในสมัยรัชกาลที่ 3 พระองค์ท่านก็เป็นคนรุ่นเก่า ส่วน
ราชการที่ 4 ก็เป็นคนรุ่นใหม่ แต่ในที่สุดแล้วรุ่นรัชกาลที่ 3 กับรัชกาลที่ 4
ท่านก็ปรองดองพากันไปได้ พาสยามเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ ไม่ได้ขัดแย้งกัน
จนทำอะไรไม่ได้ แล้วก็มีการผสมผสานระหว่างช่วงวัย ตอนรัชกาลที่ 4 ท่าน
ก็เป็นคนรุ่นเก่า แต่รัชกาลที่ 5 ก็เป็นคนรุ่นใหม่ รัชกาลที่ 4 เป็นคนรุ่นเก่า
สมเด็จพระเจ้าพระยาทั้ง 2 องค์นั้นก็เป็นคนรุ่นเก่า ถ้ามว่ารัชกาลที่ 4 กับ
สมเด็จพระเจ้าพระยาแก่งไหม พระองค์ท่านแก่งมาก ถ้ามว่ารัชกาลที่ 5 กับพระเจ้า
นั่งเรือทั้งหลายแก่งไหม ก็แก่งมากอีกเช่น ท่านมีวัยที่แตกต่างกัน การรับรู้
อะไรต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน แต่ว่าในที่สุดทั้ง 2 ช่วงวัยนี้ก็ปรองดองกันไปได้

สมัยที่ผมเป็นนิสิตนักศึกษา ผมก็รู้สึกที่ผมเป็นคนรุ่นใหม่ รุ่นใหม่
เหลือเกิน เราพูดกันแต่เรื่องเยาวชนคืออนาคต แต่ปัจจุบันนี้ผมก็อายุ 67 แล้ว
ถ้าพวกท่านมองผมเป็นคนรุ่นเก่า เก่าก็อาจจะฉลาด เก่าก็อาจจะมีภูมิปัญญา
แต่เก่าเองก็ต้องรับฟังคนรุ่นใหม่ ๆ เพราะว่าคนรุ่นใหม่ก็ได้เรียนศาสตร์
เรียนวิชาอะไรต่าง ๆ ที่คนรุ่นเก่าไม่ได้เรียน มีสันทัดในเทคนิคในอะไรต่าง ๆ
หลาย ๆ อย่างที่คนรุ่นเก่าไม่มีโอกาสได้ฝึกฝน เช่น คนรุ่นเก่า อาจจะได้แค่
พิมพ์ดีด แต่ว่าคนรุ่นใหม่ใช้คอมพิวเตอร์ ใช้เครื่องมือเครื่องมือต่าง ๆ ใช้การ
สื่อสารทางไกล ใช้อะไรต่าง ๆ มากมาย แต่ว่าการประสานระหว่างช่วงวัย
เป็นเรื่องสำคัญมาก ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้จะต้องทำให้ช่วงวัยต่าง ๆ
สมัครสมานกัน เรียนรู้ข้อดีจากกันและกัน เราเป็นคนรุ่นใหม่ ยังต้องพยายาม
ทำตัวเองให้กลายเป็นคนรุ่นเก่าให้ได้ ถ้าเราหยุดอยู่แคเป็นคนรุ่นใหม่มันก็
หมดแค่นั้น หยุดอยู่ที่ตัวเอง กลุ่มตัวเอง วิธีหลุดจากการเป็นคนรุ่นใหม่ใน
แบบธรรมดาก็คืออายุมากขึ้น แต่ว่าบางทีความสนุกความคึกคัก ความเรริงร่า
บางอย่าง เช่น อายุหน่อยก็จะขับรถเร็ว ดื่มเหล้า แล้วลงข้างทาง ก็หมดชีวิต
ไปแต่วัยเยาว์ หมดความเป็นคนรุ่นใหม่ไปด้วย เพราะฉะนั้น อายุสุขภาพ

ต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นเรื่องสำคัญ ทุกท่านในที่นี้จะเป็นหมอยูแล้วคงเข้าใจดี
ครับ

สุดท้ายที่ผมขอฝากเอาไว้ เนื่องจากว่าคนรุ่นใหม่ นั้น พอขึ้นมาปรากฏ
บนเวที ก็จะมีความรู้สึกว่าโลกที่เราอยู่ ประเทศที่เราอยู่ไม่ดีเท่าที่ควร จน
กระทั่งไม่ดีเอามาก ๆ ต้องทำอย่างไรที่ทำให้โลกที่เราอยู่ ประเทศที่เราอยู่
มันดีขึ้นกว่านี้ ดีกว่านี้มาก ๆ ผมก็เคยคิดแบบนั้น ที่เป็นแบบนั้นเพราะคนรุ่น
ใหม่มองปัจจุบันกับอนาคต แต่ว่าไม่ค่อยได้มองอดีต เพราะว่าคนรุ่นใหม่ยัง
ไม่มีอดีตส่วนตนที่จะทำให้มองย้อนหลังเท่าไร ชีวิตที่ผ่านมายังไม่ยาวพอที่จะ
มองย้อนหลังไปยาว ๆ ก็เห็นอะไรย้อนหลังไปสัก 4 ปีเท่านั้น เช่น ท่านทั้ง
หลายอายุ 18 ก็ย้อนหลังเมื่อตอนอายุ 12-13 ที่เพิ่งจะรู้ความอะไรก็ซึ้ง ซึ้ง ๆ
หน่อย ก็ไม่ค่อยเห็นอะไรเปลี่ยนแปลง แต่ว่าถ้าท่านอายุเท่าคุณพ่อคุณแม่
หรืออายุเท่าผม แล้วมองย้อนหลังไป ประเทศเรานั้นดีขึ้นตั้งเยอะ มันพัฒนา
ขึ้นเยอะ

ตอนที่ผมเป็นนักเรียนแพทย์ รัฐบาลมีแต่โรงพยาบาลประจำจังหวัด
แล้วก็ไม่มีครบทุกจังหวัดด้วย ส่วนโรงพยาบาลประจำอำเภอนั้นไม่มี
โรงพยาบาลประจำตำบลยิ่งไม่มีใหญ่เลย เขาเรียกว่า “สุขศาลา” หรือ “สถานี
อนามัย” จังหวัดหนึ่งจะมีหมอของรัฐบาลอยู่ 1 คน 2 คน 3 คน 4 คนเท่านั้น
ทั้งจังหวัดมีอยู่ 3-4 คน เรื่องผู้ป่วยตายระหว่างทางที่ขนส่งมาจากต่างอำเภอ
ที่จะมาเข้าที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดนั้นเป็นเรื่องปกติมาก บางจังหวัดที่
เจริญแล้วก็มีโรงพยาบาลประจำอำเภอ การขนส่งคนจากตำบลต่าง ๆ มา
ที่อำเภอก็ไม่ใช่ง่าย ๆ ตำบลต่าง ๆ มันไม่ติดต่อเชื่อมกันทางรถเหมือนสมัย
นี้ คนตายระหว่างทางนี้เยอะมากในสมัยก่อน อุบัติการณ์ของพวกเรานั้น
ส่วนใหญ่ที่จะอุทิศตนให้เป็นแพทย์ชนบทกัน เพราะว่าเราเห็นอยู่ว่าคนตาย
เยอะเกิน ส่วนนี้ไม่ต้องพูดถึง ส่วนใหญ่ก็ไปถ่ายข้าง ๆ หมูบ้าน อาจจะมีไม้
ปลายแหลมสักท่อนหนึ่งถือเข้าป่าไปซุดหลุม เดินหลบจากที่คนอยู่กันใน
หมู่บ้านเข้าไปในป่าละเมาะแล้วก็ถ่ายกัน จนผมอยู่ในวัยกลางคนแล้ว เราจึง

มารณรงค์เรื่องส่วมให้มีกันทุกครัวเรือน แล้วก็ตอนผมเป็นเด็กนักเรียน ที่โรงเรียนก็ยังเป็นส่วมหลุมไม่ใช่ส่วมซิม เวลาเราไปถ่ายแล้วเรามองลงไป เห็นของเสียที่เราเพิ่งปล่อยออกไป แล้วกระดาษเช็ดกันก็ไม่มี เด็กบ้านนอกหน่อยก็ใช้กิ่งไม้ ที่อยู่ในเมืองหน่อยมีกระดาษ ก็กระดาษหนังสือพิมพ์ คนมีฐานะหน่อยก็ใช้กระดาษสาที่เป็นสีเหลือง ๆ ชีวิตมันเป็นเช่นนั้น ผมมีพี่ 3 คนที่เกิดในสงครามโลกครั้งที่ 2 เสียชีวิตหมด เพราะว่าตอนสงครามโลกไทยถูกปิดล้อมจากฝ่ายสัมพันธมิตร ก็เลยไม่มียาเพราะว่าประเทศไทยเราผลิตยาเองไม่ได้ ยาที่ใช้ในประเทศไทยตั้งแต่อย่างง่าย ๆ เช่น ทิงเจอร์ทาแผล ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ แม่เล่าให้ฟัง “อย่าว่าแต่ยาเลยแค่เข็มฉีดยาเล่มเดียวก็ยังมีผลิตไม่ได้” เพราะฉะนั้น ตอนสงครามโลกคนก็ตายกันเยอะมาก

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยจัดว่าเป็นประเทศรายได้ปานกลางและเป็นรายได้ปานกลางระดับบนด้วย รายได้ปานกลางมี 2 ระดับ คือ ระดับล่างกับระดับบน อย่างลาว เขมร เป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับล่าง เวียดนาม เป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับล่าง ไทย มาเลเซียเป็นรายได้ปานกลางระดับบน ขนาดเศรษฐกิจของไทยมันก็ไม่เล็ก ในโลกนี้มีอยู่ประมาณ 200 ประเทศ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ประมาณอันดับที่ 19-22 ของโลก เศรษฐกิจของเราไม่เล็กครับ เป็นเศรษฐกิจที่มีความหมาย ประเทศยุโรปมีอยู่ 50 หรือ 51 ประเทศ ถ้าประเทศในยุโรปมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่กว่าประเทศไทยทั้งหมด ประเทศไทยจะต้องมีขนาดเศรษฐกิจเกินอันดับที่ 50 แต่ว่าจริง ๆ แล้วประเทศไทยมีขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับที่ 19-22 แล้วแต่การจัด Ranking ถ้านับเป็นขนาดเศรษฐกิจที่วัดจากรายได้ที่เป็นจริงไม่ใช่วัดจากจำนวนเงิน เราจะใหญ่เป็นอันดับที่ 20 ขนาดเศรษฐกิจของไทยใหญ่กว่าประเทศกรีซ ใหญ่กว่าประเทศยุโรปตะวันออกและยุโรปใต้หลายประเทศ

ในฐานะผมเป็นรัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ก็จะรายงานให้ท่านทราบว่าเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ของเราก็จัดว่าดีที่สุดในประเทศหนึ่ง ไม่แพ้ประเทศใด ๆ ในอาเซียน จะมีบาง

ประเภทที่แพ้สิงคโปร์ แต่ว่าเราก็มีอะไรหลายอย่างที่สิงคโปร์ไม่มี เช่น เครื่องฉายแสงซินโครตรอน สิงคโปร์ไม่มี เครื่องโทคาแมค สิงคโปร์ไม่มี แต่ก่อนทีจะไปพูดถึงเรื่องพวกนั้น ผมจะพูดเรื่องง่าย ๆ คือการทำดาวเทียมและยานอวกาศของไทย ตอนนี้เราทำได้จนถึงขนาดที่เรียกว่าอีก 7 ปีข้างหน้า เราจะทำยานอวกาศไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ ประเด็นไม่ได้อยู่ที่เราจะไปรอบดวงจันทร์ ที่ต้องไปดูดวงจันทร์เพราะดวงจันทร์เป็นดาวที่ใกล้ที่สุด ที่เราจะต้องไปดูดวงดาวก็เพื่อที่เราจะพัฒนาความสามารถของเราในการบังคับยานอวกาศซึ่งก็เหมือน Robot ชนิดหนึ่ง เพราะเราไม่มีคน เราไม่ได้เอาคนใส่ลงไปในยานอวกาศ มันเป็น Robot ชนิดหนึ่ง ซึ่งมันอยู่ห่างจากจุดบังคับไปสี่แสนกิโลเมตร ดวงจันทร์อยู่ห่างจากโลกประมาณสามแสนแปดหมื่นกิโลเมตร ดังนั้น ถ้าเราไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ก็แปลว่าเราจะสามารถบังคับยานอวกาศที่อยู่ห่างไปเกือบสี่แสนกิโลเมตรได้ตลอด

อันนี้เป็นความสำเร็จที่รอเราอยู่ เราทำขึ้นมาได้เรื่อย ๆ แล้วก็ไม่ได้ใช้เงินแพง เพราะว่ามันคือสิ่งที่นักวิทยาศาสตร์เขาอยากทำ เป็นสิ่งที่นักวิจัยเขาคิด เป็นสิ่งที่นักประดิษฐ์เขาคิดขึ้นมาครับ และเขาก็ทำอยู่แล้วก่อนที่ผมจะมาเป็นรัฐมนตรีว่าการ ผมไม่ได้เข้ามาเนรมิตอะไร เพียงแต่เข้ามาแล้วเห็นแล้วก็ไปเล่าให้คนไทยฟังเพื่อจะให้คนไทยเกิด Mindset ใหม่ ซึ่งสำคัญมาก ๆ Mindset นี้ก็คือเชื่อว่าประเทศไทยพัฒนาได้ เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ เป็น Developed country ได้ เชื่อว่าประเทศไทยจะไม่จมดิ่งอยู่กับ การเป็นประเทศด้อยพัฒนาตลอดชั่วกัลปาวสาน หรือว่าทำอะไรได้เพียงนิด ๆ หน่อย ๆ ตลอดไปชั่วกัลปาวสานหรือไม่ใช้วิจัยไปเรื่อย ๆ แล้วไปไม่ถึงไหน เรื่องการแพทย์ก็เหมือนกัน ตอนนี้เราเป็นการแพทย์ที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของเอเชีย แล้วก็เราก็กำลังฝ่าวิกฤติโควิดด้วยความเจริญก้าวหน้ามากมาย วิกฤตินำมาซึ่งความยากลำบาก วิกฤตินำมาซึ่งการสูญเสีย แต่ว่าวิกฤติสำหรับกระทรวงเรา เป็นโอกาสในการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดใหญ่

ตอนที่เกิดวิกฤติโควิด ประเทศไทยไม่มีชุดป้องกันคนที่เรียกว่าชุด PPE ที่คนไทยเรียกว่าชุดหมี ต้องซื้อตัวหนึ่งหลายหมื่น แต่ภายในเวลาไม่กี่เดือน ตั้งแต่เกิดวิกฤติโควิด เราเร่งจนกระทั่งเราทำชุดหมีได้ในราคาไม่กี่พันบาท แล้วก็ตอนที่เกิดวิกฤติโควิดเราไม่มีหน้ากากความดันบวก ตอนที่เกิดอีโบล่าทั่วโลกเราเคยต้องการหน้ากากความดันบวกนี้มาก แต่ประเทศตะวันตกเขาขายในราคาเป็นแสน แล้วก็ไม่มีของขายให้เราด้วยในตอนนั้นเพราะว่าเขาต้องการเอาให้หมอให้พยาบาลเขาใช้มากกว่าที่จะเอามาขาย เราก็กู้ผ่านอีโบล่าได้โดยไม่มีชุดหน้ากากความดันบวก แต่ครั้งนี้ เราทำหน้ากากความดันบวกได้แล้ว ฝรั่งทำกันราคาเป็นแสน คนไทยทำได้ในราคา 4,000-9,000 บาท ท่านอาจจะคิดว่ามันเป็นเรื่องปกติ เวลาเราทำอะไรที่เป็นวิทยาศาสตร์ได้ใหญ่ ๆ คนไทยจะมีความรู้สึกขำ ไม่ได้ดีใจอะไรด้วย มักจะคิดว่าว่ามีให้เราซื้อหรือเปล่า เช่น วัคซีน มีซื้อหรือเปล่า ไปซื้อได้ทันหรือเปล่า ซึ่งผมก็คิดว่าสำคัญแต่ที่สำคัญกว่านั้นนะ คือตอนนี้ไทยเราผลิตวัคซีนได้เองหลายตัวแล้ว 3-4 ตัวแล้ว อยู่ในกาดทดสอบระยะสุดท้าย เหลือเวลาอีกไม่กี่เดือนก็จะผลิตออกมาใช้ได้แล้ว และวัคซีนที่เราทำ จะเป็นมติดลทำ จะเป็นจุฬาฯ ทำ จะเป็นแพทยศาสตร์จุฬาฯ ทำ เกสซ์จุฬาฯ ทำ ล้วนแต่ใช้เทคโนโลยีที่อยู่ในระดับเดียวกับวัคซีนที่กำลังเป็นข่าวอยู่ในโลกเวลานี้ ซึ่งแปลว่าเรามีสมรรถนะที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้จริง ๆ

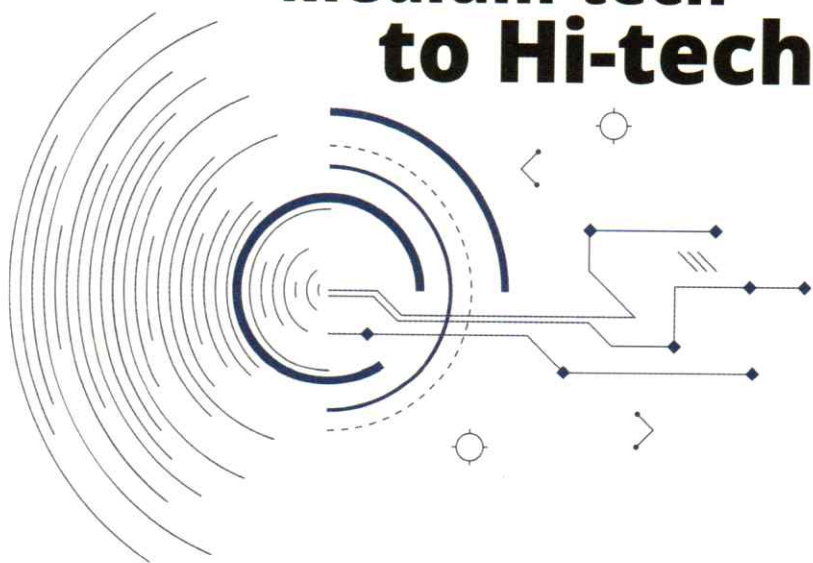
นี่เป็นข่าวใหญ่ เป็นข่าวที่นิสิตนักศึกษาแพทย์ควรจะได้รับทราบเพราะว่านิสิตนักศึกษาแพทย์นอกจากจะต้องไปทำงานด้านแพทย์แล้ว ผมเชื่อว่าจำนวนหนึ่งก็จะกลายเป็นนักวิจัยเพราะว่าสติปัญญาที่มีอยู่ เมื่อมีโอกาสที่จะเป็นนักวิจัย บางคนที่ทำชุดหน้ากากความดันบวกนี้ก็เหมือน ชุดหน้ากากความดันบวกเป็นหมออยู่ศิริราช แล้วก็คนที่ทำวัคซีนที่เลือก mRNA ก็เป็นหมออยู่ที่จุฬาฯ คนที่ทำวัคซีน “ใบยา” ได้ เป็นเภสัชกร ข่าวแบบนี้ผมคิดว่าจำเป็นจะต้องบอกให้นิสิตนักศึกษาแพทย์ที่มาทำ Pitching วันนี้ให้ได้ว่าเราอยู่ในประเทศที่เอาจริงเอาจัง แล้วจะเอาจริงเอาจังมากขึ้น ๆ ในทางวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี แล้ววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเป็นตัวที่ทำให้เราหลุด
ออกจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับบน ถ้าเราไม่มีวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี เราจะอยู่กับการเป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับบนไปอีกนาน
แสนนาน แต่เราไม่ทำอย่างนั้น ไม่คิดอย่างนั้น

รัฐบาลได้กำหนดไว้แล้วว่าอีก 20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะต้องเป็น
ประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็น Developed country ผมในฐานะรัฐมนตรีว่าการ
อว. ได้สั่งการไปแล้วว่ากระทรวง อว. จะต้องเป็นกระทรวงที่เป็นวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีในระดับที่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายใน 10 ปีข้างหน้า
10 ปีข้างหน้าเป็นเวลาทีใกล้จะถึงอีกไม่นาน ท่านที่เป็นนักเรียนแพทย์ปี
สุดท้ายอีก 10 ปีข้างหน้าก็กำลังฝึกจบใหม่ ๆ บางคนก็เป็นอาจารย์ใหม่ ๆ
เพิ่งจะเป็นอาจารย์ บางคนก็เพิ่งจะไปทำงานในโรงพยาบาล บางคนทำเอกชน
บางคนทำรัฐบาล บางคนไปทำต่างจังหวัด ก็จะมีโอกาสได้เห็นการแพทย์ของ
เราเข้าไปสู่ความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ น่าจะไม่ยากนัก

ผมก็ได้กล่าวอะไรมาพอสมควรแล้ว ไม่ได้พูดเจาะจงลงไปว่าอนาคต
ของประเทศไทยจะเป็นอย่างไร แต่พูดจากมุมที่ผมรู้ข้อมูลมากที่สุดก็คือด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เราโชคดีมากที่เกิดในประเทศนี้ ประเทศนี้
ยังมีปัญหา เราต้องช่วยกันแก้ แต่มันมีเรื่องโอกาสด้วย โอกาสที่ประเทศไทย
จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เราจะต้องเห็นทั้งภาพใหญ่ เราจะต้องสนใจใน
เรื่องเล็กด้วย จะต้องเห็นทั้งเรื่องเฉพาะหน้าและเรื่องที่อยู่ห่างไกลไปด้วย ว่า
เราจะไปทางไหน ท่านเองไม่เป็นนักศึกษาแพทย์นิสิตแพทย์ตลอดไป อีกสัก
พักหนึ่ง ท่านก็เป็นอาจารย์แพทย์ เป็นแพทย์ประจำบ้าน เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ
สิ่งที่ท่านได้รับฟังในวันนี้ ขอให้เป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต ขอขอบคุณครับ

"Medium-tech" to Hi-tech

4

วิทยาศาสตร์ไทยไม่แพ้ใคร

“ประเทศที่พัฒนาแล้วมักวัดจากเกณฑ์ในเรื่องงบทำวิจัย
และพัฒนา แม้ประเทศไทยจะทำได้ดีขึ้นเป็นลำดับ แต่ยังเป็นไปอย่างไทยๆ ที่มีภาคเอกชนรับผิดชอบในงบวิจัยและพัฒนา ภาครัฐต้องชวนภาคเอกชนมาทำงานด้วย ต้องสนใจ
ความต้องการ และทิศทางที่ภาคเอกชนสนใจทั้ง
Medium-tech และ Hi-Tech”

“การที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว จะต้องมีความรู้วิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีที่สามารถนำไปใช้เชิงพาณิชย์ได้
อุตสาหกรรม และบริการได้”

“เราต้องมี Mindset ที่ไม่ต้องการให้ไทยเป็นประเทศ
บริโภคนิยม ต้องเลิกการไปซื้อความก้าวหน้า
ของคนอื่นมาใช้ ต้องทำเองให้ได้”

วิทยาศาสตร์ไทยไม่แพ้ใคร⁴

เรามักจะคิดว่า ประเทศไทย ก่อนที่ฝรั่งจะเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นประเทศที่วิชาความรู้ต่างๆเกือบจะเป็นศูนย์ มีอยู่บ้าง แต่ไม่ใช่อะไรที่สำคัญนัก การพัฒนาประเทศก็คือ การเริ่มจากศูนย์ แต่ความจริงแล้วเราไม่ได้มาจากศูนย์ ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น ถ้าจัด Ranking ของประเทศในเอเชีย อันดับแถวแรกสุดก็คือ จีน อินเดีย เน้นอน แถวที่ 2 คือ เกาหลี ญี่ปุ่น และแถวที่ 3 คือ เวียดนาม ไทย และพม่า เราอยู่ในแถวที่ 3 แต่ใช้ว่าจะเป็นแถวที่ 3 ที่ต่ำต้อย เพราะจีนกับอินเดียนั้นเป็นมหาอำนาจแห่งเอเชีย เป็นมหาอำนาจของโลกด้วย ตลอดระยะเวลาที่เราอยู่เป็นอยุธยา กับ รัตนโกสินทร์ ก่อนที่ฝรั่งจะเข้ามาจริง ๆ จัง ๆ จีนกับอินเดียนั้น เป็นสอง

---

4 คำกล่าวจากการปาฐกถาในการประชุมวิชาการระดับชาติ “นเรศวรวิจัยและนวัตกรรม” ครั้งที่ 17 วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

ชาติที่ร่ำรวยที่สุดในโลก เป็นสองชาติที่มีศิลปวิทยาการมากที่สุดในโลก เราได้รับศิลปวิทยาการ ได้รับความร่ำรวย ได้รับศาสนา ได้รับปรัชญาจากอินเดีย และเงินไม่น้อย แม้เราจะอยู่ในระดับ 3 แต่เป็นระดับที่น่านับถือ

เมื่อฝรั่งเข้ามา ในช่วง 200-300 ปีที่ผ่านมา ก็แข่งกับจีนและอินเดีย ขึ้นทุกที จนในที่สุดก็ล้ำหน้าจีนกับอินเดียไป และก็แข็งแรงจนถึงขั้นเอาประเทศเอเชียลงเป็นเมืองขึ้นได้เกือบหมด เพราะฉะนั้นถ้าจัด Ranking ตอนนั้น ก้าวแรกของเอเชียก็คือมหาอำนาจตะวันตก ต้องใช้คำว่า มหาอำนาจตะวันตกมาปกครองเอเชีย มหาอำนาจแถวแรกในเอเชียก็คือพวกดัตช์ พวกฝรั่งเศส พวกอังกฤษ แถวที่ 3 ก็คือประเทศในเอเชียทั้งหมดที่ตกเป็นเมืองขึ้น มีตั้งแต่อินเดียซึ่งเป็นแม่ทางอารยธรรมของเราที่ตกเป็นเมืองขึ้น พม่าซึ่งเคยตีเราแตกถึง 2 ครั้งก็ตกเป็นเมืองขึ้น เวียดนามซึ่งเคยสู้รบกับเราอย่างสูสี ในสมัยรัชกาลที่ 3 ก็ตกเป็นเมืองขึ้น มลายูทั้งหมดตกเป็นเมืองขึ้น สิงคโปร์ เป็นเมืองขึ้น ฮองกงเป็นเมืองขึ้น เรานั้นจัดเป็นประเทศระดับ 2 คือ ไม่ได้ตกเป็นเมืองขึ้น อยู่ใน Ranking เดียวกันกับตุรกี เปอร์เซีย และญี่ปุ่น น่านับถือมาก ขออภัยเพราะทุกวันนี้เราละเลยประวัติศาสตร์ เข้าใจประวัติศาสตร์แบบคลุมเครือ

ถามว่าเราคิดว่าประเทศเราเริ่มพัฒนาจากศูนย์เมื่อไหร่ ในความเห็นผมคือหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อประเทศตะวันตกเผยแพร่ความคิดที่ว่า ประเทศในโลกแบ่งเป็น 3-4 ระดับ ประเภทแรก คือประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งวัดจากรายได้ต่อหัว อันดับที่ 3 คือ ประเทศที่ยากจน อันดับที่ 4 คือ ประเทศที่ยากจนที่สุด และอันดับ 2 คือ “ประเทศที่กำลังพัฒนา” ประเทศไทยเราหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถูกจัดให้เป็นประเทศที่ยากจน ไม่ใช่ยากจนที่สุด แต่ก็ไม่ใช่ประเทศที่กำลังพัฒนาสักเท่าไร แม้ว่าในเวลาต่อมา โลกจะรวมประเทศไทยให้อยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนาก็ตาม แต่จริง ๆ แล้ว เรามีอะไรที่น่าภูมิใจ และเป็นที่น่านับถือของโลกตั้งแต่สมัยอยุธยาสมัยต้นรัตนโกสินทร์ หรือสมัยที่ฝรั่งมาสร้างอาณานิคม แต่การที่ฝรั่งหรือโลกตะวันตกจัดอันดับ

ให้เราให้เป็นประเทศที่กำลังพัฒนากระเตียดไปทางยากจน และส่งผลที่รุนแรงมาก ทำให้เรารู้สึกถูกมองข้าม อดีตของเราถูกมองเบา

ท่านคงจะแปลกใจ ถ้าจะบอกว่า ในสมัยอยุธยา มีศิลปวิทยาการต่าง ๆ มากมาย อาจจะมีเรียกหลวม ๆ ว่ามีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็พอได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเทคโนโลยีมากกว่า เป็นพวก How to จะรู้ว่าทำอะไรอย่างไร แต่ถ้าอธิบายว่าทำไมถึงทำได้ อะไรเป็นทฤษฎีของการทำ How to นั้น เราไม่เน้นการสร้างความรู้แบบนี้ แต่เราเน้นความรู้ที่เป็นการปฏิบัติ อาจารย์ปรีดี พิศุกมีวิถี ท่านเคยมาพูดที่กระทรวง ท่านบอกว่า คนอยุธยา สังเกตธรรมชาติ รู้ว่าน้ำขึ้นระดับนี้ปลาชนิดไหนจะมา รู้ว่าถ้าสร้างเรือนไทยต้องยกพื้นสูงเพราะว่าน้ำจะมา ต้องตั้งเสาที่สอบเข้าหากันไม่ใช่ตั้งเสาที่ตั้งฉากจากพื้นดิน บ้านเรือนไม้ก็ต้องมีเสาสอบเข้า เจดีย์ วิหาร หรือสิ่งก่อสร้างที่สูง เสาต้องสอบเข้าหากัน หลังคัจฉ์นั้นต้องทำเพื่อให้อากาศลอยขึ้นไปด้านบน เรือนจะได้ไม่ร้อน และรู้เรื่องธรรมชาติวิทยาของนก ของปลา ของหนู ของสัตว์ต่าง ๆ มากทีเดียว มีความรู้เรื่องสมุนไพร เรื่องการเอาพืช เอาสมุนไพรต่าง ๆ มารักษาโรคอย่างเป็นระบบ กำแพงเมืองก็รู้จักสร้าง กำแพงเมืองอยุธยาชั้นหนา 1.5-2 เมตร และก่ออิฐถือปูนแต่ตรงกลางจะเป็นช่องว่างที่ใส่ทรายเข้าไป พม่าก็ระดมยิงอยู่เป็นปี แต่กำแพงเมืองก็ไม่ได้ทลายด้วยปืนใหญ่ของพม่า หากทลายด้วยการที่พม่าเผาซากของกำแพงที่เป็นไม้ พม่าขุดชั้นดินลงไป จนถึงที่เป็นไม้ และเผาไม้ที่รองข้างล่างอยู่ ทำให้กำแพงเมืองล้มลงไป พม่าใช้เวลาปีกว่าในการพังทลายกำแพงของอยุธยา ซึ่งแปลว่าอยุธยามีความรู้ต่าง ๆ อยู่มากมาย

คนมักจะคิดว่าโบราณสถานของไทยเป็นไม้เป็นส่วนใหญ่ เราเห็นเรือนไม้ของบ้านขุนนาง ของบ้านชาวบ้าน แต่ถ้าท่านไปดูพระราชวัง ตำหนักต่าง ๆ ของเจ้านาย จะก่ออิฐถือปูนแข็งแรงมั่นคงมาก และถ้าท่านไปดูเจดีย์บางแห่ง ท่านจะตกใจว่ามันสูงเหลือเกิน เจดีย์ภูเขาทองที่ทุ่งลุมพินี อยุธยานั้น ความสูงจนถึงยอดเจดีย์ ประมาณตึก 20 ชั้นได้ ท่านปีนขึ้นไปได้จนถึง

ประมาณชั้น 4 แล้วมองลงมา จะเห็นอยุธยาที่เป็นทุ่งนาล้อมเจดีย์ภูเขาทอง และเมื่อมองไปขึ้นไปอีกจะค่อย ๆ สอบเข้า จนที่สุดก็เหลือเป็นยอดแหลม มันสูงจากฐานที่ชั้น 4 แล้วสบเข้าไประ็อย ๆ จนถึงยอดสูงสุดเจดีย์ประมาณ 10 ชั้น เจดีย์นี้อยู่มา 400-600 ร้อยปีมาแล้ว ปัจจุบันก็ยังอยู่ เป็นถาวรวัตถุที่อยู่มาได้หลายร้อยปีแล้ว ถ้าท่านไปดูวัดอรุณ ท่านก็จะตกใจเช่นกัน วัดอรุณ นอกจากสวยงามแล้ว ยังตั้งอยู่ริมน้ำเจ้าพระยาแต่ไม่ทรุด เจดีย์วัดอรุณไม่ได้ตอกเสาเข็ม เพราะเทคโนโลยีใช้แพไม้เป็นฐานรองเจดีย์ เป็นเทคโนโลยีที่ทำให้เรารักษาเจดีย์วัดอรุณ ซึ่งสวยงามและสูงใหญ่มากมาได้ 200 ปีแล้ว แม้จะตั้งอยู่ริมน้ำ

อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีของเราที่เราทำก็อิงอยู่บนวิทยาศาสตร์ แต่เป็นวิทยาศาสตร์ที่ไม่ได้อธิบายมากนัก พูดซ้ำอีกครั้งหนึ่ง วิทยาการเดิมของเราเป็นประเภท How to ไม่ได้เป็นประเภท why ทำไมถึงเกิด Why is it happening? อะไรแบบนี้เราไม่ค่อยอธิบาย เป็นนิสัยประจำชาติของเรา เราชอบทำอะไรที่ไม่ Explicit เรา Implicit ไม่พูดอะไรตรงไปตรงมา ไม่พูดอะไรเป็นระบบ แต่ถ้าไปดูแล้วถอดออกมามันจะเป็นระบบ คนไทยไม่มีพิมพ์เขียวในวัดต่าง ๆ ไม่มี ไม่เคยเห็น แต่เราใช้วิธีจำเอา เช่น ในสมัยพระเจ้าปราสาททอง เราไปถอดแบบปราสาทนครหลวงของกัมพูชา และเอามาสร้างปราสาทนครหลวงที่อยุธยา ซึ่งก็ไม่เหมือนปราสาทนครหลวง หรือนครธมทุกวันนี่ของกัมพูชา แต่ว่าถอดเอาสาระที่สำคัญมา คือ เป็นโครงสร้างที่คิดจากภาพรวมก่อนแล้วจึงไปสู่ภาพย่อย คิดจากส่วนรวมก่อนแล้วจึงไปสู่ส่วนย่อย แต่สถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ของไทยนั้น คิดจากภาพย่อยก่อน ทำจากภาพย่อยก่อน แล้วภาพย่อยมารวมกันแล้วกลายเป็นภาพรวมเอง นี่ก็เป็นอะไรที่ต้องเข้าใจอดีตของเราให้มากขึ้น เพื่อจะได้ต่อยอดอดีตนั้นให้ดียิ่งขึ้น แต่เรามักจะคิดว่าอดีตคือความมั่งคั่ง อดีตคือความมั่งคั่ง อดีตคือศูนย์ไปเสียหมด มันหาได้เป็นอย่างนั้นไม่

เรื่องนี้จะเกี่ยวพันกับเรื่องที่เราจะแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะแข่งขันกับคนอื่นได้ไหม ผมเริ่มจาก ได้เพราะพื้นฐานเดิมเรามี อยุธยาเป็น สังคม Cosmopolitan พหุชาติ นานาชาติ เป็นสังคมโลกาภิวัตน์ก่อนอื่น แล้วจึงเป็นสังคมชาติหรือประเทศเป็นอันดับต่อมา เพราะประชากรในกรุงศรีอยุธยานั้นเกิน 50% นั้นไม่ใช่คนไทย แต่เป็นแขก ฝรั่งเศส จีน เวียดนาม ตุรกี เดิร์ก เปอร์เซีย ฯลฯ เป็นสังคมที่ผสมใช้ค่าง่าย ๆ เป็น “โลกาภิวัตน์” เราคุ้นเคยกับโลกาภิวัตน์ รับเอาของดีของทุกชาติ ทุกภาษา ทุกเผ่าพันธุ์ ทุกสำเนียงที่มาอยู่ประเทศเป็นของเราได้ทั้งหมด วิทยาศาสตร์ก็เหมือนกัน วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เริ่มต้นเป็นโลกาภิวัตน์เป็นของฝรั่งซึ่งอยู่ห่างไกลไป แต่ในการพัฒนาวิทยาศาสตร์นั้น เราไม่รังเกียจของนอก เราไม่รังเกียจอารยธรรมต่างด้าวต่างแดน ในตอนต้นผมได้พูดว่า เรารับเอาอารยธรรมความรู้ สติปัญญาจากจีนและอินเดียได้ดีมากจนเป็นประเทศที่อยู่ใน Ranking แถวระดับสาม ต่อมาผมก็ได้ชี้ว่าเราคบหากับฝรั่งได้เป็นอย่างดี

ตอนนี้ผมจะชี้บางจุดที่เราไม่ได้ตระหนักกัน คือ อยุธยาเป็นสังคม Cosmopolitan ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง จนค้าขายไปทั่วโลก รับศิลปวิทยาการจากทั่วโลก เช่น ท่อประปาแบบฝรั่งเศส แบบเปอร์เซีย ปรางค์ที่วังพระนารายณ์ ที่ลพบุรี วัดวาอารามต่าง ๆ ของอยุธยา ใช้สถาปัตยกรรมแบบฝรั่งเข้ามาด้วย ปราสาทนครหลวงที่ตอนที่หลังมาบูรณะโดยรัชกาลที่ 4 ก็นำแนวในการสร้างตึกแบบฝรั่ง แต่ท่านทำให้เป็นฝรั่งเชิงไทย คือดูแล้วไม่รู้ว่าเป็นฝรั่ง แต่รู้สึกสวยงาม รัชกาลที่ 3 ท่านทรงสร้างวัดหลายวัดโดยเฉพาะวัดราชโอรส ท่านทรงเอาศิลปะจีน สถาปัตยกรรมจีนบวกกับไทย เข้าไปเกิด ท่านจะรู้สึก ว่าวัดเป็นจีน ท่านจะรู้สึกว่ามันสวย มันเข้ากับความเป็นไทยได้ดี เป็นความเป็นไทยชนิดหนึ่งแต่เป็นไทยเชิงจีน อันนี้ผมคิดว่าเรื่องวิทยาศาสตร์ก็คล้ายกับแบบนี้ เรามีพื้นฐานเดิมที่ดีอยู่แล้ว อันนี้สำคัญนะครับ มันเป็น ‘Mindset’ ถ้า Mindset ของผู้บริหาร Mindset ของนักวิชาการ Mindset ของนักวิจัย

เดิมคิดว่าเราเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนา ไม่มีอะไรเลย ศูนย์ไปเสียหมดและเพิ่งมาพัฒนาเมื่อ 100 ปีที่แล้ว อันนี้จะผิดเอามาก ๆ

ตอนนี้ก็มาดูขีดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ที่วัดกันแบบปัจจุบัน เมื่อสักครู่ผมพูดถึงอดีตแต่อดีตก็ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แต่คราวนี้เราจะเอาแว่นตาของปัจจุบันส่องดู ก็พบว่า ขีดความสามารถอันหนึ่งที่โลกใช้ในการวัดก็คือ World competitiveness ด้าน Scientific infrastructure หรือโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ จัดอันดับโดย IMD World competitiveness center ในปี 2563 เราขยับจากอันดับที่ 39 เป็นอันดับที่ 38 ของโลก โดยอันดับนี้ดีขึ้นกว่าเดิมถึง 10 อันดับในระยะ 5 ปีหลังนี้ หมายความว่าใน 5 ปีหลังมานี้ เราอันดับดีขึ้นถึง 10 อันดับ เดิมอาจจะอยู่ที่อันดับ 48 เป็นต้น และภายใน 5 ปีมานี้เรามาอยู่ที่อันดับ 38 แล้วก็มีแนวโน้มที่จะดีขึ้นเรื่อย ๆ อันดับที่ 38 นี้ถือว่าไม่แยء เรามาดูตัวชี้วัดอื่น ๆ อีก เช่น สัดส่วนที่เราจ่ายไปให้กับการทำวิจัยหรือพัฒนา หรือ R&D ได้ 1.1-1.2% ของ GDP ณ ปัจจุบัน อันนี้ก็ไม่ว่าร้าย นานับถืออยู่ เพราะมันขึ้นมาจาก 0.38% เมื่อประมาณ 7-8 ปีที่แล้ว รัฐบาลและกระทรวง อว. ก็พยายามที่จะเพิ่มสัดส่วนของ R&D ขึ้นไปจาก 0.38% ซึ่งก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนป็นปีเป็น 1.1-1.2% และเราจะผลักดันไปอีก 6-7 ปีข้างหน้าให้เป็น 2.0% ของ GDP อันนี้เป็นตัวเลขที่น่านับถือ เพราะเป็นตัวเลขของประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประเทศที่พัฒนาแล้ววัดจากเกณฑ์นี้กล่าวคือ มุ่งบในการทำวิจัยและพัฒนาเป็นสัดส่วน 2.0% ของ GDP เราจะทำได้ ที่ผ่านมามาก็ทำได้ดีขึ้น ๆ เป็นลำดับ จะทำต่อไป ที่ผมมาพูดวันนี้ ไม่ได้พูดแบบนักวิเคราะห์ แต่พูดแบบนักปฏิบัติ พูดแบบคนมาสั่งการ เพราะฉะนั้น หน้าที่ที่ผมทำก็ไม่ใช่ว่าแค่วิเคราะห์แต่เป็นหน้าที่ที่ต้องพาเราทำได้ และก็อยากจะทำต่อไปว่าจะต้องทำได้ ในอีก 6-7 ปีข้างหน้า ต้องขึ้นเป็น 2.0% ให้ได้ แต่ก็มีลักษณะแบบไทย คือ ภาคเอกชนรับผิดชอบในงบ R&D ของประเทศประมาณ 70-80% ภาครัฐประมาณ 20-30% เท่านั้น ดังนั้น ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าภาค

เอกชนของไทยเข้มแข็งมาก ถ้าเราจะทำ R&D จึงต้องให้ภาคเอกชนมาช่วย สมทบไปใน R&D ของรัฐบาล ตัวเลขที่ผมบอกว่า 1.1-1.2% ของ GDP เกิดจากการเองประมาณ R&D ของรัฐบาลไปรวมกับ R&D ของบริษัทเอกชน มีทั้งที่ใหญ่ ๆ มีทั้งที่กลาง ๆ แต่ที่เราต้องพิจารณาไว้เลยคือภาคเอกชนนั้น Contribute มากซึ่งแปลว่าภาคเอกชนของประเทศไทยมีลักษณะเหมือนภาคเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้วขึ้นเรื่อย ๆ เขาได้ตระหนักว่าไม่สามารถที่จะร่ำรวยติดอันดับเอเชียหรืออันดับโลกได้ถ้าทำแต่เรื่องง่าย ๆ ทำแต่เรื่องขายข้าว ขายปุย จะไม่นำมาซึ่งรายได้มากนัก จึงต้องทำธุรกิจที่เป็น Hi-tech หรืออย่างน้อยก็ Medium-tech แต่ถ้า Hi-tech ได้ยิ่งดี และเขาสนใจในอะไรหลาย ๆ อย่างที่ Hi-tech มากขึ้น ๆ เขาต้องการการวิจัย เขาได้ลงทุนไปแล้วเพื่อการวิจัย ลงทุนไปไม่น้อย เรามีหน้าที่ที่จะต้องทำให้เขาสนใจทำวิจัยที่จะไปเพิ่มมูลค่า ให้ผลผลิตมากขึ้น ๆ การจัดวิจัยในปีต่อไปที่ ม.นเรศวร จะจัดผมให้หัวข้อไปเลย คือ “ทำอย่างไรที่จะระดมภาคเอกชนมาส่งเสริม มาสนับสนุน มาร่วม กับการวิจัยและพัฒนาในภาครัฐให้ได้มากขึ้น ๆ”

เมื่อสักครู่นี้พูดถึง 2.0% ของ GDP ที่จริง ยังดูจากอย่างอื่นได้อีกว่าประเทศไทยนั้นมีสมรรถนะที่จะแข่งขันได้ เมื่อปีกลาย ผมก็ได้มาพูดถึงเรื่องอีก 6-7 ปีข้างหน้า เราจะมียานอวกาศไปโคจรรอบดวงจันทร์ ตอนนั้นก็ทำต่อไปเรื่อย ๆ และก็ได้รับงบประมาณมาไม่มากนัก แต่เราก็ไม่ต้องการงบประมาณมาก เราไม่ได้เองงบประมาณเป็นตัวตั้ง เราคิดที่จะทำวิจัย และนักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ของเราก็ได้ออกมาปรากฏให้เห็นแล้ว คนหนึ่งอายุ 30 ปีปลาย ๆ อีกคน 40 ปีต้น ๆ เป็นคนหนุ่ม และก็ยังมีความวัยกลางและสูงวัยอีกไม่น้อยที่ร่วมกันทำ แต่มีอณมัยในการทำได้ออกมาแสดงให้เห็นแล้วว่ามีความจริงจัง ๆ เรื่องไปยานอวกาศไม่ใช่เรื่องที่ผมคิดจะทำ แต่เป็นเรื่องที่ผมเข้ามาในกระทรวงนี้แล้วเห็นเขากำลังทำอยู่ และก็ทิ้ง พิศวง จึงนำมาเล่าให้พี่น้องประชาชนฟังเพื่อจะได้เกิดกำลังใจว่าอีก 7 ปีข้างหน้า เราจะบังคับยานอวกาศที่อยู่ห่างออกไปอีก 4 แสนกิโลเมตรได้ นี่ถือว่าไม่ธรรมดา ปกติเราบังคับวิทยุ

เครื่องบิน 10 กว่าเมตร 50 เมตร 100 เมตร ต่อมาเราก็มียโดรน 10 กิโลเมตร ก็ถือว่าไกลมากแล้ว แต่ว่าโดรนก็คือ Robot ชนิดหนึ่ง ยานอวกาศก็คือ Robot ชนิดหนึ่ง เพราะว่าเราไม่มีคนอยู่ในนั้นที่จะไปโคจรรอบดวงจันทร์ แต่จะบังคับมันได้แม้จะห่างออกไปตั้ง 4 แสนกิโลเมตร ไกลมาก ๆ

นอกจากนั้น ยังพูดด้วยความเบิกบานได้ว่าเราไปไกลกว่าที่คนไทยส่วนใหญ่คิด เช่นเรามีเครื่องฉายแสงซินโครตรอน (Synchrotron) ที่แม้แต่สิงคโปร์ก็ไม่มี เรามีเครื่องโทคาแมค (Tokamak) คำว่า โทคาแมคเป็นภาษารัสเซีย เพราะรัสเซียเป็นเจ้าของเทคโนโลยีนี้ เครื่องโทคาแมคคือการสร้างความร้อนที่ร้อนเท่า ๆ กับดวงอาทิตย์ ตอนนี้เรากำลังติดตั้งเครื่องโทคาแมคอยู่เราจะต้องใช้พลาสมาหุ้มความร้อนที่อยู่ในระดับเดียวกับดวงอาทิตย์ไว้ ทำให้เราจะต้องทดลองด้วยเครื่องนี้ ก็เพื่อที่จะได้รู้ว่าเราสร้างความร้อนแบบนี้ได้จริง มันเป็นปฏิกิริยานิวเคลียร์ ปฏิกิริยานิวเคลียร์นั้นมีอยู่ 2 ชนิดคือแบบฟิชชัน (Fission) กับแบบฟิวชัน (Fusion) แบบฟิชชัน (Fission แปลว่าแตก) คือพลังงานนิวเคลียร์ที่ปล่อยออกมามหาศาลเมื่อเราแตกอะตอมให้เป็นอะตอมเล็ก แต่มีข้อเสียคือมีกัมมันตรังสีซึ่งอันตรายต่อชีวิตได้ในขณะที่แบบตรงกันข้ามคือฟิวชัน (Fusion แปลว่า รวม) เป็นปฏิกิริยานิวเคลียร์ที่จะเกิดขึ้นมากมายมหาศาล เมื่ออะตอมเล็กมารวมตัวกันเป็นอะตอมใหญ่ ข้อดีก็คือไม่มีสารกัมมันตรังสีอันตราย เป็นปฏิกิริยาที่เกิดบนดวงอาทิตย์ ตัวพลังงานตั้งต้นในโลกมาจากดวงอาทิตย์ทั้งนั้น มาจากปฏิกิริยาฟิวชันทั้งนั้น เราเป็นไม่กี่สิบประเทศ เข้าใจว่าไม่เกิน 20 ประเทศที่เป็นสมาชิกของการทดลองปฏิกิริยาฟิวชันด้วยเครื่องโทคาแมค และเราเป็นสมาชิกของกลุ่มประเทศที่ทดลองก่อนที่จะแปรเปลี่ยนฟิวชันให้เป็นพลังงานที่ใช้การได้จริง ๆ ใน 20 ปีข้างหน้า

ในโลกนี้ สำนักงานใหญ่ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับฟิวชันอยู่ที่ปารีส ในประเทศเอเชียเข้าใจว่ามีเรา และอาจจะมีเกาหลี และจีน ส่วนอินเดียยังไม่แน่ใจว่าอยู่ในกลุ่มนี้หรือเปล่า แต่เราไม่ใช่ทดลองเพื่อทดลอง เราไม่ใช่ทดลองเพื่อ

สนุกหรือทดลองเพื่อจะผลาญเงิน แต่ทดลองเพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ได้พลังงานที่สะอาดและไม่มีที่สิ้นสุด จะแก้ปัญหาคาร์บอนฟุตตังต่าง ๆ ไป
ได้แทบจะสิ้นเชิง อนาคตของโลกขึ้นอยู่กับพลังงานสะอาดนี้ โชคดีเหลือเกิน
ที่เราเข้าไปร่วมกับกระบวนการพลังงานสะอาดนี้ด้วย ถ้าท่านทั้งหลายสนใจ
แจ่มมาได้เราจะจัดทัวร์ ถ้าโควิด-19 ไม่มีแล้ว พาไปดูเครื่องโทคาแมค นอกจาก
นั้น เรายังมีการไปสำรวจ Particle physics ที่ CERN ที่อยู่ระหว่าง
สวิตเซอร์แลนด์และฝรั่งเศส เพื่อจะหาอนุภาคที่เล็กมากๆ ที่เรียกว่าอนุภาค
Higgs boson นี่เป็นศาสตร์ชั้นสูงมาก ๆ ในโลกนี้มีไม่กี่ประเทศที่เข้าไปทดลอง
ส่วนใหญ่เป็นยุโรป แต่ว่าไทยอยู่ในนั้นด้วย ก็มีเบื้องหลังเยอะที่ทำให้ไทย
เข้าไปอยู่ในนั้น วันนี้ไม่มีเวลาเล่า

นอกจากนั้น เรายังได้เข้าไปอยู่ในกระบวนการสำรวจแอนตาร์กติกา
(Antarctica) แผ่นดินขั้วโลกใต้ ขั้วโลกเหนือ คืออาร์กติกเป็นทะเล เป็น
มหาสมุทร ส่วนทางขั้วโลกใต้เรียกว่า แอนตาร์กติกาเป็นแผ่นดินแต่โดน
ปกคลุมด้วยน้ำแข็ง เราเข้าไปอยู่ในกระบวนการสำรวจทุก ๆ อย่างที่ขั้วโลก
ใต้ นี้ เป็นอะไรที่ผมเองก็เพิ่ง เกิดข้อสรุปในใจว่าคนไทยนี้เก่ง และก็เปลี่ยน
ความคิดเดิมของผมก่อนที่จะเข้ากระทรวง เดิมฉัน ผมคิดว่าเศรษฐกิจไทย
คงจะต้องอาศัยเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เป็นหลัก เศรษฐกิจท่องเที่ยว เศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ ความงาม เศรษฐกิจบริการแพทย์ เศรษฐกิจที่ใช้จิตวิญญาณมาเป็น
ฐานของเศรษฐกิจอะไรต่าง ๆ เหล่านั้นคือเป็น Soft side ของความรู้ แต่เมื่อ
เข้ามาในกระทรวง ผมพบว่าคนไทยเก่งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย
อย่างไม่น่าเชื่อ และพัฒนาไปเร็วมาก ถ้าให้ผมประเมินในอาเซียน ระดับทาง
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเรานั้นเป็นอันดับสองรองจากสิงคโปร์เท่านั้น
ระดับของเราสูงกว่าอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในอาเซียน สูงกว่า
มาเลเซียซึ่งเอาชนะเราในทาง Ranking อุดมศึกษา แต่ว่าสู้เราไม่ได้ในทาง
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เราดีกว่าเวียดนาม ฟิลิปปินส์แน่ ๆ ในทาง
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อีกประการหนึ่งผมพูดที่จะเล่าให้ฟังว่า ช่วง 1-2 เดือนมานี้ ผมได้หารือและได้สั่งการไปเกี่ยวกับเรื่องการใช้เงินอยู่ 2 เรื่องใหญ่ ๆ เรื่องหนึ่งคือ กองทุน ววน. ซึ่งครอบคลุมเรื่องการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของกระทรวง อว. และยังมีไปถึงกระทรวงอื่น ๆ ได้ด้วย เราเป็นเจ้าของงบประมาณ ซึ่งปีที่แล้วมีประมาณ 19,000 ล้านบาท ปีนี้คาดว่าจะได้ประมาณ 17,000 ล้านบาท แต่เราจะต้องมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนที่คนอื่นเห็นที่ตัวเองเห็น ที่ตัดสินใจได้ว่าทำได้สำเร็จหรือทำไม่ได้ไม่สำเร็จ ทิศทางนี้คือ จะต้องทำให้การที่เราจะให้เงินวิจัยกับใคร องค์กรใด จะต้องให้เขาทำเรื่องวิจัยและพัฒนาที่จะนำไปสู่ตรงที่เราตั้งเป้าไว้ว่าใน 10 ปีข้างหน้า วิทยาศาสตร์ของ อว. จะต้องเป็นวิทยาศาสตร์ในประเทศที่พัฒนาแล้ว จะไม่มีวิจัยที่ทำไปเรื่อย ๆ ทั้งชีวิต จะไม่มีวิจัยที่เป็นเพียงเป็นอาชีพ เป็นรายได้ ผมไม่ได้ปฏิเสธว่ามันเป็นอาชีพและเป็นรายได้ แต่ว่าจะต้องมีอะไรมากกว่านั้น

นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย ผู้บริหารของเราต้องมีศรัทธา ความเชื่อ อุดมคติว่าเราจะต้องผลักดันให้ประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้ได้ เพราะฉะนั้น กสว. สกสว. ซึ่งรับผิดชอบเรื่องการจัดสรรเงิน ววน. รวมทั้ง PMU A-B-C อะไรต่าง ๆ จะต้องทำอย่างไรที่จะสนับสนุนโครงการวิจัยที่จะทำให้เราไปสู่การเริ่มเป็นประเทศพัฒนาแล้วภายใน 10 ปีข้างหน้าให้จงได้ จะต้องใช้เกณฑ์ใหญ่นี้ในการที่จะตัดสินใจว่าจะให้ทุนใคร ถ้ามองว่าเราไปจำกัดเสรีภาพของนักวิจัยใหม่ ไปจำกัดทางเลือกของงานวิจัยใหม่ เรียกได้ว่าจำกัดระดับหนึ่ง แต่เราก็ต้องพยายามชักนำให้เขาทำวิจัยที่เขาสนใจ แต่ว่าเป็นความสนใจของเขาและไปกับเราได้ด้วย ไปสู่ทิศทางที่จะทำให้ประเทศไทยที่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งมีรายละเอียดว่าจะทำให้ได้อย่างไร

อีกเรื่องหนึ่งที่ผมได้สั่งการ คือ ให้เอาทุนอุดมศึกษาที่ให้คนไปเรียนปริญญาตรี โท เอก นอกประเทศเป็นหลักและในประเทศบ้าง ที่เคยถือไว้ในหน่วยงานต่าง ๆ ของ อว. เอามารวมกันทำโดยมีเป้าหมาย มีทิศทางที่ร่วมกันว่าภายใน 10 ปีข้างหน้า เราจะจัดสรรทุนระดับตรี โท เอก หรือระดับ

Short Course training ไปเรียนหลักสูตรระยะสั้น หรือ Post-doc ที่ไปอยู่ ทำวิจัยกับวงวิจัยที่ก้าวหน้าที่สุดของโลก ภายในเวลา 1-2 ปี ต่าง ๆ เหล่า นั้นต้องจัดสรรให้มาสู่การวิจัยที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ให้ได้ภายใน 10 ปีข้างหน้าเหมือนกัน ทุนอุดมศึกษาปีหนึ่งก็หลายพันล้านที่ จะให้เพิ่มมาได้เรื่อย ๆ ถ้านับถึงที่มีแล้วและปล่อยไปแล้วก็เป็นหมื่น ๆ ล้าน แล้ว เรียกว่าไม่น้อย ส่วนทุน ววน. ให้สำหรับการวิจัย และนวัตกรรมโดยเฉพาะ ปีนี้ก็ 17,000 ล้าน และยังต้องต่อเชื่อมไปกับกองทุนของภาคเอกชน ซึ่งมีมากกว่า 17,000 ล้าน มีเป็นแสนล้านของภาคเอกชน คนในกระทรวง อว. จะต้องทำงานอย่างไรเพื่อจะไปดึงดูตเงินเอกชน เอาเงินไม่ถึงสองหมื่น ล้านเราไปดึงดูตแสนล้านของเขาให้มาทำงานกับเรา ซึ่งจะเป็นอย่างนั้นได้ เราต้องสนใจว่าภาคเอกชนต้องการอะไร ไม่ใช่ทำแต่เรื่องของเราอย่างเดียว เพราะว่าเงินส่วนใหญ่อยู่นั้นไม่ได้อยู่ที่เรา

ถ้าเราอยากได้เงินมาทำวิจัยเราจะต้องไปเรียนรู๊ ไปศึกษา ต้องไปถาม ว่าเขาต้องการเทคโนโลยีในการทำธุรกิจ Medium-tech, Hi-tech อย่างไร แล้วเราต้องปรับให้งบวิจัยของเราให้สอดคล้อง หรือไปกับเขาได้หรือทำให้ เขาทำ Matching fund เข้ามา ถ้าทำได้สำเร็จเราสามารถขยับเงินเป็น แสน ๆ ล้านมาทำวิจัย และเป้าหมายคือทำให้เป็นประเทศไทยเป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้วภายใน 10 ปีข้างหน้า ภาคเอกชนเขาจะมารู้ด้วยใหม่ว่า ประเทศไทยจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วใน 10 ปี ข้างหน้า เขาไม่จำเป็นต้อง รู้หรอก แต่ในที่สุดแล้วเขาจะต้องทำบางอย่าง เช่น เขาจะต้องทำวัคซีน เพราะ วัคซีนนี้ Hi-tech เพราะวัคซีนนี้ราคาดี ราคาสูง หรือเขาจะต้องทำ ยาฟาวิพิราเวียร์ หรือทำยาเคมีเวชภัณฑ์อะไรต่าง ๆ ขึ้นมา หรือเขาจะต้องทำ สารสกัดมังคุด ซึ่ง 1 มิลลิกรัมราคามากมายแทนที่จะให้ประเทศไทยขายแต่ มังคุดเป็นกิโล ขายมังคุดเป็นตัน บริษัทเขาจะต้องทำสารสกัดจากข้าว ซึ่ง มูลค่าสูงมาก 1 มิลลิกรัมแพงเป็นหมื่น ๆ บาท แทนที่จะขายข้าว 1 ตัน ราคา ไม่กี่หมื่นบาท เป็นต้น

คำว่าจะให้ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วภายใน 10 ปีนั้น แต่ละคนแต่ละหน่วยใน อว. ต้องนำไปคิด สำหรับ สดร. และเครือข่าย Space consortium เขากำหนดว่าอีก 7 ปีข้างหน้า จะไปโคจรรอบดวงจันทร์ อันนี้เป็นหนึ่งตัวชี้วัดหรือเป็น Super indicator ของการที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่แสดงออกในงานดาวเทียมและยานอวกาศคือเราจะไปโคจรรอบดวงจันทร์ให้ได้ และไม่นานหลังจากนั้นเราจะต้องผลิตดาวเทียมขาย ถ้าเราขายดาวเทียมได้ รายได้ที่จะเข้าประเทศจะขึ้นมาเป็นสิบ ๆ เป็นร้อย ๆ เท่าได้อันนี้คือความแตกต่างระหว่างเกษตรกรรมแบบสวิส หรือเกษตรกรรมแบบไทย เทคโนโลยีแบบสวิส หรือเทคโนโลยีแบบไทย เวลาเราซื้อของนอกมันแพงมาก นาฬิกาสวิสเรือนหนึ่งเป็นล้านบาท แต่เราขายข้าวไม่รู้กี่คอนเทนเนอร์ถึงจะได้ล้านบาท เพราะฉะนั้น เราจะต้องออกจากกับดักรายได้ปานกลางให้ได้ ทุกวันนี้ประเทศไทยไม่ใช่ประเทศที่กำลังพัฒนา ไม่ใช่ประเทศที่ยากจนเราเป็นประเทศที่รายได้ปานกลางและไม่ใช่ว่ารายได้ปานกลางระดับล่างด้วยเราเป็นรายได้ปานกลางระดับบนเช่นเดียวกับมาเลเซีย เช่นเดียวกับอีกหลาย ๆ ประเทศ เวียดนามเป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับล่าง ฟิลิปปินส์ก็รายได้ปานกลางระดับล่าง มาเลเซียเป็นรายได้ปานกลางระดับบนที่รายได้สูงกว่าไทย แต่ก็ยังไม่เข้าสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

การที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว จะต้องมีความวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่แปรเปลี่ยนเป็นพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม และบริการได้ จะทำให้รายได้ของประเทศสูงขึ้นอย่างมากมายมหาศาล และประเทศจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีได้ ก็ขึ้นอยู่กับว่านักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ นักนวัตกรรมทำงานได้ดีแค่ไหนนี่ก็เป็นข้อสั่งการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร ที่สำคัญมากคือเงิน เงินนี้จะไปสร้างงานวิจัย เงินนี้จะไปสร้างบุคลากรที่จะมาทำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อประเทศไทยในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเป็นประเทศรายได้สูง อาจจะเป็นประเทศที่มีรายได้สูงระดับต้น ๆ และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว อาจจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในระดับต้น ๆ แต่จะไม่ใช้ประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่

ตลอดไป อันนี้พวกเราต้องช่วยกันเปลี่ยน Mindset พวกเรา อย่าไปคิดว่าจนกระทั่งเราตาย ไทยเราก็จะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่ เราคิดอย่างนั้นไม่ได้ คิดอย่างนั้นเท่ากับว่าเราแพ้ไปแล้ว เราแพ้ตั้งแต่ก่อนที่จะลงแข่ง

สุดท้ายผมอยากที่จะเล่าให้พวกเราฟัง ซึ่งบางเรื่องก็เล่ามาแล้วไม่รู้กี่ครั้ง แต่ว่าเราไม่ค่อยฟังข่าวของคนอื่น เราฟังแต่ข่าวที่เกี่ยวข้องกับตัวเราเท่านั้น เพราะฉะนั้นหลายเรื่องที่ผมให้ข่าว หลายเรื่องที่ผมเล่าไปแล้ว ผมต้องขอเล่าอีกว่าในวิกฤติโควิด-19 นั้น ประเทศไทยได้แสดงศักยภาพที่ผมเองคิดไม่ถึง ที่คนใน อว.คิดไม่ถึง เรามีนวัตกรรมขึ้นมามากมาย ในช่วงโควิด-19 ใน 1-2 ปีที่ผ่านมา เราทำงานได้เร็วขึ้น ที่ผมอยากให้เห็นเมืองไทยเป็นอย่างนี้ไปตลอดกาล ความจำเป็นมันบีบคั้น เรามี Resiliency ดีที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง อย่าไปมองหาที่อื่น Resiliency มันอยู่ในคนไทยของเรานี่เอง เช่น เริ่มจากชุด PPE ทำกันได้ภายในเวลาไม่กี่เดือน ก่อนหน้านั้นเราซื้อตอนที่เราซื้อราคาเป็นหลายหมื่น แล้วก็ซึกไม่ได้ ใช้ได้ทีเดียวทั้งหมด ในที่สุดเราก็ทำกันได้ภายในเวลาไม่กี่เดือน ถ้าเป็นช่วงเวลาไม่มีวิกฤติ อาจจะใช้เวลาอีกหลายปี และเราก็อาจจะไม่ทำด้วย เพราะจะซื้อเอาอย่างเดียว เรามีเงินพอจะซื้อได้ เราก็จะซื้อ นี่ก็เป็น Mindset ที่ผมอยากขอให้พวกเราเปลี่ยนอย่าเอาแต่ซื้อ ต้องทำเองให้ได้ อย่าไปลุ่มหลงกับสี่หื้อ อย่าไปลุ่มหลงว่าต้องทำมาจากประเทศนั้นประเทศนี้ จะต้องคิดว่าประเทศไทยจะต้องทำ ถ้าเราไม่มี Mindset แบบนี้ จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วไม่ได้

เราจะเป็นประเทศบริโคโนมีย ดูเหมือนจะก้าวหน้า แต่จริง ๆ แล้วเราไปซื้อความก้าวหน้าของคนอื่นมาใช้ เราพบว่าสิ่งที่เราผลิตได้นั้นราคาเป็นพันเท่านั้น ถูกกว่าของฝรั่งเป็น 10 เท่า เพราะฉะนั้น ผมจึงคิดว่ามีอนาคตมากสำหรับธุรกิจ Hi-tech ของไทยที่จะผลิตชุด PPE ขาย จะแข่งราคากับนานาอารยประเทศได้อย่างสบายมาก เพราะจากราคาหลายหมื่น เราทำได้ในราคาไม่กี่พัน บ่งบอกเลยว่าเรามีขีดความสามารถทางการแข่งขันในเรื่อง Medium-tech และ Hi-tech ที่สูงมาก ๆ ถ้าเราไปแข่งในเรื่องราคาข้าว เรา

อาจจะแข่งกับเวียดนาม แล้วเราชนะเวียดนาม 50 สตางค์ต่อตัน เวียดนาม
ชนะไทย 50 สตางค์ต่อตัน รายได้ก็ยังคงเป็นรายได้ของประเทศรายได้ปาน
กลางอยู่ และในส่วนภาคเกษตรกรรมก็เป็นประเทศที่รายได้ไม่ปานกลาง
ด้วย แต่เป็นประเทศที่รายได้ต่ำ นอกจากนั้น เรายังมีชุดหน้ากากความดัน
บวกที่เรียกกันง่าย ๆ ในกลุ่มแพทย์ว่า PAPR ใช้เพื่อป้องกันแพทย์ พยาบาล
และผู้ช่วยที่เข้าไปทำงานใกล้กับเชื้อโรค เพราะมันจะดันเชื้อโรคให้ออกไป
จากจมูก ออกไปจากคอของผู้ที่สวมหน้ากากนี้ได้หมด เพราะมีความดันบวก
อยู่

สมัยที่เกิดอีโบล่าขึ้นมาทั่วโลก ฝรั่งเศสมี PAPR ขายแต่ราคาเป็นแสนไป
ขอซื้อฝรั่งเศสว่าราคาเป็นแสน ไทยเราก็ผงะ แต่ก็ยังอยากจะได้อยู่ ฝรั่งเศส
บอกว่าแล้วก็ไม่มีขายด้วยนะ เพราะตอนนี้ฝรั่งเศสก็ต้องใช้อยู่ แต่ PAPR วันนี้
ทำได้สำเร็จแล้วในเวลาไม่กี่เดือน คนทำได้ก็ไม่ใช่นักวิจัยหรือนักนวัตกรรม
อาชีพ แต่เป็นหมอวิสัญญี คนไทยของเราเก่งมาก ทำได้รวดเร็ว เร็วเหลือเกิน
หน้ากากความดันบวก PAPR ของเรานี้ก็เช่นกัน บอกได้เลยว่าแข่งขันในตลาด
โลกได้สบาย หลังโควิด-19 เราถ้าทำชุด PPE ขาย ทำชุดหน้ากากความดัน
บวกขาย รับรองส่งออกได้ และโลกนั้นก็อยู่ใน New Normal ไปเรื่อย ๆ
แปลว่าไม่กี่เดือนไม่กี่ปีก็จะมีโรคระบาดมาโจมตีเราได้อีก ฉะนั้น การที่ต้อง
มีหน้ากากความดันบวก การที่จะต้องซื้อชุด PPE อาจเป็นความจำเป็นตลอด
ไปของชีวิตในยุคใหม่ เป็นปัจจัยที่ 5 ที่ 6 ของชีวิต

นอกจากนั้น เรายังทำห้องความดันลบได้ด้วย เมื่อก่อนห้องความดัน
ลบราคาแพง ต้องฝรั่งเศสทำ ราคาแพงเป็นล้าน แต่ตอนนี้วิศวกรของไทยร่วม
กับหมอทำห้องความดันลบออกมาราคาต่ำกว่าของฝรั่งเศสเป็น 10 เท่า และ
เร็ว ๆ นี้ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์ของ อว. ซึ่งปกติทำเรื่อง Deep-tech
และ Hi-tech กว่านี้เยอะ แต่พอเกิดเรื่องแบบนี้ขึ้นมา ก็เปลี่ยนมาทำห้อง
ความดันลบได้อย่างรวดเร็ว ห้องความดันลบของอว. นั้น เป็นห้องความดัน
ลบแบบเคลื่อนที่ ราคาไม่ก็หมื่น ถ้าทำให้ดีหน่อยก็ราคาไม่ถึงแสน ซึ่ง

ห้องความดันลบแบบเคลื่อนที่นี้ ในต่างประเทศก็ยังไม่ค่อยมีผลิตขาย เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าถ้าเราทำผลิตขาย เราจะเป็น Pioneer ในธุรกิจประเภทนี้นอกจากนั้น เรายังทำยาฟิวรีเวียร์ได้ ยังทำยาได้อีกหลายอย่างที่เริ่มผลิตแล้ว และที่ผมพูดมานานคือเราทำวัคซีนได้เองแล้ว ซึ่งเป็นเรื่องที่เราจะต้องดีใจ แต่คนไทยดีใจทางวิทยาศาสตร์จะค่อนข้างช้า ก็ไม่ตำหนิครับ เพราะคนธรรมดาที่ย่อมดีใจว่าได้ฉีดวัคซีน แล้วก็ยังอดคิดต่อไม่ได้ว่าวัคซีนนี้เฟเซอร์หรือเปล่า โมเดอร์นาหรือเปล่า ถ้าเป็นของซิโนแวคไม่ยากได้ เพราะคุณภาพต่ำ คุณภาพแบบเงินจีน ถ้าซิโนฟาร์มดี จริง ๆ แล้ว ซิโนฟาร์มกับซิโนแวคนั้นเหมือนกัน และเงินจีนเวลานี้เป็นซิลิคอนวัลเลย์ของจีน ผลิตของ Hi-tech ทั้งนั้น เป็นบริเวณที่ Innovative ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แต่เรายังไม่ยึดติดกับเงินจีนเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ซึ่งให้เห็นว่าเราไม่ใช่ตามไม่ทันโลกในทางทฤษฎีเท่านั้น แต่ตามไม่ทันในทางปฏิบัติด้วย

ดังนั้น การที่เราจะต้องทำวัคซีนให้ได้เป็นเรื่องสำคัญมาก เรามีหมอ มีพยาบาลเก่ง ผู้ช่วย อาสาสมัคร เก่ง เราไม่เถียง แต่เราไม่มีเครื่องมือทางการแพทย์ที่ช่วยตนเองได้ไม่มาก ต่อไปนี้เราจะต้องทุ่มเททำเครื่องมือทางการแพทย์ ทำนอกรายแพทย์ รัยชัชพงษ์ ผู้ใหญ่ที่น้ำหนักถึง ทำนอกรายแพทย์เอกซเรย์ ทำ CT ทำนอกรายแพทย์ได้มากมาย ผมคิดว่าเราต้องช่วยสนับสนุนให้ท่านทำ แม้ว่าที่ท่านทำมาที่แรกอาจจะไม่สวยแต่เราก็ต้องใช้ เพราะประเทศที่พัฒนาแล้ว ก็เริ่มต้นจากความไม่สวย แต่ถ้าเราให้โอกาส ก็จะเติบโตขึ้น และจะสวย จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น จะดีมากขึ้นเรื่อย ๆ ฉะนั้น เมื่อพ้นโควิด-19 วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ของเราจะเริ่มมีโอกาการการเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เราทำอะไรได้มากมายหลายอย่างที่ไม่น่าเชื่อ

ผมจึงได้มีข้อสั่งการที่ว่าอีก 10 ปี ข้างหน้า อว. จะต้องเป็น อว. ของประเทศที่พัฒนาแล้ว พี่น้องประชาชนควรดีใจ ประชาชนเวลานี้ถ้าไปถามก็ย่อมอยากได้แต่อะไรที่ใกล้มือ อยากจะได้วัคซีนจากประเทศไหนก็ได้ขอให้ได้ดี ประเทศไหนก็ได้ ถ้าพวกที่มีความรู้มากหน่อยก็จะขอของฝรั่ง ซึ่งอาจ

จะผิดก็เป็นไปได้ วัคซีนก็คล้าย ๆ กันหมด แต่คนไทยจะคิดอะไรได้ขนาดไหน
ถามว่าจะไปดวงจันทร์ไหม เขาก็จะตอบว่าไปทำไม แต่กระทรวง อว. ของ
เรานั้น ต้องเป็นกระทรวงแห่งโอกาส กระทรวงแห่งอนาคต และกระทรวง
แห่งความหวัง จะต้องเป็นกระทรวงที่คิดถึงผลประโยชน์ระยะยาวของประเทศ
คิดถึงผลประโยชน์ระยะปานกลางของประเทศ แต่แน่นอนว่าเราไม่ได้ทิ้งผล
ประโยชน์เฉพาะหน้า อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์ระยะปานกลางและระยะ
ยาวนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก มีไม่กี่กระทรวงเท่านั้นที่ทำ กระทรวงเราเป็นหนึ่งใน
นั้น ในสายตาของผม ประเทศไทยมีสถานะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ที่แข่งขันได้จะสามารถไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ไม่ใช่อยู่ที่
นักวิเคราะห์ อยู่ที่นักวิจัย อยู่ที่ผู้บริหาร อยู่ที่ผู้สั่งการว่าจะต้องช่วยกันทำ เรา
ต้องทำให้ได้

แง่คิดและข้อสั่งการ
ด้านอุดมศึกษาและ
วิทยาศาสตร์

5

สองปีของ อว : ร่วมแรงร่วมใจ
ในยามวิกฤติ

“มหาวิทยาลัยสำคัญๆ ของไทยเกิดในช่วงที่ประเทศประสบความยากลำบาก รวมถึงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่จัดตั้งขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2496 ที่ตกอยู่ในช่วงสงครามโลก ซึ่งหากเทียบกับสงครามโควิด-19 แล้วนั้น ไม่น่าจะก่อให้เกิดความย่อท้อ เพราะที่ผ่านมามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยต่างๆ ล้วนพาตัวเองให้เติบโตก้าวหน้ามาได้เป็นอย่างดี”

“ภารกิจสำคัญของมหาวิทยาลัย คือต้องช่วยกันทำให้ประเทศไทยสามารถตีตัวตัวเองออกจากประเทศรายได้ปานกลางให้ได้”

“การที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาให้ได้นั้น ไม่ได้ทำเฉพาะชาเดียวที่เป็นวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ยังทำอีกขานึงคือเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม”

“อว. มีนโยบายพลิกโฉมมหาวิทยาลัยให้สร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติได้ตามบริบท ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญของตนเอง ผลงานที่ทำสำเร็จนั้นสามารถมาขอตำแหน่งทางวิชาการได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นการเขียนบทความ”

สองปีของ อว : ร่วมแรงร่วมใจ ในยามวิกฤติ⁵

ผมยินดีมากที่ได้มาพบกับทุกท่าน แม้จะพบกันในช่วงที่โควิด-19 ระบาดอยู่ ทำให้ไม่อาจที่จะมาพบกันแบบเห็นหน้ากันได้มากนัก ต้องอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารออนไลน์ ความตั้งใจผมเดิมก็คือจะมาเยี่ยมมหาวิทยาลัย ท่านอธิการบดีบอกว่าให้มาพูดอะไรให้ผู้ฟัง ซึ่งมีจำนวนมากถึง 3,000 คน ด้วย ผมอยากพูดถึงเรื่อง ภารกิจของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า อว. ซึ่งเพิ่งจัดตั้งมาครบ 2 ปี เมื่อต้นเดือนที่ผ่านมา ผมเองเข้ามารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนี้ ประมาณ 9 เดือนแล้ว ได้ทราบถึงความสามารถของอาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย ที่สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานต่าง ๆ ของ อว. เป็นจำนวนมาก จึงมีบางเรื่องที่จะมาเล่าให้ทุก ๆ ท่านฟัง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นส่วน

---

5 คำกล่าวจากการประชุมสัมมนาอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปี 2564 วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2564

หนึ่งของ อว. การที่เราได้รับเรื่องต่าง ๆ ของ อว. จะยังทำให้มหาวิทยาลัยมีแผนการทำงานที่เหมาะสมมากขึ้นด้วย

เกษตรศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นเป็นระลอกที่ 3 ของประเทศ ระลอกแรกคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งขึ้นปี 2459 ระลอกที่สองคือ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ตั้งขึ้นปี 2477 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ระลอกที่ 3 เมื่อสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ปี 2486 อีก 3 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ปี 2486 มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี 2486 ซึ่งในช่วงปี 2486 เราอยู่ในสงครามโลก เพราะฉะนั้น สงครามกับโควิด-19 ที่เป็นอยู่ขณะนี้ คงไม่ทำให้เกษตรศาสตร์ย่อท้อ เพราะมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เองเกิดในภาวะสงคราม ถึงตอนนี้ก็จะอายุ 80 ปีแล้ว

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เก่าพอ ๆ กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห่างกันเพียง 9 ปีเท่านั้น สามมหาวิทยาลัยที่เอ่ยชื่อมาว่าตั้งขึ้นเมื่อปี 2486 นั้น เป็นมหาวิทยาลัยที่สังกัดกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งตอนนั้นไม่มีกระทรวง อว. และสามมหาวิทยาลัยนี้ก็ไม่ได้อยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่กับกระทรวงเกษตรฯ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อยู่กับกระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยศิลปากรอยู่กับกรมศิลปากร วันนี้มาชม มาพูด และเยี่ยมชมท่านด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจแทนพวกเราที่ได้ช่วยกันสร้างมหาวิทยาลัยฯ นี้ขึ้นมาทั้งปริมาณและคุณภาพ มีทั้งศาสตร์ต่าง ๆ ที่ครบถ้วน โดยมีศาสตร์ที่เกี่ยวกับเกษตรศาสตร์ที่เข้มแข็งที่สุด สิ่งที่เรากำลังทำอยู่เวลานี้ก็ได้สืบทอดมาจากบรรพชนเกษตรศาสตร์ของเรานั่นเอง

ตามที่ท่านอธิการบดีได้เกริ่นมาเมื่อสักครู่นี้คือการนำเสนอภาพในระยะยาว ผมคิดว่าเป็นอะไรที่สำคัญ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรเพิ่มการมองอะไรในระยะยาว เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Long-term perspective อันนี้สำคัญมาก ปัจจุบัน เทคโนโลยีจะทำให้เราคิดถึงเรื่องระยะสั้น เรื่อง day to day

ที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน แต่ก็ไม่ค่อยเข้าใจกันลึกซึ้ง จำเป็นอย่างยิ่งใน
ฐานะนักวิชาการ นักวิจัย และในฐานะผู้บริหารที่จะต้องมี Long-term
perspective

แม้ว่า 2 ปีของ อว. นั้นจะสั้น แต่ผมจะพยายามพูดอะไรที่ให้เห็น
Long-term perspective เท่าที่จะทำได้ กระทรวง อว. ของเรามีอายุครบ
รอบ 2 ปี จริง ๆ เมื่อวันจันทร์ที่ 2 พฤษภาคมที่ผ่านมา ถือเป็นกระทรวงที่มี
ขนาดใหญ่ ผมอยากจะได้คำว่า “มาก” เข้าไปด้วย เรามีคณาจารย์ นักวิชาการ
นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ ข้าราชการ พนักงานของรัฐหลาย ๆ ประเภทรวม
กันแล้วประมาณสองแสนคน มีนิสิต นักศึกษาทุกระดับที่เราต้องดูแลถึง
ประมาณล้านห้าแสนคน ในจำนวนนี้รวมถึงนักเรียนโรงเรียนสาธิตด้วย ซึ่งมี
หลายสิบโรงเรียนที่อยู่กับกระทรวง อว.

อว. ถือเป็นกระทรวงแรกที่ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 10 เมื่อเร็ว ๆ นี้ ยังได้
รับพระบรมราชานุญาตให้ใช้พระ “วชิระ” ซึ่งเป็นตราประจำพระองค์ของ
รัชกาลที่ 6 มาประกอบเป็นเครื่องหมายประจำกระทรวงด้วย ในรอบปีที่ผ่านมา
ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของเรา ได้ก้าวสู่การสร้างสรรค์
ผลิตภัณฑ์ เครื่องมือ ยา ที่เป็นระดับ Hi-tech ได้อย่างชัดเจน เราพัฒนา
วัคซีนสำหรับป้องกันโรคโควิด-19 ได้ถึง 3 ชนิดด้วยกัน และอาจจะเพิ่มชนิด
ขึ้นได้อีก จากที่เราให้ทุนไปทำถึง 7-8 ชนิดด้วยกัน ตอนนี้ทำสำเร็จแล้ว 3
ชนิด อยากจะย้ำว่าตั้งแต่เราฉีดวัคซีนมาเราไม่เคยทำวัคซีนได้เอง แต่เกี่ยว
นี้บอกให้พวกเราภูมิใจว่าวัคซีนโควิด-19 ทั้ง 3 ชนิด เราทำเองได้ ตัวหนึ่งทำ
โดยคณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ เป็นหลัก อีกตัวหนึ่งทำโดยคณะเภสัชศาสตร์
จุฬาฯ เป็นหลัก และอีกตัวหนึ่งทำโดยมหาวิทยาลัยมหิดล และทั้ง 3 ตัวนี้ ก็
กำลังทดลองในคนเป็นขั้นสุดท้ายแล้ว จากนั้นจะผลิออกมาใช้ ผลิออกมา
แจกจ่าย ผลิออกมาจำหน่าย รวมทั้งให้ประเทศเพื่อนบ้านประเทศอื่น ๆ
เทคโนโลยีที่ใช้ในการทำวัคซีน 3 ตัวนี้เป็นเทคโนโลยีระดับสูงทั้งสิ้น นอกจาก
นั้น เรายังพัฒนาวิธีผลิตยาพาราเซแตมอลซึ่งเป็นยาที่ใช้ในการรักษา วัคซีนใช้

เพื่อการป้องกัน ส่วนยาพาวิพิราเวียร์ใช้สำหรับรักษาโรคโควิด-19 ได้ด้วยตนเอง และจะผลิตโดยองค์การเภสัชกรรมต่อไป

หลายเดือนก่อน หลายหน่วยงานของ อว. รวมกันเป็น “Consortium” เพื่อสร้างดาวเทียมและยานอวกาศขึ้นมา โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็เป็นหนึ่งใน “Consortium” นั้น และเรามีแผนการว่าจากนี้ไป 7 ปี เราจะส่งยานอวกาศวิจัยไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ ซึ่งมีความสำคัญเพราะไม่ได้อยู่แค่เพียงว่าเราอยากจะไปโคจรรอบดวงจันทร์ มีคนถามว่าไปทำไมดวงจันทร์ คนอื่นเขาไปมานานแล้ว อันนี้มันเกี่ยวกับ Mindset ของคนในชาติ คนในชาติเราไม่น้อยไม่ค่อยเชื่อว่าชาติเราจะเป็นชาติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ คิดแต่เพียงว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นจะได้มากก็ด้วยการซื้อเท่านั้น เราต้องเปลี่ยน Mindset นี้ ฝากให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ช่วยเปลี่ยนด้วย เปลี่ยนนิสิตของเรา เปลี่ยนอาจารย์ของเรา โดยเฉพาะให้เชื่อกันว่าประเทศไทยมีสมอง มีสติปัญญาที่จะทำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับ Hi-tech ได้ การที่เราจะไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้คือทำลาย Mindset เก่าที่ว่าคนไทยไม่มีวันทำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้จริง ๆ เรียนไปงั้น ๆ แหละ ของบประมาณไปงั้น ๆ แหละ

พูดมาก็เพื่อกระตุ้นให้เราเห็นว่าเป็นภารกิจอันหนักหน่วงของพวกเรา ขวามหาวิทยาลัย ขาว อว. และนักวิจัยทั้งหลาย ที่ต้องช่วยกันทำให้ประเทศไทยเราติดตัวออกจากประเทศรายได้ปานกลางให้ได้ การทำวิทยาศาสตร์ การทำวิจัยแบบที่ทำได้เรื่อย ๆ ไม่ป้กธงอะไร ไม่กล้าที่จะบอกว่าตัวเองจะทำอะไรนั้น

ผมเรียกว่า “ถมเท่าไรไม่รู้จักเต็ม” สังคมไทยจะไม่อนุญาตให้เราทำแบบนี้ไปได้อีกนาน สังคมไทยอยากให้ม.เกษตรศาสตร์ช่วยบอกว่าอีก 5 ปีข้างหน้า จะทำให้เกษตรศาสตร์และเกษตรกรรมของเราดีที่สุดในเอเชีย อากาศดีที่สุด 1 ใน 3 ของเอเชีย ดีที่สุด 1 ใน 5 ของโลกได้ไหม ต้องกล้า

ตั้งเป้าหมายอย่างนั้นได้ไหม หรือมหาวิทยาลัยมหิดลจะทำให้การแพทย์ การสาธารณสุข และการต่อสู้กับโรคระบาดของไทยเป็นอันดับ 1 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใน 5 ปีได้ไหม จะมุ่งไปเอาชนมหาวิทยาลัยแห่งชาติของสิงคโปร์เมื่อไร ผมไม่มีความรู้ทางเทคนิคพอที่จะปักธงได้ แต่ท่านอธิการบดี ท่านนายกสภา ท่านทั้งหลายที่เป็นนักวิชาการน่าจะช่วยผมได้

ในการเป็นประเทศที่พัฒนาให้ได้นั้น เราไม่ได้ทำเฉพาะขาดเดียวที่เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรายังทำอีกขาหนึ่งคือเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม ผมคิดว่าเราจะออกจากประเทศรายได้ปานกลางด้วย 2 ขาไม่ใช่ขาดเดียว ขาที่เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมถึงเกษตรศาสตร์ แพทยศาสตร์ ผมสนับสนุนเต็มที่ แต่ขาที่เป็นศิลปวัฒนธรรม ศิลปกรรม สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ก็จะต้องสนับสนุนและทำให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมที่มีมูลค่าสูง อันนี้แม้ว่าที่ผ่านมาในด้านการศึกษาเราไม่ได้ทุ่มเทให้มากนัก แต่ว่าคนไทยโดยธรรมชาติแล้วเป็นคนที่สามารถที่จะไปได้ดีในทางศิลปวัฒนธรรม ศิลปกรรมหรือว่ามีเมตริจิตในการให้บริการแบบที่เป็นที่ประทับใจของคนทั้งโลกได้ เมื่อต้นปีมานี้ อว.จึงได้จัดตั้งวิทยาลัยด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทยเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Thailand Academy of Social Sciences, Humanities and Arts” ซึ่งประกอบด้วย 5 สถาบัน ได้แก่ สุวรรณภูมิศึกษา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ช่างศิลป์ท้องถิ่น โลกคดีศึกษา และเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผมจะไม่ลงรายละเอียดครับ

ขอยกตัวอย่างเรื่องเดียวคือสุวรรณภูมิศึกษา ถ้าเราไม่รู้อะไรเพิ่มเติมไม่มีความสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ของไทยก็จะเริ่มสมัยพ่อขุนรามประมาณ 700 กว่าปีเท่านั้น แต่ที่ได้วิจัยมาได้สร้างสรรค์มาเพิ่มเติมประวัติศาสตร์ของไทยมันย้อนไปถึง 600 ปีก่อนที่จะถึงยุคสุโขทัยย้อนไปจนถึงยุคทวารวดีศรีวิชัย อายุประมาณ 1,300-1,500 ปี แต่ถ้าลงแรงวิจัยใช้โบราณคดีและที่สำคัญใช้วิทยาศาสตร์ทั้งหลายทั้งมวลมาศึกษา ร่องรอยหลักฐานเท่าที่เหลือ

อยู่ ประวัติของไทยอาจจะย้อนกลับไปได้ 2,000 ถึง 2,500 ปี ที่ร่วมยุคร่วมสมัยกับกรีก โรมัน และจีน อินเดีย เราอาจจะไม่โดดเด่นเท่ากับอารยธรรมที่เอ่ยชื่อมา แต่ก็ถือว่าเป็นอารยธรรมที่เกิดบนแผ่นดินไทย ในตอนนั้นจะมีชาติพันธุ์ไทยมากน้อยแค่ไหนอย่าไปสนใจ มันเป็นประวัติศาสตร์ของประเทศ แต่ประวัติศาสตร์ 700 ปีที่เราเรียนส่วนใหญ่เป็นประวัติศาสตร์ของชาติไทย การศึกษาประวัติศาสตร์นั้น ศึกษาได้ 2 แบบ ลองคิดว่าทั้งโลกได้รู้ว่าเรามีประวัติของประเทศที่เคียงคู่เคียงสมัยกับอารยธรรมที่เขานับถือกันทั้งโลก คือกรีก โรมัน จีน อินเดีย จะทำให้มูลค่า คุณค่าความภาคภูมิใจของดินแดนแห่งนี้ของเราจะเพิ่มสูงขึ้นมากมาย

มีคนไทยคนหนึ่งที่น่าสนใจเรื่องนี้มากคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ชื่อของสนามบินทรงพระราชทานนามว่า สุวรรณภูมิ เรื่องพระมหาชนก ตอนที่ว่ายน้ำอยู่ในมหาสมุทรที่เรือแตกเพราะว่าทำนาค้าขายกับสุวรรณภูมิ อินเดียรู้จักสุวรรณภูมิ ชื่อนี้ปรากฏอยู่ในชาดก พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ท่านก็ทรงนิพนธ์ให้เป็นเรื่องพระมหาชนก ผมว่ามันก็สำคัญไม่น้อยกว่าที่เราจะส่งยานอวกาศไปโคจรรอบดวงจันทร์ พูด่าง ๆ ผมกำลังจะมาชวนพวกเราว่าให้ “Take a giant step” บ้าง อย่าทำแต่ “Incremental” ทำไปเรื่อย ๆ ตรงไหนที่เปลี่ยน “Paradigm” ได้ก็จะเกิด “Giant step” ต้องทำ ตรงไหนที่จะเปลี่ยน “Paradigm” เพื่อจะทำให้ก้าวที่ใหญ่ ๆ ได้หรือเลี้ยวออกไปทางข้าง ๆ บ้าง อันนี้ต้องพยายามคิดกันให้มากขึ้น ถ้าเราไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ผมว่าอันนี้เป็น “Giant step” การศึกษาเรื่องสุวรรณภูมิ ถ้าเราทำ 5 ปี 10 ปี อาจทำให้ประเทศไทยเป็น “เมกกะ” ของโบราณคดี นักโบราณคดีจากทั่วโลกจะต้องมาศึกษาที่ประเทศไทยเพราะว่าเราเป็นพื้นที่/แหล่งการสำรวจงานที่สำคัญของสุวรรณภูมิ

เรื่องที่สองที่ผมจะพูดก็เกี่ยวข้องกับเรื่องที่หนึ่ง แต่พูดแยกออกมากระทรวง อว. ถือเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งซึ่งรับมาจากรัฐบาลเป็นวาระแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ก็คืองาน “BCG” ท่านอธิการบดี

ได้พูดไปแล้ว ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการบริหารนโยบาย และ
ก็มี สวทช. ซึ่งเป็นหน่วยงานใน อว. เป็นฝ่ายเลขานุการ นอกจากนั้นก็จะมี
ชุดขับเคลื่อนก็จะมีรัฐมนตรี อว. คือผมเป็นประธาน แล้วก็มี สวทช. ที่เอ่ย
ชื่อเมื่อสักครู่นี้เป็นฝ่ายเลขานุการอีก ผมคิดว่าความตั้งใจของท่านนายกฯ ก็
คือ จะให้งานรวมกันอยู่ที่ อว. ให้มากที่สุด แต่ก็มีความหน่วยงานที่ท่านเลือกมา
ให้เป็นเลขานุการก็คือ สวทช. แต่ผมเห็นด้วยกับท่านอธิการบดี มหาวิทยาลัย
ที่ควรจะทำ BCG ได้ดีที่สุดแห่งหนึ่งน่าจะเป็นเกษตรศาสตร์ โดยเฉพาะถ้า
มองไปจากด้าน “B” ตั้งแต่เกษตรกรรม ทำยังไงให้เกษตรกรรมที่ยัง “Low-
tech” ให้เป็นเกษตรที่ “Medium-tech” และก็ “Hi-tech” เป็นเกษตรใน
ยุค 4.0 เป็นเกษตรทำให้อาหารที่ได้สะอาด มีคุณค่า และเป็นอาหารสำหรับ
ผู้ป่วยชนิดต่าง ๆ ด้วย ผมว่าถ้าเกษตรทำอาหารสำหรับคนเป็นเบาหวานได้
มากมายหลากหลายชนิดแล้วก็อร่อยเหมือนกับที่ใช้น้ำตาล ผมว่าจะมีลูกค้า
มากมายทีเดียว

ผมคิดว่าเราไม่จำเป็นต้องให้งานไปอยู่กับ สวทช. เท่านั้น อธิการบดี
มหิดล ซึ่งมองในแง่หนึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เหมาะสมที่จะทำ BCG ดีที่สุดอีก
แห่งหนึ่ง ด้านการแพทย์และสาธารณสุขซึ่งการแพทย์ การสาธารณสุขของ
ไทยก็อยู่ในระดับนานาชาติ ในเอเชียอาคเนย์เราน่าจะไม่แพ้ใคร อาจจะมีบาง
เรื่องสู้สิงคโปร์ไม่ได้ แต่ว่าสิงคโปร์มักเอาคนนอกประเทศเข้ามาทำ ไม่ได้เอา
คนในประเทศทำ ผมก็อยากเสนอในที่นี้เลยว่าอธิการบดีเกษตร อธิการบดี
มหิดล อธิการบดีจุฬาฯ สามมหาวิทยาลัยนี้ควรทำคล้าย ๆ กับ Consortium
ขึ้นมาเป็นที่ปรึกษาระดับสูงของ อว. เอาเรื่องของมหาวิทยาลัยมารวมกับ
เรื่องของ สวทช. ตอนนี้เรารวมกระทรวงแล้ว จะต้องใช้จุดแข็งของทั้งสาม
ส่วนมาทำงานคือ รวม 1) ขาดุดมศึกษา 2) ขาวิจัยและนวัตกรรม และ 3) ขา
Funding เข้าด้วยกัน

ผมคิดว่าเราต้องคิดเรื่องแผนหรือยุทธศาสตร์จากจุดแข็ง แล้วก็เลือก
ที่จะทำบางเรื่อง ให้บางเรื่องนั้นสำเร็จ แต่ถ้าเราทำแผนที่จะแก้ปัญหาค

เรื่อง ในที่สุดแล้ว เราอาจจะทำไม่สำเร็จสักเรื่อง วิธีเขียนแผนของเรามักเขียนแบบ Contextual strength หรือเป็นความเข้มแข็งทางบริบท เช่น เรามีครูนักเรียนเท่าไร ส่วนอาจารย์กับนักศึกษามีเท่าไร สัดส่วนเท่าไร ปัจจุบันประชากรมีเท่าไร มหาวิทยาลัยมีรายได้เท่าไร อันนี้ไม่ใช่แผนการทำงาน เพราะเป็นการใช้แต่การวิเคราะห์เชิงปริมาณ วิเคราะห์บริบททั้งหมดแล้ว สงครามที่สหรัฐอเมริกาทำกับเวียดนามตั้งแต่สมัยที่ท่านอาจารย์เกษมพงศ์หรือผมยังเป็นเด็ก เวียดนามไม่มีทางที่ชนะอเมริกาได้ แต่ทำไมในที่สุดเวียดนามชนะอเมริกาได้ เพราะเขามียุทธศาสตร์ มีแผนตัดกำลัง มีแผนดึงอเมริกามารบในชนบท ในหมู่บ้านซึ่งอเมริกาไม่มีฐานสนับสนุนเลย แต่ว่าในหมู่บ้านในชนบทมีฐานสนับสนุนเวียดนามเหนืออยู่เต็มไปหมด คนเวียดนามมีจิตใจที่อยากจะขับฝรั่งออกจากประเทศและในที่สุดเวียดนามก็เอาชนะสหรัฐฯได้ นึกถึงเกาหลีเหนือทำไมทำปรมาณูได้ เอาอย่างอื่นมาพิจารณาแล้วมันไม่น่าจะทำที่เท่านี้ เพราะว่าเรามีเป้าหมายชัดเจน มีสรรพกำลังในบางเรื่อง ในเมื่อทำได้สำเร็จก็เปลี่ยนสถานะของประเทศ ผมไม่ได้สนับสนุนให้ใครทำอะไรระเบิดปรมาณูนะครับ นี่เขาทำของเขาเอง และเมื่อทำไปแล้วสำเร็จมันก็เปลี่ยนสถานะของประเทศไปได้

เรื่องแผนหรือยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดไม่ใช่อยู่ที่คนเขียนแผน ผู้นำจะต้องสนใจเรื่องแผนมากที่สุด แล้วก็ต้องคิดทำอะไรให้เราชนะให้ได้มากที่สุดทุก ๆ ระดับ คณะเกษตรก็ต้องไปคิดแผนของคณะที่จะทำให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กลายเป็นมหาวิทยาลัยที่รอบด้านและเข้มแข็งที่สุดในทางเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม เราจะออกจากกับดักรายได้ปานกลางได้อย่างไร พวกที่เขาทำยานอวกาศ ทำดาวเทียมนั้น เขามั่นใจว่าอีก 7 ปีข้างหน้า จะต้องไปโคจรรอบดวงจันทร์ ทราบดีว่าเป็นเรื่องยากแต่เขาต้องทำให้ได้ เป็นตัวอย่างที่ดีของการทำแผน

สุดท้ายผมก็อยากจะเล่าให้ฟังว่าในรอบสองปีที่ผ่านมา อว. มีนโยบายพลิกโฉมมหาวิทยาลัยให้สร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติได้ตามบริบท ความ

ชำนาญ และความเชี่ยวชาญของตนเอง เป็นเรื่องของการสร้างความชัดเจน ให้แก่ตัวมหาวิทยาลัยอย่างของเกษตรควรเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยประเภท Frontier research มหาวิทยาลัยราชภัฏควรเป็นประเภทที่พัฒนาท้องถิ่น เป็นหลัก สำหรับมหาวิทยาลัยของศาสนาเราก็เห็นว่ามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยก็ต้องทำเรื่องการสอนคนให้เข้าถึงหลักธรรม ไม่ใช่ว่าทุกมหาวิทยาลัย จะเน้นวิจัยและตำราหมด อย่างของราชภัฏที่เข้าไปช่วยทำ U2T ทำมหาวิทยาลัย สู่อำเภอ ผมคิดว่างานของเขาหลายอย่าง อาจารย์หลายคนที่ทำ สามารถนำ ผลงานต่างๆ นั้นมาขอ ผศ. ขจร ใต้ ไม่จำเป็นจะต้องเขียนเป็นบทความ เกษตรศาสตร์ของเราที่เช่นกัน ถ้าเพาะพันธุ์แล้วเสร็จ จะต้องมีส่วนของขอ ตำแหน่งที่ไม่จำเป็นต้องเขียนวิจัยที่เป็นทางการ ต้องถือว่าการที่เขาทำสำเร็จ แล้ว ก็ถือว่ามีความสำคัญไม่น้อย การทำอะไรให้มันเกิดขึ้นได้จริงนั้นมันยิ่งใหญ่ในตัวเองอยู่แล้ว

ผมยังมีอีกข้อเสนอหนึ่ง แต่ยังไม่เห็นสภามหาวิทยาลัยที่ไหนรับไปทำ ต่อ ผมเสนอการให้ตำแหน่งทางวิชาการอิงตามศาสตราจารย์คลินิก ซึ่ง ศาสตราจารย์คลินิกถือว่าทำสำเร็จมาแล้ว เป็นศาสตราจารย์ของพวกที่ โรงเรียนแพทย์ที่ให้กับหมอที่รักษาเก่ง อวูโส และเป็นอาจารย์ใหญ่ของคน อื่น ๆ เรามองอาจารย์ปิยะสกลเป็นตัวอย่างได้ พอเจ็บไข้ได้ป่วยคนก็มั่นใจ ในฝีมือและประสบการณ์ของอาจารย์ปิยะสกล แต่ว่าอาจารย์ปิยะสกลไม่มี โอกาสที่จะขอตำแหน่งศาสตราจารย์แบบปกติ ก็มีการแต่งตั้งให้ท่านเป็น ศาสตราจารย์คลินิกแทน และก็มีศาสตราจารย์คลินิกอื่น ๆ อีกมาก เวลา เจ็บไข้ได้ป่วย ในสายตาของคนที่อยู่โรงเรียนแพทย์ ถ้าเอ่ยชื่อมาว่าให้ไปหา ศาสตราจารย์คลินิก ก็ให้ความมั่นใจกับผู้ป่วยได้มากที่สุดทีเดียวเพราะศาสตราจารย์ คลินิกเหล่านั้นเป็นหมอจริง ๆ แต่ว่าถ้าให้ศาสตราจารย์บางคนรักษา เขา เป็นเพียงนักวิจัย เพื่อนผมหลายคนเป็นศาสตราจารย์นายแพทย์ เพื่อนอีก หลายคนก็คุยกันตลกๆบอกว่าอย่าไปให้รักษานะ เพราะว่าเขาเก่งทางวิจัย เท่านั้น สู้ไปหาเพื่อนอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นอาจารย์ธรรมดาของคนนี้เก่งกว่า

ผมก็เชื่ออย่างนั้น เพราะฉะนั้น ศาสตราจารย์คลินิกเป็นตัวอย่างที่ตั้งคนที่เป็น หมอรักษา ปฏิบัติเก่ง และเป็นที่น่าเชื่อถือของคน เราก็อาจจะทำอะไรคล้าย ๆ กับศาสตราจารย์คลินิก เช่น เกษตรของเรา คณะต่าง ๆ มีศาสตราจารย์ปฏิบัติ ได้ไหม

ครั้งหนึ่งผมเชิญเอกอัครราชทูตมาเป็นคนบติ ถ้าเป็นในต่างประเทศ ท่านจะเป็น “Professor of Practice” แต่ในเมืองไทยเราไม่มีตำแหน่งแบบนี้ ท่านก็เลยได้เป็นแค่อาจารย์ มีฝ่ายวิชาการที่จะไม่让您สอนการทูตด้วย บอกว่าท่านไม่ได้เรียนมาทางการต่างประเทศนะ ซึ่งก็จริงครับท่านไม่ได้เรียน การต่างประเทศ ท่านเรียนมาทางปกครอง แต่การที่ท่านเป็นเอกอัครราชทูต ตั้งสามประเทศมันไม่พอหรอกที่จะเป็น Professor นักเรียนก็ต้องการเรียน จาก “Experiences” ของท่านที่เป็น “Ambassador” ของสามประเทศ น่าจะดีไม่ต่างจากการเรียนกับศาสตราจารย์ที่เรียนมาทางการต่างประเทศ แต่ไม่เคยทำอย่างอื่นนอกจากทำวิจัย เราควรให้เกียรติและเห็นคุณค่าทั้งงาน วิจัยและงานปฏิบัติ การวิจัยที่เป็นนามธรรมไม่เกี่ยวกับงานปฏิบัติมากนักก็ จำเป็นจริง แต่เราก็จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติมากขึ้น อย่าง แน่นนอน

เรามีนักวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะที่อยู่ในกระทรวง อว. มากมายที่ไม่ได้ เป็นอาจารย์ เป็นนักวิจัยไม่ว่าจะเป็นอยู่ใน สวทช. วว. หรือ สดร. ชื่อย่อ ต่าง ๆ เหล่านี้ผมจะไม่อธิบายว่าคืออะไร แต่ล้วนแต่ทำวิจัยทั้งนั้น มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์พิจารณาคัดเลือกแล้วก็ตั้งท่านเป็นศาสตราจารย์วิจัยได้ไหม น่าจะทำให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้นภูมิใจ ดีใจและเวลาไปปฏิบัติงานที่ ต่างประเทศก็มีตำแหน่งอะไรที่จะทำให้การเจรจามั่นสะดวกมากขึ้น สิ่ง เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทางกระทรวงก็อยากจะทำให้ทางสภามหาวิทยาลัยพิจารณา ในกฎหมายเท่าที่มีอยู่ก็สามารถทำได้ทั้งนั้น ก็ต้องฝากนายกลสภาหลาย ๆ ที่ ไปทำ มาตรงนี้ก็กราบเรียนท่านอาจารย์กฤษณพงษ์ ถ้าเกษตรศาสตร์พิจารณา ให้ผู้ที่ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่เหมาะสมเป็นศาสตราจารย์วิจัยได้จะเป็นพระคุณยิ่ง

โดยที่ไม่ต้องให้เงินเดือนเขา ไม่มีเงินประจำตำแหน่ง ไม่ต้องโปรดเกล้า และ
ก็ยังมีคนเก่ง ๆ อีกมาก นักธุรกิจอีกจำนวนมากที่เก่ง ๆ แต่ท่านทั้งหลาย
พิจารณาให้รอบคอบเพราะแต่ละที่มีบริบทไม่เหมือนกัน

อยากจะพูดอีกนิดเดียวว่าสองปีที่ผ่านมา พวกเราเป็นดินก้อนเดียวกัน
ขึ้นเยอะมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งมีเป็นร้อยและองค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัย
ที่มีเป็นสิบ รวม ๆ กันแล้วมันทำให้กระทรวงนี้ไปเต็มไปด้วยคนที่เป็นอธิบดี
หรือเทียบเท่าอธิบดีเกือบ 200 คน การที่คนระดับนี้เกือบ 200 คนมาทำงาน
ด้วยกันได้เป็นอะไรที่น่าชื่นชม เราก็ได้เห็นความสามัคคีนี้ในตอนที่ท่านทั้ง
หลายมาเรียนมาร่วมใช้ชีวิตในหลักสูตรที่ใช้เรียกว่า WINS และ WINS ก็เป็น
หัวเรี่ยวหัวแรงในการทำเรื่องโควิด โรงพยาบาลสนามในเวลานี้ เมื่อวานผมก็
ไปรับบริจาค ซึ่งทั้งหมดตอนนี้ที่ WINS เป็นต้นตอหาเงินมาให้โรงพยาบาล
สนามร่วม 10 ล้านบาท พวกเรายังได้ช่วยกัน 76 มหาวิทยาลัย ร่วมกันทำ
มหาวิทยาลัยสู่ตำบล ทำกันใน 76 จังหวัดบวกหนึ่ง กทม. 76 มหาวิทยาลัย
ก็มีเกษตรอยู่ด้วย ได้ทุ่มเททำกันอย่างจริงจัง และได้รับคำชมเชยจากรัฐบาล
จากท่านนายกรัฐมนตรี ผมคิดว่าในสองปีนี้ จะเห็นทิศทางที่จะให้เห็นภาพ
ระยะยาวของประเทศได้ ภาพระยะยาวของประเทศก็ที่ยากย้าคือ อว. ต้อง
ช่วยทำให้ประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางให้ได้ แผนยุทธศาสตร์
แห่งชาติบอกเอาไว้ว่าภายใน 20 ปีประเทศไทยจะต้องเป็นประเทศที่พัฒนา
แล้ว แต่เราต้องพยายามทำอะไรให้มันเสร็จก่อน 20 ปี

ขอให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พยายามทำอะไรสักอย่างหนึ่ง ปัก
ธงลงไป แล้วไปหยิบธงที่เราปักมาให้ได้ จะทำให้บรรพบุรุษของเราที่ก่อตั้ง
มหาวิทยาลัยเกษตรมาด้วยความยากลำบาก ต่อสู้มาเป็นลำดับ ท่านเหล่านั้น
อยู่บนสวรรค์ไปแล้ว แต่ว่าถ้าเรายังคิดถึงท่าน คิดว่าจะสืบทอดภารกิจของ
ท่านต่อไป ท่านรับรู้ด้วยประการใดก็ตามคงจะดีใจ ขอให้ชาวเกษตรศาสตร์
ทั้งหลายประสบความสำเร็จในการทำงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านรักษาสุขภาพ
อยู่รอดปลอดภัยจากโควิด ขอขอบคุณทุกท่านที่รับฟัง ขอพระคุณครับ

6

ขับเคลื่อนไทยด้วยมหาวิทยาลัย
นักปฏิบัติ: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคล

“ความเป็นผู้นำมีความสำคัญ ผู้นำต้องสามารถเป็นแบบฉบับ
คิดถึงองค์กร เสียสละ ถ้านำยังไม่ดีพอ ต้องเรียนรู้จากผู้อื่น มี
ความอ่อนน้อม อุดหนุน อดทน อดกลั้น และกตัญญู แต่ที่สำคัญกว่าต้อง
ทำให้คนของเรามีความสุข และมีคุณธรรม”

“มทร. เป็นระบบมหาวิทยาลัยนักปฏิบัติ ใกล้เคียงชุมชนและท้องถิ่น ปัญหาหลายๆ อย่างของประเทศไทยมาจากกับดักรายได้
ปานกลาง มทร. จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เรายกระดับเทคโนโลยี
ขึ้นไป โดยเริ่มจากเทคโนโลยีที่เหมาะสม
(Appropriate technology)”

“การที่เราจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วได้นั้น จำเป็นที่ต้องเข้าใจ
และรู้เท่าทันอุตสาหกรรมยุค 4.0 ซึ่งรวมถึง AI และ IOT”

“มหาวิทยาลัยเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยทำทุกกลุ่าร้องให้เป็น
เศรษฐกิจพิเศษ/เศรษฐกิจพอเพียง และยังช่วยเปลี่ยนจาก
เกษตรล้าหลังเป็นเกษตรพรีเมียม ตอบสนองนโยบายของ
รัฐบาลที่กำหนดให้ BCG เป็นวาระแห่งชาติ”

ขับเคลื่อนไทยด้วยมหาวิทยาลัย นักปฏิบัติ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล⁶

ผมเพิ่งกลับมาจากสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายกันเรื่องงบประมาณ ขอเวลาเขามาคุยกับพวกเรา ผมดีใจมากที่เห็น มทร. เราศึกษาคึก มีความสมัครสมาน ทำงานกันเป็นคณะ ช่วยกันทำ แนะนำกัน ทารือกัน เป็นตัวอย่างให้แก่กันและกัน ร่วมกันพา มทร. ทั้งหมดให้เจริญเติบโตรับใช้บ้านเมืองให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นอะไรที่ผมปรารถนาเป็นที่สุด

รัฐมนตรีว่าการนั้นไม่สมควรที่จะสั่งการให้ท่านนายกสภาหรือท่านอธิการบดีทำอะไรมากมาย เพราะว่าเรามีทั้งธรรมเนียมปฏิบัติ ทั้งหลักการที่ให้มีมหาวิทยาลัยมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเองให้มาก โดยเฉพาะให้อยู่ในการนำของสภามหาวิทยาลัย มทร. เป็นมหาวิทยาลัยชนิดหนึ่ง อย่างไร

---

6 การปาฐกถาให้ที่ประชุมนายกสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (ทปอ.มทร.) ครั้งที่ 3/2564 วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2564

ก็ตาม เคล็ดลับในการบริหารมหาวิทยาลัยนั้น ผมพอจะมีประสบการณ์อยู่บ้างและที่ผมได้ไปเห็นในนานาประเทศ การนำจากบนลงล่างนั้นสำคัญไม่น้อยกว่าล่างขึ้นบน จริง ๆ ผมคิดว่าบนลงล่างจะสำคัญกว่าด้วยซ้ำแต่ต้องเป็นบนลงล่างที่รับฟังเหตุผล ข้อเท็จจริง ข้อจำกัด และตระหนักถึงศักยภาพของข้างล่าง แต่ว่าประชาธิปไตยนั้นไม่ได้หมายถึงแค่เพียงมหาวิทยาลัยมีอิสระ มีเอกสิทธิ์ที่จะทำอะไรด้วยตัวเองเท่านั้น ในมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้หมายความว่าให้คณะมีเอกสิทธิ์ อิสระที่จะทำอะไรตามใจตัวเองเท่านั้น ในภาควิชาก็ไม่ได้หมายความว่าภาควิชามีเอกสิทธิ์ อิสระ สามารถทำอะไรตามใจหมด จริง ๆ แล้ว ทุกหน่วย ทุกระดับ ต้องช่วยกันคิดถึงองค์กรที่อยู่เหนือเราขึ้นไป เช่น เราทุกคนที่อยู่ใน มทร. ก็ต้องคิดว่าจะทำให้ มทร. ของเราเจริญงอกงามรับใช้บ้านเมืองให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอย่างไร แล้วก็ มทร. ทั้งปวงจะต้องช่วยกันคิดที่จะทำให้ระบบมหาวิทยาลัยของเราทั้งหมดก้าวหน้าอย่างไร

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการนำครับ เรามีนายกสภา เรามีอธิการบดี เรามีคณบดี เรามีรัฐมนตรี เป็นเพียงตำแหน่ง เป็นเพียงอำนาจที่เป็นทางการ แต่การบริหารมหาวิทยาลัยหรือองค์กรใดก็ตามนั้น การนำหรือ Leadership สำคัญที่สุด ผมอยากจะฝากไว้ว่าเราต้องสร้าง Leadership ให้ดีที่สุด ท่านนายกสภาต้องมี Leadership ต่อกรรมการสภา กรรมการสภาที่จะต้องมีความ Leadership ต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัย อธิการบดีก็ต้องเป็นตัวเชื่อมระหว่างกรรมการสภากับมหาวิทยาลัย แล้วยังจะต้องเป็นผู้นำของคณบดี นำรองอธิการบดีสำคัญที่สุด ผู้นำต้องเป็นแบบฉบับ ผู้นำต้องเป็นตัวอย่าง ผู้นำต้องคิดถึงองค์กรให้มากที่สุด ผู้นำต้องเสียสละ โลกทุกวันนี้ ขวนให้พวกเราทุกคนรวมทั้งรัฐมนตรีเองคล้อยไปตามค่านิยม สังคม แต่ที่สำคัญว่าต้องทำให้คนของเรามีความสุข มีคุณธรรม มีผลงาน ตัวผู้นำก็ต้องนำ ถ้านายยังไม่ดี ก็ต้องฝึกยิ่งขึ้น ถ้านายยังไม่พอ ยังไม่ดี ก็ต้องเรียนรู้จากผู้อื่น มีความอ่อนน้อมที่จะเรียนรู้จากผู้อื่น มีความอดทน มีความอดกลั้น มีความสร้างสรรค์ และพูดไปก็เหมือนคนหัวโบราณพูดคือมีความกตัญญูต่อ มทร. ของเราด้วย ต่อ

บ้านเมืองของเราด้วย เราเป็นคนมีโชคมีวาสนาได้มาทำงานที่สำคัญ การได้เป็นอธิการบดีเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย การได้เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นโอกาสที่ทำให้ไม่ง่าย คนที่มีวิชาความรู้จำนวนมากก็ไม่ได้มาถึงตำแหน่งนี้ ยิ่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยหรือท่านนายกสภามหาวิทยาลัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทำงานอะไรที่สำคัญมามากแล้ว แต่การที่ได้เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะ มทร. เป็นวาสนาของท่านที่จะได้ทำอะไรให้แก่บ้านเมือง ผมเองก็คิดเช่นนั้น มีโชคมีวาสนาที่ได้มาเป็นเจ้ากระทรวงนี้ รู้สึกตลอดเวลาว่าจะต้องทำให้ดีที่สุดในไม่ใช่เพียงแต่เป็นหน้าที่ที่เป็นทางผ่านทางการ

ผมได้สัมผัสกับ มทร. มาพอสมควร คิดว่าเป็นระบบมหาวิทยาลัยที่น่าทึ่ง ที่น่าทึ่งที่สุดก็คือ Practical คือปฏิบัติได้ และก็ใกล้ชิดกับชุมชน ใกล้ชิดกับจังหวัด ใกล้ชิดกับภาคที่ตนอยู่เป็นพิเศษ ทำอะไรก็สู่การปฏิบัติเร็ว ใกล้ชิดกับสิ่งที่ประชาชนอยากจะทำ อยากจะเห็น ผมอยากจะเห็น มทร. ของเราเดินต่อไปในทางนั้น ไม่อยากจะเห็น มทร. ไปเลียนแบบมหาวิทยาลัยแบบไหนทั้งนั้น อยากจะเห็น มทร. เป็นแบบนี้เอง

ท่านทั้งหลายอาจจะไปคิดทบทวนให้ได้ลึกซึ้งกว่าที่ผมพูดอีกว่าอะไรที่เป็นลักษณะพิเศษของ มทร. แล้วสร้างสิ่งนั้นให้ดียิ่งขึ้น แต่เท่าที่ผมเห็นคือเทคโนโลยีในระดับที่เหมาะสม และเทคโนโลยีที่มีผลในการปฏิบัติ โดยที่เราก็ไม่ทิ้งเทคโนโลยีระดับสูง วิทยาศาสตร์ระดับสูง แต่สิ่งที่เป็นหลักก็น่าจะเป็นเทคโนโลยีในระดับที่เหมาะสม ในระดับที่เอามาใช้งานได้จริงๆ ให้มากขึ้น ซึ่งอาจจะต้องมีความสร้างสรรค์ คิดอะไรที่ไม่เหมือนกับพวก มจธ. ทั้งหมด ผมลองคิดให้ เช่น ท่านอาจจะริเริ่มเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด สิ่งก่อสร้าง ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ อาจจะเป็นวังเก่าก็ได้ในเขตที่ท่านดูแลอยู่ เทคโนโลยีไม่จำเป็นที่จะต้องหมายถึงการทำเรื่องๆ ไปสู่ออนาคตล้วน ๆ แต่อาจจะหมายถึงเรื่องของการทำงานที่เอาวิชาการและเทคโนโลยีมาทำให้เราได้ค้นพบจุดแข็ง วิชาการที่เป็นศิลปะก็ดี การก่อสร้างก็ดี สถาปัตยกรรมก็ดี การก่ออิฐก่อปูน การทำโครงสร้างตึก

ต่างๆ ในสังคมสยามแต่โบราณได้ถูกทอดทิ้งละลายไปมากพอสมควร ผมขอ
ยกเป็นตัวอย่าง ซึ่งถ้าทาง มทร. จะมาสนใจเรื่องนี้ก็จะเป็นจุดเด่น ปกติแล้ว
จะเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยศิลปากร คณะโบราณคดีเป็นหลัก แต่ผมคิด
ว่าเรื่องของโบราณคดี เรื่องของประวัติศาสตร์ มีคุณค่ามากกว่าที่จะปล่อยให้
คนทำวิชาชีพนี้ทำอย่างเดียว ต้องใช้วิทยาศาสตร์ ใช้เทคโนโลยี ใช้ความ
ก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ไปทำให้เรื่องที่เรามีอยู่เดิมซึ่งดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

เรื่องที่ผมขอยกตัวอย่าง คือเรื่องศิลปวัฒนธรรม เรื่องของโบราณสถาน
ที่เรามี วัดโบราณของเราสวย ๆ แทบทุกจังหวัด ปราสาทหินก็ดี ต่าง ๆ เหล่า
นั้น เจดีย์ สถูปต่าง ๆ ไม่ได้เป็นแค่ศาสนสถาน แต่เป็น Living museum ผม
คิดว่าอย่างนั้น Museum ของเรามี 2 แบบใหญ่ ๆ ก็ได้คือ Museum ที่เห็น
อยู่ว่าเป็น Museum เป็นพิพิธภัณฑ์ เราเรียกว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ จัดตั้งแบบ
พิพิธภัณฑ์ แต่อีกแบบหนึ่งก็คือ Living museum อาจจะเป็นวิหาร เช่น
พระธาตุเชิงชุม พระธาตุลำปางหลวงเป็นตัวอย่าง ซึ่งกรมศิลปากรเขาก็ดูแล
อยู่ แต่ถ้าเราเอาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีไปช่วยเสริม อันนี้จะทำให้
วิทยาการของเรา Appropriate มากขึ้น คือไม่ได้ทำไปเพื่อความเจริญก้าวหน้า
ของเทคโนโลยีอย่างเดียว แต่ทำไปเพราะว่าสังคมต้องการ ทำไมผมถึงมาพูด
ในเรื่องนี้ เพราะว่าผมมองว่าเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ฝากแบ่งให้พวกเรา
ช่วยกันเอาไปคิดต่อด้วย หน้าที่ของมหาวิทยาลัยในยุคนี้ รวมทั้งหน้าที่ของ
อว. ในยุคนี้คือการทำอะไรที่จะช่วยประเทศให้พ้นจากกับดักประเทศ
รายได้ปานกลาง

ปัญหาหลาย ๆ อย่างของสังคมมาจากกับดักรายได้ปานกลาง เช่น เรา
ไม่มีแรงงานราคาถูกอีกแล้ว เราต้องไปเอาคนต่างด้าว มาเป็นแรงงานของเรา
เป็นล้าน ๆ คนจากประเทศที่อยู่รอบเรา การที่สินค้าของเราเริ่มถูกประเทศ
อื่น ที่ค่าแรงถูกกว่าเข้ามาแข่งขัน บริษัททำเครื่องอุปโภคบริโภคจำนวนหนึ่ง
ย้ายฐานการผลิตไปอยู่ที่เวียดนาม ไปอยู่ที่เขมร รองเท้า Camper ที่ราคา
หลายพันทำในเขมร ทำในเวียดนาม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ชี้ให้เห็นว่าแรงงานเรา

แพงเกินไปแล้ว เราเหมือนฝูงนกที่บินอยู่ระดับกลาง แล้วก็มिनกที่บินอยู่ระดับล่างพยายามบินขึ้นมาอยู่ในระดับเดียวกับเรา กระแทกเรา คนเรา จนชวนเซแต่ในขณะที่เดียวกัน ก็มองขึ้นไปเหนือเรา ก็เห็นนกอีกฝูงหนึ่งที่บินอยู่เหนือเราที่ใช้เทคโนโลยี ที่บินด้วยวิทยาศาสตร์ เช่น จีน เกาหลี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ได้หัวัน พวกนี้ครั้งเราจะบินขึ้นไปอยู่ระดับเดียวกับเขา จะไปชนไหล่กับเขาบ้างก็ไม่มีโอกาสเพราะเทคโนโลยีเรายังสู้เขาไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราต้องใช้เทคโนโลยีทำให้เราหลุดจากกับดักรายได้ปานกลาง ผมคิดว่า มทร. ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เรายกระดับเทคโนโลยีขึ้นไป โดยเริ่มจากเทคโนโลยีที่เหมาะสม แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ทิ้งเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างเช่น มทร. อีสาน ทำเรื่องรถไฟพระบรวง ผมว่าดีมากแต่ว่าเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เหมาะสมซึ่งอาจจะไม่หรูหรา ไม่เท่ ไม่เฉี่ยวก็สำคัญเหมือนกัน แต่ว่าจะแบ่งสัดส่วนแค่ไหนอย่างไร พวกเราคิดกันต่อ

อีกอย่างหนึ่งก็คือเราจะต้องออกจากกับดักรายได้ปานกลางด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงอย่างเช่น เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่มสูงก็ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่หนักไปทางนิเวศวิทยา หนักไปทางประวัติศาสตร์ หนักไปทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม จะต้องมึเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพิ่มขึ้นอีกมากมาย โบราณคดี จึงสำคัญ เรามีพื้นฐานอยู่แล้วก็คือว่าดินแดนที่เราอยู่มันไม่ใช่แค่นับ 700-800 ปี ที่เรามีชนชั้นปกครองที่เป็นคนไทยด้วยกันเป็นผู้นำ พ่อขุนรามกิติ พญาจางเมืองกิติ พญามังรายกิติ แต่จริง ๆ แล้วประวัติศาสตร์ของเราถอยไปไกลกว่านั้น เราเข้ามาอยู่ในแถบนี้ตั้ง 1,300-1,500 ปีแล้ว อยู่ร่วมกับมอญ ที่เป็นอาณาจักรทวารวดี อาณาจักรศรีวิชัย อยู่ปนกับพวกเขมรซึ่งอยู่ในอาณาจักรเขมร อาณาจักรลพบุรี เป็นต้น อยู่ปนกับพวกศรีวิชัยที่มีนครศรีธรรมราช มีสุราษฎร์ธานี มีอยู่ในนั้นด้วย

แค่สองเรื่องนี้ก็ทำให้เราอะไรจะไปค้นคว้าและเอามาเป็น Asset ในเรื่องการท่องเที่ยวมูลค่าสูงได้ แต่ปัจจุบันมีงานวิจัยมากขึ้น ๆ ทุกทีที่ชี้ว่า

ประวัติประเทศไทยอาจจะย้อนกลับไปถึง 2,500 ถึง 3,000 ปีที่แล้ว ฉะนั้น ถ้า มทร. ซึ่งผมมีความเชื่อมั่นว่ามีเทคโนโลยีจะมาร่วมคิดและตั้งคณะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เพื่อศึกษาเรื่องโบราณสถานดีได้ก็จะเป็นการดียิ่ง มทร. จะได้เอาวิทยาการและเทคโนโลยีมาช่วยสร้างเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงด้วยการทำเรื่องโบราณคดีเรื่องประวัติศาสตร์ให้มากขึ้น

ในประเทศไทยคนที่จะต้องรู้เรื่องท้องถิ่นมากที่สุด ก็น่าจะเป็นคนท้องถิ่นเองที่จะต้องรู้ ถ้ามารอกรมศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากรทำ ผมว่า จะไม่ทัน แล้วก็การศึกษาถึงเรื่องสุวรรณภูมิก็ไม่ใช่ว่าการศึกษาที่กรุงเทพฯ เท่านั้น สุวรรณภูมิมีอยู่เกือบจะทั่วประเทศเป็นบ้านเล็กเมืองน้อย มีลูกปัดที่มีคุณค่า ที่รู้กันแล้วว่าผลิตในคาบสมุทรมหาอ่าวกลางของไทยในยุคโบราณ และก็ส่งไปจำหน่าย ส่งไปแลกเปลี่ยนกับลูกปัดหรือสินค้าอื่น ๆ ของจีน อินเดีย โรมันโบราณ อย่างที่ได้พบลูกปัดของดินแดนเรา ไปปรากฏอยู่ที่หลุมศพของราชวงศ์ฮั่นในจีน ราชวงศ์ฮั่นอายุ 2,200 ปี อันนี้จะทำให้ราคาของประเทศไทยสูงขึ้นมากจากที่เราคิดว่าประเทศเรามีอายุแค่ 700 ปีไปสู่การคิดที่ว่าประเทศเรามีอายุ 1,300 - 1,500 ปี ไปสู่วิจัยที่ทำให้เห็นว่าประวัติประเทศไทยอาจย้อนกลับไปได้ 2,500 - 3,000 ปีก็ได้ และก็เป็นการยอมรับแล้วแม้ว่าจะเป็นอารยธรรมของบ้านเมืองเล็ก ๆ ไม่ใช่อาณาจักร แต่ไม่มีปัญหา ที่สำคัญก็คือเราอยู่ร่วมยุคอารยธรรมเดียวกับกรีกโบราณ โรมันโบราณ จีนโบราณ อินเดียโบราณ ไม่ใช่บ้านป่าเมืองเถื่อน ไม่ใช่อนารยะประเทศ เรามีพื้นฐานที่จะทำให้ออกจากกับดักรายได้ประเทศปานกลางด้วยเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะที่เน้นเศรษฐกิจท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่มสูง มีเรื่องราวต่าง ๆ อีกมากมาย ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่น่าสนใจเพราะเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมของโลกที่เพิ่งจะค้นพบ ที่กำลังจะถูกค้นพบ ที่เรากำลังจะไปช่วยกันค้นพบ อันนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจยิ่ง

อีกเรื่องหนึ่งที่ผมคิดก็คือ รัฐบาลคิดว่าประเทศไทยภายใน 20 ปี จะต้องเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว อันนี้อยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องเข้าใจและก็รู้เท่าทันอุตสาหกรรมยุค 4.0 ต้องทันยุค 4.0 ซึ่งก็คือเรื่องของ IT เรื่องของ AI เรื่องของ IOT เรื่องของการผลิตแบบที่ไม่ใช่สายพานอีกแล้ว แต่ใช้ Robot เพราะแรงงานจะน้อยลงไปเรื่อย ๆ จะมีผู้ประกอบการวิชาชีพที่ไปควบคุม Robot ที่จะทำหน้าที่แทนแรงงาน เราต้องไม่พลาดกลัว ต้องรู้ให้เท่าทัน ผมคิดว่า มทร. คงทำมาไม่น้อยแล้ว ก็อยากให้ทำต่อไป ทำเรื่อง 4.0 ให้ดี ซึ่ง 4.0 ที่เรามีเราจะเอาไปทำอะไร เอาไปทำจรวดก็ได้ เอาไปทำเครื่องบินก็ได้ ทำเรือเดินสมุทรก็ได้ เอาไปทำเรือรบก็ได้ เอาไปทำหลาย ๆ อย่างได้ เหมือนอุตสาหกรรม 3.0 ก็เป็นอุตสาหกรรมได้ไม่รู้กี่อย่าง แต่ 4.0 ที่เหมาะสำหรับไทยคืออะไร

รัฐบาลก็มีคำตอบให้แล้ว อยากจะฝากพวกเรา ย้ำพวกเรา รัฐบาลเห็นว่าเราต้องใช้ 4.0 มาทำ BCG รัฐบาลได้เห็นแล้วว่า BCG สอดคล้องที่สุดกับความสามารถเดิมของคนไทย เนื้อแท้ของคนไทย ประสบการณ์ต่าง ๆ ของคนไทย BCG ในที่นี้ก็มีเกษตรด้วย มีอาหารด้วย มีเรื่องยา เรื่องวัคซีนด้วย มีเรื่องการแพทย์สาธารณสุขด้วย มีเรื่องเศรษฐกิจหมุนเวียน มีเรื่องเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม และมีเรื่องการท่องเที่ยวที่สร้างอยู่บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผมเติมให้ในครั้งนี่คือ สร้างอยู่ในความลุ่มลึกของประวัติศาสตร์ของเราที่มันถอยหลังกลับไปได้ตั้ง 2,500 ปี เป็นเนือานาบุญของประเทศไทยที่ตั้งอยู่บนที่ที่ในอดีตมีความสำคัญมาก เป็นเพราะภูมิศาสตร์ของเราอยู่ระหว่างจีนกับอินเดีย อยู่ระหว่างตะวันออกสุดกับดินแดนตะวันตกสุด โรมันโบราณ กรีกโบราณ มาค้ามาขายแถบสุวรรณภูมิหลายพันปีมาแล้ว เป็นต้น เพราะฉะนั้น อันนี้เป็นส่วนหนึ่งของ BCG แต่ว่าทั้งหมดของ BCG ผมอยากให้ มทร. มาร่วมกันคิด ร่วมกันพิจารณาว่า มทร. จะมาช่วยทำ BCG ได้อย่างไร ถ้าท่านคิดออก กรุณาบอกผม ผมก็จะไปกำชับให้ ผู้อำนวยการ สวทช ดร. ณรงค์ ศิริเลิศวรกุล ซึ่งเป็นทั้งเลขาฯ ของ BCG ชุดใหญ่ที่มีนายกรัฐมนตรื

เป็นประธาน และชุดขับเคลื่อน BCG ที่มีรัฐมนตรี อว. เป็นประธาน ผมสามารถไปพบกับท่านอธิการบดี มทร. ได้ทุกแห่ง หรือจะพบเป็นกลุ่มก็ได้ จะได้คุยกันว่าเราจะทำ BCG กันอย่างไร เราจะทำ BCG ยก มทร. ขึ้นไปอย่างไร เราจะทำ BCG ให้เป็นโอกาสของ มทร. ได้อย่างไร

ผมอยากจะย้ำอีกทีว่าให้เราเห็นสิ่งเหล่านี้เป็นโอกาส อย่าเห็นเป็นภาระ ให้เห็นเป็นโอกาส ถ้าเราเห็นอะไรเป็นภาระจะหมดแรง แต่ถ้าเราเห็นอะไรเป็นโอกาสจะมีแรง ที่ผมพอจะคิดออกอยากให้ มทร. ทั้งหลายช่วยกันทำ โดยเฉพาะ มทร. อีสาน คือ อยากจะเห็นพวกเราทำให้ทุ่งกุลาร้องไห้เป็นเศรษฐกิจพิเศษ/เศรษฐกิจพอเพียง ทุ่งกุลาร้องไห้มีหลายจังหวัดอยู่ในนั้น ท่านนายกสภาฯสุรเกียรติ์ เสถียรไทย เองก็เคยบอกผมว่าจะขยายวิทยาเขตไปที่ทุ่งกุลาร้องไห้ซึ่งผมก็ช่วยดูให้อยู่ จริง ๆ ทำได้ทั้งนั้น ไปปรึกษาท่านรองวิษณุฯ แล้ว ท่านบอกว่าให้ทำเรื่องยกเว้นมติคณะรัฐมนตรีให้ยกเว้นมติ ครม. มีอยู่ที่ไม่ให้ขยายสัญญาวิทยาเขตอีกแล้ว ไม่อยากให้ขยายวิทยาเขต ไม่อยากให้ตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ แต่ผมคิดว่าถ้าให้เห็นว่าสำคัญ เราสามารถขอมติยกเว้น ครม. ได้ แต่การจะให้ ครม. สนใจ เราจะต้องทำในเรื่องที่ ครม. สนใจ

ถ้าเราคิดเรื่องทุ่งกุลาร้องไห้ให้เป็นเรื่อง BCG ที่เป็นเกษตรเปลี่ยนเกษตรที่ยังล้าหลังอยู่เป็นเรื่องเกษตรพรีเมียมแต่ตั้งอยู่ในฐานเดิมของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงนั้นสามารถเอามาทำอะไรในทุกระดับเทคโนโลยีได้หมด ไม่ใช่ทำแต่เรื่องพออยู่พอกินของชาวบ้านเท่านั้น หาก มทร. ทุกแห่งเข้ามาร่วมทำ ก็จะเป็นผลงานร่วมกัน แต่ มทร. อีสานอาจจะเป็นเจ้าของหลัก เสนอเข้ามาให้เป็นเรื่องของการทำเขตเศรษฐกิจพิเศษ/เขตเศรษฐกิจพอเพียง เขตเศรษฐกิจพิเศษของตากก็นั่นเรื่องการไปมาหาสู่การค้าข้ามชายแดนไทยพม่า เศรษฐกิจพิเศษแต่ละที่มันมีความพิเศษไม่เหมือนกัน ผมคิดว่าการที่ให้ทุ่งกุลาร้องไห้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นน่าสนใจ แต่เป็นเศรษฐกิจพิเศษแบบไหน แบบเศรษฐกิจพอเพียงต้องเอาหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้างทุ่งกุลาร้องไห้ให้พอเพียงและรุ่งเรืองมากขึ้น ๆ ถ้าสำเร็จ สังคม

จะยกย่อง จะทำให้เกียรติภูมิของ มทร. ยิ่งสูงขึ้น เราคิดแบบนี้ เราทำแบบนี้ พวกเราเองก็จะดีขึ้น ประเทศก็จะดีขึ้น คนจะให้เกียรติเรา ยกย่องเรา เราจะออกจากหอคอยงาช้างได้ดียิ่งขึ้น ผมได้พูดหลายที่กับหลายมหาวิทยาลัยว่า เราจะต้องออกจากหอคอยงาช้าง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะไม่ทำอะไร ในหอคอยงาช้าง ในหอคอยงาช้างในหลายเรื่องเราก็ต้องทำ แต่อีกหลาย ๆ เรื่องเราก็ต้องออกจากหอคอย ผมอยากให้เห็นมหาวิทยาลัยของเราเก่งทั้งใน หอคอยและที่เก่งนอกหอคอยด้วย

ขอบคุณครับ

7

ขับเคลื่อนไทยกับนักวิจัยและ
ความท้าทายภายใต้ยุควิถีใหม่

“เป้าหมายและทิศทางในการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ
คือ สร้างประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือ
‘อารยะ’ และต้องมีสติปัญญา มีความรู้ มีวิชาชีพ มีการศึกษา
มีผู้คนที่รักบ้านรักเมือง ร่วมพัฒนาบ้านเมือง พอ ๆ กับที่รับผิดชอบสังคม ครอบครัว และตัวเอง”

“เราไม่ทำงานแบบ “ถมหลุม ซึ่งถมเท่าไรก็ไม่รู้จักเต็ม”
เพราะเราไม่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะถมหลุมทุกหลุมให้เต็ม
ฉะนั้น จะต้อง Priority มี Focus ต้องทำงานแบบมีธง ต้องหา
ทางเบี่ยง ทางเลี่ยง ทางลัด ต้องคิดทำการใหญ่ อย่าทำวิจัย
จนเป็นงานประจำ เป็นเพียงงานที่หารายได้เท่านั้น มันไม่เกิด
ประโยชน์เท่าที่ควร”

“เราอยู่ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ครั้ง
สำคัญของโลก เป็นการเปลี่ยนแปลงใหญ่ในรอบห้าร้อยปีที่ซีก
ตะวันออกของโลกมีความหมายขึ้น”

“การวิจัยและนวัตกรรมของประเทศไทย จะต้อง Strategic
partner กับมหาอำนาจที่สนใจ ใกล้ชิดที่จะทำงานกับไทย”

“ไทยต้องไม่กลัวการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี จำเป็นต้อง
เข้าไปฉวยโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงแบบ Game Changer
ต้องรีบไปดีกรอล่วงหน้าและทำงานร่วมกับประเทศที่เก่ง ถ้า
ไทยทำได้ไม่ช้ากว่าคนที่อยู่ระดับนำมากนัก จะทำให้ไทยห่าง
จากเขาเหลือเพียงไม่กี่ร้อยก้าว”

ขับเคลื่อนไทยกับนักวิจัยและความ ท้าทายภายใต้ยุควิถีใหม่⁷

ผมในฐานะรัฐมนตรีมีความยินดี และก็รอคอยที่จะมาเป็นประธานเปิดงานการประชุมวิชาการระดับชาติของโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) และโครงการพัฒนานักวิจัยและงานวิจัยเพื่ออุตสาหกรรม (พวอ.) ประจำปี 2564 ในวันนี้ ประเด็นที่ท่านทั้งหลายก็คงจะต้องทำอะไรกันต่อไป ที่เป็นกลไกของท่านอยู่แล้ว ผมขอเปิดงาน ณ บัดนี้ ก็ขอถือโอกาสนี้ เล่าความคิดให้ท่านทั้งหลายฟัง ซึ่งผมอยากจะเรียกมันว่า ‘เป้าหมายและทิศทางในการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ’ จะพยายามให้เราได้เห็นภาพรวมให้มากที่สุด แต่มีเวลาประมาณ 30 นาที ก็จะพูดแบบแบบสั้น ๆ ถ้าถามผมว่า เป้าหมายงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่ออะไร ก็ตอบได้หลายอย่าง แต่ผมเลือก

---

7 คำกล่าวจากพิธีเปิดการประชุมวิชาการระดับชาติภายใต้โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) และโครงการพัฒนานักวิจัยและงานวิจัยเพื่ออุตสาหกรรม (พวอ.) ประจำปี 2564 วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2564

ที่จะตอบว่าเป้าหมายของเราก็คือ สร้างประเทศไทยที่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือ 'อารยะ' ด้วย เป็น Developed country ปัจจุบันนี้ เราเป็น Industrializing country หรือเป็น Developing country ถ้าพูดง่าย ๆ ตามสูตรสากล ก็คือเป้าหมายเราภายใน 20 ปี หรือถ้าเร็วกว่านั้นได้ก็ยิ่งดี ไปสู่ความเป็น Developed country ถ้าไม่ฝรั่งจำเกินไป ก็คือนอกจากพัฒนาแล้ว ก็จะต้องอารยะด้วย คือ มีสติปัญญาด้วย ไม่ได้มีแต่ความรู้อย่างเดียว มีวิชาชีพ มีการศึกษา มีสติปัญญา แล้วก็คนมีรายได้จริงค่อนข้างสูง ความเหลื่อมล้ำมีไม่มากนัก แล้วก็มีส่วนที่รักบ้านรักเมือง ร่วมพัฒนาบ้านเมืองพอ ๆ กับที่รับผิดชอบสังคม ครอบครัว และตัวเอง

นี่ก็เป็นเป้าหมายของรัฐบาลด้วย พูดเอาไว้ในแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี แต่สำหรับบรรดากระทรวงทั้งหลายในความเห็นผม ที่จะต้องรับผิดชอบให้มาก อาจจะมากที่สุด ก็คือ กระทรวง อว. เรายังเอง เพราะว่าการที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว จำเป็นต้องใช้วิจัย จะต้องใช้วิทยาศาสตร์ จะต้องใช้เทคโนโลยี จะต้องใช้ศิลปวิทยาการทั้งปวงมาเป็นฐานของเศรษฐกิจ จึงจะทำให้เราก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ ซึ่งตรงนี้ ผมคิดว่าเราจะต้องเปลี่ยน Mindset ของคนไทย เปลี่ยน Mindset ของกระทรวง เปลี่ยน Mindset ของนักวิจัย เปลี่ยน Mindset ของคนที่ให้ทุนวิจัยด้วย ว่าเราจะไม่จมอยู่กับการเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาตลอดไป เราจะต้องออกจากกับดักรายได้ปานกลางให้ได้ เราจะต้องมีความเชื่อมั่นในวิทยาศาสตร์ วิทยาการศิลปวิทยาการทั้งปวง ไม่ใช่สอนไป เรียนไปตามแบบประเทศอื่นเท่านั้น ไม่ใช่ให้ทุนวิจัยไปตามที่ประเทศอื่นก็ให้เท่านั้น ไม่ใช่ทำนวัตกรรมเพื่อนวัตกรรมอย่างเดียว แต่ว่าจะต้องมี Mindset ที่เชื่อว่าความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี แล้วก็ศิลปวิทยาการทั้งปวง รวมทั้งสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สามารถนำมาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศไทย หรือผมอยากใช้คำว่า 'ดีด' ประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางให้ได้

ได้เคยพูดไปแล้วในหลาย ๆ ที่ จะขอพูดทบทวนอีกครั้งหนึ่งว่า
เวลานี้ เราอาจจะอยู่ในกับดักรายได้ปานกลางจริง ๆ เพราะว่าอัตราการ
เติบโตทางเศรษฐกิจของเราตอนนี้เหลือ 1-2% เท่านั้น เราเคยโต 10%, 9%,
8% มาแล้ว แต่ตอนนี้เราโตแค่ 1-2% การที่เราโตแค่ 1-2% ก็เพราะว่าสินค้า
ผลิตภัณฑ์ ผลผลิตของเราที่ใช้แรงงานราคาถูกใช้ได้น้อยลงไปเยอะ เพราะ
แรงงานเราไม่ถูกแล้ว เราต้องใช้แรงงานราคาถูกจากต่างประเทศที่อยู่ใกล้ขีด
เรากรับ แต่นับวันมันก็จะเริ่มสู้มิตรประเทศที่อยู่แวดล้อมเราไม่ได้ สู้ CLMV
ไม่ค่อยได้ในเรื่องแรงงานราคาถูก ก็จะมีข่าวเรื่องเวียดนามหายใจรดต้นคอ
เรา

ถ้าเราทำวิจัยไปเรื่อย ๆ ทำตาม Field ของเรา ทำตาม Sub-field
ของเรา แล้วก็คิดแต่เรื่องที่ว่าเรายังขาดอะไร จะต้องเติมอะไรเข้าไป ก็อยาก
จะเรียกรวม ๆ ว่าเป็นวิธีการแบบกลมหลุม ซึ่งผมเท่าไรก็ไม่รู้จักเต็ม เพราะ
เราไม่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะกลมหลุมทุกหลุมให้เต็ม เพราะฉะนั้น เราก็จะ
ต้องมี Priority เราก็จะต้องมี Focus แล้วเราก็จะต้องไม่พัฒนาแบบค่อยเป็น
ค่อยไป เพราะเราพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปแบบนี้มาหลายสิบปีแล้ว ไม่
สามารถพัฒนาอย่างนี้ไปได้เรื่อย ๆ จะต้องมีการเป่าของเรานี่ชัดเจนและจะต้อง
ขยับขึ้นไป ต้องทะยานขึ้นไป เพื่อไปคว้าเป้าหมายให้ได้ เป้าที่ผมอยากจะให้
กับพวกเราเห็นก็คือต้องทำให้ประเทศไทยพัฒนาแล้วให้ได้ภายในไม่เกิน 20
ปี ถ้าในส่วนของกระทรวงอว. ผมคิดว่า เราควรใช้เวลาไม่ถึง 10 ปี ผมคิดว่า
ควรใช้เวลา 7-10 ปี ซึ่งตัวเลข 7 ปี ได้มาจากไหน ตัวเลข 7 ปี มาจากความ
บังเอิญที่ผมไปตรวจเยี่ยมมาหลายแห่ง รวมทั้ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ เลยทำให้ทราบว่าเรามีศักยภาพ มีความสามารถ
ที่จะทำดาวเทียม และจากดาวเทียมก็เป็นยานอวกาศ และจากยานอวกาศ
ที่โคจรรอบโลก ก็จะเป็นยานอวกาศที่ไปจนถึงโคจรรอบดวงจันทร์ได้ภายใน
7 ปีข้างหน้า โดยภายใน 7 ปี อันนี้เป็นหมุดหมายที่สำคัญว่าวิทยาศาสตร์

ของเรา มันจะไม่ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแบบประเทศที่กำลังพัฒนา แต่จะเป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแบบประเทศที่พัฒนาแล้ว

พูดอย่างนี้ อย่าไปคิดว่าผมสนใจแต่เรื่องดาวเทียมและยานอวกาศ ผมสนใจทุกเรื่อง แต่ว่าทุกเรื่องต้องตั้งธงได้ทั้งนั้น แล้วก็ธงอันนี้จะต้องไม่ใช่เป็นแค่เพียงว่าทำให้วิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้า ทำให้วิทยาการต่าง ๆ พรั่งพร้อมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นนามธรรม แล้วก็ทำไปอีก 10 ปี 20 ปี ก็ยังทำไปเรื่อย ๆ ไม่อยากให้ทำแบบนี้ อยากให้ทำแบบมีธง เช่น วัคซีน ตอนนี้เราผลิตได้ 3 ชนิด เป็นครั้งแรกตั้งแต่มีประเทศไทยมา ที่เราทำวัคซีน Hi-tech ได้ ปกติแล้วเราต้องซื้อหัววัคซีนมา แล้วเราก็สร้างต่อไปจากหัวนั้น ครั้งนี้เราสร้างวัคซีนตัวเอง 3 ชนิด ผมคิดว่าเป็นสัญญาณที่ชัดเจนมากกว่าเราจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ เพราะเราทำ Medium-tech และ Hi-tech ได้ในทางวัคซีน ในทางไวรัสวิทยา เรามีความรู้ในขั้นที่จะเป็นประเทศพัฒนาแล้วได้ ผมก็ได้สั่งการลงไปว่าที่เหลืออีก 7-8 ชนิดที่ให้ทุน ก็ต้องทำ ทำให้สำเร็จ จะช้ากว่าคนอื่นนิดหน่อย ก็ไม่เป็นไร ทำไป ถ้าเราทำต่อไปในการผลิตวัคซีน จะมีศักยภาพที่จะขึ้นมาเป็นประเทศที่นำหน้าในเอเชียได้ ท่านเห็นไหมครับว่า ได้หัวยังขอซื้อวัคซีนจาก Siam Bioscience ขอซื้อวัคซีน Astrazeneca ซึ่งผลิตในประเทศไทยที่ Siam Bioscience เป็นคนผลิต เพราะฉะนั้น วัคซีนนี้ชี้ให้เห็นว่าเรามีความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผมยกตัวอย่างแค่สองเรื่อง ที่จริงมีเรื่องอื่นอีก หากท่านทั้งหลายเห็นว่ามียีก ก็เล่าให้ผมฟังได้ เราจะออกจากประเทศกับดักรายได้ปานกลาง ก็มีสองแนวทางด้วยกันนะครับ ไม่ใช่แนวทางเดียว คือ ไม่ใช่เฉพาะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น เรามีอีกแนวทางหนึ่งซึ่งเป็นของไทยเรามาตั้งแต่ดั้งเดิมแล้ว มันเป็น DNA ของเราก็พูดได้ก็คือ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ที่มีเศรษฐกิจการท่องเที่ยว เศรษฐกิจน้ำใจ เศรษฐกิจสันถวไมตรี เศรษฐกิจบริการที่รู้หัวใจของคนที่มาใช้บริการ เป็นเศรษฐกิจที่เราทำได้ดีโดยที่เราไม่ต้องศึกษาอะไรมากนัก ทำได้ดีของเราอยู่แล้ว ส่วนเศรษฐกิจเชิงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นั่นเราก็อทำได้ แต่พื้นฐานเดิมเราไม่ตีมากนัก เราได้ใช้ความพยายามมาก ทั้งในตอนที่เราเป็นทบวงมหาวิทยาลัย เป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ แล้วก็ที่เรามาเป็นกระทรวง อว. แล้ว ทั้งในตอนที่เราเป็นกระทรวงวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมอะไรต่าง ๆ จนกระทั่งวันนี้ ก็มาเป็นกระทรวง อว. แล้ว เราทำได้อำเร็จ คนของเราเรียนอะไร ก็เรียนได้ ในวิทยาศาสตร์ที่ยากเย็น เรียนวิศวะ แพทย์ พยาบาล อะไรต่าง ๆ ก็เรียนได้ ในสถานที่เรียนที่ยากเย็น เราเรียนได้หมด กลับมาก็ทำงานได้ วิจัยได้ และตอนนี้เราก็อเริ่มพึ่งตนเองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูงได้ และจะได้มากขึ้น

เราจะต้องเลิกความคิดที่เอาแต่ซื้อเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ ขึ้นขมนิยามเทคโนโลยีของฝรั่ง ของจีน ของญี่ปุ่น ผมคิดว่าเราซื้อมาได้ แต่ว่าเอามาเพื่อที่จะเรียนรู้เป็นหลัก เราต้องสร้างขึ้นมาเองให้ได้ พุดง่าย ๆ ก็คือนโยบายของอว. ไม่ควรเป็นนโยบายวิทยาศาสตร์ของประเทศที่ด้อยพัฒนา หรือกำลังพัฒนา แต่จะเป็นวิทยาศาสตร์แบบจีน แบบเกาหลี แบบญี่ปุ่น แบบไต้หวัน แบบสิงคโปร์ ซึ่งกระโดดข้ามขั้นมาได้ ซึ่งจะเป็นอย่างนั้นได้ คิดว่าเราต้องทำ 2-3 อย่าง เช่น หนึ่ง พุดไปแล้ว อย่าทำแต่เรื่องค่อยเป็นค่อยไป ต้องทำอะไรแบบก้าวกระโดดใหญ่ ๆ แบบเปลี่ยนกรอบ แบบหากรอบใหม่ อะไรที่จะทำให้เราก้าวกระโดดใหญ่ ๆ ได้ จะต้องทำ ในภาษาอังกฤษเขาเรียกว่า Take a giant step เราจะต้อง Take a giant step อย่าไป Take แต่ Small steps แล้วก็ทำไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็เกษียณกันไป ศ.ผดุงศักดิ์ รัตนเดโช เป็นลูกศิษย์ผม ท่านเคยมาเรียนรัฐศาสตร์กับผม ปีนี้อายุ 53 แล้ว อีก 7 ปีข้างหน้าก็เกษียณแล้ว นี่เป็นตัวอย่างแค่นั้น ผมเห็นท่านเป็นคนหนุ่มมาก แต่ว่าอีก 7 ปีข้างหน้าท่านก็อายุ 60 แล้ว ท่านเป็นคนเก่ง พวกเราก็อีกหลายคนก็เก่งแบบท่าน แต่ผมคิดว่าถึงอย่างไรก็ตาม ถ้าเราไม่ระมัดระวังตัว เราจะเกษียณกัน พอเราเกษียณกัน เราก็อจะงง ๆ ว่า เราทำอะไรได้แค่นั้น เพราะ

ฉะนั้น ผมอยากให้เราทุ่มเทให้สุดหัวใจ ภายใน 20 ปีข้างหน้า เราจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้ได้

สำหรับกระทรวง อว. ของเรา ก็อยากจะให้ 10 ปี เราสามารถเห็นไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เราจะเกษียณหรือไม่เกษียณนี้ไม่มีปัญหา ถึงเกษียณแล้วเราก็กังทำงานได้ แต่ว่าถ้าเราไม่คิดทำอะไรที่เป็นการณ์ใหญ่ก็น่าเสียดาย ผมอยากย้ำว่า ต้องคิดทำการใหญ่ ถ้าคิดทำการใหญ่แบบนี้ เราก็จะมีชีวิตชีวา เพราะว่าพวกเราเรียนกันมาเยอะ แล้วก็สร้างสรรค์กันมาได้เยอะ เราคงไม่ทำเป็นงานประจำ อย่าทำวิจัยจนเป็นงานประจำ เป็นเพียงงานที่หารายได้เท่านั้น อย่าทำอย่างนั้น มันไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร เพียงเราขยับอีกนิดเดียว ก็จะเป็นสิ่งที่เราก็กินได้ด้วย ประเทศชาติก็จะได้อะไรที่ใหญ่โตด้วย เพราะฉะนั้น หนึ่ง อย่าทำเรื่องเล็ก ๆ ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป สอง ต้องทำเรื่องใหญ่ที่ก้าวกระโดด เรื่องใหญ่ ๆ ด้วย การที่เราจะให้ทุนอะไรก็ต้องคิดถึงเรื่องนี้ให้มากขึ้นครับ

เรื่องที่สอง คือว่าต้องทำอะไรที่เป็น Bypass คือ ใช้ทางเลี้ยว ทางเบี่ยง ทางลัด ต้องพยายามต้องคิด ซึ่งถ้าฝรั่งเดินแบบเรียบร้อย ก็อย่าไปเดินเรียบร้อยตามฝรั่ง เพราะจะไม่ทันฝรั่ง ซึ่งเดินล้าหน้าเราไปเป็นหมื่น ๆ ก้าวแล้ว เราจะต้องคิดทำอะไรที่เป็นทางลัด ทางเบี่ยง ทางเลี้ยว ซึ่งอันนี้ผมไม่อาจที่จะบอกท่านได้ ท่านต้องคิดเองในแต่ละสาขาของท่าน ใช้เวลาคิดสักหน่อย คำแนะนำของผมคือ อย่าเป็นเพียงนักวิทยาศาสตร์ ต้องเป็นนักยุทธศาสตร์ด้วย ต้องรบให้ชนะ ไม่ใช่ทดลองไปเรื่อย ๆ แต่ต้องรบให้ชนะ เพราะฉะนั้น จะต้องเลือกทดลองเรื่องวิจัยในเรื่องที่จะมีทางเลี้ยว ทางเบี่ยง ทางลัด ถ้าคุณนักวอลเลย์บอลหญิงไทยเป็นตัวอย่าง เมื่อก่อนไม่ติดอันดับอะไรเลย แต่เดี๋ยวนี้ไปแข่งระดับโลกได้ เขาใช้เวลาก็ปี 10 กว่าปีแค่นั้นเอง เขาไม่ได้ทำแบบปกติ เขาใช้ทางเลี้ยว ทางเบี่ยง ทางลัดของเขา แต่มันคืออะไร ผมไม่มีรายละเอียดให้ ผมคิดว่าเราทำแบบเขาได้

เรื่องที่สาม คือ จะต้องตระหนักว่าเวลานี้ เราอยู่ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ครั้งสำคัญของโลก กระแสการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์ ภูมิเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญของโลก เป็นการเปลี่ยนแปลงใหญ่ในรอบห้าร้อยปีทีเดียว ก็คือ ซีกตะวันออกของโลกมีความหมายขึ้น โลกไม่ได้มีตะวันตกเพียงอย่างเดียวแล้ว ญี่ปุ่น จีน เกาหลี ไต้หวัน สิงคโปร์ อาเซียนสำคัญขึ้นมาก เพราะฉะนั้น วิทยาศาสตร์ก็ไม่ได้หมายถึงเพียงแต่การเดินทางตามตะวันตกเท่านั้น ท่านก็เห็นอยู่ว่าตอนนี้ ความขัดแย้ง การแข่งขันในโลกทุก ๆ ด้านไม่ใช่เฉพาะด้านการทหารอย่างเดียว มันรวมถึง เศรษฐกิจ รวมถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย เป็นการขับเคลื่อนระหว่าง สหรัฐฯ และโลกตะวันตกกับจีน เราไม่ได้ไปสนใจหรอกว่าใครจะชนะใคร แต่ต้องสนใจว่าดุลภาวะนี้ เปลี่ยนไปเยอะ จีน ไม่ใช่ชาติที่เราจะมองข้ามได้ เราถูกฝึกมาให้หนีตั้งแต่ตะวันตก และก็เชื่อกันว่าตะวันตกจะอยู่นำโลก ครองโลกไปอีกนานเท่านาน แต่ว่าโลก 20 กว่าปีมานี้ ความจริง มันเปลี่ยนไปเร็วมาก เราจะได้รับผลกระทบอันนี้ เพราะอยู่ในเอเชียอาคเนย์ซึ่งเป็นบริเวณที่ สหรัฐฯ และจีน ประชันกันแข่งขันกันมากที่สุด เราจะต้องใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งจากการประชันกันแข่งขันของ 2 ขั้วอำนาจนี้ ให้เกิดประโยชน์กับเรามากที่สุด พุดง่าย ๆ การวิจัยและนวัตกรรมของเรา จะต้องมีการ Strategic partner กับมหาอำนาจที่เขาสนใจเรา ใกล้ชิดเรา เราไวใจเขา แล้วก็เราร่วมมือกับเขาได้ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นตะวันออก ไม่จำเป็นจะต้องเป็นแต่จีน แต่ว่าอย่าละเลยจีน อย่ามองข้ามจีน

ท่านปลัด อว. ได้นำเสนอในงานเสวนาเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านไปดู Nature index และพบว่า ตอนนี้น้ำการขับเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นการขับเคลื่อนระหว่างจีนกับอเมริกาเท่านั้น อันดับสามอยู่ห่างออกไปมาก แล้วก็การขับเคลื่อนนี้ ในส่วนที่เป็นวิทยาศาสตร์ที่เจริญก้าวหน้าก็ยิ่งสูงสูดมาก มันไม่ได้เป็นอย่างที่เรามักจะคิดว่าจีนไม่มีนวัตกรรม ไม่มีความสามารถสร้างสรรค์ และไม่มีความหวังที่จะสู้ตะวันตกได้ มันไม่ได้เป็นภาพง่าย ๆ อย่างนั้น เราพบว่า

วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่สำคัญนั้น จีนสู้ศึกอเมริกา ไม่ว่าจะเป็น 5G ก็นำ 6G ก็กำลังจะทำ แล้วก็ Quantum Physics, Quantum Mechanics , Quantum Computing จีนไม่ได้แพ้เลย เพราะฉะนั้น ถ้าเราเข้าใจตรงนี้จะ มีประโยชน์ การพัฒนาของเรานั้น ปัจจัยภายในก็ยังคงต้องทำ แต่ก็จะละเลย ปัจจัยภายนอกไม่ได้ ไม่ควรแต่จะกลัวมหาอำนาจหรือสองมหาอำนาจนี้ อย่า กลัวการแข่งขันของสองมหาอำนาจนี้ แต่เราจะต้องเป็นมิตรกับทั้งสอง มหาอำนาจ และก็ต้องใช้ประโยชน์ จากการที่สองฝ่ายขัดแย้งกันให้เป็น ประโยชน์กับเรา ซึ่งท่านก็เห็นอยู่ว่าจีนให้เครื่องโทคาแมค (Tokamak) เรา มา ญี่ปุ่นให้เครื่องฉายแสงซินโครตรอน รัสเซียสนองเครื่องไซโคลตรอนให้ เรา ซึ่งเราจะต้องหัดทำเครื่องมือเหล่านี้เองให้ได้โดยเร็วด้วย

ตอนนี้ หัดทำได้มากขึ้น มากขึ้นเรื่อย ๆ เครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูเครื่อง ที่สองนั้น ผมก็ได้สั่งการลงไปแล้วว่า อย่าซื้อ ต้องทำร่วมกับประเทศอื่น เพื่อ เราจะได้ยกระดับฝีมือขึ้น อย่าทำอะไรง่าย ๆ ซื้อลูกเดียว เพราะฉะนั้น เขาก็กำลังจะทำเอง คิดว่าจะทำกับเกาหลี แบบนี้เองที่ผมคิดว่าเราจะต้องหัดทำ อย่าไปอาศัยแต่ตัวเองเท่านั้น ที่ผ่านมาราก็ไม่ได้อาศัยแต่ตัวเราเอง ผ่านใน รูปที่เราไปเรียนกับคนอื่น ประเทศอื่น แต่พอเรียนเสร็จแล้วก็ทิ้งความเกี่ยว พันไปเลย พอเรียนเสร็จแล้วประเทศนั้นก็ไม่ใช่สนใจเราอีก หรือสนใจอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก หลายคนจบจากมหาวิทยาลัยชั้นเลิศของอเมริกา แต่ว่าอเมริกาก็ไม่ได้สนใจเราเท่าไร เพราะอเมริกานั้นอยู่ไกลรามมาก แต่จีนยังสนใจเรา เสมอ แน่นนอนเราต้องระวังไม่ให้ตกเป็นเบี้ยล่างของจีนเท่านั้น เราก็จะต้อง คบกับฝรั่งให้ดีต่อไป และฝรั่งที่เราจะคบ ก็อย่าไปคบแต่ฝรั่งที่เราไปเรียนมา เท่านั้น

ผมเองนั้น น่าจะเป็นรัฐมนตรีที่เอกอัครราชทูตมาขอพบมากเป็นที่สอง รองจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเท่านั้น ทำไมทูต โดยเฉพาะ ประเทศตะวันตก จีน ญี่ปุ่น ถึงสนใจกระทรวง อว. น่าจะเพราะเขาเห็นว่า พวกเรามีศักยภาพที่จะทำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูงได้จริง ๆ และ

ค่อนข้างจะเชื่อเราว่าเราจะก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาได้ในเวลาที่ไม่
นานนัก เขาต้องการที่จะมาขายของ ต้องการที่จะมาเผยแพร่ความคิด ต้องการ
ที่จะมาสร้างมิตรกับเราที่พร้อมที่จะเป็นประเทศที่พัฒนา เพราะฉะนั้น ก็มา
หาไม่ได้หยุด ไม่ได้หย่อน รวมทั้ง เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาด้วย แต่มีอยู่
บางประเทศ ที่ผมคิดว่าเราไม่ค่อยได้สนใจเขา แต่เขาเก่งจริง เช่น สวิตเซอร์
แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์นั่นคือ ตัวอย่างของประเทศ BCG เลย เพราะมีทั้ง
เกษตร อาหาร มีทั้งการท่องเที่ยว แล้วก็มี Circular economy ที่ดี Green
economy เขาก็ดี แต่ที่ผ่านมา เราไม่ค่อยได้สนใจไปเรียนหรือวิจัยที่ประเทศ
สวิตเซอร์แลนด์ เพราะอะไรก็ไม่ทราบ เราจะต้องพยายาม ถึงจะได้ไปเรียน
ที่สวิตเซอร์แลนด์ ที่ผ่านมา เราจะไปที่ที่เปิดให้เราเรียนง่ายหน่อย ตอนนั้น
เรายังไม่ได้คิดอะไร ใครเปิดให้ไปง่ายกว่าเราก็ไป แต่ต่อไปนี้ ผมคิดว่าฝ่ายให้
ทุนต้องสนใจที่จะให้ทุนไปเรียนที่เงินให้มากขึ้น ไปเรียนที่เกาหลีให้มากขึ้น ไป
เรียนที่ได้หวั่นก็ต้องไป ทางการเกษตรที่ได้หวั่นก็ดีมาก ไปสวิตเซอร์แลนด์ก็
ต้องไป เป็นต้น

ประเด็นสุดท้ายที่ผมอยากจะอยากจะทำแล้วชวนพวกเราให้ติดตาม
ในวันนี้ ก็คือว่าเราต้องไม่กลัวการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี มันจะเป็น 5G
6G 7G มันจะเป็น Quantum อะไรก็ตามแต่ เราต้องไม่กลัว ตรงกันข้ามเรา
จะต้องเข้าไปฉวยโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงแบบ Game changing นี้ให้
มาก แล้วเราอย่าไปคิดว่า 3G เรายังทำไม่ได้ดีแล้วจะทำ 4G ได้อย่างไร 4G
ก็ยังทำไม่ได้ดีจะทำ 5G ได้อย่างไร 5G ยังไม่ทันดีเท่าไร จะทำ Quantum
ได้อย่างไร ผมคิดว่าตอนนี้ เราก็ไม่ได้ช้ากว่าใครมากนักในเรื่องอุตสาหกรรม
4.0 ไม่ได้ช้ากว่าคนอื่นมากนัก แต่เราต้องมาคิดว่าทำอย่างไรที่จะทำอุตสาหกรรม
4.0 ให้ได้ดี ผมลองคิดเล่น ๆ มันน่าจะอยู่ที่ AI

เราต้องดีที่สุด ถ้า AI ดีที่สุดแล้ว Robot ก็ไม่ยาก แล้วก็ IOT ก็ไม่ยาก
แต่ AI มันจะดีที่สุดได้อย่างไรนั้น อันนี้ผมไม่ทราบ ท่านที่รู้มากกว่า ต้องมา
ช่วยคิดให้ แล้วจะมีคนที่กำลังจะไป 6G โดยใช้ Terahertz เราต้องขยับไป

ตรงนั้นให้เร็ว แล้วถ้าเขาบอกกันว่าอีกไม่นาน จะเข้าสู่โลกยุค Quantum เราจะต้องรีบไปทำ Quantum ถ้าคิดแบบ Common sense มันน่าจะฝันไปหรือเปล่า จริง ๆ ไม่ได้เป็นความฝันเลย ปรากฏว่าคนไทยเราที่รู้เรื่อง Quantum Physics มีตั้งแต่ภาคเหนือจรดภาคใต้ ที่เชียงใหม่ก็มีคนเก่งเรื่อง Quantum Physics อยู่มาก ผมเองก็ทิ้ง ทำไมคนไทยที่คิดว่า อะไรก็ตามคนอื่นไม่ทัน จริง ๆ แล้วตามเขาทันหมดแต่ว่าทันอยู่ไม่นาน คือเรียนมา จากนั้นก็ได้ทำต่อ คนอื่นก็ล้าหน้าไป

เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าการที่เราคิดว่าวิชาอะไรที่มันก้าวหน้าล้ำยุค เราก็ส่งคนไปเรียนหมด อันนี้คืออยู่แล้ว แต่ว่าทำอะไรที่จะทำให้วิชาที่ล้ำลึกเหล่านั้น ยึดหัวหาดมาได้ จึงเห็นว่าการให้ทุนของเรา การจัดทุนของเรา ผมคิดว่าต้องให้ทำทางด้าน Quantum ทำทางด้าน 5G 6G เมื่อสมัยตอนที่เป็นอุตสาหกรรม 3.0 ผมคิดว่า เราห่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นหมื่น ๆ ก้าว แต่ตอนที่เริ่มอุตสาหกรรม 4.0 ได้ เราเริ่มทำได้ ผมว่ามันเหลือเป็นพัน ๆ ก้าวเท่านั้น ถ้าเราทำ 5G เราใช้เงินให้เป็นประโยชน์ หรือประเทศเกาหลีให้เป็นประโยชน์ เพราะประเทศเหล่านี้ทำ 5G ได้ เรามีความสัมพันธ์ที่ดีเป็นเลิศกับเขา ก็จะขยับให้เหลือเป็นร้อยก้าวได้ ถ้าเราทำ Quantum ได้ไม่ช้ากว่าคนที่อยู่ระดับนำมากนัก เราก็จะเหลือเป็นสิบก้าวเท่านั้นเอง ผมคิดว่า การคิดอย่างนี้ ฟังดูเหมือนกับเพ้อ แต่ผมไม่อยากจะคิดอะไรแบบสมจริงไปหมด จนกระทั่งไม่กล้าทำอะไร มันใช้ความรู้ ความรอบคอบ ต้องใช้หลักวิชาที่พวกท่านมีให้มาก แต่ว่าเป้าหมายและทิศทางที่จะไป ผมในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีว่าการ เข้ามาเรียนรู้อะไรจากพวกท่านมาสิบเดือน บวกกับพื้นฐานเดิมที่ผมมีอยู่ คิดว่า อันนี้คือสิ่งที่เราจะต้องทำให้ได้ กระทรวง อว. ต้องก้าวไปทางนี้ให้ได้

เมื่อก่อนเราทำอะไรในฐานะที่เป็นนักวิจัยคนหนึ่ง คิดแต่ Career ของเรา ต่อมาเรามีหน้าที่ให้ทุนวิจัย เราก็คิดว่ามีหน้าที่ให้ทุนเฉพาะที่เรารับผิดชอบ แต่ผมว่าจริง ๆ แล้วพวกเราสามารถรวมเป็นกระทรวง เดียวกันก็เพื่อให้

ช่วยกันระดมสมอง คิดข้ามสาขา คิดข้าม Fields ข้าม Sub-fields ช่วยกัน
ที่ผมพูดมาเป็นเพียงส่วนน้อยนิด ยังจะต้องไปติดต่ออีกพอควร แต่ที่อยากจะ
ให้ได้ตอนนี้ คือ ให้พวกเราช่วยกันเปลี่ยน Mindset เปลี่ยน Mindset ของ
เพื่อนร่วมงาน เปลี่ยน Mindset ของลูกศิษย์ เปลี่ยน Mindset ของคนไทย
ให้เชื่อมั่นว่าไทยมีอนาคตทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ และวิจัย

สวัสดิ์ครับ

ววน.
ลดความเหลื่อมล้ำ

นักวิทยาศาสตร์

นักยุทธศาสตร์

8

ความท้าทายและการขับเคลื่อน
ระบบ ววน.
กับบทบาทของ สกสว.

“กองทุน ววน. ต้องมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน นั่นคือ การมุ่งสู่การทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ต้องช่วยลดความเหลื่อมล้ำซึ่งมีทั้งทำให้คนชั้นสูงและคนชั้นกลางมีช่องว่างความรวยน้อยลงมา และทำให้คนจนคนชั้นล่างมีรายได้มากขึ้น”

“กองทุน ววน. ควรสนับสนุนให้เด็กยากจนที่ชายแดนภาคตะวันตก เด็กจากสิบจังหวัดที่จนที่สุดในประเทศได้รับการศึกษาที่ดี มิใช่เพียงเด็กเหล่านั้นจากต่ำสุดให้ขึ้นมาอยู่ระดับที่พอหายใจได้ แต่ต้องทำให้เขาเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเลิศ”

“กองทุน ววน. จะต้องทำให้เราออกจากกับดักรายได้ปานกลาง ทำให้ประเทศกลายเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งต้องทำทั้งเศรษฐกิจที่มาจากฐานวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ”

ความท้าทายและการขับเคลื่อนระบบ ววน. กับบทบาทของ สกสว.⁸

สิ่งที่ผมจะพูดต่อไปนี่ก็เป็นอะไรเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะฝากไว้ เพื่อให้ให้การให้ทุน ววน. นี้ดำเนินไปตามเป้าหมายและทิศทางมากขึ้น ผมใช้คำว่ามากขึ้น ผมจะพูดในฐานะที่เป็นฝ่ายการเมืองที่รัฐบาลส่งมากำกับดูแลกระทรวง อว. ในความเข้าใจของผม การให้ทุน ววน. มีเป้าหมายแล้วก็มีทิศทาง ประการแรก เราต้องมุ่งสู่การทำให้ประเทศไทยไปเป็นประเทศที่พัฒนา Developed country จะเป็นประเทศพัฒนาที่มีลักษณะแบบไทย ซึ่งก็ก็ต้องมีอารยะ ต้องมีสันติสุข ต้องมีความเหลื่อมล้ำที่น้อยลง แล้วก็ยังทำให้ประชาชนพลเมืองมีส่วนร่วม มีปากมีเสียง ในการพัฒนาประเทศด้วย นี่ก็เป็นเป้าหมายที่อยู่ในใจพวกเราที่เป็นผู้บริหาร ดังนั้น ท่านที่เป็นผู้ให้ทุน

---

8 คำกล่าวจากการประชุมเชิงสัมมนา เรื่อง “ความท้าทายและการขับเคลื่อนระบบ ววน. กับบทบาทของ สกสว.” วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2564

เป็นผู้หาทุนทั้งหลายจะต้องชัดเจนว่าเราทำเพื่อที่ว่าจะทำให้ประเทศออกจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งบางคนก็เรียกว่าอยู่ในกับดัก ซึ่งผมก็ค่อนข้างเห็นด้วยว่า เราติดอยู่ในกับดักจริง ๆ ผมจึงอยากจะใช้คำว่า เราต้องติดประเทศไทยให้ออกจากกับดักรายได้ปานกลางให้ได้ ในเวลา 20 ปีหลังจากนี้ไป ที่ผมใช้ 20 ปี ก็เพราะยุทธศาสตร์ชาติกำหนดไว้เช่นนั้น

ยุทธศาสตร์ชาตินี้ 20 ปี กำหนดไว้ว่า เมื่อ 20 ปี ผ่านไป ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว Developed country แต่ใจผมยังคิดว่ากระทรวง อว. ควรจะทำให้กระทรวงของเราไปสู่การทำวิทยาศาสตร์และวิทยาการทั้งปวงแบบประเทศที่พัฒนาภายใน 7-10 ปี ซึ่ง 10 ปี ก็คือครึ่งหนึ่งของเวลาตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว เราพยายามทำให้ใช้เวลาได้สักครึ่งที่รัฐบาลคาดเอาไว้ การที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เราก็ต้องยกคนจนที่เหลือนอยู่อีกขึ้นมาเป็นคนชั้นกลาง เวลานี้เรายังมีคนยากคนจนอยู่ แม้ว่าจะไม่มาก แต่ว่าเราจะต้องทำคล้ายในจีน คือไม่มีใครถูกทิ้งไว้อยู่ข้างหลังเป็นคนจน จะต้องทำให้คนจนหมดจากประเทศไทย อาจจะไม่หมด 100% แต่ก็พูดได้ว่าหมดโดยทั่วไป แล้วถ้าเอารายได้มาวัด 30,000 บาทต่อปีต่อคน อันนี้ก็เป็เป้าหมายที่ว่า งานวิจัย นวัตกรรม งานวิทยาการทั้งปวงของเรา รวมถึงงานวิทยาศาสตร์ด้วย ต้องพยายามให้การสนับสนุนงานวิจัยและงานนวัตกรรมอะไรก็ตาม ที่จะลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มหรือขยายโอกาสให้คนจนให้คนชนระดับล่างมากเป็นพิเศษ

การลดความเหลื่อมล้ำก็ทำได้สองแบบ ทำให้คนชั้นสูงและคนชั้นกลางมีช่องว่างความรายน้อยลงมา กับอีกอย่างหนึ่งทำให้คนจนคนชั้นล่างมีรายได้มากขึ้น มีโอกาสเพิ่มขึ้น ผมสนับสนุนทำให้คนชั้นล่าง หรือคนชั้นพื้นฐานที่สุดตามมีโอกาสให้มากที่สุด ได้รับโอกาสเพิ่มขึ้น ได้รับผลพวงจากงานวิจัยและนวัตกรรมของเรา ที่อยากจะย้ำเป็นพิเศษ ก็คืออยากจะให้เรามีโครงการอะไรที่จะทำให้คนจนมาเป็น Talents ด้วย เวลาเราจะช่วยคนจนเราจะช่วยให้เขาลืมตาอ้าปากได้ หรือทำให้คนจนกลายเป็นคนชั้นกลางระดับล่างได้

แล้วก็รู้สึกที่เราทำสำเร็จแล้ว แต่ผมอยากให้เราทำให้เราทำให้มากกว่านั้นอีก คือทำให้คนจนกลายเป็น Talents ของสังคมด้วย ตรงกับคนโบราณสอนเอาไว้ว่า ช่างเผือกมักจะอยู่ในป่า แล้วผมก็มีประสบการณ์ ว่านักวิทยาศาสตร์เก่ง ๆ ที่ผมเจอ ส่วนใหญ่ก็เป็นช่างเผือกที่มาจากป่า ยิ่งมาไกลเท่าไรยิ่งดูเหมือนจะเก่งมาก ๆ ด้วยซ้ำ จะเห็นว่าดร. พงศธร สายสุจริตที่กำลังทำดาวเทียมและยานอวกาศให้เราอยู่อย่างขมิขมันที่จะทำให้เราจะไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ภายใน 7 ปี ช่างหน้านั้น ก็มาจากอุตรดิตถ์ เป็นต้น

ผมก็อยากเห็นประการที่ 2 คืออยากเห็นกองทุน ววน. ของเรสนับสนุนให้เด็กยากจนที่ชายแดนภาคตะวันตกได้เข้ามาอยู่ในโครงการ เช่น โครงการทำดาวเทียม ทำยานอวกาศ เด็กจาก 10 จังหวัดที่จนที่สุดในประเทศได้เข้ามาอยู่ในโครงการที่จะทำวัคซีนในรุ่นต่อ ๆ ไป ให้สำเร็จ ให้เกิดบรรยากาศที่ประเทศไทยเป็นของทุกคนของทุกชั้นของทุกระดับ ไม่ใช่เพียงแต่ยกให้เขาจากต่ำสุด ให้ขึ้นมาอยู่ระดับที่พอขยับร่างกายได้ พอหายใจได้ ไม่หิวเท่านั้น แต่ต้องทำให้เขาเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเลิศ ทำให้เราตระหนักได้ว่า คนไทยพร้อมเป็นเลิศได้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะมาจากที่ไหน ท่างไกลแค่ไหน ยากจนแค่ไหน พื้นฐานเดิมจะหลากหลายยังไง ประเทศไทยโดยเฉพาะกองทุน ววน. จะทำให้เขาโดดเด่นขึ้นมาได้หมด อยากจะฝากไว้ตรงนี้ด้วย ประการที่ 3 กองทุน ววน. จะต้องทำให้เราออกจากกับดักรายได้ปานกลาง ก็จะพูดเพิ่มเติมว่า หมายถึงให้คนส่วนใหญ่ยกจากรายได้ปานกลาง มามีรายได้ที่ค่อนข้างสูงนี้ผมหมายถึงรายได้ที่เป็นจริง ไม่ใช่รายได้ที่เป็นตัวเงินเท่านั้น เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องแก้ปัญหาแรงงาน แรงงานซึ่งปัจจุบันนี้ ถ้าเราให้คนส่วนใหญ่เป็นแรงงานอย่างเดียว ไม่ว่าจะเป็แรงงานระดับล่างหรือว่าแรงงานระดับกลาง แรงงานนี้ก็จะแพงขึ้นเรื่อย ๆ ผู้ประกอบการก็ไม่สามารถที่จะจ่ายได้ จำเป็นต้องเปลี่ยนคนที่ใช้แรงงานเป็นหลักมากลายเป็นนักศึกษาชีพ ให้กลายเป็นผู้ประกอบการ ก็กลายเป็น Start up เป็นต้น ก็เป็นตัวอย่างที่ว่าเราจะออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างไร อันนี้คือในเชิงรายได้ของคนครับ

แต่ถ้ากล่าวถึงลักษณะของเศรษฐกิจก็จะต้องทำให้เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ เศรษฐกิจเดิมพวกเราได้อาศัยผลิตภัณฑ์ผลิตผลและอาศัยบริการที่มาจากแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานราคาถูกแล้ว ก็ที่มาจากผลิตผลทางธรรมชาติ แล้วก็มาจากวัตถุดิบตามธรรมชาติ เราจะต้องเปลี่ยนให้เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ เศรษฐกิจฐานความรู้ก็มีอยู่สองฐาน ฐานที่หนึ่งก็คือฐานวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งเป็นงานของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่เดิม กับอีกฐานหนึ่งก็คือทำให้เป็นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งวิทยาศาสตร์เดิมไม่ได้ทำหรือทำน้อยมาก สกอ. เดิม ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม มหาวิทยาลัยแต่เดิมก็ได้ทำได้น้อยมาก อาจจะทำเป็นวิชาหรือทำเป็นหลักสูตร แต่ว่าไม่ได้คิดในแง่ที่ว่าทำอย่างไรที่จะให้ศิลปวิทยาการ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม กลายมาเป็นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่มีรายได้สูง แล้วก็รวมไปถึงเศรษฐกิจความงาม เศรษฐกิจสุขภาพ เศรษฐกิจน้ำใจ เศรษฐกิจสันถวไมตรี บางทีผมก็เรียกว่า ‘หลักล้า Economy’ หลักล้าในภาษาพูดไทยเรา ตั้งใจจะให้ชื่อเป็นภาษาไทย แต่ว่าถ้าไม่สะดวกใจกัน เราเรียกว่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และน้ำใจก็ได้ ซึ่งตรงนี้สำคัญมาก

ที่ผ่านมาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และน้ำใจต้องเติบโตเอง ได้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมไม่มากนัก แล้วที่โดดเด่นขึ้นมาก็เป็นเพราะ DNA ของคนไทยเหมาะที่จะทำเรื่องหลักล้า Economy อยู่แล้ว การฝึกสอนอะไรที่เกี่ยวกับเรื่องศิลปวัฒนธรรม เรื่องความงาม เรื่องการเอาใจใส่คน คนไทยเราไปได้ดีมาก ทั้ง ๆ ที่การศึกษาของเราเน้นแต่เรื่องสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ไม่ได้ส่งเสริมสิ่งที่เป็นของดีของเดิมของเราเท่าที่ควร แต่คนของเราก็ยังเหมาะกับการทำเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ สันถวไมตรี และน้ำใจ เพราะฉะนั้นตรงนี้เราก็คือเป็นจุดที่ทำให้เราจะประเทศที่พัฒนาแล้วที่แตกต่างจากตะวันตกพอสมควร ในความเห็นของผมตะวันตกนั้นพัฒนาจากเกษตรไปอุตสาหกรรมมานานมากแล้ว จนกระทั่งไม่กี่สิบปีมานี้เองเขาถึงทำเรื่องท่องเที่ยว พุดให้ง่ายคือเรื่องท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่เหมือนกับไปแปะ

ติด เป็นตั้งเท่านั้นเอง ดึงของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในประเทศตะวันตก การพัฒนาประเทศตะวันตกถึงได้เรียกว่าการปฏิวัติอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม แต่ในประเทศไทยอุตสาหกรรมสำคัญก็จริง แต่ก็ไม่ได้หนีไปกว่าภาคบริการ เหนือกว่าภาคเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ น้ำใจ และสันถวไมตรี ซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยว

เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ สันถวไมตรี และน้ำใจเป็นอะไรที่เรามองข้ามไม่ได้ ที่ผ่านมามาเราปล่อยให้ตัวเองเป็นส่วนใหญ่ ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องใช้ววน. มาช่วยทำอะไรให้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เป็นเศรษฐกิจที่ยั่งยืน แล้วก็ทำให้มูลค่าและคุณค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ เดียวมีโอกาสสมมุติจะขยายความ ถึงข้อที่ว่าจะให้ทุน ววน. ประเทศไทยไปในทิศทางที่ผมได้เรียนมา ที่พูดมาข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 มาแล้วก็มาต่อข้อที่ 4 ซึ่งส่วนตัวผม คิดว่า Mindset ของคนทำเรื่อง ววน. Mindset ของคนให้ทุน Mindset ของ PMUs ไม่ว่าจะหน่วย PMU อะไรก็ตาม จะต้องเป็น Mindset ที่ไม่ใช่ของประเทศกำลังพัฒนาอีกแล้ว แม้ประเทศไทยยังมีลักษณะที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาเหลืออยู่ แต่เราเองจะต้องคิดเป็น Mindset แบบประเทศที่พัฒนาแล้ว คิดง่าย ๆ คือทำคล้ายๆ กับเกาหลี ไต้หวัน สิงคโปร์ และจีน จะต้องเชื่อมั่นว่าเราจะทำวิทยาศาสตร์ วิทยาการ ทำศิลปะ และทุกวิทยาการ ซึ่งกระทรวง อว. เป็นเจ้าภาพหลักนี้ ให้ไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาได้ด้วย 2 ช่องทางเมื่อสักครู่ 1) คือช่องทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วน 2) ช่องทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

จากนี้ไป มีแนวคิดบางอย่างที่ผมอยากจะฝากไว้ให้กับทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แล้วประเดี๋ยวก็จะฝากให้กับพวกทางด้านเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดที่ผมอยากจะให้เกี่ยวกับ ววน. ที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เราจะต้องทำให้มันมีจุดเน้น มี Focus มีลำดับความเร่งด่วน มี Priority แล้วก็ต้องมีสัมฤทธิ์ผลเป็นตัวตั้ง ที่สำคัญเราจะต้องคิดถึงอีก 2 คำ คือ Take a giant step หมายถึงกล้าที่จะก้าวกระโดดใหญ่ ๆ หรือติดตัว

เองออกไปทำเรื่องใหญ่ ๆ อันที่ 2 เราจะต้องมี Bypass ก็คือมีทางเลือกทางลัด ซึ่งเป็นทางเลือกที่ไม่น่าเหมือนประเทศที่นำหน้าเราไปแล้ว ถ้าเราทำทุกอย่างตามประเทศที่นำหน้าไปแล้วนี่ จะห่างจากเขาเป็นหมื่น ๆ ก้าว เพราะว่าเขาเดินมาก่อนเรานานแล้ว ทีนี้เราจะตามเขาให้ทันต้องพยายามหาทางลัดหาทางเลือก เพื่อจะตัดระยะเวลา ตัดลด Gap ระหว่างเรากับเขาลงไปให้ได้ พุดง่าย ๆ คือเราจะเป็ยนักวิทยาศาสตร์ไม่ได้ เราต้องเป็นนักยุทธศาสตร์นักยุทธวิธีด้วย อีกประการหนึ่ง ผมคิดว่าเราต้องให้ทุนให้อะไรกับประเภทงานที่ไปดักกรอ อย่าทำแต่งงานที่จะไล่ตามคนอื่นเท่านั้น ดักกรอก็คือหมายความว่าเราจะต้องใช้ความรู้ซึ่งอาจจะมียูในหมู่นักจำนวนไม่มากนักที่เป็นหัวกะทิของพวกเราในทางวิทยาศาสตร์ ช่วยกันคิดว่าอะไรที่เราควรจะไปดักกรอ

ผมยกตัวอย่าง เช่น ผมคิดว่าเราต้องไปดักกรอ 5G หรือดักกรอ 5.5G หรือดักกรอ 6G เราคิดจะไปดักกรอได้เราก็ต้องไม่กลัวการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เราต้องเห็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเป็นตัวเปลี่ยนเกม เป็น Game changer แทนที่จะเห็นมันเป็นภัยอันตราย เป็น Threat ผมเห็นคนวิเคราะห์ SWOT จะเอาเรื่องการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเป็น Threat เป็นภัยอันตรายทุกที ผมคิดว่าต้องเปลี่ยนมุมมองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นโอกาส เป็นอะไรที่เราจะไปใช้ให้เป็นประโยชน์ จะไปดักกรอ เพราะฉะนั้น ไม่สามารถทำทุก ๆ งาน ทุกๆ ด้านได้ ไม่สามารถทำไปหมดทุก ๆ หลุมที่เราเริ่มอยู่ได้ ต้องมุ่งไปลงไปในบางจุดที่เราคิดว่ามันจะทำให้เกิดทางเลือกแบบเบี่ยงทางลัด จะทำให้เกิด Take a giant step ได้ เช่น ถ้าเราทำ 5G ให้เร็ว แล้วก็เราทำเรื่อง 5.5G ตามเขาไปให้เร็ว เราก็จะลบ Gap จากเดิมที่เราห่างประเทศที่นำหน้าเราไปเป็นหมื่น ๆ ก้าว ตอนที่เราเริ่มทำอุตสาหกรรม 4.0 อาจจะเหลือพัน ๆ ก้าว แต่ถ้าในอุตสาหกรรม 4.0 เน้นเรื่องความเร็วของคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำนั้งหลายก็ต้องไปคิดจะทำยังไง เราสามารถเข้าถึง 5G ได้ พอๆ กับยุโรปและอเมริกาเร็วเท่า ๆ กัน แล้วก็ถ้าเราทำ 5.5G เราอาจจะทำตามจีน ทำตาม

เกาหลี ต้องหาวิธี ทำแบบปกติไม่ได้ ถ้าเราทำ 5.5G ได้ก่อน ก่อนยุโรปอีก ผมว่าเราก็จะห่างเขาเป็นร้อยก้าวเท่านั้น ก็มีคนบอกผมอีกว่า ตอนนี้นั้นกำลัง จะหมดยุค G ทั้งหลาย คือ Computing power มันจะไม่ใช้ใช้ดิจิทัลอีกแล้ว แต่ว่าจะเป็นการใช้ Quantum ซึ่ง Quantum จะเร็วได้ตั้งแต่เป็นหมื่น ๆ แสน ๆ เท่า ล้านเท่า บางคนบอกว่าร้อยล้านเท่า จะทำให้คอมพิวเตอร์ทั้งหลายเวลานี้เป็นของเด็กเล่นไปเลย

ถ้าเราทำ Quantum ได้เร็ว ไม่คิดว่าเราจะได้เป็นที่ 1 ของโลกนะครับ แต่อาจอยู่ในแถวหน้าของโลกได้ แต่เรื่องอื่น ๆ ก็อยู่แถวหลัง แต่เรื่อง Quantum อยู่แถวหน้าได้ พอมันเปลี่ยนเทคโนโลยีเราก็จะนำหน้าโลก อย่าไปคิดว่าเราจะต้องเป็นที่โหล่ตลอดไป จะต้องค่อยพัฒนาตลอดไป จะต้องกำลังพัฒนาตลอดไป แล้วก็อย่ากำหนดการให้ทุนอะไรแบบที่ว่า เอาผิดใครไม่ได้เลย คือทำไปเสียทุกเรื่อง ทำเป็นสิบ ๆ เรื่อง ทำมากมาย Indicator ก็มีเต็มไปหมด ผมคิดว่าทำ Super indicator สัก 2-3 ตัวก็พอแล้ว ไม่ต้องไปทำ Indicator เกินความจำเป็น เพราะจะทำให้ยืนยันไม่ได้ว่าที่เราตั้ง indicators ขึ้นมานี้ผิดหรือถูกอย่างไร เรามีผลงานหรือไม่มีผลงาน

อาจจะเหมือนที่ผมได้พูดไปแล้วที่ว่าเราไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ ภายใน 7 ปีข้างหน้า อันนี้เป็นตัวอย่างที่ดี หรือว่าเราอาจจะบอกว่า ตั้งแต่นี้ต่อไปจนถึง 5 ปีข้างหน้า วัคซีนโควิด-19 เราจะต้องผลิตได้มากกว่า 2-3 แบบ แล้วก็จะต้องอยู่ในระดับ 1 ใน 10 ของโลกในเรื่องการทำวัคซีน หรือในเรื่อง เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เราอาจจะต้องบอกว่าภายใน 5 ปีข้างหน้า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เป็นแบบมูลค่าสูง แล้วก็อะไรที่ยั่งยืนด้วย จะต้องเป็นส่วนเท่าไรรู้ สมมุติว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ที่ได้มาจากภาคท่องเที่ยวทั้งหมด หมดเวลากับการท่องเที่ยวที่ถูกๆ แต่คุณภาพไม่ดี จะต้องไปสู่การท่องเที่ยวที่ไม่แพง แต่ว่าคุณภาพสูง กับมีบางอย่างที่แพง แต่ผมก็ไม่อยากเห็นอะไรที่แพงไปหมด แต่ว่าอย่างน้อยที่สุดมันจะต้องไม่ถูก พอมันถูกมาก ๆ มันก็ทำลายฐานทรัพยากรท่องเที่ยวเราเสียหมด อย่างนี้เป็นต้น หรือในทางด้าน EV

รถไฟฟ้า เราอาจจะไม่เน้นเรื่องการผลิตแบรนด์ของไทยเรา แต่เราไปเน้นเรื่องการผลิตแบตเตอรี่ อาจจะไม่ใช้ผลิตแบตเตอรี่ แต่เราจะมุ่งเน้นการผลิตแบตเตอรี่แพ็คเกจ สำหรับ EV ให้เป็นหนึ่งในสิบของโลกภายใน 5-10 ปีข้างหน้าอะไรทำนองนี้ นี่ก็เป็นตัวอย่างที่ผมพอจะคิดได้ คนอื่นอาจจะมีตัวอย่างมากกว่านี้อีก แล้วคนอื่นต้องไปคิดมาเพิ่มขึ้นจะทำให้เราไปสู่จุดนั้นได้ ก็จะทำให้ระบบ ววน. ของเราไม่ใช่เป็นเพียงแค่อคิดจากแง่ของความเชี่ยวชาญหรือความชำนาญทางวิทยาศาสตร์ วิจัยและศิลปะวิทยาการเท่านั้น มันจะต้องเห็น ววน. ในบริบท ววน. มันไม่ได้อยู่ในสูญญากาศ อยู่ในบริบทอะไรบ้าง อยู่ในบริบทของการระหว่างประเทศ การค้าการลงทุนระหว่างประเทศ การปรับเศรษฐกิจใหม่ของโลกอะไรประมาณนั้น เป็นไปได้ไหมที่ระบบ ววน. จะสนับสนุนให้เกิด Intelligence unit ขึ้นมา อาจจะทำให้ที่ที่ไหนก็ได้ เดียวไปคิดให้ละเอียดอีกทีหนึ่ง หรือว่าจะเกิดที่ สกสว. เองด้วย

วันก่อนผมก็คุยกับท่านปลัดว่าเกิดที่ สปอว. ได้ไหม คือจะต้องมี Intelligence unit จะต้องมีการ มีการข่าว ที่รู้ว่าประเทศไทย ที่ดีเรื่องอะไร ในบรรดาประเทศที่เราอยากที่จะไปทำความร่วมมือด้วย ประเทศไหนแข็งแกร่งเรื่องอะไร หรือว่าเรามีทุน ววน. อยู่หมื่นสี่พันล้าน แต่เรามีการลงทุนทาง R&D ของภาคเอกชนเท่าไร แสกว่าล้าน ที่นี่ Intelligence unit จะต้องบอกเราว่า เราควรจะทำแสนสี่หมื่นล้านของเราอย่างไร เพื่อจะไปชวนให้แสนกว่าล้านบาทมาสนับสนุน หรือพูดกลับไปเลย พวกเรามีแสนกว่าล้านเขาอยากจะไปไหน แล้วเราปรับ ววน. ของเราตามเขาไป ผมคิดว่าจะทำให้สุดขีดคงไม่ได้ มันต้องมีแบบที่เราขอ นำ แต่ว่ามีเหตุผลที่ทำให้คนที่มิแสนกว่าล้าน เชื่อเราว่าแบบที่เรา นำ จะทำได้ดี แล้วเขาเอาแสนกว่าล้านมาเสริมแรงของเรา หรือกลับอีกทางหนึ่งก็คือพวกแสนกว่าล้านอยากไปไหน แล้วเขาเห็นว่ามันจะสำเร็จแน่ ๆ เราก็เอาบางส่วนของมันสี่พันล้านไปสนับสนุนเขา อันนี้มันต้องอาศัย Intelligence unit อาศัยข่าวกรอง อาศัยการข่าว อาศัยงานที่จะทำให้เราได้รู้ว่าบริบทของเราตรงนั้นมันเป็นอย่างไร แต่บริบทไม่ได้หมายถึง

ภาคเอกชนเท่านั้น ผมคิดว่ามันยังหมายถึงภาคเศรษฐกิจทั้งหมดด้วย เราน่าจะต้องมีคล้าย ๆ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจสาธารณสุข กรมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอะไรทำนองนี้

เราน่าจะมีกรมเศรษฐกิจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ถ้าทำเป็นกรมอาจจะยาก ทำให้เป็น Task force ทำให้เป็นที่ Unit ที่อยู่กับ สกสว. ได้หรือไม่ เพื่อที่จะมาวิเคราะห์ว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเรา จะไปปรับใช้การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร เพื่อที่จะมาช่วยกันคิดว่าเศรษฐกิจของประเทศในยุคที่เทคโนโลยีเป็นอย่างนี้ เราควรจะปรับเศรษฐกิจอะไรบ้าง แล้วก็เทคโนโลยีแบบไหนที่มันจะหนุนช่วยเศรษฐกิจแบบใหม่ ผมคิดว่าเศรษฐกิจแบบที่เราเผชิญอยู่เวลานี้ เป็นเศรษฐกิจที่คนที่เรียนเศรษฐศาสตร์เรียนมาเมื่อ 40 ปี 30 ปีที่แล้วอาจจะเอามาใช้ประโยชน์ได้น้อยมาก จำเป็นต้อง Reformulate วิชาเศรษฐศาสตร์ใหม่ ที่นี้ถ้าทางตะวันตกยัง Reformulate ไม่ได้ แล้วเรามา Reformulate ได้หรือไม่ ผมคิดว่าไม่จำเป็นต้องรอให้ฝรั่งคิดก่อน แล้วเราจึงจะมาทำตามหรือส่งคนไปเรียน ผมคิดว่าบางที่เราจะต้องพึ่งตนเองให้มากขึ้น กับอีกเรื่องที่ผมคิดว่า ววน. ช่วยได้จะดีมาก คือเราอยู่ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางภูมิยุทธศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์ที่ใหญ่มากของโลก ตอนนี้โลกไม่ได้มีแต่ตะวันตกหรือไม่ได้นำด้วยตะวันตกอย่างเดียวแล้ว ที่พวกเราไปเรียนหนังสือจะเป็นยุคสงครามเย็น เป็นยุคที่ตะวันตกเป็นใหญ่ ความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เราเคยได้รับ มหาวิทยาลัยเราเคยได้รับความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตก ในยุคที่เราเป็นส่วนหนึ่งของพวกเขาในการต่อสู้กับอีกซีกโลกหนึ่ง อีกค่ายหนึ่ง เขาให้เงินช่วยเหลือเราตอนนั้น เขารู้ดีว่าถ้าเขาไม่ช่วยเรา โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรม วิทยาการทางด้านเกษตร เราก็จะอ่อนแอแล้วก็จะตกเป็นฝ่ายที่พ่ายแพ้ในสงครามเย็น

แต่ว่าเวลานี้มันไม่ใช่แล้ว มันเกือบจะตรงกันข้ามเลย เพราะเป็นเวลา ที่ประเทศตะวันออกมีความเจริญขึ้น พึ่งตนเองได้มากขึ้น มีความก้าวหน้า

ทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าเรื่องนี้เราควรจะเอามาคิดใหม่ คิดให้ดีขึ้น วนวน. ของเราไม่ควรคิดจากปัจจัยภายในประเทศอย่างเดียว ไม่ควรคิดจากเรื่องนักวิทยาศาสตร์ของเราอย่างเดียว ไม่ควรคิดจากเรื่อง Project วิจัยของเราอย่างเดียว แต่จะต้องทำ Strategic partnership ทำพันธมิตรทางยุทธศาสตร์กับมิตรประเทศ แต่มิตรประเทศคืออะไร คือใคร เราจะต้องวิเคราะห์เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางภูมิยุทธศาสตร์ของโลกครั้งใหญ่ ตีโจทย์ให้แตกให้ได้ เราจึงจะเอาประเทศเหล่านั้นเข้ามาเป็นพันธมิตรกับเรา ได้ แล้วก็ความจำเป็นทางภูมิยุทธศาสตร์จะทำให้บางประเทศหลายประเทศ แล้วก็ทุกหัวสนใจประเทศไทย เพราะไทยนั้นอยู่ในเอเชียอาคเนย์ที่เป็นศูนย์กลางที่สุด เป็นบริเวณที่อำนาจตะวันตกและอำนาจของจีนเข้ามาเผชิญหน้ากันมากที่สุด เข้ามาประชันขันแข่งกันมากที่สุด ยกตัวอย่างชัด ๆ จีนทำเรื่องเส้นทางสายไหมทางบกทางน้ำมาพักใหญ่แล้ว

ตอนนี้ตะวันตก G7 กำลังจะทำคล้าย ๆ กัน ทำให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโลกทั้งหมด แล้วก็เอาเงินไปช่วยประเทศที่กำลังพัฒนาให้ทำโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งงบประมาณก็ไม่ค่อยน้อยกว่าของจีน อันนั้นเป็นการชี้ให้เห็นว่าอย่าไปมองว่าการแข่งขันประชันขันแข่งตามยุทธศาสตร์จะเป็นภัยคุกคามเราอย่างเดียว อย่าไปมองว่าเราต้องอยู่ห่างๆ ทั้งสองขั้ว บางทีอาจอยู่ใกล้ๆ สองขั้วเท่าๆ กันก็ได้ เราต้องใช้ความขัดแย้งและการประชันขันแข่งของ 2 ขั้วอย่างสร้างสรรค์ ต้องทำ ไม่ใช่จะไปเข้าข้างใคร แต่ว่ามันเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้นมาเอง เราห้ามไม่ได้ ก็ทางหนึ่งคือเรากลัว อยู่ในมุมมืดกลัว หรืออีกทางหนึ่งก็คือใช้สมองของเราคิดว่า เราจะใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งและการประชันขันแข่งนี้อย่างไร ไม่ต้องลุ้นว่าใครชนะใคร ใครจะเก่งกว่า เอาเป็นว่าเขาขัดแย้งกัน เขาเข้ามาในเอเชียอาคเนย์ และเราสามารถที่จะใช้ความร่วมมือใช้การสนธิกำลังกับเขาได้ อันนั้นผมคิดว่าต้องทำ ถ้าพูดแบบท่านรัฐมนตรีสุวิทย์ เมษินทรีย์ โลกปรับไทยก็ต้องเปลี่ยน แต่โลกปรับในที่นี้

ไม่ได้หมายถึงเป็นเพียงแค่ 4.0 โลกมีการปรับไปเยอะกว่าการเปลี่ยนเป็น 4.0 มากพอสมควร ในโอกาสหลัง ๆ เราคงจะได้มีโอกาสตั้งวงคุยกันเรื่องนี้สักที่ จบแค่นี้สำหรับเรื่องแง่คิดที่มีต่อทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สุดท้ายผมก็จะขอพูดเรื่องแง่คิดบางอย่างของผม ที่อยากจะฝากเอาไว้เกี่ยวกับการใช้ ววน. สร้างเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ก็ต้องย้ำว่ากระทรวงของเราเป็นกระทรวงแห่งสรรพศาสตร์ สรรพวิทยาการ เพราะฉะนั้นเรา พื้นฐานเดิมของพวกเราซึ่งเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ท่านอาจารย์ปิยะวัติ บุญ-หลง ท่านทำได้ทั้ง 2 ทาง 3 ทางด้วย ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ด้วย 3-4 ทางเข้าไป ผมคิดว่า เราทำงานต่อมาจากท่านก็ต้องทำให้ได้แบบนี้ เมื่อมาเป็น อว. แล้ว ผมมีแง่คิดว่า เราจะต้องมีทุนที่จะทำให้เกิดการวิจัยทางด้านเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เปรียบเสมือนการลงทุนทางวัฒนธรรมครั้งใหญ่ของประเทศ อาจจะพูดได้ว่า นับตั้งแต่ยุครัชกาลที่ 6 ที่ท่านทำเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทยมามาก ทำโรงเรียนเพาะช่างซึ่งต่อมาก็เป็นอุเทนถวายด้วย แล้วก็ทำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สร้างงานวัฒนธรรมศิลปะไทยร่วมสมัยขึ้นมา จากนั้นมาเราแทบไม่ได้ลงทุนทำทางวัฒนธรรม มีบ้าง แต่ว่าไม่ถึงเป็นครั้งใหญ่

ผมคิดว่ามันน่าจะต้องทำให้เกิดการลงทุนทางวัฒนธรรมครั้งใหญ่ แต่จะลงทุนอะไร ผมคิดว่าที่เป็นงานของเรา เราต้องลงทุนงานทางด้านวิจัยและนวัตกรรม ที่ผมได้มีส่วนทำอยู่ก็คือได้ตั้งโครงการเป็นสถาบันขึ้นมา ที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โบราณคดีและวิทยาการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับยุคสุวรรณภูมิ ยุคสุวรรณภูมิประมาณ 2,500-3,000 ปีที่แล้ว ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและบริเวณรอบข้างของเรา ประวัติศาสตร์ไทยเราไม่ควรจะให้หยุดแค่เพียง 700 กว่าปีที่แล้ว โดยไปเริ่มจากพ่อขุนรามคำแหงเท่านั้น แต่ควรจะทำวิจัยทำนวัตกรรมค้นคว้าประดิษฐ์ในทางอื่นๆ ด้วย ให้สามารถย้อนกลับไปจนถึงยุคทวารวดี ศรีวิชัย เขมร ต่างๆ น่าจะประมาณ 1,300-1,500 ปี และล่าสุดมันมีหลักฐานมากขึ้นเรากำลังจะทำให้ได้มากขึ้น เราอยากที่จะ

ให้ศึกษาและทำให้ประวัติศาสตร์ในประเทศไทยย้อนกลับไปถึง 2,500-3,000 ปีได้ ไปถึงยุคพุทธกาลได้ ซึ่งมีเอกสารจำนวนมาก ไม่ว่าของจีน อินเดีย ฝรั่งเศส ที่พูดถึงสุวรรณภูมิ สุวรรณทวีป เราคิดเอาอย่างเดียวนิยามไม่ได้ เราพูดเอาอย่างเดียวนิยามไม่ได้ เราต้องทำวิจัย ถ้าเราทำวิจัยได้ เราก็จะสามารถบอกคนทั้งโลก แล้วบอกคนไทยได้ว่า อะไรที่อยู่ที่นี่ เมืองไทยนี้ เป็นอารยะมาตั้ง 2,500 กว่าปีที่แล้วจนถึงปัจจุบัน มีความอารยะมาตลอด ร่วมยุคร่วมสมัยกับกรีก โรมัน ร่วมยุคร่วมสมัยกับจีน อินเดีย อาจจะไม่ยิ่งใหญ่เท่า แต่ก็เป็นอารยธรรมเหมือนกัน แต่อาจจะยิ่งใหญ่คนละแบบกับอารยธรรมขนาดใหญ่เหล่านั้น

เรื่องนี้เป็นอะไรที่ผมคิดว่า จะไม่ใช่ทำเรื่องเก่าเพียงเพราะว่ามันเป็นของเรา จะไม่ใช่ทำเรื่องศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทย เพียงเพราะว่ามันเป็นของไทย แต่เพราะว่ามันทำให้เกิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วย และเป็นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่น่าสนใจไม่เฉพาะสำหรับคนไทยและคนเอเชียอาคเนย์เท่านั้น เพราะถ้าย้อนกลับไปถึง 2,500 ปีได้ มันจะเป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญของโลก เหมือนตุรกี เหมือนอิหร่าน เหมือนโรม เหมือนกรีก ในการที่จะทำเรื่องเก่าให้ได้ดีได้ผมว่าจะต้องใช้วิทยาศาสตร์ ต้องใช้วิทยาการหลากหลายสาขามาก ตั้งแต่ดาวเทียม การถ่ายภาพผ่านดาวเทียมจะทำให้เรา locate เมืองเก่าได้ดีขึ้น หรือการใช้รังสีเจาะเข้าไปสำรวจสภาพของเก่าที่อยู่ใต้ชั้นดินลงไป โดยที่ไม่ต้องขุด หรือว่าแม้กระทั่งการใช้เครื่องฉายแสงซินโครตรอน เพื่อที่จะสำรวจว่าโบราณวัตถุที่เราพบ มันเป็นเรื่องอะไรมีอายุเท่าไร มันมีความแม่นยำมากกว่าวิธีอื่นๆ มาก เพราะว่าพลังของแสงมันสูงมาก สามารถเจาะทะลุอะไรได้สูงมาก

ผมคิดว่าเราละเลยศิลปวิทยาการดั้งเดิมของไทยไปมาก เราคิดว่าการพัฒนาก็คือการที่เอาความรู้ของฝรั่งของตะวันตกสมัยใหม่มาใส่เข้าไปในสังคมไทย ซึ่งคงจะไม่มีอะไรที่มีคุณค่ามากนัก เราอดภูมิใจไม่ได้ว่ามันคงมี แต่ว่าเวลาเราทำเราก็รู้สึกเหมือนมันเป็นศูนย์ เพราะฉะนั้นคนที่เรียนสถาปัตยกรรมอย่างมากก็คงจะได้เรียนสถาปัตยกรรมของกรีก ของโรม แต่ว่าจะไม่ได้เรียน

สถาปัตยกรรมโบราณของอยุธยาของสุโขทัย เรียนน้อยมากแล้วจากนั้นก็เรียน
วิชาสถาปัตยกรรมเลย อันนี้ไม่ใช่ผมพูดเอง ผมคุยกับอาจารย์ทางด้าน
สถาปัตยกรรมที่ท่านบังเอิญมาสนใจเรื่องของไทย สนใจเรื่องเมืองลอยน้ำ ท่าน
บอกผมว่าอยุธยาคือเมืองลอยน้ำที่ใหญ่มากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แล้วก็
สถาปัตยกรรมและวิศวกรรมแบบอยุธยาซึ่งสามารถรองรับโบราณวัตถุโบราณ
สถานที่หนักมาก วัตถุต่าง ๆ ในอยุธยา ไม่ใช่เล่น ๆ ท่านไปดู
วัดไชยวัฒนารามใหญ่มาก ท่านไปดูเจดีย์ภูเขาทองยิ่งใหญ่เหลือเกิน ผมว่าสูง
ทั้งหมดรวม 20 ชั้นแต่อยู่คงกระพันมาได้ยังงี้ได้ 400 กว่าปีแล้วมันไม่เคย
พังทลายลง กรุงเทพฯ ก็เป็นเมืองลอยน้ำ เราลองดูภูเขาทองที่กรุงเทพฯ ว่า
หนักและสูงหรือไม่ แต่ว่าก็อยู่ได้ ท่านไปดูวัดอรุณฯ ก็จะทำให้สูง ผมเพิ่ง
มีโอกาสไปปีนมา เรียกว่าสูงมาก ใหญ่มาก นอกจากสวยมากแล้วต้องใช้
ศิลปวิทยาการดั้งเดิมมากขนาดไหนในการที่จะทำให้ของอย่างนั้นคงทนอยู่
มาได้ตั้ง 200 ปี

เพราะฉะนั้น ถ้าเราเอาให้กองทุน ววน. ของเราสักส่วนหนึ่งมาศึกษา
ศิลปวิทยาการดั้งเดิมของไทย แล้วบวกเข้าไปกับศิลปวิทยาการดั้งเดิมของ
ต่างประเทศสมัยใหม่ที่เรารับมาในระยะหลัง ก็จะทำให้เราเก่งทั้งเรื่องปัจจุบัน
เก่งทั้งเรื่องอดีต แล้วก็เรื่องอดีตก็จะเป็นเรื่องที่มีชีวิตชีวา เพราะว่ามันไม่ใช่
เรื่องอดีตที่ผูกกับหนังสือเรียนเท่านั้น ไม่ใช่อดีตที่ผูกกับพงศาวดารเท่านั้น
ไม่ใช่อดีตที่ผูกพันกับเอกสารร่วมสมัยทางประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ว่าจะ
ผูกพันกับการค้นพบใหม่ๆ ทางวิทยาศาสตร์ จะทำให้เรื่องที่อยู่เหมือนเก่าแล้ว
ไม่เปลี่ยนแปลงมีการเปลี่ยนแปลงมากเร็ว อันนี้ก็จะทำให้เศรษฐกิจเชิง
สร้างสรรค์ของเราสามารถต่อยอดจากงานวิจัยเหล่านี้ได้มากขึ้น ก็เป็นอะไร
เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ผมเห็นมาแล้วก็อยากจะมาเสนอ เพื่อจะเอาไปใช้ให้เกิด
ประโยชน์ได้ ก็เลยคิดว่าเราคงจะต้องจัดคุยอะไรกันให้มากกว่านี้ แล้วก็รับ
ฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่น่าจะมีความรู้ในเฉพาะจุดเฉพาะเรื่องดีกว่าผม

ผมเพียงแค่พยายามที่จะเอาภาพทั้งหมดมาต่อกันให้เป็นภาพใหญ่ แล้วก็บอกให้พวกเราที่ทำงาน ววน. ได้เห็นว่า ในความเห็นของฝ่ายการเมืองนี้ ย่อมจะเห็นเป้าหมายอยากเห็นทิศทางของ ววน. ไปทางไหน ไม่ใช่ทำไปเรื่อย ๆ ในเรื่องศิลปะวัฒนธรรม ผมคิดว่าต้องถอดรหัสความเข้มแข็งของศิลปะวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม สุนทรียศาสตร์ของไทย ต้องถอดรหัสออกมาให้ได้ มันคืออะไร ช่วยคิดต่อให้หน่อย ทำไมมันถึงดังงาม ต้องฝากทุกท่าน ช่วยคิดต่อให้ด้วย ถ้ามีความรู้แบบนี้แล้ว มันจะทำให้เราต่อยอดเรื่องศิลปะและสถาปัตยกรรม เรื่องสุนทรียศาสตร์จากของเดิมของไทยได้อีกด้วย และจะนำไปสู่การออกแบบแฟชั่นอะไรต่าง ๆ การวาดรูปการอะไรต่างๆ ได้อีกมากมาย แล้วก็อยากจะให้ถอดรหัสความเข้มแข็งของสังคมไทยด้วย สังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ท่านอาจารย์ปิยะวัติทราบดีกว่าผม เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม พหุชาติ พหุเผ่า แต่ถ้าเพียงแค่นี้ แอฟริกาที่ใช่ หรือแต่มันไม่เพียงแค่นี้ เราก็สามารถผสมผสานความหลากหลายเข้าด้วยกันได้อย่างสันติและก็ยังเอามารวมแล้วดีกว่าเดิม เมื่อบวกกันแล้วได้มากกว่าผลบวก เมื่อเอามารวมกันแล้วไม่เป็นศูนย์ แต่รวมกันแล้วได้มากกว่าศูนย์ หรือพอรวมกันแล้วมันไม่ใช่แค่การเติบโต Linear เท่านั้น มัน Exponential เลย เพราะฉะนั้น อันนี้หรือเปล่าที่เป็นจุดแข็งของศิลปะไทย เป็นจุดแข็งของสังคมไทย อันนี้ต้องเอามาถอด มาศึกษา ผมก็มีทั้งหมดแค่นี้ ขอขอบคุณที่รับฟัง และในโอกาสต่อไป ก็อยากจะเรียนเชิญท่านทั้งหลายมาสนทนาตั้งวงคุยกับรัฐมนตรีก็ได้ กับท่านปลัดก็ได้ที่กระทรวง ขอขอบคุณครับ

“หน่วยให้ทุน PMU ต้องมี mindset ที่ไม่ใช่ของ
ประเทศกำลังพัฒนาอีกต่อไป ”

“การทำงานที่เกี่ยวกับ ววน. จำเป็นต้องมีจุดเน้น มี
focus มีลำดับความเร่งด่วน ต้องกล้าที่จะกระโดด
ดัก้าวใหญ่ (Take a giant step) และต้องมีทางเบี่ยง
ทางเลี่ยง ทางลัด (Bypass)”

“อว. เป็นกระทรวงแห่งสรรพศาสตร์ สรรพวิทยาการ
หากมีการศึกษาศิลปวิทยาการดั้งเดิมของไทย ผสม
เข้าไปกับศิลปวิทยาการดั้งเดิมของต่างประเทศสมัยใหม่
ที่รับเข้ามาในระยะหลัง จะทำให้เราเก่งทั้งปัจจุบัน อดีต
และอนาคต”

2021 Best Countries for Cultural Heritage

#7 in Heritage Rankings

9

ขับเคลื่อนพหุวิทยาการด้าน
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

“ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับว่ามีมรดกทางวัฒนธรรม
ที่ดีที่สุดเป็นอันดับ 7 ของโลกจาก US News and World
Report ชาติที่จะมีมรดกทางวัฒนธรรมที่ดีได้นั้น ต้องมี
ชนบ มีวัฒนธรรม มีกติกาสังคมที่ทำให้สังคมร่มเย็น
เป็นสุข และต้องดำรงมรดกวัฒนธรรมนั้นได้อย่างต่อเนื่อง”

“สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์มีหลายระดับ
เราควรตระหนักสิ่งๆที่เรียกว่า “ศิลปะท้องถิ่น” ซึ่งสำคัญไม่
แพ้ศิลปะแห่งชาติ”

“เพื่อสืบสาน ส่งเสริม และอนุรักษ์สังคมศาสตร์
มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ อว. ได้มีการตั้ง
“วิทยาลัยทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และ
ศิลปศาสตร์” เรียกในภาษาอังกฤษว่า “Thailand
Academy of Social Sciences Humanities and Arts,
TASSHA”

ขับเคลื่อนพหุวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน⁹

ท่านผู้มีเกียรติครับ ผมมีข่าวดี เป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เมื่อเร็วๆ นี้ นิตยสาร US News and World Report ซึ่งเป็นวารสารระดับโลก ได้จัดอันดับประเทศที่เป็นประเทศชั้นนำของโลกในการรักษา World Heritage หรือมรดกโลกก็คือมรดกทางวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ ซึ่งก็ย่อมมีทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับภูมิภาครวมกันอยู่ในนั้น ประเทศไทยเราได้รับการจัดอันดับว่ามีมรดกทางวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเป็นอันดับ 7 ของโลก เป็นอันดับ 2 ของเอเชีย และเป็นอันดับที่ 1 ของอาเซียน ในอันดับโลกนั้นเราแพ้อินเดีย 1 อันดับ อินเดียได้อันดับ 6 ของโลก แต่เราอยู่เหนือกว่าจีน อยู่เหนือกว่าญี่ปุ่นในด้านอันดับโลก เราเป็นอันดับ 2

---

9 คำกล่าวจากการประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1 วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2564

ของเอเชีย เราอยู่ในอันดับที่เหนือกว่าตุรกี เหนือกว่าอิหร่าน ซึ่งสองประเทศนี้มีอารยธรรมระดับโลกทีเดียว อยู่เหนือกว่าญี่ปุ่น ซึ่งเราชอบไปเที่ยวญี่ปุ่น แต่ว่ามรดกทางวัฒนธรรมของไทยอยู่ในลำดับที่สูงกว่าญี่ปุ่น สูงกว่าทุกๆ ประเทศที่เหลือในเอเชีย สูงกว่าสิงคโปร์ สูงกว่าเกาหลี สูงกว่าประเทศต่างๆ ที่เราชอบไปเที่ยวกัน และเกณฑ์การพิจารณานี้ประกอบด้วย การเข้าถึงวัฒนธรรม การมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีอาหารอร่อย มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์ สำหรับคนที่ไม่มี ความเข้าใจทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ก็จะดีใจแต่เพียงแค่ว่าเราจะ เป็นประเทศที่แข่งกับคนอื่นได้ในด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และเชิงวัฒนธรรม

แต่ผมอยากจะเรียนให้ท่านทราบว่าชาติๆ หนึ่งจะมีมรดกทางวัฒนธรรม ได้ดีนั่นมันขึ้นอยู่กับว่าชาติๆ นั้น มีชนบ มีวัฒนธรรม มีกติกาในสังคมที่ทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข แล้วก็ยังเป็นสังคมที่อยู่อย่างยาวนานต่อเนื่อง รักษา มรดกทางวัฒนธรรม รักษาศิลปะเอาไว้ได้ตลอด แล้วก็ต้องเป็นเวลาที่นานพอสมควรทีเดียว ไม่อย่างนั้นมรดกทางวัฒนธรรมก็จะไม่ต่อเนื่อง ขาดสะบั้น ก็เสียหาย นอกจากนั้นจะต้องเป็นชาติที่ทำให้ประชาชนมีน้ำใจ ทำให้ประชาชนไม่ดูถูกเหยียดหยามทางวัฒนธรรมหรืออารยธรรมของเพื่อนบ้านหรือของโลก และรับอารยธรรมที่ดีของประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศที่อยู่ห่างไกล แล้วเข้ามาเติม มาเสริมอารยธรรมศิลปกรรม มนุษยศาสตร์ของตนเองได้อยู่ตลอดเวลา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้คนที่มาเที่ยวเกิดความรู้สึกประทับใจ คนที่มาดูงาน คนที่มาศึกษาในประเทศไทย รวมทั้ง US News and World Report ก็ประทับใจว่าเป็นประเทศศิวิลส์ เป็นประเทศที่มีการต่อยอดจากอดีตได้อย่างเหมาะสม เป็นประเทศที่มีอนาคตที่วางอยู่บนอดีตที่หนาแน่น ที่มั่นคง และเป็นอดีตที่จะนำมาสู่ความสร้างสรรค์ได้ตลอด เพราะว่าตัวอดีตนั้นเป็นตัวกำหนดปัจจุบันไม่น้อยและตัวปัจจุบันก็จะกำหนดอนาคต

ผมกำลังจะบอกว่าในสมัยที่ผ่านมา เช่น ในสมัยอยุธยา ในสมัยธนบุรี ในสมัยรัตนโกสินทร์ ก่อนที่เราจะรับวิทยาการมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมแบบตะวันตก จริงๆ แล้วเรามีมนุษยศาสตร์ของเรา เรามีศิลปกรรมศาสตร์ เพียงแต่เราไม่เรียกว่าเป็นวิชาสังคมศาสตร์ วิชามนุษยศาสตร์ และวิชาศิลปกรรมแบบที่ตะวันตกเรียก ซึ่งเหล่านั้นเป็นพื้นฐานที่ดีมาก เพราะฉะนั้นเวลาที่เราคิดจะทำอะไร เราอย่าไปคิดจากเกณฑ์ของประเทศอื่นอย่าง เดียว เช่น นานาประเทศล้วนนับถือแต่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก็เลยทำให้เราคิดว่ามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์เป็นวิชาการ และเป็นวิชาที่อีกไม่นานหมดไปจากโลกนี้ แต่จริงๆ แล้ว ประเทศเราเป็นประเทศ ที่ทำทางด้านเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เศรษฐกิจศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ออกแบบ เศรษฐกิจที่จะนำมาซึ่งลักษณะเดิมของไทยเราเอามาใช้ได้อย่าง ดี ผมคิดว่าคนที่ทำงานทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปกรรม ศาสตร์ ต้องมองให้เห็นตรงนี้

ในโอกาสที่ US News and World Report รายงานว่าประเทศไทย เป็นประเทศอันดับ 7 ของโลกทางวัฒนธรรม ท่านทั้งหลายต้องหาคำตอบให้ กับคนไทยและคนทั่วโลกให้ได้ว่าไทยเราทำได้อย่างไร เรามีอะไรดี สังคมไทย จึงทำได้ดี มีอะไรดีในศิลปะไทย ศิลปะของเราจึงพัฒนาเติบโตได้ไม่หยุด ศิลปะ ไทยเป็นศิลปะที่สร้างอยู่บนศิลปะถิ่น ศิลปะของภาคต่างๆ ศิลปะของภูมิภาค วัฒนธรรมต่างๆ ศิลปะของชาติพันธุ์เป็นส่วนน้อย แล้วมารวมกับศิลปะ วัฒนธรรมของจีน อินเดีย เขมร มอญ แล้วก็ยังบวกเข้ากับศิลปะวัฒนธรรม ของตะวันตกอีกด้วยตั้งแต่นานมาแล้ว ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงธนบุรีแล้วก็ รัตนโกสินทร์ ศิลปะไทยในแง่หนึ่งก็เป็นศิลปะไทย แต่อีกแง่หนึ่งก็เป็นศิลปะ โลกาวัดมันมานานแล้ว เราไม่มีศิลปะไทยที่แยกตัวเองออกจากโลกาวัดมัน แต่คนทั่วไปไม่ค่อยเข้าใจ คนทั่วไปไม่ค่อยรู้สึก ผมคิดว่าเวลาที่เรากำลังงานวิจัย นอกจากการพูดถึงจำนวนผลงานตีพิมพ์แล้ว เราควรจะต้องพูดหัวข้อวิจัยที่ จะทำให้เกิดการวิจัยไปในทิศทางที่จะเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ เนื่องจาก

ราชภัฏเชียงใหม่เป็นผู้จัด ต้องคิดว่าวิจัยอะไรเป็นประโยชน์กับล้านนา เป็นประโยชน์กับเชียงใหม่ ผมคิดว่าเรื่อง US News and World Report บอกอะไรกับเรามาก ของที่เราลงทุนอย่างมากมายในปัจจุบันมันไปในทางวิทยาศาสตร์ เราก็ปรารถนาที่จะเห็นดอกผล แล้วมันก็เริ่มมีดอกผลให้เราเห็นแล้ว แต่ของที่เราไม่ได้ลงทุนเท่าไรในทางวิชาการคือศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งที่จริงมันมีพื้นฐานเดิมที่ได้อยู่เพียงแต่ว่าเราจะต้องไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เรื่องที่ควรที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่งคือประเทศไทยเราทำเรื่องมรดกโลกได้เป็นอันดับ 2 ของเอเชียเพราะอะไร ผมคิดว่าต้องเอาความรู้ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มาตอบคำถามนี้

สาเหตุที่เราไม่ค่อยมีงานประเภทอย่างที่ผมอยากเห็น อาจจะเป็นเพราะว่าเรารับเอาความรู้ กระบวนทัศน์ ทฤษฎีของสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปศาสตร์แบบตะวันตกเข้ามาเกินไป มากจนดูเหมือนเป็นการ Import สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ของตะวันตก ผมจึงใจที่จะใช้คำว่า Import เพื่อจะกระตุ้นให้พวกเราได้คิด ส่วนใหญ่เราไม่ค่อยได้คิดว่าเรา Import เราคิดว่านักปราชญ์ นักวิชาการ บัณฑิตของฝรั่งนั้นเก่ง เราก็ชื่นชอบเราก็รับความคิดเขา แต่ผมอยากจะใช้คำว่าเรา Import เข้ามา และงานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ของเราก็ไม่ค่อยทดแทนการนำเข้า ผมขออนุญาตใช้ภาษาเศรษฐศาสตร์ที่เขาเรียกว่า Import substitution เราไม่ทำ Import substitution เราถนัดแต่ Import เราไม่ได้ทดแทนการนำเข้า แต่ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น เราก็คงทราบว่าเป็นประเทศหนึ่งจะพัฒนาด้วยการ Import สินค้าจากประเทศอื่นๆ ตลอดไปนั้นเป็นไปได้ จะต้องทดแทนการนำเข้า จะต้องมียุทธศาสตร์ในประเทศที่ทดแทนการนำเข้า ในทางเศรษฐกิจนั้นเราได้ทำ ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2500 กว่าๆ ทำมาจนถึง 2540 โดยประมาณ ก็เป็นการทดแทนการนำเข้าได้มาก

ผมว่าสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ของไทย ก็จะต้องพยายามผลิตงานที่ทดแทนการนำเข้างานของประเทศตะวันตก จะต้องผลิต

คนที่มาทดแทนนักคิดตะวันตก อาจจะทดแทนไม่ได้ทั้งหมดด้วยว่าเขาเก่งกว่าเรามากแล้วถ้าเราไปแข่งกับนักคิด นักวิชาการในประเทศที่ส่งงานนี้มาให้กับเรา แต่เราจะต้องเอาความรู้ ความคิดของเราอธิบายอะไรบางอย่างที่เจ้าของความคิดไม่ได้คิด อย่างเช่น เศรษฐกิจพอเพียง ที่จริงก็มีนักคิดฝรั่งที่คิดถึงเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกันแต่ว่าไม่ค่อยมากนัก เพราะเศรษฐกิจแบบฝรั่งมันถูกครอบงำด้วยความคิดแบบนีโอคลาสสิก เน้นการที่สังคมโลกทั้งหมดจะต้องประสานเป็นเนื้อเดียวกัน แต่โควิด-19 ทำให้ภาพเหล่านี้มีปัญหาทันที โควิด-19 ทำให้ประเทศต้องอยู่แบบตัวใครตัวมันมากขึ้น ถึงจะมีเงินก็ซื้อวัคซีนไม่ได้ ถึงจะมีเงินก็ซื้อยาฟ้าวิปริยาเวียร์ไม่ได้ เพราะว่าเป็นยามที่เกิดวิกฤติที่จะต้องช่วยคนของตัวเองเป็นหลัก ก็ต้องเอาเศรษฐกิจแท้ๆ ไม่ใช่เศรษฐกิจเงินตราอย่างเดียว

เศรษฐกิจพอเพียงมันคือเศรษฐกิจแท้ๆ เราจะต้องทำเศรษฐกิจพอเพียงให้ขึ้นสู่ระดับทฤษฎีให้ได้ ต้องสามารถทดแทนการนำเข้าทฤษฎีนีโอคลาสสิก ผมก็ไม่ได้ขัดถ้าใครจะรับเข้ามา แต่ว่าอยากจะส่งเสริมให้พวกเรานักเศรษฐศาสตร์ประเภทที่คิดเศรษฐศาสตร์แบบไทยของเราขึ้นมา เศรษฐกิจแบบตะวันออกก็ยังมีได้อีกหลายแบบ เศรษฐกิจแบบจีนที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็ไม่ได้เป็นไปตามตำราของอดัม สมิธ (Adam Smith) และก็ได้ไม่เป็นไปตามตำราของ คาร์ล มาคส์ (Karl Marx) แต่เป็นเศรษฐกิจที่สร้างจากประสบการณ์ที่เป็นจริงของประเทศจีน จีนจะใช้คำว่าประเทศจีนเป็นสังคมนิยมที่มีลักษณะแบบประชาธิปไตยจีน ทำแบบจีน แล้วก็ทำได้สำเร็จ คือเวลานี้จีนเป็นมหาอำนาจอันดับ 2 ของโลก ด้วยการที่เขาคิดในเชิงสังคมศาสตร์ คิดในเชิงเศรษฐศาสตร์แบบที่ผมกล่าวเป็นตัวอย่างว่า เขาทดแทนการนำเข้า เขาไม่ได้ดูเบางานของอดัม สมิธ (Adam Smith) ไม่ได้ดูเบางานของ คาร์ล มาคส์ (Karl Marx) แต่เขาคิดว่าจะต้องเอามาประยุกต์กับสังคมจีน จะต้องเข้าใจสังคมจีนให้มาก แล้วก็รู้ว่าต้องหยิบบางอย่างที่ดีของอดัม สมิธ (Adam Smith) มา หยิบบางอย่างที่ดีของคาร์ล มาคส์ (Karl Marx) มาเป็นต้น

ผมคิดว่างานสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ต้องพยายาม Export ด้วย เผยแพร่ความรู้ออกไปให้ประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติด้วย ท่านทั้งหลายอาจบอกว่ามันยาก แต่ผมคิดว่าเพื่อความ เป็นเลิศทางวิชาการ เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหิ้งบวิจัย ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจคนที่ จะทดแทนความรู้ของตะวันตก และส่งออกความรู้ของนัก วิชาการไทยไปให้นานาอารยประเทศทั้งหลายได้รับทราบ ซาติๆ หนึ่ง จะ บอกว่าเป็นชาติที่หน้าเคารพ น่าเกรงขามไม่ได้เลย ถ้าชาตินั้นไม่เคยส่งมอบ ความคิด ไม่เคย Export ปัญญา ไม่เคย Export ประสบการณ์ที่เอามาสร้าง เป็นทฤษฎีให้แก่โลกได้ ชาติที่รับความคิดของต่างชาติเข้ามาอยู่ตลอดย่อม เป็นชาติที่จะพัฒนาไม่ได้ ขออนุญาตวกกลับไปพูดถึงเรื่องมรดกทางวัฒนธรรม ที่ว่าเราได้เป็นอันดับ 2 ของเอเชียอันดับ 7 ของโลก ก็เพราะศิลปะไทย มนุษยศาสตร์ของไทยและวัฒนธรรมของไทย ได้รับจากนานาอารยประเทศ แต่เราเอามาสร้างใหม่ให้มัน เป็นแบบที่สร้างสรรค์ มีทั้งแบบไทยเป็นพื้นฐาน แล้วมาต่อยอด มีทั้งมอญ เขมร มลายู แล้วก็เปอร์เซียก็มี ญี่ปุ่นก็มี อินเดียก็มี ตอนหลังตะวันตกก็มี ได้อย่างราบรื่น

เราทำทั้ง Import substitute และเรา Export ด้วย Export อะไร บ้างสำหรับของมนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ ผมขออนุญาต พูดแบบกว้างๆ เช่น อาหารไทย มวยไทย นวดไทย บริการด้วยน้ำใจน้ำใจ แบบไทย ความงามแบบไทย ล้วนแต่ทำให้มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ที่หลายส่วนในสังคมทำอย่างที่ผมยกตัวอย่าง แล้วก็ทำให้ เกียรติภูมิของประเทศสูงเด่น คนไทยเกิดความภูมิใจว่าประเทศไทยมีของดี แต่งานทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะแบบสมัยใหม่ที่มีอยู่ใน ประเทศไทยนั้น ผมยังคิดว่ามีน้อยเกินไป ที่จริงแล้วจะใช้คำว่า Import-Export และ Import substitution กับวิชาการทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปศาสตร์เสียทีเดียวก็ไม่ได้ แต่ขออนุญาตใช้คำเหล่านี้เพื่อกระตุ้น ให้เราได้คิดชัดเจน

ยกตัวอย่างนักวิชาการบางคนเก่งมากแต่ตลอดทั้งชีวิตไม่เคย Export ความรู้ให้กับนานาประเทศ บางคนเก่งมากแต่ไม่เคย Import substitute ความคิดอะไรทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ได้เลย คนที่เรายกย่องชมเชยมักจะเป็นคนที่ Import ความรู้ แง่คิด ความคิดใหม่ๆ ข้อวิพากษ์วิจารณ์ใหม่ๆ ของตะวันตก แล้วก็นำเข้ามาในสังคมไทย และเราก็ชื่นชมกันว่าเก่ง ผมก็ไม่ปฏิเสธในแง่ที่ว่าเขาเก่ง แต่ผมอยากจะเรียกร้องพวกเราในมองการณ์ให้ไปไกลกว่านั้น ต้องมีทิศทาง ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ แล้วก็ทำตามความถนัดของตน ผมขออนุญาตให้ข้อเสนอแนะว่ามีไม่เกิน 50% แต่ที่เกิน 50% น่าจะต้องเป็นไปตามทิศทางนี้ กล่าวคือทำอะไรที่จะเพิ่ม Import substitution ให้กับงานทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ และทำอะไรที่จะทำให้งานทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ของไทย Export ออกเป็นไปได้

เรื่องนี้ถ้ามาพูดเมื่อ 30 ปีที่แล้วก็เป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะทำได้ยาก เพราะว่าฝรั่งยังไม่ได้นับถือตะวันออก ไม่ได้นับถือประเทศที่เคยเป็นเมืองขึ้น แต่ปัจจุบันนี้โลกเปลี่ยนไปมาก ประเทศที่เคยบจะตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่ง เช่น จีน ไทย ประเทศที่เคยเป็นเมืองขึ้นของฝรั่ง เช่น อินเดีย เกาหลีเองก็เป็นเมืองขึ้นของญี่ปุ่น ก็ประเทศอื่น ๆ ทั้งในเอเชียและแอฟริกาล้วนเคยเป็นเมืองขึ้นของฝรั่ง แต่ปัจจุบันนี้กำลังไล่ตามประเทศตะวันตกในทางความเจริญ เข้าไปทุกทีๆ โลกในอนาคตมันจะไม่เป็นของตะวันตกอย่างเดียวอย่างแน่นอน แต่จะเป็นโลกของตะวันตกด้วย ตะวันออกด้วย จะเป็นโลกของทวีปอื่นๆ ด้วย ไม่ใช่โลกของยุโรปและอเมริกาเท่านั้น เพราะฉะนั้นชาวสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ในประเทศไทยต้องพึงตระหนักในข้อนี้

อีกประเด็นหนึ่งที่ผมอยากจะฝากเอาไว้เป็นแง่คิดคือ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์มีหลายระดับ แต่ระดับบางทีก็ไม่เหมือนกัน เราทำเรื่องสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ บางท่านบางสำนักตระหนักว่ามีสิ่งที่เรียกว่าศิลปะท้องถิ่น ความคิดท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น

แต่ว่าบางสำนักก็ยังไม่ค่อยได้ตระหนักว่าศาสตร์ของตานั้นประยุกต์กับระดับต่างๆ ของสังคมได้ไม่เหมือนกัน เช่น ศิลปะแห่งชาติก็ไม่เหมือนกับศิลปะของท้องถิ่น เราไม่ควรที่จะทำแต่ศิลปะแห่งชาติ แล้วทิ้งศิลปะท้องถิ่น ตอนนี้อย่างน้อยก็มีใครคิดแล้ว แต่ว่าเรามักจะคิดว่าศิลปะท้องถิ่นเป็นเพียงส่วนย่อย ส่วนย่อยของศิลปะระดับชาติ อันนี้ผมไม่เห็นด้วย

ศิลปะท้องถิ่นหลายเรื่องนั้นมีความสำคัญมาก สำคัญไม่แพ้ศิลปะแห่งชาติ และถ้าคิดให้ลึกซึ้งศิลปะท้องถิ่นบางครั้งเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะแบบฉบับ เช่น ศิลปะทวารวดี ศิลปะเขมรซึ่งแผ่ไปทั่วประเทศ เพียงแต่ว่าจุดที่ซัดที่สุดบางทีอยู่นอกกรุงเทพฯ เช่น ศรีเทพเป็นอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่มาก แต่ศรีเทพเป็นเพียงอำเภอของจังหวัดเพชรบูรณ์ ถ้าเรามีความลุ่มลึกพอสมควร ก็จะเห็นว่าศรีเทพนั้นเก่ากว่าลพบุรี เป็นที่มาที่สำคัญของลพบุรี แล้วลพบุรีเป็นที่มาของอยุธยา เพราะฉะนั้นศรีเทพไม่ใช่ศิลปะท้องถิ่นที่ไม่สำคัญ ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สำคัญ แต่เป็นศิลปะท้องถิ่นที่ต่อมากลายเป็นต้นรากของทวารวดี แล้วก็ไปเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ต่อมาเป็นต้นรากประวัติศาสตร์ไทย เป็นอะไรที่ผมคิดว่าเราต้องคำนึงถึงให้มาก

ฉะนั้นบทบาทของราชภัฏทุกแห่งถือว่าสำคัญมาก ผมปรารถนาจะเห็นท่านไปเข้าใจศิลปะวัฒนธรรม อารยธรรมในบริเวณที่ท่านอยู่ให้ลึกซึ้งขึ้น ท่านอาจจะบอกว่าทำแล้ว แต่ผมคิดว่าควรจะทำให้ทะลุไปเลย เป็นทั้งการศึกษาด้วย เป็นทั้งการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วย ศรีเทพนั้นอยู่กับ มรภ. เพชรบูรณ์ หรืออาจจะไป มรภ. ลพบุรี ที่อยู่แถวๆ นั้น ควรจะไปศึกษา ควรจะไปสร้างขึ้นมาเป็นหลักสูตร แล้วก็ควรจะไปศึกษาต่อเนื่อง ควรจะขอความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่เขามีวิชาโบราณคดี หรืออาจจะตั้งวิชาโบราณคดีของตนเองขึ้นมา โบราณคดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะเป็นโบราณคดีที่ค่อนข้างจะต่างจากโบราณคดีของมหาวิทยาลัยที่มีอยู่แล้ว อาศัยความได้เปรียบที่อยู่ใกล้ชิดกับแหล่งที่ตั้ง ก็จะสร้างโบราณคดีที่เป็นทั้งระดับท้องถิ่น แต่ขณะเดียวกันก็เป็นระดับที่นำไปสู่การเกิดเป็นชาติแล้ว แล้วก็ไปเป็นโบราณคดีที่

มากกว่าชาติ มากกว่าท้องถิ่น เป็นโบราณคดีที่เรียกว่าทวารวดีก็ได้ โบราณคดีแบบทวารวดีนั้นแผ่ไปถึงอีกหลายภาคในประเทศไทย มีความหมายและมีคุณค่าที่ลึกซึ้งมาก

ราชบุรีก็เหมือนกัน ราชบุรีมีอะไรดี ๆ มากมายที่เกี่ยวกับมอญ ผมไปดูมาแล้วที่วัดขนอนที่ราชบุรี วัดขนอนมีหนึ่งใหญ่ที่สวยงามมาก ทุกวันนี้ก็ยังมีการเล่นหนังเชิดหนังอยู่ วัดคงคารามมีภาพนั่งโบสถ์และวิหารที่งดงามมาก ทำให้ตัวผมเองซึ่งเดิมไม่ได้สนใจศิลปะไทยเท่าไร แต่พอไปเห็นแล้วก็มี ความชื่นชมมาก ตั้งแต่นั้นมาผมก็เที่ยวดูภาพกำแพง โบสถ์และวิหารอีกหลาย ๆ แห่ง เพราะฉะนั้นผมคิดว่าจะมาสนใจแค่เพียงการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือว่าความพึงพอใจที่ประชาชนได้รับจากนโยบายของรัฐบาลไม่พอ ผมว่าน่าจะต้องไปสนใจในเรื่องที่เป็นแก่น เป็นแก่นพื้นฐานให้มากๆ แล้วเราจะได้เก่งจริงๆ แล้วเป็นการเก่งที่มีประโยชน์กับพื้นที่ที่เราอยู่ เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

สุดท้ายผมจะมาพูดถึงเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ของกระทรวง อว. ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “ธัชชา” ซึ่งทำมาหลายเดือนแล้ว ธัชชาเป็นชื่อที่ถอดมาจากชื่อภาษาอังกฤษของวิทยาลัยสถานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ จัดตั้งขึ้นที่ส่วนกลางที่กระทรวง อว. ชื่อไทยว่าวิทยาลัยสถานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ ชื่อภาษาอังกฤษเรียก Thailand Academy Of Social Sciences Humanities and Arts เอาตัวย่อมาเขียนกลายเป็น “TASSHA” ออกเสียงว่า “ธัชชา” มีความหมายในภาษาไทยแปลว่าสิ่งที่ดีงาม เพราะฉะนั้นก็เลยเรียกวิทยาลัยสถานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์อย่างง่ายๆ ว่า “ธัชชา” ซึ่งประกอบด้วยสถาบันสุวรรณภูมิศึกษา สถาบันโลกคดีศึกษา สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันพิพิธภัณฑศิลป์กรมแห่งชาติ และสถาบันช่างศิลป์ท้องถิ่น

การทำเรื่องนี้ก็เหมือนกับการลงทุนครั้งใหญ่ของชาติอีกครั้งหนึ่งคล้ายกับที่เราเคยลงทุนด้านเศรษฐกิจ เคยลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน แต่ว่าคราวนี้เราจะลงทุนทางวัฒนธรรมด้วย เป็นส่วนที่กระทรวง อว. พอจะทำได้ งบประมาณก็ไม่ได้มากมายอะไร แต่สิ่งที่มีค่าที่สุดในกระทรวง อว. ก็คือสมอง ก็คือมือ ก็คือหัวใจของพวกเราซึ่งมีอยู่มาก รวมทั้งที่มีอยู่ที่สถาบัน ที่มหาวิทยาลัย ราชภัฏด้วย ผมจึงมีความเชื่อมั่นว่าเราทำเรื่องนี้ เราจะไปรอด การที่เรามาจับเรื่องธัชชาเป็นเรื่องที่ถูกต้องแล้ว กระทรวง อว. ต้องเดินด้วยขาสองข้าง อว. ไม่ได้มีแค่ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น แต่เรายังมีอีกทางด้านเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วย ที่สำคัญมันเป็นสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรม ศิลปศาสตร์ เพราะฉะนั้น เวลาเราพูดถึงสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปศาสตร์ เราติดกับดักความคิดว่าไม่ค่อยมีประโยชน์กับชีวิต ไม่ค่อยมีประโยชน์กับการพัฒนาประเทศ มีเอาไว้เพียงแค่ว่าทำให้เราเข้าใจโลกและประเทศมากขึ้น ทำให้เราเห็นปัญหาสังคม อันนี้ผมคิดว่าเป็นการพูดที่จริงแต่ว่าไม่ครบ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์สามารถสร้างประเทศได้ด้วยการทำวิจัยเผยแพร่ วิจัย เขียนตำราอะไรที่จะทำให้คนเกิดความรักและความภูมิใจในประเทศ ในภาค ในท้องถิ่นของเราได้ แล้วให้เห็นว่าเรามีของดีอะไร

ตอนแรกเราอาจไม่เข้าใจแบบนี้แต่เวลานี้โลกกำลังตระหนก เราไม่รู้หรอกว่าไทยมีมรดกทางวัฒนธรรม ที่เอกอู มีสังคมที่ดีงาม มีประเพณีขนบที่ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างต้อยอดขึ้นมาได้จากของเก่าอย่างไม่หยุดยั้ง เราไม่ได้เป็นชาตินุรักษ์ในความหมายลบ เราเป็นชาตินุรักษ์ในความหมายบวก อนุรักษ์นั้นหมายถึงของเก่าก็เก็บ ของใหม่ก็สร้าง ของเก่าที่ดีไม่ทำลายและต้อยอดจากของเก่า ของเก่าที่ไม่ดีเราก็เลิก ของใหม่ที่ยังไม่แน่ใจเราก็ระมัดระวังหน่อย แต่ก็ต้องทดลองกับของใหม่อยู่เรื่อยๆ แต่ของใหม่ที่จะมั่นคงได้ก็ต้องตั้งอยู่บนของเก่าที่ยั่งยืน ของใหม่ที่อยู่บนสูญญากาศจะอยู่ได้ไม่นานทีเดียวก็จะพังทลายลง ไทยเราเป็นชาตินุรักษ์ในเชิงความหมายบวกมาตั้งแต่โบราณ

แล้วจนมาถึงวันนี้ จนถึงเร็วๆ นี้ เราจึงได้เป็นอันดับ 7 ของโลกในทางมรดกทางวัฒนธรรม เพราะฉะนั้น รัชชาก็จะทำในเรื่องนี้ผ่านสถาบันทั้งห้าที่ผมว่าไว้ นอกจากนี้เรายังได้ทำ MOU กับหลายมหาวิทยาลัย ประมาณ 20-30 มหาวิทยาลัยที่จะผลักดันงานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ไปด้วย

อีกไม่กี่วันข้างหน้าเราจะจัดเสวนาเรื่องสุวรรณภูมิ “สุวรรณภูมิกับความท้าทายใหม่” โดยผู้ที่จะเชิญมาพูด มาให้แง่คิด มาให้ความเห็นก็คือท่านอาจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม ผมก็จะร่วมด้วย มีคุณหมอบัญชา พงษ์พานิช แล้วก็ยังมีอีก 2-3 ท่าน เช่น ท่านรองอธิการของมอ. อาจารย์พงศ์เทพ สุธีรัฐดี อาจารย์กฤษณ์เลิศ สัมพันธ์รักษ์ จากสถาบันเศรษฐกิจป่วย อิงภรณ์ เราจะจัดเวลา 09.30-12.30 น. ณ ห้องแถลงข่าวชั้น 1 อาคารพระจอมเกล้า สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ท่านสามารถรับฟังผ่านซูมหรือผ่าน Facebook live ก็ได้ ผมว่าอันนี้เป็นตัวอย่างที่ดี ทางสถาบันการศึกษาของเราที่ทำเรื่องสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ ติดตามฟังอาจเกิดแนวคิด หัวใจของการจัดงานก็คือเราจะศึกษาเรื่องสุวรรณภูมิ สุวรรณภูมิจะทำให้ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยของเราย้อนกลับไปได้ 2,500-3,000 ปี

เราศึกษาประวัติศาสตร์ย้อนหลังได้ โดยใช้วิทยาศาสตร์สมัยใหม่มาหาหลักฐานที่ตามองไม่เห็น เช่น การวิเคราะห์ DNA วิธีการวิเคราะห์ภาพถ่ายจากดาวเทียม การใช้ดาวเทียมฉายรังสีที่ทะลุพื้นลงไปก็จะรู้ว่าใต้พื้นที่เราอยู่ทุกวันนี้ลงไปจนถึง 5 เมตร 10 เมตร 20 เมตร เคยมีร่องรอยของเมืองโบราณอยู่อย่างไร แล้วก็บวกกับหลักฐานที่มีอยู่ในปัจจุบันในเรื่องสุวรรณภูมิ คือมีลูกปัดที่ย้อนยุคไปถึงสองสามพันปีอยู่จำนวนมากเต็มคาบสมุทรซึ่งในภาคกลางเราก็จะพบในบริเวณที่น้ำทะเลเคยขึ้นไปถึงจะเจอลูกปัดโบราณเต็มไปหมด ก็แปลว่าประวัติศาสตร์ของประเทศไทยสามารถย้อนหลังไปถึง 2,000-2,500 ปี แล้วเราเป็นอารยธรรมมาตลอด เราไม่ได้เป็นบ้านป่าเมืองเถื่อน เรา

ไม่ได้เริ่มมีอารยธรรมในสมัยพ่อขุนรามคำแหงเท่านั้น แต่เรายังมีอารยธรรมในสมัยทวารวดี ละโว้ ศรีวิชัย และก็มีวัฒนธรรมและอารยธรรมมาตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ แต่สุวรรณภูมินั้นส่วนใหญ่ยังไม่ใช่คนไทย ยังเป็นมอญ เขมรและอื่นๆ เป็นหลัก แต่บางคนก็บอกว่าไทยนั้นมีอยู่แล้วแต่เป็นส่วนน้อย มีไม่มากเหมือนสมัยทวารวดี ศรีวิชัยและเขมร มีไม่มากเหมือนตอนที่เรามีรัฐไทยเกิดขึ้น 700 ปีที่แล้ว เกิดสุโขทัยแล้วต่อมาก็อยุธยา

อันนี้เป็นประวัติศาสตร์ประเทศไทยในความหมายประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยเป็นหลัก แต่สุวรรณภูมิจะเป็นประวัติศาสตร์ของประเทศ ของชาติที่มีอารยธรรมเขาก็ศึกษาประวัติศาสตร์กันแบบนี้ทั้งนั้น ผมเคยไปประเทศตุรกีด้วยความตั้งใจจะไปดูอารยธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณสถานของอิสลาม ทราบดีว่าตุรกีเป็นประเทศมุสลิม แต่แล้วผมก็พบว่าตุรกีก่อนที่จะมีมุสลิมมาอยู่นั้นมีโรมันตะวันออกมาก่อน ก่อนที่จะมีโรมันตะวันออกก็มีโรมัน ก่อนที่จะมีโรมันนั้นมีกรีก ก่อนที่จะมีกรีกนั้นมีพวกที่มาก่อนกรีก ทั้งหมดนี้มีหลักฐานประวัติศาสตร์ มีโบราณสถาน มีซากโบราณสถานที่เหลืออยู่ในประเทศตุรกีทุกวันนี้มากมาย เพราะฉะนั้น ประวัติศาสตร์ตุรกีเริ่มตั้งแต่ยุคฮิตไตต์ (Hittites) เมื่อ 5,000 ปีที่แล้ว แต่เราไม่ต้องไปถึง 5,000 ปีอย่างตุรกี เราไปถึงแค่ 2,500 ปีได้ก็สุดยอดแล้ว ทั้งหมดนี้จะทำให้คุณค่าของประเทศไทยสูงขึ้น จะทำให้เราได้รู้ว่าในขณะที่มีอารยธรรมที่คนทั้งโลกรู้จักคือกรีกและโรม มีอารยธรรมจีนและอินเดีย ก็มีอารยธรรมที่คนทั้งโลกในตอนนี้ยังไม่ค่อยรู้จักคือสุวรรณภูมิอีกด้วย แต่เราจะทำให้อารยธรรมสุวรรณภูมิเป็นที่รับรู้ของโลกอย่างไรในเวลาที่ไม่ต้องรอนาน ผ่านการทำงานของพวกเขา รวมทั้งการทำงาน of ธัชชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงาน of สถาบันสุวรรณภูมิศึกษาที่มีท่านนายแพทย์บัญชา พงษ์พานิช และท่านอาจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม เป็นผู้นำ

ผมใช้เวลามาพอสมควรในการคุยกับพวกเราในวันนี้ เป็นการชักชวนให้ท่านคิด ท่านจะเห็นด้วยหรือไม่ก็เชิญเอาไปพิจารณากันเองได้ นโยบายของผมนั้น ได้สั่งการให้ฝ่ายที่เขาจัดสรรทุนวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วช. รับ

มาเป็นแนวในการให้ทุน จัดสรรทุน และให้ความสำคัญกับสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์อย่างที่ผมได้เรียนให้พวกท่านทราบ และขอให้การอภิปราย การเสวนา การแลกเปลี่ยนภูมิปัญญากันในวันนี้จงบรรลุผลสำเร็จ ขอให้ประเทศชาติของเราเจริญไปอย่างมั่นคงด้วยมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะศาสตร์ ศาสนานี้ก็ถือว่าเป็นมนุษยศาสตร์ได้ ผมเห็น พระคุณเจ้าทางออนไลน์ด้วย กราบนมัสการด้วยความเคารพครับ ก็ขอปิด การบรรยายเพียงแค่นี้

“ไทยต้องเร่งสร้างองค์ความรู้ที่เป็นการทดแทนการนำเข้า
ความรู้จากตะวันตก (import substitution) และพยายาม
ส่งออกความรู้ของนักวิชาการไทยให้นานาอารยประเทศได้
รับทราบ”

นโยบายและ
โครงการสำคัญของ อว.

จ้างงาน **60,000** อัตรา
3,000 เงินหมุนเวียนในประเทศ
ตำบล **7** ล้านบาท

มหาวิทยาลัย **สู่ตำบล**
“สร้างรากแก้วให้ประเทศ”
UNIVERSITY TO TAMBON

10

สามเดือนกับ U2T
ความสำเร็จและก้าวต่อไป

“โครงการ U2T มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้
ประเทศ เป็นโครงการของกระทรวง อว. ที่เปลี่ยนวิกฤต
โควิด-19 ให้เป็นโอกาส เกิดการจ้างงานบัณฑิต นักศึกษา
และบุคคลทั่วไป รวมหกหมื่นคนไปทำงานเก็บข้อมูลและทำ
โครงการพัฒนาตำบลจำนวนสามพันตำบลทั่วประเทศ”

“นอกจากผลประโยชน์ทางตรงจากการจ้างงานและการ
พัฒนาตำบล โครงการ U2T ยังช่วยให้มหาวิทยาลัยและ
อาจารย์ที่เป็นพี่เลี้ยงได้ขยายการทำงาน เอาความรู้และ
เทคโนโลยีที่มีอยู่ไปช่วยพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

สามเดือนกับ U2T ความสำเร็จและก้าวต่อไป¹⁰

วันนี้เป็นอีกวันหนึ่งที่ผมตื่นเต้น เมื่อตอนเปิดโครงการในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ผมได้บอกว่าเดือนกุมภาพันธ์เป็นเดือนที่มีวันสำคัญหลาย ๆ งาน เช่น ตรุษจีน วาเลนไทน์ แต่สำหรับกระทรวง อว. แล้ว วันที่สำคัญที่สุดของเดือนกุมภาพันธ์ปีนี้ คือ วันที่เปิดตัวโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่าโครงการ U2T

มาถึงวันนี้เป็นวันที่ 20 เมษายน เวลาเกือบ 3 เดือนผ่านไปอย่างรวดเร็วมาก วันนี้เป็นวันที่ผมตื่นเต้น เพราะจะมาสรุปลงงานเบื้องต้น ให้สื่อมวลชน ให้สาธารณชน และพี่น้อง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการ U2T ได้เห็นผลงานจึงนับเป็นวันที่น่าตื่นเต้นอีกวันหนึ่งของเดือนเมษายน และที่พูดอย่าง

---

10 คำกล่าวจากการแถลงข่าว “สามเดือน U2T ความสำเร็จและก้าวต่อไป” ณ สำนักงาน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม วันอังคารที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2564

รวบรัด ซึ่งอีกสักครู่จะขยายความให้ละเอียด ก็ยังเป็นวันที่น่าตื่นเต้นเพราะ เป็นช่วงที่โรคโควิด-19 กำลังระบาดเป็นระลอกที่ 3 เราตื่นเต้น เพราะว่าเรา ยังจะทำโครงการ U2T ต่อไป เราจะไม่หยุดนิ่ง เราจะไม่ยอมให้โรคโควิด-19 รอบ 3 มากระทบกระเทือนการทำงานของเรา

อันที่จริงแล้วโครงการ U2T ของเราเกิดจากโรคโควิด-19 เป็นจุด กระตุ้นให้รัฐบาลจ้างงานบัณฑิตและนักศึกษา สำหรับคนทั่วไป โรคโควิด-19 เป็นวิกฤติ เป็นภัยอันตราย แต่สำหรับกระทรวง อว. สำหรับบัณฑิต สำหรับ นักศึกษา โควิดกลายเป็นโอกาสให้เราได้ทำให้ตำบลต่าง ๆ มีรากแก้วผ่าน โครงการ U2T และในสามเดือนที่ผ่านมา รากแก้วได้หยั่งลงไป在地แล้ว ต้นไม้โตที่มีรากแก้วหยั่งลงไป在地 ต้นไม้นั้นก็จะไม่ตายและจะงอกงามต่อ ไป

เมื่อถามว่าเราทำอะไรสำเร็จ ประการแรก เราได้ทำให้เกิดการจ้างงาน กับคนจำนวนเกือบหมื่นคน ตามที่เราได้ตั้งใจไว้ เป็นโครงการจ้างงานที่ ประสบความสำเร็จที่สุดโครงการหนึ่ง ในขณะที่โครงการอื่น ๆ อีกหลาย โครงการยังต้องพยายามจ้างงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้ระดับการจ้างงานสูงถึง 90% เหมือนอย่างโครงการ U2T แต่ โครงการ U2T ของเราจ้างงานได้ถึง 90% ภายในเวลาไม่กี่สัปดาห์ เราได้ทำให้มีเงินหมุนเวียนอยู่ในประเทศถึง เดือนละ 700 ล้านบาท ถ้าพูดเพียงตัวเลขอาจจะยังไม่เห็นภาพ แต่จาก ที่ผมได้ไปดูงานและไปตรวจงาน ตั้งแต่เหนือสุดคือลำปาง ใต้สุดคือนราธิวาส อีสานสุดคือบึงกาฬ ได้ไปคุยกับชาวบ้าน ชาวบ้านดีใจกันมาก ผู้ใหญ่บ้านและ กำนันในแต่ละท้องที่ต่างบอกกับเราว่า ดีใจมากที่หมู่บ้านกลับมาคึกคัก ตำบล มีคนเดิน มีคนซื้อของ ซึ่งคนเหล่านั้นก็คือเด็กของเราและผู้ใหญ่ของเราที่ช่วย กันทำงานในแต่ละตำบล ซื้อของ เช่น สบู่ ผงซักฟอก เสื้อผ้า อาหาร เครื่อง ติ่มต่าง ๆ นานา ตลอดจนเข้าบ้าน มีนักเศรษฐศาสตร์ของกระทรวง อว. ประเมินว่า การใช้จ่ายไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ได้รับจากการจ้างงาน ตกอยู่ในหมู่บ้าน ตกอยู่ในตำบล นอกจากนั้น ผู้ปกครองก็ดีใจ ละล้าละลัก

บอกว่า ดีใจเหลือเกิน ขอบคุณรัฐบาล ขอบคุณกระทรวง อว. ขอบคุณท่าน นายกา ที่ทำให้ลูก ๆ ไม่ตกงาน และลูก ๆ ก็มีความกตัญญู นอกจากใช้จ่ายเองแล้วก็เก็บเงินส่งให้พ่อแม่ พ่อแม่หลายคนก็มีความสุขที่ได้เงินจากลูก ๆ ที่เขาเลี้ยงดูมาเป็นเวลาสี่สิบกว่าปีได้ทดแทนบุญคุณ สำหรับพ่อแม่บางคน ดีใจยิ่งขึ้นไปอีก เพราะเป็นหนี้เป็นสินอยู่ เพราะฉะนั้น เงินที่ได้จากลูก ๆ นอกจากทำให้พ่อแม่อยู่อย่างมีความสุขแล้ว ยังทำให้พ่อแม่มีเงินไปชำระหนี้ที่บางคนก็มีมาเป็นเวลานานพอสมควร ก็ดีใจกัน นี่ถือเป็นความสำเร็จประการแรก

ประการที่สอง เราได้สร้างงาน ถ้านับเป็นจำนวนโครงการก็มีประมาณหนึ่งหมื่นโครงการ ในสามพันตำบล มีโครงการประมาณตำบลละสามสิบโครงการ งานก็มีมากมายหลากหลายแบบ ตั้งแต่เกษตรอินทรีย์ Smart Farming ซึ่งเป็นการนำวัฒนธรรมพื้นบ้านทางเกษตรมาผสานเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เทคโนโลยีการเกษตรยุค 4.0 ทำ Smart Farming ทำ IOT เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มขึ้นง่าย ๆ โดยการทำ Green House ที่มีกล้อง CCTV คอยดู มี Sensor คอยแจ้งเตือนว่าถึงเวลาเติมน้ำเติมปุ๋ยแล้ว น้ำมากไปหรือน้อยไป อุณหภูมิเป็นอย่างไร โดยที่แทบไม่ต้องใช้คน มีแต่คนที่คอยดูอยู่ทางจอ TV และก็เนื่องจากความทันสมัยของเกษตรกรรม 4.0 ทำให้ Green House ต่าง ๆ มีการดำเนินการได้ด้วยตัวเอง อาจจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมก็เฉพาะค่าซ่อมแซม สำหรับ Green House ที่ทางโครงการ U2T ไปทำให้ เมื่อเวลาผ่านไปก็ย่อมเสื่อมโทรมตามสภาพ แต่เขาก็ได้คิดกันไว้ล่วงหน้า เตรียมการไว้แล้ว โดยใช้วิธีการของสหกรณ์เก็บเงินมารวมกันไว้ และเมื่อถึงเวลาต้องซ่อมก็สามารถที่จะจัดการได้ นี่ทำให้ผมเห็นเลยว่า ชาวบ้านไทยฉลาด ชาวบ้านไทยรู้ทันเทคโนโลยี และชาวบ้านไทยไม่กลัวการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

นอกจากนั้น ที่น่าตื่นตันทึ่งยิ่งไปกว่านั้นก็คือ เด็กและผู้ใหญ่ทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ต่างจากรอบปีที่ผ่านมาที่เราได้ยินข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ว่ามีแต่เรื่องเด็กไม่เข้าใจผู้ใหญ่ เด็กวิพากษ์วิจารณ์ผู้ใหญ่ เด็กรู้สีกว่าตัวเอง

เป็นอีกรุ่นหนึ่งอีกรุ่นหนึ่งที่ไม่สามารถเข้ากับผู้ใหญ่ได้ง่าย ๆ แต่ว่าจากสามพันตำบลที่ผมไปเห็น เด็กและผู้ใหญ่อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนและกลมเกลียวมาก ผมได้ไปเจอเด็กที่ไปอยู่ในสามพันตำบล หลายตำบลเป็นตำบลที่เขาเกิดหรือหลายตำบลที่แม่เขาจะไม่ได้เกิดในตำบลนั้น แต่เขาก็เกิดในตำบลใกล้เคียงเป็นอำเภอเดียวกัน หรือหลายคนไม่ได้เกิดในอำเภอนั้น แต่เขาก็เกิดในจังหวัดที่เขาไปอยู่ในตำบลนั้น ทำให้เขาได้เปลี่ยนมุมมองต่อบ้านเกิด จากที่คิดว่าบ้านเกิดไม่มีอะไร จึงไปเรียนหนังสือ ไปค้นหาความรู้ข้างนอก แต่ว่าตอนนี้เขากลับรู้สึกที่บ้านเกิดมีความรู้เยอะเหลือเกิน เมื่อมาผสานเข้ากับเทคโนโลยี และครูอาจารย์จากมหาวิทยาลัย

ผมขอแจ้งให้ทุกท่านทราบว่า มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เอาใจใส่โครงการนี้มาก มีอยู่ 76 มหาวิทยาลัย ส่งไปลง 76 จังหวัดกับอีกหนึ่ง กทม. อธิการบดี รองอธิการบดี และ อว.ส่วนหน้า ดูแลเอาใจใส่โครงการต่าง ๆ ดีเป็นพิเศษ และแทบทุกโครงการของแต่ละมหาวิทยาลัยจะมีอาจารย์ไปเป็นที่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษา พลังที่แท้จริงเกิดจากจุดนี้นั่นเอง เพราะถ้านักศึกษาไปทำโดด ๆ บัณฑิตไปทำโดด ๆ ก็จะมีพลังน้อย ขาดวิชาความรู้ ขาดเทคโนโลยี ขาดวิจัย และขาดนวัตกรรม แต่อาจารย์ของเรามีสิ่งเหล่านี้ อาจารย์ก็นำสิ่งเหล่านี้ไปให้แก่เด็ก อาจารย์ก็ได้ความรู้เพิ่มขึ้น เพราะปกติอาจารย์อาจจะทำงานแต่ในห้องแล็บ ห้องทดลอง เพื่อขอตำแหน่ง แต่ตอนนี้เขาได้รู้ว่า วิชาความรู้ของเขานำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ ได้ลงไปในพื้นที่ นี่นับเป็นอีกก้าวหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา ที่ท่านนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญ วันนี้ท่านก็พูดในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่าอยากเห็นการปฏิรูปการศึกษาในกระทรวง อว. และ ศธ. อย่างเป็นรูปธรรม ผมคิดว่าการปฏิรูปการศึกษาที่เราทำในโครงการ U2T นี้เห็นผลจริง ๆ เด็กเกิดความรักในวิชา เพราะเริ่มต้นจากการที่เขาเห็นปัญหา เมื่อเห็นปัญหา ก็อยากจะแก้ปัญหามา เมื่ออยากแก้ปัญหาก็จะมาหาทฤษฎี หาครูอาจารย์ ครูอาจารย์ซึ่งปกติทำเรื่องการสอนเพื่อการสอน ทำวิจัยเพื่อวิจัย

ก็เปลี่ยนเป็นสอนเพื่อให้เด็กไปทำงานในพื้นที่ให้ได้ ต้องวิจัยเพื่อให้งานวิจัย และนวัตกรรมไปแก้ปัญหาในพื้นที่ให้ได้ หรือไปสร้างโอกาสให้แก่พื้นที่ให้ได้

ที่กล่าวมานี้ทำให้ผมมีความรู้สึกว่าการนี้เป็นโครงการที่เปลี่ยน มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหลังจากสามเดือนนี้จะไม่เหมือนเดิมแล้ว และเมื่อโครงการนี้เสร็จก็จะยังไม่เหมือนเดิม ต้องดีขึ้นกว่าเดิมอย่างแน่นอน เพราะ ฉะนั้น เราไม่ได้ทำให้แก่ตำบลและชุมชนเท่านั้น เราทำให้แก่ตัวเราเอง ชาว มหาวิทยาลัยและชาวกระทรวง อว. ด้วย และในส่วนของชุมชน ผมก็ยินดีที่จะแจ้งให้ทราบว่า นอกจากเรื่องเกษตรอินทรีย์ และ Smart Farming แล้ว ยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่ทำให้การพัฒนาตำบลเต็มไปด้วยเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เช่น ที่ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีการฝึกเด็กให้ไปเก็บ พระพุทธรูปไม้อายุ 200 - 300 ปี ซึ่งอยู่ในครัวเรือนต่าง ๆ ของตำบลนั้นมาก เป็นพิเศษ เอาออกมาขัด เอามาทาสี โดยไม่ใช่การขัดหรือการทาสีตามใจชอบ แต่เป็นการขัดหรือการทาสีตามหลักวิชาการ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปางมีคนที่ทรงความรู้ในเรื่องศิลปะล้านนามาสอนเด็ก เด็กก็ได้เริ่มเรียนรู้ที่จะรักศิลปะล้านนา ทั้ง ๆ ที่เด็กเกิดที่ล้านนา แต่ว่าห่างเหินจากศิลปะที่เป็น บ้านเกิดของตนเองมาก โครงการ U2T ทำให้เขาได้ตระหนักว่า ภาคเหนือ ตอนบนที่เราเรียกว่า ล้านนา มีศิลปะทรงคุณค่า จนมีการเสนอมาน่า เขาอยากจะทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน ผมก็ได้สั่งการท่านปลัดกระทรวง อว. แล้วว่า ให้สนับสนุนให้เขาทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน ชาวบ้านก็ดีใจกันมาก

สำหรับที่ภาคอีสาน จังหวัดบึงกาฬ ผมได้เห็นเขาทำศิลปะหัตถกรรม ที่เกี่ยวกับนาศ เพราะจังหวัดบึงกาฬและจังหวัดหนองคาย เป็นดินแดน พญานาค ทุกปีจะมีคนจำนวนมากไปดูบั้งไฟพญานาคบ้าง ไปดูพญานาคพันไฟบ้าง อะไรต่าง ๆ เหล่านั้น จังหวัดแถบนั้นมีอะไรที่เป็นของเดิมที่เกี่ยวกับ นาคเยอะ แต่ครั้งนี้เราได้รับความช่วยเหลือจาก Influencer ซึ่งมีหลายท่านมาก ในกรณีนี้ ขอยกชื่อครูชาว (สุทธิพงษ์ สุริยะ) ขึ้นมาคนเดียวเท่านั้น คนอื่น ๆ ยังมีอีก ท่านก็นำเด็กมาฝึกทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่มีชีวิต เหมือนที่ท่านทำที่

อำเภอโซ่พิสัย แล้วก็เอาศิลปะหัตถกรรมแบบนาคร ที่มีนาครเป็นพระเอก เป็นนางเอก มาทำ ทำนาครให้มีหน้าตาเป็นแบบสมัยใหม่มากขึ้น ไม่ได้เป็นแต่นาครโบราณ เพื่อให้สอดคล้องกับรสนิยมคนสมัยใหม่ ถ้าฟังแค่คิดอาจจะทำไม่ได้เพราะไม่มีหลักวิชา แต่เราก็ได้หลักวิชาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ซึ่งเมื่อก่อนก็ปั้น เมื่อก่อนก็แกะ เมื่อก่อนก็หล่อศิลปะต่าง ๆ ปั้นรูปต่าง ๆ วาดภาพต่าง ๆ แต่ว่าไม่รู้ว่าจะวาดไปทำไม แต่ตอนนี้รู้แล้วว่าเราจะทำไปเพื่อป้อนให้กับพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตที่อำเภอโซ่พิสัย ก็น่าชื่นใจ โดยได้รับความร่วมมือจากสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดาด้วย ซึ่งสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดาอยู่ในกรุงเทพฯ แต่ว่าไปทำโครงการ U2T ถึงที่อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งก็มีระยะทางที่ไกลมาก แม้ว่าเมื่อดูในแผนที่แล้วเหมือนว่าจะไม่ไกล แต่จากกรุงเทพฯ เราต้องนั่งเครื่องบินไปลงที่อุดรธานี แล้วนั่งรถต่อไปอีก 200 กว่ากิโลเมตร มันเหมือนกับเป็นที่ไกลที่สุดของอีสานตามที่ผมว่าไว้

นอกจากนี้ ทางภาคใต้ก็มีอะไรที่น่าสนใจ เช่นที่จังหวัดนราธิวาส ซึ่งอยู่ใต้กรุงเทพฯ ห่างลงไป 1,200 กิโลเมตรโดยประมาณ เราได้ไปที่อำเภอแว้ง และอำเภอสุดิริน ซึ่งปกติแล้ว หากพูดถึงอำเภอแว้งก็จะนึกถึงเรื่องร้าย พูดถึงอำเภอสุดิรินก็จะนึกถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่หยุด แต่เราไม่กลัว เด็กของเราก็ไม่กลัว เจ้าหน้าที่ของเราก็ไม่กลัว เมื่อได้ไปแล้ว ก็ได้เห็นภาพใหม่ ทำให้ผมรู้สึกเลยว่า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีดีกว่าที่เราคิด มีความสงบมากกว่าที่เราคิด และผู้คนก็มีความสมานฉันท์มากกว่าที่เราคิด ถ้าเราอ่านแต่ข่าวหนังสือพิมพ์ เราจะรู้สึกว่ายุดิรินเป็นอะไรที่ไม่น่าไป แว้งเป็นอะไรที่ไม่ควรไป แต่เราก็ไป เพราะเราได้รับปากไว้แล้วตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ว่าแม้ท่านอยู่ไกลแค่ไหน เราก็จะไปให้ถึง และเราในที่นี้ก็จะมิตั้งแต่หมายเลข 1 ของกระทรวงลงไปเลย ผมยังไม่พลาดสักนิดเลย ไปแต่ละที่ไกลทั้งนั้น

ที่สุุดิริน เราไปทำโครงการ U2T เราจึงทราบว่า ตำบลที่อยู่ได้สุด คือตำบลภูเขาทอง อำเภอสุดิริน จังหวัดนราธิวาส มีพี่น้องที่อพยพมาจากอีสานไปอยู่ที่นี่ รักษาชายแดนด้านใต้สุดให้พวกเราอยู่เป็นหลายสิบปีแล้ว มาร้อน

ทองด้วย ที่นั่นมีทองที่สามารถไปร่อนได้ตามสายน้ำ ฟีน้องที่อพยพมาจาก
อิสานเขาอยู่กับกับชุมชนมุสลิมได้เป็นอย่างดี แล้วโครงการ U2T ก็ไปช่วย
ทำให้พวกเขาประสานกันได้ดียิ่งขึ้น เพราะว่าเรานำทั้งเด็กมลายู ทั้งเด็กไทย
เด็กไทยในที่นี้คือไทย-มลายู ไทยมุสลิมกับเด็กไทยที่เป็นเด็กไทยพุทธ อิสาน
มาร่วมมือกัน เดิมเขาก็อยู่ด้วยกันได้ดีอยู่แล้ว แต่ว่าโครงการ U2T ก็ช่วยให้
เขาทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น ผ่านโครงการสปาสมนุไพร ซึ่งมีผู้สอนส่วนใหญ่
เป็นพุทธ และผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นมุสลิม ก็คุยกันได้ดีมาก แล้วจากการทำ
โครงการ U2T ที่นราธิวาส ทำให้เราได้พบกับมหาวิทยาลัยนราธิวาส ทำให้
ผมได้ข้อสรุปว่าการสร้างสมานฉันท์ที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ปัจจัย
สำคัญที่สุดอยู่ที่มหาวิทยาลัย เพราะมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งที่ทำให้คนสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้มีวิชาความรู้ โดยเฉพาะเป็นวิชาชีพที่เขาปรารถนาที่
จะเรียน เช่น วิศววะ เกษศา แพทย์ พยาบาล โดยมหาวิทยาลัยนราธิวาสนี้ก็
ทำโครงการ U2T กับเราด้วย ได้สอนเด็กให้ทั้งสองวัฒนธรรมกลืนหากัน เด็ก
ไทยพุทธได้เรียนรู้จากเด็กมลายู-มุสลิม เด็กมลายู-มุสลิมก็ได้เรียนรู้จากเด็ก
ไทยพุทธ นี่เป็นตัวอย่างของโครงการ U2T ที่ผมอยากจะเล่าให้ทุกท่านทราบ
ด้วยความภูมิใจ

ยิ่งไปกว่านั้น เราเก็บข้อมูลกันได้ ตอนนี้เด็กเราเก็บข้อมูลเป็นแล้ว
ตอนที่เรื่องผ่านที่ประชุม ครม. เมื่อปลายปีที่แล้ว ยังมีรัฐมนตรีหลายท่าน
ถามผมว่าเด็กจะเก็บข้อมูลแบบที่ใช้ดิจิทัลได้หรือไม่ เด็กจะช่วยวิเคราะห์ทำ
Data Analytic ได้หรือไม่ ซึ่งผมก็ได้เรียนที่ประชุม ครม. ไปว่า เรื่องที่เป็น
วิชาชั้นสูงอย่างหวัง เพราะเราไม่ได้เอาไปเฉพาะเด็ก เราเอาอาจารย์ไปด้วย
แล้วเอาวิชาความรู้ของเราซึ่งมีไม่น้อยไปด้วย เพราะฉะนั้นอะไรที่เป็น
แพลตฟอร์ม เรามีอยู่แล้ว ขอให้เด็กเก็บข้อมูลมาให้เราเท่านั้น และเด็กก็เก็บ
ข้อมูลมาได้ ตอนนี้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ ทำให้เราได้รู้
ว่ามีตำบลที่เรายังไม่มีข้อมูลชัดเจนเพียง 3% เท่านั้น อีก 97% เรามีข้อมูล
หมดแล้ว และจากข้อมูลนี้ ทำให้เราได้รู้ว่าตำบลที่ยังต้องการความช่วยเหลือ

มีอยู่ประมาณ 31% แต่ตำบลที่พึ่งตนเองได้แล้ว กำลังจะพอเพียง หรือว่าพอเพียงแล้วกำลังจะยั่งยืน ซึ่งไม่ต้องห่วงเขามากนักแล้ว มี 66% และจากนี้ไป เขาจะฝึกเก็บข้อมูลทางสังคมวัฒนธรรม โดยเฉพาะความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เราทำ BCG ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับความหลากหลาย ความร่ำรวยทางวัฒนธรรม รวมถึงเขาก็จะเก็บความหลากหลายทางชีวภาพด้วย จึงจะช่วยเรื่อง BCG ของรัฐบาลอีก จะทำให้เราทำเรื่อง B C และ G ได้ดีกว่าเดิม

ผมคิดว่าในเดือนสุดท้ายคงเก็บข้อมูลได้ครบทุกประเภท ข้อมูลเศรษฐกิจเก็บได้แล้ว ข้อมูลสังคมวัฒนธรรมกำลังจะเก็บ และข้อมูลชีวภาพก็กำลังจะเก็บ สองอย่างนี้มารวมกันเข้า ประการแรก คือ ความรู้อันเกิดจากครู จากนักวิชาการที่ไปกับเด็ก และประการสอง คือ ข้อมูล ถ้าเรามีแต่ความรู้แต่ไม่มีข้อมูล ความรู้ก็ยิ่งเอามาใช้ประโยชน์ได้ไม่มากนัก ที่ความรู้ของเรายังใช้ประโยชน์ไม่ค่อยได้มากนักเพราะทำโดยไม่มีข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลเชิงพื้นที่ เรามีแต่ข้อมูลในตำราแต่เราไม่เคยรู้ว่าพื้นที่จริง ๆ เป็นอย่างไร แต่วันนี้เรามีความรู้ เรามีข้อมูล สองอย่างนี้ก็เหมือนปุ๋ย เหมือนน้ำที่ดูดเข้าไปที่รากแก้ว รากแก้วที่ผมบอกในตอนต้นได้เริ่มหยั่งลงดิน อาจจะยังลงไม่มากนัก แต่เมื่อวันเวลาผ่านไปจะลงลึกเข้า

ที่ผมพูดมา ท่านอาจจะคิดว่าเป็นการบรรยาย เป็นเรื่องจริงหรือไม่ก็ไม่อาจจะทราบได้ แต่ว่าขอให้ท่านคิดว่า ถ้าจะดูว่าโครงการของเราสำเร็จหรือไม่ ดูง่ายที่สุดคือใครเขาศรัทธาและใครเข้าร่วมด้วยมากหรือน้อย ถ้าเราทำของเราเอง พูดอย่างไรเสียงก็ไม่ดัง เพราะหมายถึงเป็นการทำแบบที่เคยทำกัน ทำแบบราชการ แต่ขอให้เห็นว่าเรามีคนมาร่วมด้วยมากมาย ดูแค่ป้ายข้างหลังก็จะเห็นว่ามีความจริง ๆ

ผมขอหยิบบางตัวอย่างมาพูด ที่ชัดที่สุดก็คือ ดร.ชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์ รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ของ Central Group สนใจมาก

เขาได้ให้พวกเราไปใช้พื้นที่ของเซ็นทรัลพัฒนาที่หาดใหญ่ ซึ่งก็คือเซ็นทรัล เฟสติวัลหาดใหญ่ ให้พื้นที่ 300 ตารางเมตร สำหรับให้โครงการ U2T และ อว. ส่วนหน้าของเราไปใช้ แล้วเขาก็มีแนวคิดว่าจะให้เราไปใช้ในทุกจังหวัดที่เขา มีอยู่และเรามีอยู่ ประมาณ 40 จังหวัด โดยจะเปิดพื้นที่ของห้างเซ็นทรัล หรืออื่น ๆ ที่อยู่ในเครือ Central Group ซึ่งเป็นบริษัทใหญ่แห่งหนึ่งของโลก เกี่ยวกับเรื่องการขายปลีกขายส่ง ถ้าเราทำไม่ดี เราทำไม่สำเร็จ เขาคงไม่มาร่วมให้เสียเวลา แต่นี่เขามา นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยแม่โจ้แจ้งผมว่า กลุ่มบริษัทในเครือ CP สนใจมากที่จะให้ตำบลของเราที่ทำเรื่องเกษตร ให้ทำเกษตรที่ได้คุณภาพ เพื่อส่งเข้า 7-11 และ Lotus หรือกลุ่มบริษัทเบทาโกรก็สนใจ นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มบริษัทมิตรผล ซึ่งสนใจในบริเวณที่เราไปทำกับเรื่องอ้อย น้ำตาลต่าง ๆ

แม้ว่าตอนเริ่มต้นมาจากที่เราต้องการจ้างงานเด็ก แต่ตอนนี้ไม่ใช่แค่การจ้างงานเด็กเท่านั้น กลับลงลึกไปเรื่อย ๆ แล้ว และยังทำให้คนนอกรัฐบาลเห็นแล้วว่างานของเราสำเร็จ เขาก็อยากให้เราทำต่อไป นักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในตำบลที่ไม่อยู่ในสามพันตำบลก็บอกมาว่า เขาอยากจะทำบ้าง ผู้ใหญ่ที่อยู่ในตำบลที่ไม่ได้มีโครงการนี้ ก็บอกว่าอยากจะทำให้รัฐบาลทำให้ครบทุกตำบล ซึ่งวันนี้ผมก็เพิ่งลงนามหนังสือถึงเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อขอทำอีก 4,500 กว่าตำบล เพื่อให้ครบทุกตำบลในประเทศ

นอกจากนี้ ยังมี Google ที่ให้ Account เรามา 100,000 Accounts มูลค่าประมาณ 500 ล้านบาท ซึ่งในกรณีของพื้นที่ที่เซ็นทรัล หากคิดเป็นค่าเช่าก็เป็นร้อยล้านเหมือนกัน เพราะฉะนั้น เราเกิดจากวิกฤติ คือทำอย่างไรจะให้เด็กได้ทำงาน ไม่เกิดความโกลาหลในสังคม เป็นจุดกำเนิด แต่ว่าเราใช้ปัญญา เนื่องจากกระทรวงของเราเป็นกระทรวงที่มีมันสมองอยู่มากที่สุด มีความรู้อยู่มากที่สุด มีปัญญาอยู่มากที่สุด เพราะฉะนั้น เราก็คิดออกมาเป็นอะไรต่าง ๆ ตามที่ผมกล่าวไป ธนาคารออมสินก็เสนอที่จะให้สินเชื่อกับ

เกษตรกร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็มาช่วยสอนเรื่องความรู้ทางการเงิน นับว่าเรามีพันธมิตรและคนที่สนใจร่วมงานกับเรามากมาย

อย่างไรก็ตาม ตลอดเวลาที่เด็กทำงาน เด็กต้องเรียนไปด้วย ทั้งเรื่องการเงิน การลงทุน ดิจิทัล ภาษาอังกฤษ และทักษะทางสังคม เราไม่ต้องการเด็กที่เป็นแต่ปัจเจก ทำงานกับใครไม่เป็น ไม่มีพรรคไม่มีพวก มีเพื่อนก็ทำลายเพื่อนไปทีละเล็กทีละน้อย แบบนี้ไม่เอา เราสร้างเด็กให้เก่ง ทั้งในเรื่องบุคคล และการทำงานเป็นทีม ผมไปพบกับเด็กเหล่านั้นแล้วเขาเก่งจริง ๆ เด็กไทยเราโดยธรรมชาติก็สังคมเก่งอยู่แล้ว เขาไม่มีเหงาเลย ในหมู่บ้านที่เขาอยู่กัน บัณฑิต 10 คน นักศึกษา 5 คน และชาวบ้าน 5 คน เขาก็กลมเกลียวกันมาก เมื่อถามว่าคิดถึงบ้านไหม เขาก็บอกคิดถึง แต่ว่าไม่กลับบ้าน ไม่เป็นไร ใช้โทรศัพท์มือถือติดต่อกับพ่อแม่ และเมื่อถามว่าพ่อแม่ไม่ว่าอะไรหรือที่ห่างบ้าน ก็ได้รับคำตอบว่าพ่อแม่เขาดีใจ เด็ก ๆ เหล่านี้ไม่ได้รู้จักกันแค่ในตำบลเดียวกัน แต่รู้จักตำบลข้าง ๆ ด้วย รู้จักตำบลทั้งหลายที่อยู่ในอำเภอนั้น มีการไปมาหาสู่ มีการประชุม มีการแลกเปลี่ยนกัน

หน้าที่ต่อไปของเราก็จะพยายามทำให้ชุมชนของเขาใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ อีก 3 เดือนต่อไป ก็จะเอาเขามาเป็นชุมชนเสมือน โดยแข่ง Mega Hackathon ที่จะพัฒนาตำบลที่ตัวเองอยู่อย่างไรให้ดีที่สุด จะแข่งกันทั่วประเทศ และจะมีทีมที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ทีมที่มาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทีมที่มาจาก 10 จังหวัดที่ยากจนที่สุด ทีมที่มาจากชายแดนด้านตะวันตกที่ไปมาหาสู่ยากที่สุด เป็นต้น เพื่อให้เขาช่วยกันคิด ช่วยรัฐบาลคิด ช่วยผู้ใหญ่คิด ว่าทำอย่างไรจะทำให้ชายแดนด้านตะวันตกดีขึ้น ทำอย่างไรทำให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสันติสุขสงบมากขึ้น ทำอย่างไรที่จะทำให้ 10 จังหวัดที่ยากจนที่สุดไม่มีความยากจนอีกต่อไป ซึ่งก็จะเป็นกิจกรรมที่ถุกนิสัย ถูกกับยุคสมัยของเด็ก ๆ มาก โดยเรียกว่า Mega Hackathon และผมก็ได้บอกท่านเลขาฯ ไปว่าให้นำ E-sport เข้าไปด้วย ให้เด็กสามพันตำบลได้อะไรที่ดีที่สุด ทั้งทักษะเรื่อง Mega Hackathon และความสุขกับ E-sport ด้วย

โดยจะจัดเป็น E-sport ระดับประเทศ แต่จะนำไปเชื่อมโยงกับสามพันตำบลให้ได้

นอกจากนั้น ผมก็ให้คนเก่ง ๆ ของกระทรวง อว. เตรียมเรื่อง Foresight คือ การเอาหลักวิชา เอาข้อมูล แล้วก็เอาความต้องการของคนที่อยู่ปัจจุบันไปคาดการณ์ว่าจะเกิดอะไรในอนาคต แล้วมองว่าอนาคตแบบไหนที่ตนเองต้องการอยากจะทำให้เกิด เพื่อวางแผนว่าจะทำอย่างไรให้อนาคตที่ตัวเองอยากให้เกิดนั้นเกิดขึ้นได้จริง ซึ่งถ้าเรารวม Mega Hackathon, E-sport และ Foresight สามอย่างนี้ได้ ผมคิดว่าเด็กรุ่นนี้จะเป็นเด็กที่โชคดีที่สุด แม้เริ่มจากที่เป็นเด็กที่โชคร้าย คือ ว่างงาน กลายเป็นเด็กที่โชคดีที่สุดเพราะว่างงานเราจะทำให้เกิดการเรียนรู้แก่เขาเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบที่คนรุ่นก่อน ๆ ไม่เคยได้เรียนรู้เลย เป็นการเรียนรู้ที่ผสมกับการปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ที่มีอาจารย์มาดูแลใกล้ชิดแบบ ‘Hand on Hand’ หรือแบบ ‘Hand to Hand’ และเป็นการเรียนรู้แบบลงพื้นที่จริง ๆ โดยเรียนรู้พร้อมกัน 60,000 คน เกิดเป็นทุนทางสังคมที่ยิ่งใหญ่มาก

ผมรู้สึกดีใจที่พวกเราทุกคนมีส่วนทำให้โครงการนี้เกิดขึ้นมาได้ คนของเราทำงานกันอย่างเหน็ดเหนื่อยทุกระดับ ผมขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ และขณะนี้ก็มีโรคโควิด-19 รอบ 3 ก็มีคำถามว่าเราจะชะลอไหม เราจะหยุดไหม แต่ผมได้เกริ่นในตอนต้นแล้วว่าเราเกิดมาจากโรคโควิด-19 เราไม่กลัวโรคโควิด-19 เราอยู่กับเขามาได้ตลอดทั้งยามที่โรคโควิด-19 สงบและยามที่โรคโควิด-19 พุ่งขึ้นมา ในรอบที่ 3 นี้ันับว่าฟื้นขึ้นมาได้อย่างน่ากลัวที่สุด แต่ขอให้ทุกท่านอย่ากลัว ขอให้ทุกท่านใช้ความรู้และใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา เราเอาโควิดอยู่แน่ ๆ แต่ผมจะไม่พูดรายละเอียด ผมจะบอกแต่เพียงว่าจะเราจะปรับเปลี่ยนให้โครงการ U2T เป็นโครงการเพื่อต่อสู้กับโควิด-19 ด้วย เพราะฉะนั้น เด็กของเราจะไม่หยุด จะไม่ท้อถอย และจะไม่คอยว่าเมื่อไหร่โควิดจะหมดไป ผมคิดว่าเราจะฝึกเด็กของเราให้เป็นจิตอาสา

ในเรื่องโรงพยาบาลสนามก็ได้ ซึ่งผมได้ไปเห็นมาแล้วที่อยู่ยาวๆ มีจิตอาสาจำนวนมากที่ไปทำงานโรงพยาบาลสนาม และผู้ว่าราชการจังหวัดอยุธยา ก็บอกว่าดีเหลือเกิน จิตอาสาทำงานดีกว่าคนที่ทำงานประจำ และเรื่องที่ท่านนายกฯ เป็นห่วงว่าเราจะระดมฉีดวัคซีนไม่ทัน ผมคิดว่าหากเอาเด็กจากสามพันตำบลของเรามาก็ฝึกสักหน่อย ก็อาจไปช่วยฉีดวัคซีนได้ แล้วก็ไปจนถึงตำบลเลย

เพราะฉะนั้นแล้ว เราไม่หยุด ไม่สะดุด โควิด-19 จะทำให้เราวิ่งไปให้ไกลขึ้นอีก เราจะทำจนกระทั่งถึงเดือนตุลาคมที่รัฐบาลจะเปิดประเทศ โครงการ U2T จะช่วยรัฐบาลเปิดประเทศด้วย ดังนั้น ขอให้ทุกท่านมั่นใจว่าโครงการ U2T นี้เป็นความหวังได้ เราได้ทำให้รากแก้วเริ่มหยั่งตัวลงไปแล้ว และในสามเดือนต่อไป จะเป็นสามเดือนที่เราจะเอาโครงการ U2T ที่ประสบความสำเร็จในแต่ละจุด มาลงรายละเอียดให้มากขึ้น เรียกว่า จะเก็บธงแห่งความสำเร็จ ธงแล้งธงเล่า จังหวัดแล้วจังหวัดเล่า ขอให้สื่อมวลชนทั้งหลายช่วยกรุณาเผยแพร่เรื่องนี้ออกไปให้สังคมได้เห็น ให้เด็ก ๆ ที่ทำโครงการ U2T อยู่ได้ชื่นใจ ให้รัฐบาลได้ตระหนักว่าสิ่งที่รัฐบาลลงเงินไปหนึ่งหมื่นล้านบาทนั้น ได้คืนมากกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท หนึ่งหมื่นล้านบาทนี้ ฟังดูง่าย ๆ เหมือนกับเราเอาเงินทิ้งไปหนึ่งหมื่นล้านบาท แต่จริง ๆ แล้ว ในทางเศรษฐศาสตร์ หนึ่งหมื่นล้านบาท ณ เวลานี้ ถ้าเราจ่ายไปทั้งหมด เราอาจจะได้คืนมาสองหมื่นล้านบาท สามหมื่นล้านบาท หรือบางคนประเมินว่า สี่หมื่นล้านบาท อันนี้ก็เป็นสิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์ของเราแนะนำมา

สุดท้ายนี้ ขอให้น้อง ๆ ที่ทำงานอยู่ ไม่ว่าจะ เป็นบัณฑิต ไม่ว่าจะ เป็นนักศึกษา ในยามที่มีโควิดก็ขอให้ทำงานต่อไป แต่ขอให้ทำอย่างระมัดระวัง ทำตามกฎเกณฑ์ ทำตามกติกาของกระทรวงสาธารณสุขและของกระทรวงอว. และเตรียมพร้อมที่จะเป็นจิตอาสาในเรื่องโรงพยาบาลสนาม เป็นจิตอาสาในเรื่องการฉีดวัคซีนต่อไป

“ความสำเร็จของโครงการ U2T ทำให้มีพันธมิตรเพิ่มมากขึ้น ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างช่วยกันสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ ก่อให้เกิดความยั่งยืนของการทำงาน นับเป็นการหยั่งรากแก้วแห่งความสำเร็จที่พร้อมจะขยายผลให้เติบโตขึ้นในอนาคต”

Thailand Academy of Social Sciences, Humanities and Arts

A large, golden-brown decorative motif in a traditional Thai style, resembling a stylized flame or a scrollwork design, positioned behind the main title.

Creative *Economy*

11

วิทยสถานสังคมศาสตร์
มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์
แห่งประเทศไทย (รัชชา)

“วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย (ธัชชา) จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นชาติที่พัฒนาแล้ว ผ่านการเดินสองขา ขาหนึ่งคือการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนอีกขาหนึ่งคือเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นส่วนที่ธัชชาสามารถสนับสนุนได้”

“เครือข่ายที่ร่วมขับเคลื่อนธัชชา ต้องร่วมมือกันทำงานร่วมกันทำให้เกิดการก้าวกระโดดของงานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ของประเทศไทย”

ประเทศไทย ซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า “ธัชชา” กับเครือข่ายมหาวิทยาลัย ด้าน
สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 29 แห่ง

เราตั้งธัชชาขึ้นมา แล้วเราก็มาร่วมกันทำบันทึกข้อตกลงที่จะขับเคลื่อน
สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ของประเทศ ถือเป็นเรื่อง
ที่ดีมาก แต่ว่าเป้าหมายและทิศทางของเราคืออะไร ผมมีแง่คิดบางอย่างที่จะ
มาฝากพวกเรา ผมคิดว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพยายามจะนำตัว
เองไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาหรือเป็นอารยะ ภายใน 20 ปีข้างหน้า แต่
สำหรับกระทรวง อว. ผมต้องการให้เป็นกระทรวงที่นำประเทศไปสู่การเป็น
ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ ภายในเวลาครึ่งหนึ่งของ 20 ปี ก็คือ 10 ปีข้างหน้า
บางคนบอกว่าอาจจะเร็วกว่า 10 ปีก็ได้

ผมมีความเชื่อว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเป็นเลิศในทาง
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาจจะไม่ดีที่สุดแต่ก็อยู่ในชั้นนำของเอเชีย
โดยเฉพาะถ้านับในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เรามั่นใจได้ว่าเรามีเป้าหมายและ
ทิศทางเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะต้องไปสู่จุดมุ่งหมายที่ทำให้
ประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้ได้ เราจะต้องมีความหนักแน่น
ที่จะทำให้เป็นเช่นนั้น เราจะต้องออกจาก Mindset ของประเทศที่ทำ
วิทยาศาสตร์แบบประเทศกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาไปเรื่อย ๆ ทำอย่างที่ไม่
มีทั้งระยะเวลาและไม่มีทั้งเป้าหมาย

ประเทศไทยของเราแต่เดิมเก่งในด้านที่ผมเรียกว่าด้านศิลปะ ศิลปกรรม
ความงาม สุนทรียะ และด้านน้ำใจหรือด้านสันถวไมตรี การเอาใจใส่ดูแลแขก
หรือหรือผู้มารับบริการ มันเป็น DNA เดิมของเราอยู่แล้ว เราไม่ได้ทำนุบำรุง
มากนัก ปล่อยไปตามธรรมชาติ สถาบันการศึกษาของเราก็ไม่ได้เน้นใน
เรื่องนี้มากนัก มีมหาวิทยาลัย มีสถาบันอุดมศึกษาหรือต่ำกว่าอุดมศึกษาที่
ทำเรื่องพวกนี้อยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่ได้ดีมากนักกว่าเป้าหมายและทิศทางของเรื่อง
ศิลปกรรมศาสตร์ เรื่องสังคมศาสตร์ เรื่องมนุษยศาสตร์จะไปทางไหน มาถึง

วันนี้ ผมคิดว่าต้องมีเป้าหมายและทิศทางแล้วว่า ภายใน 10 ปีข้างหน้า เราจะต้องทำให้สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ของไทย มีส่วนช่วยให้ประเทศไทยออกจากการเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นการพัฒนาด้วยเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

เราต้องเดินด้วยสองขาเหมือนที่คนต้องเดินด้วยสองขา เป็นการเปรียบเทียบกับคนได้เลย เราไม่สามารถเดินขาเดียวได้ ประเทศชาติก็เหมือนกัน กระทรวงก็เหมือนกัน ต้องเดินสองขา แต่สองขาต้องมีเป้าหมายและทิศทางร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างเดิน แล้วระยะเวลาที่จะเดินไปสู่ทิศทางหนึ่งก็ต้องประสานกัน สองขานี้มันถึงจะได้พาร่างกายไปถึงเป้าหมายที่ใช่ ที่ถูกต้อง และเดินไปถึงในเวลาที่เหมาะสม ผมยังคิดว่าเราจะต้องมีแผน มียุทธศาสตร์ ในเรื่องการขับเคลื่อนสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ของประเทศ เรามีกองทุน ววน. ซึ่งเป็นกองทุนที่มีอยู่ประมาณหมื่นกว่าล้านบาทในปีนี้ และเราก็ยังมีภาคเอกชนที่พร้อมและสนใจที่จะมาทำ R&D วิจัยและพัฒนา อีกแสนกว่าล้านบาท คนทั่วไปจะคิดถึง ววน. ที่เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างเดียวหรือเกือบจะอย่างเดียว และก็คิดว่าภาคเอกชนจะสนใจทำ R&D ก็เฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรมและวิชาชีพเกือบจะอย่างเดียว แต่ผมคิดว่าเราต้องทำให้เป็นสองขาอยู่ดี จะเป็นสองขาได้ เราจะต้องมีแผน มียุทธศาสตร์ว่าเราจะขับเคลื่อนสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ของประเทศไปในทิศทางใด มีเป้าหมายอย่างไร ไม่ใช่ทำอย่างไรไม่มีแผนและไม่ใช้ทำแบบที่ว่าความเป็นเลิศอยู่เฉพาะที่สถาบัน ที่มหาวิทยาลัย แห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ เราทำมหาวิทยาลัยของเราให้ดี ทำสถาบันของเราให้ดี แล้วเราก็คิดว่าเราเองว่าภาพรวมที่ออกมามันจะดี ผมคิดว่าแค่นั้นไม่พอ เพราะฉะนั้นเราจะต้องมีแผน ผมอยากให้อริชชาเป็นหน่วยหลักที่จะช่วยคิดแผนให้พวกเรา และเราก็จะต้องเอาแผนนี้ไปให้แก่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ อย่างน้อยที่สุดคือ 29 แห่ง ที่ได้ลงนาม MOU ไปกับเราที่จะต้องเข้าใจแผน

นี้และจะต้องทำเรื่องศิลปกรรมศาสตร์ เรื่องสังคมศาสตร์ และเรื่องมนุษยศาสตร์ ไปตามเป้าหมายและทิศทางนี้

ผมคิดว่าเกือบจะหมดเวลาแล้วกับการให้อาจารย์แต่ละคนทำวิจัย หรือว่าสร้างสรรค์ หรือว่าทำประดิษฐกรรมจากตัวเองเป็นหลัก จากความสนใจ จากความเป็นเลิศ จากโอกาสที่จะได้ทุนของแต่ละคน นี่ไม่ได้หมายความว่าที่ทำมาไม่มีประโยชน์ แต่ว่ามาถึงเวลานี้ ต้องขยับอีกก้าว ต้องพยายามทำอะไรแบบที่มีเป้าหมาย มีทิศทาง มีแผน มียุทธศาสตร์จากบนลงล่างให้มากขึ้น แทนที่จะปล่อยให้จากล่างขึ้นบน ซึ่งบางทีก็สะเปะสะปะ หรือถ้าไม่สะเปะสะปะก็ไปสู่ความเป็นเลิศเพียงเฉพาะส่วน เฉพาะจุด เฉพาะที่ แล้วความเป็นเลิศในเฉพาะจุด เฉพาะที่ เฉพาะแหล่งก็มีความขัดแย้งกันเองอีก ถึงแม้จะเป็นเลิศทั้งคู่หรือบางทีก็มากกว่าคู่ แต่เราก็ไม่ได้สอดประสานกันเท่าไร? ดังนั้นผมคิดว่าแผนจะต้องเหมือนกับแผนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เวลานี้เรามีความคิดชั้นนำหลายเรื่อง เช่น เราจะไม่ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่เราจะต้องเลือกที่จะมีก้าวกระโดดใหญ่ ๆ ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า “Take a giant step” เราจะต้องกล้าที่จะ “Take a giant step” อย่าไป “Take a small step” หรือเลือกก้าวเล็ก ๆ ที่มันคงปลอดภัยอย่างเดียว ในทางวิทยาศาสตร์ เราต้องกล้าที่จะก้าวกระโดดใหญ่ ๆ นอกจากนั้น เราต้องไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นภัยคุกคาม เป็นภัยอันตรายอย่างเดียว เราจะต้องเห็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็น “Game changer” หรือเป็นตัวเปลี่ยนเกม เพราะว่าเมื่อมีการเปลี่ยนเทคโนโลยีใหม่ทุกครั้ง จะทำให้มีการแข่งขันรอบใหม่ ซึ่งจะไม่มีใครได้เปรียบมากนัก อย่างเช่น เยอรมัน เคยทำรถยนต์ได้ดีมาก พอเปลี่ยนไปเป็นรถยนต์ไฟฟ้า เยอรมันไม่ได้เปลี่ยนเท่าไร? อาจจะเสียเปรียบเสียด้วยซ้ำ เพราะประเทศที่ทำเรื่องแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้าดี ๆ จะเข้ามาแข่งขันกับเยอรมันเรื่องทำรถยนต์ไฟฟ้าได้

ในทางวิทยาศาสตร์เราจะต้องมี Focus มี Priority เลิกแล้วกับการทำงานแบบสะเปะสะปะ แบบอะไรก็ทำหมด แต่ว่าเวลาเราทำแผนทุกครั้งผมสังเกตว่าเราเป็นห่วงกลัวว่าหน่วยนี้จะไม่มีการพูดถึง เราไม่ได้พูดถึงหน่วยนั้นจะทำให้เขาน้อยใจ ผมคิดว่าเราน่าจะต้องพูดให้เข้าใจกันว่าเราไม่ทิ้งทุกคนหรอก แต่ว่าทุกคนจะต้องทำแผนของตัวเองให้เข้ากับเป้าหมายและทิศทางใหญ่ของประเทศ ไม่ใช่ทำไปตามความสบายใจของตนเอง ทำไปตามความถนัดของตนเอง แต่ตัวเองยังมีความหมายเสมอ เราจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังง่าย ๆ แต่ว่าเราจะทำให้ทุกคนตระหนักว่าทุกคนจะต้องอุทิศให้กับเป้าหมายและทิศทางใหญ่นี้ และในทางวิทยาศาสตร์เราก็พูดกันว่า เราจะไปดักกรองข้างหน้า เราจะทำทางหลัก ทางเลี้ยว ทางลัด ให้มาก ๆ เราจะไม่เดินตามประเทศที่นำหน้าเราไปอย่างเดียว เพราะว่าถ้าขึ้นเดินตาม เวลาเขาลดเลี้ยวเคี้ยวคดซึ่งเป็นธรรมชาติของผู้บุกเบิก เขาไม่รู้ล่วงหน้าหรอกว่าทิศทางข้างหน้าจะเป็นอะไร เขาก็พัฒนาไปเรื่อย ๆ แต่เมื่อเราดูแล้วเห็นว่ามันเป็นทางที่ลดเลี้ยวเคี้ยวคด ถ้าเราไปลดเลี้ยวเคี้ยวคดตามเขาก็ใช้เวลาอีกนานกว่าที่เราจะอยู่ในระดับที่พอสู้กับเขาได้ เพราะฉะนั้นเราจะต้องตัดทางเลี้ยว ตัดทางลัด ต้องพยายามคิดแบบนี้ให้มากขึ้น

ในเรื่องเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เราต้องไม่กลัว เราต้องหุ่มเทเลือกเทคโนโลยีบางอย่างที่เราจะไปดักกรอง เช่น เราอาจจะมุ่งเน้นที่ AI เราอาจจะมุ่งเน้นที่ความเร็วของการสื่อสาร ทำอย่างไรก็ได้ให้เราไปอยู่ในระดับ 5G ให้ได้ แล้วถ้ามี 5.5G เราก็ต้องไปทำ 5.5G ไม่ช้าไปกว่าประเทศที่ล้ำหน้าที่สุด และถ้ามี 6G ก็จะต้องไป หรือถ้าจะมีเทคโนโลยี Quantum ที่จะมาแทนเทคโนโลยี Digital ทั้งหมด เราก็จะต้องไป แผนแบบนี้ ขอให้พวกเราลองไปคิดว่าในทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จะเป็นเรื่องอะไร ที่ผ่านมามาทำเรื่องศิลปกรรมเพราะว่าเรารัก หรือเพราะว่าเราเห็นว่ามันของเป็นชาติไทย หรือเพราะว่าเป็นความดีงาม แต่ผมคิดว่าเหตุผลเพียงเท่านั้นไม่พอแล้วในยุคที่

เราปรารถนาที่จะเห็นประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยเศรษฐกิจ
เชิงสร้างสรรค์อีกขาหนึ่ง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวิจัย

ผมไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องศิลปกรรม แต่ว่าลองคิดและพูดออกมาให้
พวกเราเอาไปคิดต่อ หรือให้พวกเราเอาไปเติม หรือให้พวกเราเอาไปคิดใหม่
ก็ได้ เช่น เราจะต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าพื้นฐานเดิมของศิลปะของไทยคืออะไร
พื้นฐานเดิมของศิลปะร่วมสมัยที่เป็นศิลปะไทยคืออะไร รวมถึงช่างศิลป์
ท้องถิ่น รวมถึงพิพิธภัณฑ์ เราสนใจเรื่องเหล่านี้เพียงพอหรือยัง ถ้าเรายังสนใจ
ไม่เพียงพอ เราก็ควรจะสนใจให้มากขึ้น แทนที่เราจะทำเรื่องศิลปะ เรื่องความ
งาม โดยใช้ Concept ใช้ประสบการณ์ของตะวันตกทั้งหมด ผมคิดว่าอาจจะ
ต้องทบทวนเหมือนกัน อาจต้องกลับไปสนใจศิลปะ สุนทรียศาสตร์ ไม่ว่าจะ
เป็นดนตรี ไม่ว่าจะเป็นภาพวาด ไม่ว่าจะเป็นรูปปั้น ไม่ว่าจะเป็นงานหล่อ
อะไรก็ตามให้เขาใจมากขึ้น ซึ่งผมคิดว่ามันมีเหตุผลที่เราควรสนใจ

ผมพาท่านผู้บริหารของกระทรวง อว. ไปเที่ยวชมวัด ชมปราสาท ชม
วิหาร ชมโบสถ์ ของวัดทั้งที่อยู่ชยา และที่กรุงเทพฯ มีความสวยงามไม่น่าเชื่อ
ผมนึกไม่ออกเหมือนกันว่าทำไมผมเพิ่งจะได้มาเห็นความสวยงามของวัดอรุณ
วัดโพธิ์ วัดราชโอรส วัดกัลยาณมิตร วัดเทพธิดาราม วัดสุทัศน์ ซึ่งแน่นอนว่า
ส่วนใหญ่ทุกคนเคยไป อาจจะเคยไปตอนเด็ก ๆ ไปกราบพระเสร็จแล้วก็กลับ
บ้าน แต่คราวนี้ผมมีเวลา และผมก็มีความสูงงอมในทางศาสตร์และศิลป์มาก
ขึ้น เมื่อผมได้ไปดูวัดเหล่านี้ ผมคิดว่าในบรรดาประเทศที่มีพุทธศิลป์ ประเทศไทย
ไม่แพ้ใครเลย และถ้าเป็นพุทธศิลป์แบบเถรวาท ในความเห็นส่วนตัวของผม
คิดว่าของเราดีที่สุด ดีกว่าของศรีลังกา ดีกว่าของพม่า พุทธศิลป์แบบของ
ศรีลังกาหรือของพม่า แม้ว่าจะมีอายุเก่ากว่าของเรา และมีหลายอย่างอลังการ
กว่าของเรา แต่ว่าพุทธศิลป์ที่ได้รับการทำนุบำรุงจนอยู่ในสภาพที่เป็นอยู่ใน
ปัจจุบัน ผมคิดว่าศรีลังกากับพม่าสู้เราไม่ได้ ของเราสวยที่สุด ดูแลดีที่สุด อัน
ที่จริงแล้ว วัดของเราถือเป็น “Living museum” เป็นพิพิธภัณฑ์ แต่ว่าไม่ใช่
พิพิธภัณฑ์ที่ใช้แนวคิดแบบตะวันตกว่าจะต้องมีรั้วกัน หรือมีอะไรต่าง ๆ เหล่า

นั่น จริง ๆ แล้วเรามี Museum อยู่มากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก เป็นวัดที่อยู่ยาก ก็ให้เห็นเป็น Museum ที่เป็นซาก แต่ว่าที่รัตนโกสินทร์ นับเป็น Museum ที่ยังมีชีวิตอยู่ ที่เพชรบุรีก็ยังมี ที่ลพบุรีก็ยังมีเหลืออยู่ไม่น้อย

ผมคิดว่าเราต้องเห็นเป็นแผนในการนำเอาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์มาใช้ เราจะต้องอิงกับของเดิมของเราให้มากขึ้น และตระหนักว่าของเดิมที่เรามีนั้นสุดยอด แล้วต้องถอดออกมาให้ได้ว่าทำไมศิลปกรรมศาสตร์และสุนทรียศาสตร์ของไทยจึงดีมาก ซึ่งอาจจะมีเหตุผลอะไรซ่อนอยู่ เรารู้ “Know how” ของโบราณ แต่เราไม่ค่อยรู้ “Know what” หรือ “Know why” ซึ่งอาจเป็นเช่นนี้เพราะว่าเราเป็นคนที่มีผสมผสานเก่ง เราไม่มีส่วนที่จะสร้างอะไรที่เป็น “Element” ได้มากมายนัก แต่เราไปเอา “Element” ที่มี ของมอญ ของพม่า ของเขมร ของอะไรต่าง ๆ มา แล้วเราก็ผสมสิ่งเหล่านั้นได้เก่งมาก อาหารของเราก็เป็นแบบนี้ วัดของเราก็น่าจะเป็นแบบนี้ ผมเห็นว่าเรามีวัดมอญ แล้วเราก็ก๊อจนกลายเป็นวัดไทย เพราะฉะนั้น ผมคิดว่านี่ก็เป็นอะไรที่จะต้องอยู่ในแผนของสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

แทนที่ผมจะมาพยายามอธิบายให้พวกเราเห็นว่าเป้าหมายและทิศทางใหญ่ ๆ เป็นอะไร ผมขอให้พวกเราช่วยกันคิดขึ้นมาด้วยจะดีกว่า ผมจะกล่าวต่อไปอีกนิดเดียวว่า เมื่อดูแล้วผมคิดว่ากระทรวง อว. ของเราน่าจะทำอะไรหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยเรื่องเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เช่น พิพิธภัณฑ์ เราทำพิพิธภัณฑ์ไทยที่เป็นพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ แต่ทำไมเราไม่ทำพิพิธภัณฑ์ที่ใหญ่กว่าชาติ ทำไมเราไม่ทำพิพิธภัณฑ์ทวารวดี พิพิธภัณฑ์มอญ หรือพิพิธภัณฑ์เขมร ซึ่งเราเรียกกันอย่างไม่ค่อยตรงนักว่าเป็นศิลปะลพบุรี ทำไมเราไม่ทำพิพิธภัณฑ์เขมรที่ดีที่สุดในโลกให้อยู่ในประเทศไทย ทำไมเราไม่ทำพิพิธภัณฑ์มอญที่ดีที่สุดในโลกให้อยู่ในประเทศไทย พิพิธภัณฑ์นั้นมากกว่าพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ เช่น ที่สิงคโปร์ มีพิพิธภัณฑ์ Asian Civilizations แต่ความจริงแล้วสิงคโปร์แทบจะไม่มีอะไรที่เป็นของจริงเลย เขามีสมอกกับมี Location แล้ว

ก็มีการอธิบายถูกไหมครับ แต่ว่าของจริง ๆ แทบไม่มี ของจริง ๆ อยู่ที่ไหน
ครับ พิพิธภัณฑ์สถานทั้งหลายในประเทศไทย โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติพระนครมีของดี ๆ เยอะมาก แต่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติของเรา
มีเรื่องมอญ เรื่องเขมร เรื่องทวารวดีอยู่ แต่ศึกษาแบบ Peripheral แบบเป็น
ของข้างเคียง แต่ว่าแกนใหญ่เป็นเรื่องศิลปะแห่งชาติ เป็นเรื่องของประวัติศาสตร์
แห่งชาติ ทำไมเราไม่ทำเพิ่มเรื่องที่เป็น Regional Museum ซึ่งเป็น
Regional ในความหมายของภูมิภาค เช่น ทำเรื่อง Asian Civilizations ก็ได้
หรือทำเรื่อง Southeast Asian Civilizations ก็ยังได้ หรือทำไมเราไม่ทำ
Oversea-Chinese Museum เพราะว่าเป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศที่มีลูก
หลานชาวจีนมาอยู่มากที่สุดก็คือประเทศไทยของเรา อาจจะมีอยู่มากถึง 10
ล้านคน นอกจากนั้นประเทศของเราก็เป็นที่นิยมของคนจีนและบรรดาชาว
จีนที่อาศัยอยู่ในเอเชียอาคเนย์ทั้งหมด ถ้าไม่ทำเฉพาะ Oversea-Chinese
civilization ในประเทศไทยอย่างเดียวได้ก็ยิ่งดี ขอให้ทำ Oversea Chinese
civilization ของ Southeast Asia ได้ ก็จะเป็นเหมือนศูนย์รวมของคนจีน
ทั่วทั้งภูมิภาคให้มาเยี่ยมชม เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงของเรา และพิพิธภัณฑ์
ของเราจะเป็นที่ยอมรับของทั้งพม่า ทั้งมอญ ทั้งอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วน
พิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับเขมร อาจจะไปดูที่นครวัด นครธมได้ แต่เพื่อจะเข้าใจ
ทั้งหมดขอให้มา Museum ที่เราทำไว้ที่ประเทศไทยจะดีที่สุด

อย่างไรก็ตาม ถ้าเราจะทำพิพิธภัณฑ์แบบที่ผมว่าเราก็ต้องไม่ไปทะเลาะ
กับกรมศิลปากร เราก็ทำของเราเองโดยเน้นที่การศึกษาเรื่องการวิจัย ให้กรม
ศิลปากรทำพิพิธภัณฑ์ศิลปกรรมแห่งชาติไป เราไม่จำเป็นต้องไปทะเลาะกับ
พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ แต่เราทำเพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษา ก็น่าจะทำได้ และ
ถ้าเราศึกษาเรื่องอารยธรรม อย่างที่ผมเรียกว่าอารยธรรมคลาสสิกของมอญ
ของเขมรได้มากขึ้น ช่างศิลป์ท้องถิ่นของเราก็จะมีทฤษฎีมากขึ้น เพราะช่าง
ศิลป์ท้องถิ่นของเราก็ไม่ได้เป็นท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว หากแต่อยู่บนพื้นฐาน
ของมอญ ของเขมร เนื่องจากเมื่อเรามาอยู่ในแถบนี้ ก็เป็นการอยู่บนวัฒนธรรม

ใหญ่ของมอญและเขมร แล้วจึงมีความเป็นท้องถิ่นเจือปนเข้าไป ถ้าเราศึกษาเรื่องท้องถิ่นเหมือนกับاردุเข้าไปในรูเล็ก ๆ เราจะคิดอะไรต่อมากไม่ได้ แต่ถ้าเราเห็นภาพทั้งหมด ผมคิดว่าเรื่องเล็ก ๆ นี้นี้เราเรียกว่าท้องถิ่น จริง ๆ มันเป็นเรื่องใหญ่ แบบนี้ผมคิดว่าเราน่าจะลองคิดดูนะครับ

สำหรับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ผมคิดว่าต้องทำให้เศรษฐกิจพอเพียงกลายเป็นโมเดลเศรษฐกิจระดับนานาชาติ อาจจะไม่ไช่ระดับโลกแต่อย่างน้อยในระดับนานาชาติซึ่งเกือบจะทัดเทียมหรือทัดเทียมกับโมเดลเศรษฐกิจของมูฮัมหมัด ยูนุส ขอให้เข้าไปทำหลายเรื่อง ขอให้มุ่งเน้นเรื่องเดียวไปเลยภายใน 5 ปี ถ้าทำได้ เรื่องช่างศิลป์ท้องถิ่นก็เหมือนกัน ภายใน 5 ปี ขอให้ทำเรื่องงานศิลป์ท้องถิ่นให้ขึ้นมาเทียบเคียงกับงานแห่งชาติให้ได้ ซึ่งจะทำให้เป้าหมายทิศทางการเราชัดเจนยิ่งขึ้น หากเราทำแบบนี้ในทุก ๆ สำนักของเราทุก ๆ สถาบันของเรา และเรามีแผนสำหรับสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ทั้งหมดของประเทศ เราสามารถนำไปขอเงินจากกองทุนววน. ซึ่ง ววน. เป็นชื่อย่อของ วิทยาศาสตร์ ซึ่งรวมศิลปะและวิทยาการทั้งปวง และวิจัยและนวัตกรรม แต่ว่าถ้าเราไม่มีแผน ไม่มียุทธศาสตร์อะไรเลยเราก็ไม่รู้จะแบ่งอะไรกับเขามาได้สักเท่าไร เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าเราต้องทำแผนและเอาแผนไปแบ่งงบประมาณมา โดยทำแบบมีเป้าหมาย มีทิศทาง แล้วจากตรงนี้เราจะต้องส่งลงไปยังหน่วยที่เรากำกับดูแล ที่เราบังคับบัญชาทำให้ทุก ๆ คน รู้สึกว่ากำลังช่วยกันพาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ ไปยังเป้าหมายและทิศทางที่เด่นชัดขึ้น

ที่ผมกล่าวมานั้นเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย อาจจะต้องเดินเป็นร้อยก้าวพันก้าว แต่อย่างน้อยที่สุด ต้องมีก้าวแรก ๆ ขอฝากความหวังไว้ที่พวกเราทุกคน และขอฝากความหวังไว้ที่ผู้บริหารของกระทรวง เพราะว่าทุกท่านเป็นฝ่ายประจำ เป็นฝ่ายถาวร ทำงานอยู่ตรงนี้ไปอีกนาน ส่วนผมเป็นฝ่ายการเมือง เป็นฝ่ายที่ไม่ถาวร มาแล้วก็ไป เมื่อพวกท่านคิดว่าของอย่างนี้เป็นสิ่งที่ดี ก็ขอให้พวกท่านทำต่อไป ถือเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ และเป็นประโยชน์กับแผน

ดินอย่างแท้จริง ไม่ใช่การวิจัยเพื่อวิจัย และการศึกษาเพื่อศึกษา ไม่ใช่การศึกษาเพื่อจะเปิดหลักสูตรปริญญาโทหรือหลักสูตรปริญญาเอกเพิ่มมากขึ้น ผมคิดว่าตอนนี้สังคมจะไม่อนุญาตให้เราคิดแบบนั้นแล้ว สังคมจะเรียกร้องความสำเร็จจากเราที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผมมีความมั่นใจว่าพวกเราทำได้ เพราะว่าคนไทยเป็นคนที่เก่ง เก่งกว่าที่ผมคิด เก่งกว่าที่พวกที่อยู่นอกกระทรวงคิด เพราะฉะนั้น ผมขอให้การลงนามนี้ นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและทิศทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ แล้วก็ทำเป็นแผน เพื่อที่เราจะได้ผลักดันขาอีกข้างหนึ่งของเราไปข้างหน้า พร้อม ๆ กับทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

“คนไทยมีความสามารถด้านศิลปะและสุนทรียะ
อยู่ในตัว รัชชาต้องต่อยอดจากจุดแข็งที่มีอยู่ของคนไทย
และประเทศไทย และขยายผลอย่างมีเป้าหมายและทิศทาง
ที่ชัดเจน เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่
พัฒนาแล้วให้ได้”

Earth
Space
System

12

บทบาทของ อว. ในการพัฒนา
เทคโนโลยีอวกาศ เพื่อสร้าง
โอกาสให้เศรษฐกิจไทย

“การพัฒนาเทคโนโลยีขั้นแนวหน้าของไทย โดยเฉพาะ
เรื่องระบบโลกและอวกาศ มีศักยภาพที่สามารถเชื่อมโยงกับ
ประชาคมโลก และร่วมอุทิศความรู้ความสามารถให้
แก่โลกได้”

“เมื่อพัฒนาในระดับโลกได้ ก็ยังต้องไม่ลืมนโยบายการ
พัฒนาระดับประเทศ ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้ BCG เป็น
นโยบายสำคัญ เทคโนโลยีอวกาศก็ควรนำมาประยุกต์ใช้ให้
เข้ากับบริบทของ BCG ด้วย

“ขอให้คิดและทำแบบ “Great Leap Forward” พยายาม
หา “ช้างเผือกในป่าลึก” หรือเด็กเก่งในพื้นที่ห่างไกล แล้ว
ให้ทุนการศึกษา พัฒนาให้พวกเขาเป็นกำลังสำคัญของ
ประเทศในอนาคต รวมทั้งพยายามสร้างความร่วมมือกับ
พันธมิตรภาคเอกชนและหน่วยงานต่างประเทศให้มากและ
หลากหลาย”

บทบาทของ อว. ในการพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศ เพื่อสร้างโอกาสให้ เศรษฐกิจไทย¹²

ผมรู้สึกยินดีที่ได้รับเชิญให้มาในงานนี้ ได้มากล่าวอะไรกับพวกเรา
เล็ก ๆ น้อย ๆ เรื่องที่ว่ากระทรวง อว. เห็นความสำคัญการพัฒนาเทคโนโลยี
ของเราเพื่อสร้างโอกาสให้เศรษฐกิจไทยอย่างไรบ้าง แต่ที่ตีใจกว่านั้นก็คือได้
มารับฟัง ได้มาเห็นว่า GISTDA ทำเรื่อง ESS (Earth Space System) และ
Frontier Research อย่างไร ผมรู้สึกว่าเป็นงานที่ใหญ่มาก

คำว่า “Earth” พูดแบบคนไทยก็คือดิน “Space” ก็คือฟ้า คนที่ศึกษา
ทั้งเรื่องดินและเรื่องฟ้าไม่ใช่คนธรรมดา ในภาษาจีน ตัวอักษร “อ๋อง (王)”
ที่แปลว่าผู้ปกครอง มี 3 ซีดแนวขวาง ซีดที่หนึ่งตัวบนคือ “ฟ้า” ซีดที่สองคือ

---

12 คำกล่าวจากการปาฐกถาพิเศษเรื่อง “บทบาทของ อว. ในการพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ
เพื่อสร้างโอกาสให้เศรษฐกิจไทย” ในงานประชุมวิชาการและการสัมมนานานาชาติการวิจัย
ชั้นแนวหน้าระบบโลกและอวกาศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 (The 1st International
Symposium on Earth Space System Frontier Research Thailand 2021) ณ
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม วันพฤหัสบดีที่ 24
มิถุนายน พ.ศ. 2564

“คน” อยู่ตรงกลาง ขีดที่สามตัวล่างคือ “ดินหรือโลก” แล้วก็ยังมีอีกหนึ่งขีด แนวขวาง เชื่อมฟ้า เชื่อมคน เชื่อมดินไว้ด้วยกัน ได้เป็นอักษรที่อ่านว่า “ออง” เราคงไม่เปรียบเทียบอะไรแบบจีนเสียทั้งหมด แต่ขอให้รู้ไว้ว่าอารยธรรมตั้งแต่โบราณมาแล้ว เห็นว่าเรื่องดินเรื่องฟ้าเป็นเรื่องสำคัญ คนโบราณดูฟ้าดูดาวทุกวัน แล้วสร้างศาสตร์ที่ว่าด้วยโหราศาสตร์ เพื่อที่จะพยากรณ์ คาดการณ์ และวางแผนในเรื่องที่เกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับดิน เกี่ยวกับอาณาเขตที่ปกครอง โดยคนเป็นตัวเชื่อม เชื่อมฟ้า เชื่อมดิน ฟังดูแล้วผมก็คิดว่าเป็นอะไรที่กระทรวง อว. ต้องทำให้ดียิ่งขึ้น GISTDA ก็ต้องทำให้ดียิ่งขึ้น เพราะว่าเป็นเกียรติภูมิของประเทศด้วย คือเราไปร่วมศึกษาดิน ร่วมศึกษาฟ้าเพื่อมนุษยชาติ มาถึงจุดนี้ผมจะไม่เรียกว่าคนแล้ว ผมจะขอเรียกว่ามนุษยชาติ ขีดตรงกลางหมายถึงมนุษยชาติ ไม่ใช่คนที่ใช่ออง แต่คือมนุษยชาติ สิ่งที่เราค้นพบ สิ่งที่เราทำวิจัยหลายอย่างเป็นประโยชน์แก่มนุษยชาติทั้งหมด ทำให้ทั้งโลกเห็นว่าเรามีศักยภาพที่จะอุทิศความรู้ให้แก่โลกและประชาคมโลก ถือเป็นหมุดหมายว่าเราได้เข้ามาอยู่ในประชาคมโลกที่พัฒนาแล้ว ประเทศที่ยังยากจนหรือประเทศที่ยังด้อยพัฒนาอยู่มาก ๆ ไม่สามารถที่จะ Contribute อะไรได้ขนาดนี้ ไม่มีทรัพยากร ไม่มีคน ไม่มีเทคโนโลยี ไม่มี Connection ระหว่างประเทศที่จะเข้ามาทำ

เรื่องนี้ทำให้ผมคิดถึงเรื่อง BCG ซึ่งเราต้องรับทราบ ต้องตระหนักแล้วว่า BCG เป็นวาระแห่งชาติ เป็นวาระของกระทรวง เป็นงานใหญ่ที่กระทรวง ทั้งกระทรวงจะต้องทำ และในเรื่อง BCG นี้ในส่วนอำนาจการ กระทรวง อว. ไม่เพียงแต่เป็นกระทรวงที่เข้าไปทำเท่านั้น แต่เป็นประธานของการอำนาจการ มีผม รัฐมนตรี อว. เป็นประธานอำนาจการ และมีผู้ใหญ่ของกระทรวงต่าง ๆ อีกหลายกระทรวง ทั้ง กระทรวงเกษตร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน เป็นต้น อยู่ในนี้หมด ดังนั้นเรื่อง BCG เป็นเรื่องสำคัญมาก ต้องตระหนักว่าเรื่อง Earth Space System ก็เป็นส่วนหนึ่งของ BCG ถ้าต้องการได้รับการสนับสนุน ได้

รับความสนใจ ก็ต้องเบนเข็มของเราไปในทาง BCG ด้วย ส่วนที่เป็นสาระหลักของเราที่เป็น ESS เราก็ยังทำอยู่ แต่ว่าเราก็ต้องเดินไปเข้ากับเพลง BCG ด้วย

เรื่องการทำให้ BCG เมื่อวานผมได้ให้นโยบายไปแล้วอย่าไปทำเป็น Technocrat อย่าไปทำเป็นเรื่องวิชาความรู้ไปเสียหมด และอย่าไปทำเป็นเรื่องแบบราชการเสียหมด เราจะทำงานแบบไม่มีใครสนใจ แล้วก็ไม่มีใครรับรู้ ว่า BCG ทำอะไร ทั้ง ๆ ที่ BCG ทำเยอะ และอยากจะทำอะไรอีกเยอะ แต่คนจะไม่ค่อยรู้ว่าเราทำอะไร ให้เอาตัวอย่างของโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล ซึ่งเราคิดค้นขึ้นมาได้ หรือว่าตัวอย่างของโรงพยาบาลสนามและการฉีดวัคซีนที่มหาวิทยาลัยทั่วประเทศช่วยกันทำงาน ทั้งสองเรื่องนี้เราทำงานแบบ Social Movement ทำงานแบบการเคลื่อนไหวทางสังคม เราสนใจทั้งเรื่องงาน สนใจทั้งข่าว ไม่ต่างกันเท่าไร เราสนใจการสร้างภาพ การสร้างภาพในที่นี้ไม่ได้แปลว่าไปสร้างภาพที่ไม่มีจริง หากแต่ว่า เราทำอะไรได้ตามวัตถุประสงค์ทั้งหมด ก็จำเป็นจะต้องมีภาพ เพราะฉะนั้นเรื่อง ESS โดยเฉพาะเรื่อง Earth ที่ท่านจะศึกษาเรื่อง Future Earth ควรทำให้เข้ากันกับเรื่อง Green Economy หรือ Circular Economy แล้วทำให้คนทั้งโลกเห็น ทำให้คนทั้งเอเชียหรือทำให้คนทั้งเอเชียภาคเนย์รู้ว่าประเทศไทยคิดอะไรเพื่อ Humanity มาก มีความสนใจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เกี่ยวข้องกับความมั่นคงจากภัยทางธรรมชาติอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ มีทั้งที่สนใจเรื่องของประเทศตัวเอง มีทั้งที่สนใจเรื่องของประเทศเพื่อนบ้าน มีทั้งที่สนใจเรื่องของเอเชีย หรือสนใจเรื่องของโลกด้วยได้ก็ยิ่งดี รวมทั้งเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ High-minded คือคิดเรื่องสูงมาก คิดเรื่องที่สมกับที่ศึกษาเรื่องฟ้าเรื่องดิน และต้องอย่าทำงาน แต่กับนักวิทยาศาสตร์ด้วยกัน ต้องไปเอาดารา เอานักกีฬา เอา Influencers ต่าง ๆ เข้ามาร่วมขบวนของเราด้วย ก็จะกลายเป็นขบวน Social Movement ที่ทำเรื่องดินเรื่องฟ้า โดยเฉพาะเรื่องดิน สามารถเอาไปผนวกเข้าไปในเรื่อง BCG ได้ค่อนข้างง่าย

สิ่งที่ท่านทำมาแล้วดีมากครับ ผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะที่ผมเป็นฝ่ายการเมืองที่มาดูแลงานของ GISTDA ผมอยากจะเต็มที่ให้ว่าต้องเตรียมในเรื่อง BCG และต้องทำให้ตัว G โดดเด่น แต่ตัว B ก็จะต้องโดดเด่นด้วย ตัว B ในที่นี้คือการเกษตรกับการท่องเที่ยว ต้องชี้ให้เห็นว่า GISTDA ช่วยอุทิศให้แก่อุตสาหกรรม โดยการเกษตรที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนดีขึ้นอย่างมากมายมหาศาลมีอะไรบ้าง ก็เหมือนเป็นสิ่งที่เราทำให้คนทั้งเอเชียและคนทั้งโลก ผมต้องย้ำคำว่าเอเชียและโลกอยู่บ่อย ๆ เพราะว่ารัฐบาลประสงค์จะทำให้ BCG เป็น International Model อีกหนึ่งโมเดล เหมือนที่ครั้งหนึ่งเราอยาก และตอนนี้ก็ยังอยากอยู่ ที่จะทำให้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกหนึ่งโมเดลของการพัฒนาของโลก BCG ก็เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นมาพูดเกี่ยวกับงานของ GISTDA ผมต้องย้ำ และพันธมิตรอีก 7 มหาวิทยาลัย ต้องทำให้เป็น Social Movement ต้องเอาคนที่โด่งดัง คนที่เป็น Influencer คนที่เป็นสื่อมวลชนมาช่วยงานของเรา แล้วยังต้องทำให้เยาวชนนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และในโรงเรียนได้ตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องสำคัญและเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก

ผมไปเยี่ยม สดร. ผมก็ฉงนว่าเด็กไทยชอบดูดาว เพราะตอนเด็ก ๆ ผมไม่ได้ชอบดูดาว พ่อแม่พาไปดูดาวผมก็หลับ แต่ว่าคนอื่นเขาชอบ ชอบมาก เรื่องดาว ไม่รู้เป็นอะไร ผมคิดว่าเรื่อง Earth Space ผมก็ชอบ เด็กก็ชอบ แต่ว่าทำอะไรที่เราจะไม่มีแต่เรื่องหมกมุ่นทำงานในฐานะนักวิทยาศาสตร์ เราคงไปเรียกร้องกับนักวิทยาศาสตร์ไม่ได้ แต่ว่าเราเรียกร้องกับผู้บริหารได้ ผู้บริหารก็มีหลายระดับ ถ้าเรื่องที่ผมพูดยังไม่มีการบริหารที่รับผิดชอบก็ต้องตั้งเข้าไปใหม่สักคน และโดยเฉพาะกับมหาวิทยาลัยที่เป็นพันธมิตร จะต้องรับงานไปทำให้บัณฑิตนักศึกษา รวมทั้งที่เป็นรุ่นเรียนปริญญาโท ปริญญาเอกรับเรื่องนี้ไปทำ ต้องทำให้เขาตื่นตัว ต้องทำให้เขาตระหนักรู้ว่ามันมีโอกาที่จะทำงานด้านวิทยาศาสตร์เพื่อประเทศชาติและเพื่อมนุษยชาติที่สำคัญคือเรื่อง Earth Space/Frontier Research

เพื่อให้จะให้เรื่องนี้โดดเด่น ผมขอให้คำแนะนำเพิ่มเติม ถ้า ดร.ปกรณทำได้ ผมจะขอบคุณมาก คือขอให้ไปเอาเด็กชาวเขา ไปเอาเด็ก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปเอาเด็กกะเหรี่ยงแถวชายแดนด้านตะวันตกมาฝึกมาสอนให้ทำได้ แบบนี้ก็จะเป็นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอีกแบบหนึ่ง คือไม่ใช่ทำให้เขาเปลี่ยนจากหิวมาเป็นอ้วนเท่านั้น ไม่ทำให้เขาเปลี่ยนจากไม่ได้เรียนหนังสือมาเป็นได้เรียนหนังสือถึงขั้นมัธยมปลายเท่านั้น แต่ว่าทำแบบ “Great Leap Forward” กระโดดข้ามไปหลายขั้น คือไม่ใช่มีมาตรฐานขั้นต่ำเท่ากับคนทั่วไปแล้ว ถ้ามีความสามารถและมีความทะเยอทะยาน มีความตั้งใจ ก็สามารถที่จะไปเป็นนักวิทยาศาสตร์ Earth Space ได้เลย แบบนี้ก็จะยังทำงานของ GISTDA และภาคี 7 มหาวิทยาลัยยิ่งโดดเด่นขึ้น นึกถึงอเมริกา ที่ได้พุ่มพุกลูกหลานของคนเวียดนาม ซึ่งหนีสงครามเวียดนามทางเรือมาขึ้นบกที่ไทยแล้วถูกส่งต่อที่อเมริกา ได้ไปเรียนที่อเมริกา จนในที่สุดสำเร็จการศึกษาที่ West Point ได้อันดับที่ 1 แล้วเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็มีคนหนึ่งในรอบนั้นนำเรือรบของอเมริกามาเยือนที่อ่าวคัมรานห์ของเวียดนาม เขาเป็นลูกหลานของคนเวียดนามที่หนีภัยตอนสิ้นสุดสงครามเวียดนาม ตอนนี้อยู่ในวัย 40 กว่า บางคนก็ 50 เป็นนายทหารระดับนายพลเรือแล้ว ทำให้เกิดความรู้สึกว่าที่อเมริกาใครก็ตามที่ได้รับโอกาส ที่มีโอกาส ก็ฉวยโอกาสนั้นได้ และสามารถที่จะขึ้นมาเป็นเลศ ขึ้นมารวย ขึ้นมาเก่งได้ เหมือนกันหมด ฉะนั้น ในเมืองไทยก็เช่นกัน เราต้องทำให้คนส่วนน้อย ต้องทำให้คนที่อยู่ห่างไกล ต้องทำให้คนที่ยังไม่ถูกดูดซับเข้ามาในสังคมอย่างเต็มที่ ได้เข้ามาและได้มีโอกาสที่จะไปเป็นเลศให้ได้

ประเด็นนี้อาจจะบอกว่าที่รัฐมนตรีพูดมาก็ดี แล้วก็จบ แต่ผมไม่อยากจะจบเพียงแค่นั้น ผมอยากให้ไปทำแผนและประสานกับฝ่ายให้ทุนของกระทรวง อว. ผมจะบอกท่านปลัดที่ดูแลเรื่องทุนว่าให้ทุนแบบนี้เป็นพิเศษ เป็นแบบที่อยากจะปั้น ไปเอาช่างเผือกมาจากป่าลึก ยิ่งลึกที่สุดมากเท่าไรไต่ยิ่งดี ไม่ใช่ว่าเราชอบความลึก แต่เพราะว่าเป็นความจริงที่ว่าช่างเผือกมัก

จะเกิดในปาลิกลีกลือเกินด้วย ผมได้พูดไปในบางที่แล้วว่านักวิทยาศาสตร์
ผู้ที่กำลังทำยานอวกาศและดาวเทียมให้เราที่สำคัญคนหนึ่งมาจากอูตรดิตถ์
ไม่ได้เป็นลูกหลานคนในกรุงเทพฯ ไม่ได้เป็นลูกหลานของผู้มีอันจะกินอะไร
ทั้งสิ้น แต่ว่าประเทศไทยเราสามารถส่งเสริมคนอย่างนี้ขึ้นมาได้จนกระทั่ง
เป็นนักวิทยาศาสตร์ที่กำลังจะทำงานสำคัญให้กับประเทศ

อันนี้ขอฝากเอาไว้ว่าเป็นเรื่องที่ผมอยากจะให้ทำ ขอให้งานในวันนี้
เป็นไปด้วยดี ผมได้หารือกับท่าน ผอ.ปกรณ์ ไว้แล้วว่าจะมีการพูดกันถึงเรื่อง
Roadmap จากนั้นไป รบกวอนทำสรุปให้ผมด้วย ผมอยากติดตาม แล้วในช่วง
บ่ายจะเป็นการให้ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิระดับประเทศ ผมก็อยากฟัง
เหมือนกัน ผมได้แจ้งท่าน ผอ.ปกรณ์ และ รอง ผอ. ว่าให้มาคุยให้ผมฟังให้
เข้าใจมากยิ่งขึ้นว่าเราจะทำอะไร ในการทำงานต่าง ๆ ทุกคนต่างรู้จักคนละ
ส่วนและถนัดกันคนละทาง สิ่งที่ทำของท่านทำ ภาษาอังกฤษเรียกว่าเป็น
“Expertise” เป็นศาสตร์เฉพาะ รัฐมนตรีก็ไม่รู้ ปลัดก็ไม่รู้ รองปลัดก็ไม่รู้
เลขาฯ ก็น่าจะไม่รู้ ท่านสุทธิพรอาจจะรู้บ้าง เพราะท่านเป็นนักวิทยาศาสตร์
ฉกาจฉกรรจ์ที่ผ่าแยกเด็กแฝดออกจากกันได้ ท่านก็คงรู้และเข้าใจมากกว่า
เรา แต่ว่าทุกคนที่อยู่ในกระทรวง อว. ก็ต้องร่วมกันทำงาน

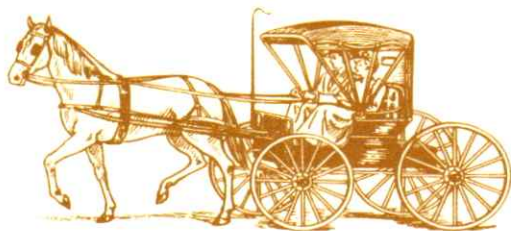
และอีกเรื่องหนึ่งขอเติมอีกนิดเดียวคือ ถ้าคิดจะเอางาน เอาเงินของ
เราไปทำงาน เราจะต้องไปเอาเงินภาคเอกชนด้วย เราต้องไปเอาต่างประเทศ
มาช่วยด้วย เช่น ญี่ปุ่น ผมได้คุยกับท่านสุทธิพร จิตต์มิตรภาพ ทราบว่า ญี่ปุ่น
มี Japan Aero Space Center อยู่ที่กรุงเทพฯ หรือ จีนเราก็ร่วมมือได้ อัน
ที่จริงแล้ว GISTDA ก็มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอยู่ อันนี้จะทำเรื่อง Remote
Sensing แต่ว่าจีนยังมีมหาวิทยาลัยอีกมากมายหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัย
เป่ย์หาง (Beihang) ทำเรื่องยานอวกาศและดาวเทียม รัฐบาลจีนทั้งหมดก็
สามารถคุยได้ รัฐบาลญี่ปุ่นทั้งหมดก็สามารถคุยได้ และในยามนี้เป็นยามที่
เอเชียอาคเนย์และประเทศไทยเป็นประเทศที่ใคร ๆ ก็อยากที่จะมาเอาเป็น
พวก เพราะฉะนั้น ขอให้ตระหนักเรื่องนี้ด้วย แล้วพยายามใช้พลังของต่าง

ประเทศมาช่วยเราด้วย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานที่เราจะต้องสร้างเอง หรือทำเองให้ได้มากที่สุด อย่าไปเพ็ดเพลินกับต่างประเทศเสียจนความรู้ของเราไม่ขยับ แต่ก็อย่าขยับความรู้ของเราเองโดยไม่อาศัยต่างประเทศ เพราะ มันจะช้า และเงินก็จะไม่มาก และ Expertise ก็จะต้องค้นคว้าด้วยตัวเอง ฉะนั้น ขอให้ยึดหลักทางสายกลาง

ขอขอบคุณและขออวยพรให้การคุยกันในวันนี้บรรลุผลสำเร็จ กระทรวง อว. ตั้งตารอคอยรับฟังอยู่เสมอในความสำเร็จของ GISTDA และพันธมิตรทั้ง 7 ครับ

เมืองน่าอยู่
Lampang

13

พัฒนาเมืองลำปางให้น่าอยู่และ
มุ่งสู่ความยั่งยืน

“การศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องอาศัยแต่นักวิชาการหรือคนที่อยู่ในพื้นที่เท่านั้น แต่การมีคนนอกพื้นที่มาร่วมศึกษาและพัฒนาจะช่วยให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย ถือเป็น การสอดประสานบริบทของคนในและคนนอกพื้นที่เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

“ลำปางเป็นเมืองโบราณ มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน และมีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ของชาติไทยด้วย”

“การศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้เกิดความภูมิใจในบ้านเกิด เมืองนอน ทำให้รู้สึกมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี”

“งานวิจัยที่ดีต้องทำสำเร็จได้ภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว ไม่ทำไปเรื่อย ๆ แบบไม่รู้จบ”

พัฒนาเมืองลำปางให้น่าอยู่และมุ่งสู่ ความยั่งยืน¹³

ผมในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว. และในฐานะที่เป็นคนลำปาง คนล้านนา มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งและถือเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดและกล่าวนำเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายใต้กิจกรรมออนไลน์ที่จะจัดต่อไปนี้ “โครงการวิจัยกลไกการพัฒนาลำปางเป็นเมืองน่าอยู่สร้างสรรค์”

จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดสำคัญของภาคเหนือตอนบน สมัยที่ผมเป็นเด็ก บ้านผมอยู่แถวสถานีรถไฟจังหวัดลำปาง สมัยนั้นเป็นป่า ถนนหนทางที่ให้รถวิ่งในประเทศไทยมีน้อยมาก ลำปางมีรถไฟไปถึงเชียงใหม่และมีรถไฟไปถึงกรุงเทพฯ บ้านผมจะมีญาติพี่น้องมาจากแพร่ เชียงราย พะเยา เชียงของ

---

13 คำกล่าวจากการปาฐกถาเรื่อง “โอกาสการพัฒนาเมืองลำปางสู่เมืองยั่งยืน” ในกิจกรรม Talk Online ลำปางเมืองน่าอยู่สร้างสรรค์ ภายใต้ชุดโครงการวิจัย “กลไกการพัฒนาลำปางเมืองน่าอยู่สร้างสรรค์” วันพฤหัสบดีที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2564

เชียงใหม่ แวะมานอนที่บ้านของครอบครัวเราเพราะตั้งอยู่ใกล้สถานีรถไฟ มาทานข้าวเช้าบ้าง ข้าวเที่ยงบ้าง ข้าวเย็นบ้าง แล้วก็ขึ้นรถไฟกลับ ลำปาง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมสัญจร ข้าราชการจากโรงสี ไม่ว่าจะเป็นโรงสีที่อำเภอ งาว จังหวัดลำปาง โรงสีที่จังหวัดพะเยา โรงสีที่จังหวัดเชียงราย จะบรรทุก มาในรถเพราะทางมันไม่ดี รถใหญ่วิ่งไม่ได้ แล้วก็มาลงที่โกดังของโรงสีที่จังหวัด ลำปาง บ้านผมก็เป็นแบบนั้น พอตอนเช้าจะมีเกวียนมาลากข้าวไป เพราะว่า บ้านเราอยู่ใกล้สถานีรถไฟ โกดังก็จะอยู่ใกล้สถานีรถไฟ ลากไปขึ้นรถไฟ คน ภาคเหนือเราเรียก “เกวียน” ว่า “ล้อ” มีอยู่เต็มถนนเลย ซึ่งปัจจุบันเป็นถนน สายเอกของจังหวัดลำปาง ข้าว ขี้ม้ามียู่เต็มถนน เพราะว่าลำปางนอกจาก จะมีเกวียนแล้วยังมีรถม้าด้วย ลำปางเป็นจังหวัดเดียวที่มีรถม้า น่าภูมิใจมาก ครับเป็นคนจังหวัดลำปาง

ท่านทั้งหลายมาทำวิจัยเรื่องจังหวัดลำปางซึ่งถือเป็นเรื่องดีที่มีคนจาก จังหวัดเชียงใหม่มาทำ รวมทั้งมีสถาบันวิจัยสังคมจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาร่วมด้วย แล้วก็มีคนจากจังหวัดลำปางคือทีมจากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งจังหวัดลำปางมาร่วม ผมถือว่าเป็นเรื่องที่ดีครับ คน ลำปางมองจังหวัดตัวเองบางทีก็ไม่เห็นอะไร ตอนผมอยู่ลำปาง ผมก็ไม่ค่อย เห็นความน่าอยู่ ความน่าภูมิใจ เกียรติประวัติของลำปางก็ไม่เห็น ผมมาเห็น หลังจากที่มาอยู่กรุงเทพฯ นานมาก แล้วก็ไปจังหวัดอื่น ๆ แล้วก็กลับมาดู จังหวัดลำปาง แล้วก็อ่านหนังสือเกี่ยวกับจังหวัดลำปางมากขึ้น ๆ จริง ๆ แล้ว ผมรู้จักลำปางหลังจากออกจากลำปางมาแล้ว เพราะฉะนั้น การที่คนอื่น มาศึกษาเรื่องเมืองของเราเป็นเรื่องที่ดี ดีมาก ๆ การที่อยู่ในพื้นที่ไม่ได้แปล ว่าเราจะรู้อะไรไปทั้งหมด เรารู้อะไรที่เป็นเรื่องที่มีนัยชัดเจน เช่น ร้านก๋วยเตี๋ยว อยู่ตรงไหน ร้านซักรีดอยู่ตรงไหน ห้างสรรพสินค้าที่ตี ๓-4 ห้างอยู่ตรง ไหน ผู้กองจรรยาเป็นใคร อธิการบดีมหาวิทยาลัยที่อยู่ลำปางคนไหน ชื่อ อะไร อย่างนี้มันเป็นความรู้ที่เป็นพื้นฐานมาก ๆ แต่มันมีความรู้ที่จำเป็นจะ ต้องได้จากการอ่านภาษาโบราณ อ่านศิลาจารึก เป็นต้น สิ่งเหล่านั้นนักวิชาการ

จะมาช่วยเรา นักวิชาการที่รู้เรื่องล้านนามากที่สุดในบรรดามหาวิทยาลัยภาคเหนือ ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทำและรู้มากที่สุดในเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดีของภาคเหนือตอนบนทั้งหมดรวมทั้งลำปางด้วย เพราะฉะนั้น ชาวลำปางควรจะดีใจที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยสถาบันวิจัยสังคมมาทำวิจัย แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องมีมุมมองของคนลำปางเองด้วย ไม่อย่างนั้นก็จะกลายเป็นลำปางในสายตาของคนอื่นไปเสียหมด ลำปางเป็นเพียงวัดอุ้มไม่ได้ เป็นอย่างนั้นไม่ได้ ผมรู้สึกดีใจที่ ดร.ขวัญภา สุขคร ซึ่งเป็นนักวิจัยที่เป็นที่ยอมรับมากในจังหวัดลำปาง มาร่วมงานวิจัย และน่าจะมาทำให้การวิจัยเรื่องเมืองลำปาง ที่ บพท. สนับสนุน ได้ผลแน่นอน

ลำปางเป็นเมืองโบราณมาก อายุรุ่มราวคราวเดียวกับลำพูน มีมาก่อนที่จะมีเชียงใหม่ประมาณ 600 ปี แต่จะบอกว่าเชียงใหม่ไม่สำคัญก็ได้ ต้องลบความคิดนี้ออกไป เพราะว่าฤาษีवासูเทพที่ไปเชิญพระนางจามเทวีมาจากละโว้เพื่อมาปกครองลำพูน ฤาษีवासูเทพก็อยู่ที่ดอยสุเทพ ซึ่งเชียงใหม่ในเวลานั้นเป็นเมืองเล็ก ๆ แล้ว แต่น่าจะเป็นเมืองของคนลัวะ ลำพูนในเวลานั้นก็เป็นที่อยู่ของคนลัวะเหมือนกัน คนมอญที่มาจากละโว้ก็นำเอาอารยธรรมและศาสนาพุทธเข้ามาให้แก่คนลัวะ จากนั้น 1,300 ปี ไหลลงมาจนถึง 700 ปีที่แล้ว คนล้านนาก็ลงมามากขึ้นเรื่อย ๆ มาอยู่แทนที่คนลัวะหรือผสมกลมกลืนกับคนลัวะ พอถึงช่วง 700 กว่าปีที่แล้ว ก็มีคนจากเชียงแสน จากเมืองเงินยางแม่เป็นเชียงรุ่งคือมังราย มังรายครองเมืองเชียงรายมาก่อน ยกทัพจากล้านนาตะวันออกมาล้านนาตะวันตก มาตีเมืองเชียงใหม่ซึ่งเวลานั้นยังไม่มีชื่อว่าเชียงใหม่ เป็นเมืองของคนมอญ พอตีได้สำเร็จ ต่อมาก็กวาดลำพูนซึ่งเป็นเมืองใหญ่ที่สุดของมอญที่อยู่ในดินแดนภาคเหนือตอนบนของไทยได้สำเร็จ ต่อมาพระนางจามเทวีได้มาสร้างเมืองลำพูนกับเมืองลำปาง โดยที่เมืองลำพูนนั้นมียู่แล้ว ส่วนเมืองลำปางไม่แน่ใจว่ามีอยู่มาก่อนหรือเปล่า แต่ท่านก็ให้ลูกของท่านองค์หนึ่งมาตั้งเมืองลำปางขึ้น ฉะนั้น เมืองลำปางมีอายุเก่ากว่าประเทศไทย ประเทศไทยอายุ 700 ปี เมืองลำปางมีอายุ 1,300 ปี เมืองลำพูน

ก็เช่นกัน เชียงใหม่ที่เป็นเมืองของลัวะก็มีอายุประมาณนี้ 1,300 ปีเป็นอย่างน้อย เพราะฉะนั้น ลำปางเป็นเมืองที่สำคัญมาก ยกตัวอย่างพระธาตุลำปางหลวงก็จะเห็นว่าลี้การมาก สวยงามมาก ประตู่โขงที่ขึ้นไปพระธาตุลำปางหลวงนั้นสวยงาม ไม่มีประตู่โขงที่ไหนในเมืองไทยจะสวยเท่าพระธาตุลำปางหลวง

นอกจากนั้น ลำปางยังมีความสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ ลำปางเป็นต้นกำเนิดของล้านนาในรอบที่สาม ในความเห็นของผม ประวัติศาสตร์ล้านนามีสี่รอบ รอบที่หนึ่งคือตอนที่ป็นรัฐอิสระของมังรายสืบทอดมาสองร้อยกว่าปี จนถึงตอนบุเรงนองตีล้านนา ตีสยามแตก สยามเป็นเมืองขึ้นของบุเรงนอง 15 ปี ก็เกิดพระนเรศวร ขึ้นมากู้เอกราช แต่เชียงใหม่และล้านนาทั้งหมดตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าประมาณ 200 กว่าปี สองร้อยปีเป็นรอบที่หนึ่ง สองร้อยกว่าปีเป็นประวัติศาสตร์ล้านนาในรอบที่สองที่เป็นเมืองขึ้นของพม่า พม่าส่งเจ้านาย ส่งขุนนางมาปกครองในสองร้อยปีนั้น รอบที่สามคือเมื่อตอนพระเจ้ากาวิละไม่ยอมขึ้นต่อพม่า แล้วรวมกำลังกับพระเจ้าตากสิน และต่อมากับรัชกาลที่ 1 แยกตัวจากพม่าเด็ดขาด โดยร่วมไทยรบร่วมสู้กับพม่า รอบที่สี่คือหลังจากที่สยามผนวกกับล้านนาแล้ว รวมล้านนาเป็นมณฑล และส่งข้าหลวงมาปกครอง ในรอบที่สามเป็นรอบที่ลำปางมีความสำคัญมากเพราะว่าลำปางเป็นต้นกำเนิดของล้านนาในรอบนี้ ปู่ของพระเจ้ากาวิละคือพระเจ้าทิพย์ช้างซึ่งทรงเป็นกษัตริย์ลำปาง พระเจ้าทิพย์ช้างเป็นกษัตริย์เมืองแรกที่เป็นกบฏต่อพม่า ตั้งราชวงศ์ทิพจักรอิราหรือราชวงศ์ทิพย์ช้างขึ้นมา พระเจ้ากาวิละในตอนแรกเป็นเจ้าเมืองลำปาง แต่พอรบทัพจับศึกมีผลงาน รัชกาลที่ 1 จึงทรงสถาปนาให้เป็นพระเจ้าเมืองเชียงใหม่ เป็นใหญ่กว่ากษัตริย์ใด ๆ ในล้านนาทั้งหมด เพราะฉะนั้น นามสกุลที่เราเห็นทุกวันนี้ เช่น ณ ลำปาง ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่ ต้นกำเนิดมาจากราชวงศ์ทิพย์ช้างซึ่งเป็นคนที่ดาบปลงยางคค อำเภอกำแพงแสน จังหวัดลำปาง กษัตริย์เมืองเชียงใหม่ทั้ง 9 พระองค์ หรือ 10 พระองค์ ที่จารึกเอาไว้ว่าเป็นทางการก่อนที่จะหมดไป จริง ๆ

แล้วเป็นคนลำปางทั้งนั้น มีเชื้อสายลำปางทั้งนั้น ลำปางถือเป็นต้นกำเนิดของ เชียงใหม่และล้านนาทั้งหมด เพราะฉะนั้น ก็เป็นความภาคภูมิใจที่เราใส่เข้าไป ได้ในเรื่องเมืองลำปาง

การศึกษาประวัติศาสตร์นั้นศึกษาได้ทุก ๆ แบบ ทุก ๆ วัตถุประสงค์ แต่ที่ผมสนับสนุนเป็นพิเศษคือเพื่อให้เกิดความภูมิใจในบ้านเกิดเมืองนอนของเรา เพื่อให้เรามีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นประวัติศาสตร์ที่จะทำให้เรายกตัวเองให้สูงขึ้น เพราะฉะนั้น เรื่องเมืองลำปางนั้นน่าสนใจมาก ผมอยากจะเข้าใจอีกเยอะ อยากจะรู้อะไรอีกเยอะในเรื่องของเมืองลำปาง แต่ผมก็เป็นเช่นเดียวกับคนทั่วไปคือไม่มีเวลาหรือไม่มีความรู้พอที่จะศึกษา จึงต้องอาศัยนักวิจัยทั้งหลายและผู้ทรงภูมิปัญญาทั้งหลายให้มาช่วยกัน ทั้งนี้ขออภัยชื่ออีกครั้งหนึ่งครับ มี ดร.กรวรรณ สังขกร ดร.ขวัญภา สุขคร ส่วน รศ.ดร.ปุ่น เทียงบุรณธรรม ก็คงต้องช่วยอำนวยความสะดวกในทุกอย่างให้ด้วย และขอให้การทำงานประสบความสำเร็จ มีคนรอที่จะอ่านงานของท่าน ผลงานของท่านไปใช้ ขอให้ทำสำเร็จและทำให้เร็วด้วย ของดีที่ซ้าเกินไปก็ไม่ใช่ของดี ความยุติธรรมที่ซ้าเกินไปก็ไม่ใช่ความยุติธรรม เพราะฉะนั้น ทำอะไรนั้นความรวดเร็วเป็นเรื่องสำคัญ อย่าทำไปเรื่อย ๆ ทำไม่รู้จบ ยืดยาดไปเรื่อย ๆ นักวิจัยต้องมีวินัยเหมือนคนทั่วไป บอกว่าก็เดือนเสร็จก็ต้องเสร็จ และงานต้องได้มาตรฐานที่สำคัญต้องมีใจรัก ทำงานวิจัยด้วยความรัก รักจนลุ่มหลง รักจนหลงใหล แต่ต้องมีสติด้วย ต้องรักษาสุขภาพด้วย ช่วงนี้เป็นช่วงโควิด ผมขอให้พวกเรา รักษาสุขภาพ ไปไหนก็ระมัดระวังให้ดี สวัสดิ์ครับ

14

University Engagement กับการเพิ่มเกณฑ์ตำแหน่ง ทางวิชาการ

“มหาวิทยาลัยต้องออกจากหอคอยงาช้าง นำเอาผลงาน
วิชาการและงานวิจัยมาช่วยสังคมภายนอก ถือเป็น
การ “Engage” ของมหาวิทยาลัยกับสังคม”

“ตัวอย่างของ University Engagement ที่กระทรวง อว.
ดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา เช่น โครงการ U2T และการร่วม
จัดตั้งโรงพยาบาลสนามและศูนย์พักคอย (Community
Isolation) ในช่วงวิกฤติโควิด”

University Engagement กับการเพิ่ม เกณฑ์ตำแหน่งทางวิชาการ¹⁴

ผมมาคุยกับพวกเราในวันนี้ด้วยความตระหนักว่า University Engagement นั้นทำกันมาหลายปีแล้ว เป็นความริเริ่มที่สำคัญของท่าน อาจารย์วิจิตร ศรีสอานและคณะ ในขณะนั้น ผมคิดว่ากระทรวงซึ่งจะเป็น ทบวงกดี เป็นกระทรวงศึกษาธิการกดี ที่กำกับดูแลมหาวิทยาลัยอยู่กดี หรือ ตัวมหาวิทยาลัยกดี ยังอยู่ในระยะที่ก่อร่างสร้างตัวหรือขยายไปต่างจังหวัด หรือกำลังทำให้คุณภาพของคณาจารย์สูงขึ้น เข้มข้นขึ้น มีการเปิดแผนกวิชา ต่าง ๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความสนใจที่จะทำ University Engagement กับสังคมไม่ว่าจะเป็นชุมชน ไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น

---

14 คำกล่าวจากการปาฐกถาพิเศษเรื่อง “University Engagement ที่หมายถึง การนำผลงาน รับใช้สังคมมากำหนดตำแหน่งทางวิชาการ” ในการประชุมวิชาการระดับชาติ Engagement Thailand ครั้งที่ 7 (The 7th Engagement Thailand Annual Conference “Innovation-Engaged Society”) ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี วันพฤหัสบดีที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2564

จังหวัด ไม่ว่าจะเป็นภาค ก็ยังไม่มาก จึงถือได้ว่าท่านอาจารย์วิจิตรฯ และคณะที่ทำเรื่อง Engagement ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคมเป็นผู้บุกเบิก เป็นผู้ก้าวไปข้างหน้าก่อนคนอื่น ๆ มาจนถึงบัดนี้ ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยทำ Engagement กับสังคมมากขึ้นเยอะ เห็นความจำเป็น เห็นความสำคัญที่จะต้องทำ Engagement กับสังคมมากขึ้น กระทรวง อว. ของเรา ตั้งแต่ผมเข้ามาเป็นรัฐมนตรีว่าการก็เห็นความสำคัญของการที่จะต้องให้ “มหาวิทยาลัยออกจากหอคอยงาช้าง” ซึ่งเป็นวลีแรก ๆ ที่ผมพูดกับชาวอุดมศึกษาว่าผมอยากที่จะเห็นมหาวิทยาลัยออกจากหอคอยงาช้าง ผมเห็นความสำคัญของหอคอยงาช้างนะครับ วิชาการ วิจัยหรือนวัตกรรมบางอย่างก็ต้องทำในหอคอยงาช้าง แต่ว่าผลจากการวิจัย การค้นคว้าหรือนวัตกรรมก็ต้องรีบเอาออกจากหอคอยงาช้างไปช่วยสังคมที่อยู่แวดล้อมเรา หรือบางครั้งเราก็จะต้องลงงานสอน งานวิจัย งานนวัตกรรมของเราที่ทำในหอคอยงาช้างลงไปบ้างแล้วแต่สถานการณ์ เพื่อที่จะไปช่วยสังคมข้างนอก หรือไป Engage นั้นเอง

เราได้ทำตามความคิดของท่านผู้ริเริ่มเรื่อง University Engagement ไปพอสมควร เช่น กรณีโครงการ U2T ที่ได้เอามหาวิทยาลัยไปช่วย 76 จังหวัด และใน 76 จังหวัดได้ลงไปช่วยถึง 3,000 ตำบล ทำกันมาแล้ว 1 ปี เอาบัณฑิตนักศึกษาไปทำงานร่วมกับชาวบ้าน รวมแล้วทั้ง 3 ประเภทประมาณ 60,000 คน โดยพวกที่เป็นบัณฑิตมีมากที่สุด 30,000 คน กับพวกที่เป็นนักศึกษาที่ยังไม่จบประมาณ 15,000 คน ชาวบ้านอีกประมาณ 15,000 คน รวมแล้วถึง 60,000 คน ถือเป็นการ Engage มหาวิทยาลัยทั้งระบบ ตั้งแต่อธิการบดีลงไปจนถึงอาจารย์ จนถึงนักศึกษา แล้วก็ Engage กับสังคมในระดับตำบล แต่ก็สามารถขยายขึ้นมาเป็นระดับอำเภอ ระดับจังหวัดได้ สุดแต่แต่โครงการ เช่น ถ้าโครงการมีลักษณะเป็นอำเภอ เราก็ Engage กับอำเภอ ถ้าโครงการมีลักษณะเป็นจังหวัด เราก็ Engage กับจังหวัด แล้วก็ได้ทำการสอนอบรมให้การศึกษาให้กับคณาจารย์ นักศึกษา ให้เห็นความสำคัญของชุมชน เห็นความสำคัญของพื้นที่ เห็นความสำคัญของท้องถิ่น ความรู้ไม่ได้มีแต่สาขาวิชาเท่านั้น

ไม่ได้เป็นแค่ Discipline หรือ Department เท่านั้น แต่ความรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือความรู้ที่เป็นภูมิวัฒนธรรม ภูมิสังคม ภูมิประวัติศาสตร์ เป็นต้น ก็ได้ผลมาก ซึ่งให้เห็นว่า ความคิดเรื่อง University Engagement นั้นใช้ได้จริง ๆ

ตั้งแต่เกิดการระบาดของโรคโควิดมาจนถึงปัจจุบันนี้ที่สถานการณ์พอจะคลี่คลายลงไปบ้างแล้ว เป็นระยะเวลาปีกว่ามาแล้ว มีการระบาดหลายระลอกเหลือเกิน แต่ระลอก มหาวิทยาลัยก็ Engage กับสังคมมากขึ้นอย่างเป็นระบบ เช่น มหาวิทยาลัยที่มีโรงเรียนแพทย์ได้เข้าไปช่วยในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งโรงพยาบาลของโรงเรียนแพทย์ของเราส่วนใหญ่ก็เป็นโรงพยาบาลที่ดีที่สุดของประเทศ ของภาค ชาวบ้านเดินไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลของเราอย่างคึกคัก และได้เข้าใจว่า กระทรวง อว. นั้นก็เกี่ยวข้อง กับเรื่องสาธารณสุขด้วย ไม่ได้สอนเรื่องการแพทย์และสาธารณสุขเพียงอย่างเดียว แต่ทำโรงพยาบาลด้วย มีพยาบาลด้วย มีผู้ช่วยพยาบาลด้วย และ ก็ทำงานกันได้ดี

ต่อมาเราก็ใช้มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ทั้งที่ไม่มีโรงเรียนแพทย์ ไม่มีคณะพยาบาล ไม่มีคณะสาธารณสุข ก็เปิดโรงพยาบาลสนามได้ มีคนเข้าไปรักษาตัว เข้าไปพักคอย เข้าไปตรวจอาการตนเอง รวม ๆ แล้วเป็นแสนคนทั่วประเทศ มีมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผมอยากจะยกย่องเป็นพิเศษ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี วิทยาเขตสมุทรปราการ ซึ่งได้ทำโรงพยาบาลสนามหลายร้อยเตียง ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความพร้อมในเรื่องวิชาการมากนัก แต่ก็ประสานกับภาคสังคมที่เมืองสมุทรปราการ ทำให้ได้แพทย์ พยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขที่ประจำอยู่จังหวัดสมุทรปราการมาช่วยทางด้าน การแพทย์ พยาบาล สาธารณสุข ส่วนมหาวิทยาลัยก็ให้ใช้สถานที่ ให้กำลังคนที่ไม่ใช่ด้านการแพทย์และสาธารณสุขมากนัก รวมถึงให้ใช้ไฟ ใช้น้ำ อะไรต่าง ๆ โดยที่ยังไม่รู้เลยว่าจะมีงบประมาณพิเศษมาให้เพิ่มหรือเปล่า แล้วก็ไม่มีใครขอคนเพิ่มหรือขอเงินเพิ่ม ไม่มีใครขอเลย ก็เป็น University Engagement ที่น่าชื่นชม ผมยังเสนอมหาวิทยาลัยว่าหลังจากที่ผ่านโควิดไปแล้ว ให้

ถือว่าคนป่วยที่อยู่โรงพยาบาลสนามของเราเป็นเสมือนศิษย์เก่า และระดมคนเหล่านั้นมาช่วยงานมหาวิทยาลัยของเราบ้าง มหาวิทยาลัยก็จะได้มีรากลึกในสังคมมากขึ้นเป็นพิเศษ

เมื่อก่อนก็มีรากอยู่ แต่เป็นในลักษณะที่ศิษย์เก่าที่จบไปแล้วไปทำประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชน แต่นั่นมันไม่พอ ควรจะต้องทำให้คนไทยทั้งหมดได้เห็นว่ามหาวิทยาลัยไม่ใช่ทำแค่การสอน ไม่ได้ทำแค่การวิจัย ไม่ใช่ทำนวัตกรรมในหอคอยงาช้าง แยกตัวออกจากสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเราอุทิศให้แก่สังคม อุทิศให้แก่ชุมชน มีสนามกีฬาเราก็ไม่ได้ทำเฉพาะให้เด็กของเราเล่นกีฬาหรือแข่งขันกีฬา เพื่อความมีหน้ามีตาของเราที่เป็นเจ้าภาพการแข่งขันเท่านั้น แต่ในยามวิกฤติ เราพร้อมที่จะแปลงสนามกีฬา แปลงหอพัก แปลงตึกเหล่านั้นให้มาเป็นโรงพยาบาลสนามได้

ตอนนี้มีเสียงคุยกันมากในหมู่ข้าราชการกระทรวงอื่น ๆ และในหมู่ประชาชนว่า ถ้าจะทำโรงพยาบาลสนามแล้ว ต้องนึกถึงมหาวิทยาลัยก่อน เพราะสถานที่ที่เยอะและดีด้วย มีหลายที่ที่อยู่ไม่ไกลไม่ไกลจากสังคมในชุมชน ถ้าอยู่ในชุมชนจริง ๆ ชาวบ้านก็หวังว่าจะแพร่เชื้อโรค ถ้าอยู่ไกลเกินไป ชาวบ้านก็ไม่ไปไม่สะดวก แต่มหาวิทยาลัยของเรามักจะอยู่พอดี ๆ ดังนั้น เวลากระทรวงสาธารณสุขจะเลือกโรงพยาบาลสนาม มักจะเลือกมหาวิทยาลัยของเรา อย่างภาคอีสานก็มีมหาวิทยาลัยนครพนม ซึ่งยังอยู่ในระยะบริหารแบบควบคุมอยู่ ยังไม่ได้คืนอำนาจการบริหารให้แก่มหาวิทยาลัยเป็นปกติ ก็ยังมีคนอย่างท่านอดุลย์ แสงสิงห์แก้ว เข้ามาติดต่อขอให้มหาวิทยาลัยนครพนมเป็นโรงพยาบาลสนาม ซึ่งเราก็นึกดี ทางมหาวิทยาลัยก็นึกดี ชาวบ้านก็มีความรู้สึกว่ามีมหาวิทยาลัยนครพนมนั้น หายใจเข้าออกร่วมกันกับชาวนครพนม เมื่อชาวนครพนมเจ็บไข้ได้ป่วย มหาวิทยาลัยก็รู้ร้อนรู้หนาวไปด้วย

เมื่อวานนี้ผมได้ไปตรวจเยี่ยมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ทำโรงพยาบาลสนามด้วยความร่วมมือกับภาคเอกชนซึ่งก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมคือ

กลุ่มบริษัทในเครือ CP ร่วมกับโรงพยาบาลพันธมิตรของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งก็เป็นสังคม และร่วมกับ กทม. โดยเฉพาะผู้อำนวยการเขตที่อยู่แวดล้อม มหาวิทยาลัยรามคำแหง รวมถึงร่วมกับกรมสวัสดิการทหารบก ซึ่งถือเป็นภาพที่ดีมาก ภาพของมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งรวมน้ำใจในสังคม เป็นแหล่งสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม เป็นแหล่งที่ทำให้เกิดบูรณาการที่ใหญ่หลวงมาก มีกระทรวงสาธารณสุข มีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มี กทม. มีทหาร ซึ่งปกติจะต่างคนต่างอยู่ในการทำหน้าที่ของตน การที่จะมาบูรณาการกันนั้น ถ้าไม่เกิดเหตุการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ขึ้น และไม่เกิดการริเริ่มของขบวนการมหาวิทยาลัยในที่นี้คือมหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้ว ภาพความร่วมมือแบบนี้ก็คงไม่เกิดขึ้น

ฉะนั้น นี่ก็เป็น University Engagement นั่นเอง ในความหมายที่ ผมคิดว่าลึกซึ้งและซับซ้อน และการ Engage นั้น ก็ทำให้เราได้เห็นจุดแข็งของมหาวิทยาลัยมากขึ้น ได้เห็นว่ามหาวิทยาลัยทำได้มากกว่าการสอนมากกว่าการวิจัย มากกว่าการทำนวัตกรรมในหอคอยงาช้าง และผมก็ได้ตระหนักว่า สังคมนั้นให้การยอมรับนับถือมหาวิทยาลัยมากที่สุด คนที่มาใช้บริการรักษาที่โรงเรียนแพทย์หรือโรงพยาบาลสนามของมหาวิทยาลัยหลายสิบแห่งทั่วประเทศ ต่างก็มีความรู้สึก ว่า เมื่อเขามาอยู่กับกระทรวง อว. แล้วมีความอบอุ่น ขาวมหาวิทยาลัยนั้นทรงภูมิ เป็นนักวิชาชีพและมีความตั้งใจดีต่อสังคม สิ่งเหล่านี้ ผมคิดว่าเป็น Reputation ของเราได้และเป็น Social Credit ที่ล้ำค่ามาก กระทรวงอื่น ๆ กรมอื่น ๆ จะมองโควิดเป็นอย่างไรก็แล้วแต่เขา แต่สำหรับกระทรวง อว. และขบวนการมหาวิทยาลัยแล้ว โควิดทำให้พวกเรา มี Credit สูงขึ้น ทำให้งานของพวกเราทางวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คุณภาพสูงขึ้น และสามารถนำบริการไปให้แก่สังคมได้มากขึ้นกว่าเดิม นี่ก็เป็นไปตามหลักการที่ว่า University Engagement จะทำให้เกิดประโยชน์ ทั้งแก่สังคมและมหาวิทยาลัย

ในวันนี้ ผมจะมาพูดถึง University Engagement ในกิจกรรมอีก
แนวหนึ่ง ที่ว่าจะทำอะไรให้มหาวิทยาลัยมีความผูกพัน มีภาระ มีหน้าที่ ที่
จะทำให้กับสังคมให้มากขึ้นให้ได้ ทำอย่างไรที่จะไปเสริมสิ่งที่คณะ
University Engagement ได้ริเริ่มได้ทำต่อเนื่องกันมาหลายสิบปีแล้ว ผมได้
เสนอและตอนนี้ก็ได้รับการยอมรับแล้วจากที่ประชุม ก.พ.อ. ที่ผมเป็นประธาน
เอง เราได้เพิ่มเติมเกณฑ์ในการกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขึ้นมาโดยไม่ต้องอาศัยตำราหรือการวิจัย โดยตำรา
และการวิจัยยังสำคัญแต่จะเพิ่มเกณฑ์อีก 5 ด้าน ที่ไม่ต้องใช้ตำราหรือไม่ต้อง
ใช้งานวิจัย

ด้านที่ 1 คือด้านการรับใช้ท้องถิ่นและสังคม นี่ก็คือ Social
Engagement ท่านที่ถนัดในการรับใช้ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมด้วยวิชาการ
ของท่าน ด้วยการสอนของท่าน ด้วยปฏิบัติการของท่าน ด้วยงานวิจัยของ
ท่าน หรือด้วยนวัตกรรมของท่าน ถ้าทำให้เห็นว่ามียุทธศาสตร์กับท้องถิ่น ชุมชน
และสังคม ก็สามารถที่จะขอตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์
รองศาสตราจารย์ จนถึงศาสตราจารย์ได้ ซึ่งหมายความว่า ที่ผ่านมามีสิ่งที่ท่าน
ทำเพราะว่าจิตใจของท่านที่กว้างขวาง จิตใจของท่านที่งดงามที่อยากจะช่วย
สังคมก็ดีอยู่แล้ว แต่เราจะช่วยท่านกลับในอีกทางหนึ่งคือ ท่านสามารถจะมา
ขอตำแหน่งทางวิชาการได้ด้วย ท่านก็จะได้พัฒนาความเป็นเลิศ ในฐานะที่
ท่านเป็นอาจารย์พร้อม ๆ กับที่ท่านพัฒนาความเป็นเลิศในด้านการรับใช้ท้องถิ่น
และสังคมไปด้วย

ด้านที่ 2 คือด้านสุนทรีย์และศิลปะ ท่านสามารถขอตำแหน่งทาง
วิชาการโดยอ้างถึงความสุนทรีย์ อ้างถึงศิลปะ อ้างถึงความสร้างสรรค์ใน
งานของท่าน ไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพ รูปปั้น รูปหล่อ สถาปัตยกรรม กระทั่ง
การออกแบบกราฟิกดีไซน์ต่าง ๆ โดยที่ไม่ต้องหลบซ่อนอยู่กับคำว่าตำราและ
วิจัย แสดงให้ชัดไปเลยว่าผลงานของท่านเป็นด้านความยอดเยี่ยมของ

สุนทรียะ ศิลปะ นาฏศิลป์ หรือดนตรี ทั้งดนตรีไทยและสากล ตลอดจนดนตรี
ภาคก็ได้ทั้งนั้น

ด้านที่ 3 คือด้านการสอน สอนได้อย่างดีเป็นแบบฉบับ เป็นที่เคารพ
นับถือ และวางตนอยู่เป็นครูที่น่าเคารพนับถือทั้งด้านวิชาการและด้านคุณธรรม
ก็สามารถใช้ขอตำแหน่งทางวิชาการได้

ด้านที่ 4 คือด้านนวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็นที่ประดิษฐ์กรรม นวัตกรรมที่
ทำให้แก่ประเทศชาติ ทำให้แก่สังคม ทำให้แก่ชุมชนก็สามารถนำมาขอตำแหน่ง
ทางวิชาการได้ โดยไม่ต้องหลบซ่อนอยู่กับการเป็นตำราหรืองานวิจัย

ด้านที่ 5 คือด้านศาสนา ซึ่งหมายถึงความสามารถ ความสำเร็จ หรือ
บทเรียนของท่านที่เป็นอาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่เป็นพระสงฆ์
สามารถไปเทศนา ไปสอน ไปบรรยาย ไปชี้แจงจนกระทั่งเปลี่ยนคนจากที่คิด
ผิดเป็นคิดชอบ เปลี่ยนจากที่ทำผิดเป็นทำชอบได้ ก็สามารถขอตำแหน่งทาง
วิชาการได้

ทั้งนี้ ประธานที่พิจารณาและนำเสนอเกณฑ์และประเภทงานต่าง ๆ
ทั้ง 5 ด้านนี้ ที่ไม่ใช่ตำราและการวิจัย ที่นำเสนอให้ ก.พ.อ. และ ก.พ.อ. ได้
อนุมัติไปเมื่อสัปดาห์ที่แล้วก็คือ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. บวรศักดิ์
อุวรรณโณ ขอกล่าวชื่อเพื่อเป็นหลักฐานว่าท่านมีบทบาทที่สำคัญในการใช้
ประสบการณ์หลายสิบปีของท่านที่เป็นอาจารย์ เป็นนักบริหารมหาวิทยาลัย
เป็นศาสตราจารย์ และความสามารถของท่านในการร่างรัฐธรรมนูญ ร่าง
พระราชบัญญัติ ร่างพระราชกำหนดต่าง ๆ มากมาย ท่านได้นำสิ่งที่เป็นสุด
ยอดของประสบการณ์และความสามารถของท่านมาใช้ เพื่อทำให้
University Engagement มาจนถึงขั้นที่เป็นการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ
โดยไม่ต้องใช้ตำราหรืองานวิจัย และมีอนุกรรมการเฉพาะกิจ 5 ด้าน มาดูแล
แต่ละเรื่อง อย่างในด้านการรับใช้ท้องถิ่นและสังคม เราได้เรียนเชิญ ดร.ถนอม

อินทระกำเนิด เป็นประธาน ส่วนด้านสุนทรียะและศิลปะมีศาสตราจารย์ ปรีชา
เถาทอง เป็นประธาน เป็นต้น และยังมีท่านอื่น ๆ อีกมากมาย

ในด้านการรับใช้ท้องถิ่นและสังคม ผมคิดว่าเป็น Social Engagement
ได้สบายเพราะตรงไปตรงมา แต่ด้านสุนทรียะและศิลปะก็สามารถที่จะเป็น
สุนทรียะและศิลปะโดยภาพรวม แต่ในขณะเดียวกัน ก็เป็นสุนทรียะและศิลปะ
ที่ทำให้แก่ชุมชนท้องถิ่น จึงเข้าอยู่ในเรื่อง Engagement ได้เลย เพราะเป็น
เรื่องที่มีมหาวิทยาลัยไป Engage กับสังคม เช่น มหาวิทยาลัยไปพื้นศิลปะ
วัฒนธรรม ไปพื้นสุนทรียะของอำเภอ ของจังหวัด ของภาคที่สูญหายหรือ
อ่อนล้าอ่อนแรงไปแล้วให้กลับมาเข้มแข็งขึ้นได้ ก็ขอตำแหน่งทางวิชาการได้
ในด้านการสอนก็เช่นกัน ถ้าท่านนำความสามารถของท่านไปสอนคนในชุมชน
ไปสอนเกษตรกร ไปสอนหัตถกร ไปสอนพ่อค้าแม่ค้าอะไรก็ตาม โดยสอนได้
น่าประทับใจและเป็นประโยชน์บุคคลของพวกเขาได้ หรือท่านสามารถนำเขาได้
ในทางจริยธรรมและในทางวิชาการ ท่านก็สามารถนำมาขอตำแหน่งทาง
วิชาการได้ และการสอนของท่านก็ถือเป็น Social Engagement เพราะท่าน
ไม่ได้สอนแต่ในห้องเรียน ท่านไม่ได้สอนแต่นักศึกษา บัณฑิต มหาบัณฑิต
หรือดุษฎีบัณฑิต แต่ท่านสอนชาวบ้านได้ด้วย ถ้าทำได้ ท่านก็สามารถนำมา
ขอตำแหน่งทางวิชาการได้ด้วย ด้านนวัตกรรมก็เช่นเดียวกัน นวัตกรรมโดย
ภาพรวมก็ได้ เช่น นวัตกรรมที่คิดว่าของแบบหนึ่งเคยทำมาแบบหนึ่ง ตอนนี้
ทำอีกแบบหนึ่ง ผลิตภัณฑ์แบบหนึ่ง ตอนนี้ทำมาเป็นอีกแบบหนึ่ง ก็ถือว่าเป็น
นวัตกรรมโดยภาพรวม แต่ว่าถ้าเป็นนวัตกรรมที่ท่านทำให้แก่พื้นที่ ท้อง
ถิ่น และชุมชน ก็สามารถขอตำแหน่งทางวิชาการได้เหมือนกัน ด้านศาสนา
ก็เช่นเดียวกัน ท่านสามารถขอตำแหน่งทางวิชาการได้โดยอิงว่า เกี่ยวข้องกับ
การรับใช้ท้องถิ่นและสังคม ทางด้านศาสนา จริยธรรม ทางด้านจิตวิญญาณ
ก็ได้

เพราะฉะนั้น โอกาสที่ท่านทั้งหลายที่ทำงานให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น
จะนำสิ่งที่ท่านทำไปขอตำแหน่งทางวิชาการเพื่อเกียรติภูมิของท่าน เพื่อความ

ภูมิใจของท่าน เพื่อความภูมิใจของครอบครัว ก็ได้ทั้งนั้น กระทั่งทำให้ผมทำให้ โดยบางท่านได้มาให้คำแนะนำผมว่า เวลาจะขอจริง ๆ จะขอยากมาก เพราะว่าเขาสืบทอดการคิด ประเพณีการคิดแบบเดิม ผมก็ได้กราบเรียนไปว่า เราจะให้มีคณะอนุกรรมการ ก.พ.อ. ที่ทำเรื่องตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งแทนที่จะมีชุดเดียวในการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการจากตำราและงานวิจัยเป็นหลักอย่างที่เป็นอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือแม้บางครั้งก็พิจารณาเรื่องงานบริการสังคมหรืองานสุนทรียะอยู่บ้าง แต่กรอบการทำงานก็ยังเอนเอียงไปในทางที่เห็นผลงานเป็นตำราและงานวิจัย

ดังนั้น ผมจึงได้จัดตั้งอนุกรรมการ ก.พ.อ. พิจารณาตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้นอีก 5 ชุด โดยรวมแล้วจะมี 6 ชุด ชุดที่ 1 คือชุดที่กำหนดตำแหน่งวิชาการด้วยตำราและงานวิจัย ชุดที่ 2 คือด้านการรับใช้ท้องถิ่นและสังคม ชุดที่ 3 คือด้านสุนทรียะและศิลปะ ชุดที่ 4 คือด้านการสอน ชุดที่ 5 คือด้านนวัตกรรม และชุดที่ 6 คือด้านศาสนา โดยมีประธานอนุกรรมการ ก.พ.อ. ทั้ง 6 ชุดที่ไม่เหมือนกัน และมีอนุกรรมการ ก.พ.อ. 6 ชุดแยกกันไปสำหรับ 5 ชุดใหม่นั้น ประธานและอนุกรรมการไม่จำเป็นจะต้องเป็นศาสตราจารย์เพราะศาสตราจารย์เดิมที่มีมาเป็นศาสตราจารย์ที่ได้จากงานวิจัยและตำราเป็นหลัก แม้ว่าเขาจะใจกว้าง เขาพยายามที่จะเข้าใจอะไรใหม่ แต่ผมเชื่อว่าไม่จำเป็นต้องไปบังคับว่าจะต้องเป็นศาสตราจารย์ แต่ถ้ามีศาสตราจารย์ด้วย เราก็ไม่ขัด แต่คนที่จะเป็นประธานอนุกรรมการกับที่จะเป็นอนุกรรมการของทั้ง 5 ชุดใหม่นั้น จะต้องเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับ เช่น ด้านการรับใช้ท้องถิ่นและสังคม คนที่เป็นประธานหรือเป็นอนุกรรมการก็ต้องเป็นเหมือนศาสตราจารย์ แต่ยังไม่ได้เป็นศาสตราจารย์เพราะเราไม่เคยมีวิธีที่จะพิจารณาเขาเป็น แต่ถ้าบังเอิญเขาเป็นศาสตราจารย์จากตำราและงานวิจัยด้วยก็ว่ากันไป ขณะเดียวกันเขาก็มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องบริการรับใช้สังคมด้วย เขาก็สามารถเป็นทั้งประธานและอนุกรรมการได้ เช่น ท่านอาจารย์วิจิตร ศรีสอาน ถึงท่านจะเป็นศาสตราจารย์ เป็น ดร. และมีงาน

วิชาการที่ยอดเยี่ยม แต่ท่านก็รู้เรื่อง Social Engagement ดีด้วย และมีประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ ท่านสามารถที่จะมาเป็นประธานอนุกรรมการหรือเป็นอนุกรรมการก็เป็นได้

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการทั้ง 5 ชุดใหม่ก็จะพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ โดยลักษณะที่ว่าผู้ขอ ขอมาก็ได้ หรือผู้ขอไม่ได้ขอ แต่อนุกรรมการทั้ง 5 ชุด เห็นว่าสมควรที่จะได้รับการพิจารณาให้เป็น ผศ. รศ. หรือ ศ. ก็เสนอชื่อขึ้นมาได้ หรือถ้าสถาบัน มหาวิทยาลัยที่เป็นต้นสังกัดเห็นว่าอาจารย์ของตนเหมาะสมใน 5 ประเภทใหม่นี้ก็เสนอมาได้ หรือหากสถาบันวิชาชีพต่าง ๆ เห็นว่าเหมาะสมก็เสนอได้ การเสนอจะกว้างขวางแต่ผู้ที่ได้รับการเสนอต้องยอมรับว่าพร้อมที่จะเข้ามา ถ้าได้รับการสรรหา และไม่มีอะไรขัดข้องที่จะถูกเสนอชื่อขึ้นไป โดยผมก็ได้กำชับลงไปว่า เป็นนโยบายที่จะต้องหาคนมาดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ด้วยวิธีใหม่ 5 วิธีให้ได้ อย่าทำตนเป็นคนที่มีมาตรฐานสูงลิ่ว แล้วก็หวงตำแหน่ง แต่ให้ทำตนเป็นคนที่ช่วย Promote คนอื่นให้มากขึ้น

ประธานอนุกรรมการ ก.พ.อ. นั้นก็จะตั้งจากท่านประธานอนุกรรมการ 5 ชุดที่เปิดคิดเรื่องการดำรงตำแหน่งทางวิชาการ 5 แบบใหม่ โดยให้ท่านที่ทำงานมาตั้งแต่ในตอนต้นทำหน้าที่เป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการใหม่ 5 ประเภทนี้ต่อไป ผมคิดว่าสิ่งนี้จะทำให้เกิดความคึกคัก เกิดความตื่นตัว และเกิดกำลังใจว่า บัดนี้กระทรวงและมหาวิทยาลัยเห็นคุณค่าของเราในเรื่องที่เมื่อก่อนทำไปก็ไม่ได้อะไร หลายท่านจะได้เป็นศาสตราจารย์ทางสุนทรียะ หลายท่านจะได้เป็นศาสตราจารย์ทางด้านการรับใช้สังคม หลายท่านอาจจะได้เป็นศาสตราจารย์ทางด้านนวัตกรรม และบางครั้งตอนเป็น ผศ. ท่านอาจจะได้จากตำราและงานวิจัย แต่ตอนเป็น รศ. ท่านอาจจะได้จากนวัตกรรม ตอนเป็น ศ. ท่านอาจจะได้จากการรับใช้สังคม ก็เป็นได้นะครับ เราเปิดกว้าง

ผมเชื่อว่าถ้าชาว University Engagement ท่านอาจารย์วิจิตรฯ และ คณะ University Engagement รวมถึงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีซึ่งเป็นเจ้าภาพในปีนี้ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยซึ่งจะเป็นเจ้าภาพในปีหน้า เข้ามาช่วยช่วยคณะอนุกรรมการ ก.พ.อ. ในด้านกำหนดตำแหน่งวิชาการใน 5 ชุดใหม่ ก็จะเป็นการดียิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้ามาช่วยชุดใหม่ชุดที่ 1 ด้านการรับใช้ท้องถิ่นและสังคม ท่านอาจช่วยหารายชื่อคนที่เหมาะสมมาให้ผมก็ได้ ผมจะส่งต่อไปให้อนุกรรมการด้านการรับใช้ท้องถิ่นและสังคม เพื่อที่จะทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับดอกผลที่ขอบรรรมจากสิ่งที่ทำไป

ทั้งหมดที่พูดมานั้นเป็นด้าน Incentive หรือแรงจูงใจ แต่ผมเชื่อว่าในด้าน Mindset หรือจิตวิญญาณ ก็ยังสำคัญอยู่ไม่ยากเห็นพวกเราไป Engage กับสังคม เพียงเพราะว่าต้องการตำแหน่งทางวิชาการเท่านั้น ถ้าเป็นอย่างนั้นก็ไม่ตรงกับความตั้งใจที่กระทรวงได้ทำให้ การที่จะไป Engage สังคมนั้น ต้องไป Engage ด้วย Commitment ต้องไป Engage ด้วยความเชื่ออันลึกซึ้งว่า ศิลปวิทยาการทั้งปวงมีไว้เพื่อสังคมเป็นที่หนึ่ง มีเพื่อตัวเองเป็นที่สอง เหมือนที่สมเด็จพระราชาธิบดีท่านสอนว่า คนที่เป็นหมอนั้น ต้องถือเอาประโยชน์สาธารณะเป็นที่หนึ่ง ประโยชน์ของตนเองเป็นที่สอง ชาวมหาวิทยาลัยก็เหมือนกัน ในตอนต้นผมได้พูดว่า เราเป็นคนที่มีเกียรติ เราโชคดีมากที่เกิดมาแล้วได้เงินเดือนจากการทำความดี เราสอนคนให้เป็นคนดี เพราะฉะนั้นแล้ว เราจึงต้องเตือนตัวเองเสมอว่า เราจะมาร่ำรวยจากการเป็นนักวิชาการเป็นอาจารย์นั้นไม่ใช่ ขอให้มีความพอเพียง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สบายได้ ไม่ใช่สบายไม่ได้ แต่จะต้องได้มาจากการทำประโยชน์ ทำคุณความดีให้สังคมมากที่สุดและต้องถือว่าเป็นที่หนึ่ง บางครั้งการทำอะไรให้สังคมอาจทำให้เราไม่ได้ผลประโยชน์ส่วนตนบ้าง ก็ต้องเสียสละ อาจารย์มหาวิทยาลัยจะเจริญก้าวหน้าไม่ใช่เพราะวิชาการอย่างเดียว แต่จะเจริญก้าวหน้าได้ เพราะจิตใจที่สูงส่งด้วย เป็นจิตใจของครู ของนักค้นคว้า ของนักหาความรู้ และปัจจุบัน

เป็นจิตใจของคนที่ยากจะช่วยสังคม เห็นสังคมเป็นความรับผิดชอบของตนเอง ผมเชื่อว่าเราทำได้ เราต้องช่วยกัน

ในตอนต้น Commitment เหล่านี้อาจจะไม่มากนัก เพราะว่าเมื่อเราเรียนมหาวิทยาลัย จบปริญญาโท ปริญญาเอกมา เขาไม่ได้สอนให้เรารับผิดชอบต่อสังคม เขาสอนให้เราเป็นนักวิจัยในวิชาเฉพาะ การทำวิทยานิพนธ์ที่ดี การทำคุณนิกิพนธ์ที่ดี คือการฝึกให้เราเป็นนักวิจัย จริงๆ แล้วความเป็นครูนั้นมหาวิทยาลัยที่สอนพวกเราชั้นปริญญาโท ปริญญาเอกก็ไม่ได้สอน ถ้าจบมาแล้วไม่คิดที่จะเป็นครู อยู่มหาวิทยาลัยจนเป็นศาสตราจารย์ก็ไม่ได้เป็นครู ทำไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็ได้เป็นศาสตราจารย์ แต่ความเป็นครูนั้นอาจจะไม่พอ ซึ่งผมคิดว่า การเป็นชาวมหาวิทยาลัย การเป็นอาจารย์ที่สำคัญที่สุดต้องเป็นครู ต่อมาก็คต้องเป็นนักคิด นักทำ เพื่อวิชาชีพของตนเอง และสุดท้ายก็ต้องเป็นคนที่มีมเหให้กับสังคม เป็นคนที่ Engage ตัวเองกับสังคม ผมอยากใช้คำว่า Commit กับสังคมด้วยซ้ำ แม้ว่า Engage ก็หนักแน่นแล้ว

สุดท้ายนี้ ผมขอให้การเสวนาวิชาการในปีนี้ ซึ่งเป็น Engagement ครั้งที่ 7 ชื่อว่า Innovation-engaged Society ประสบความสำเร็จ ได้ผลตามความตั้งใจ และขอให้การเสวนาในครั้งนี้ นำไปสู่การเตรียมการที่จะจัดขึ้นในปีหน้าที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยต่อไป

“เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิด University Engagement มาก
ยิ่งขึ้น กระทรวง อว. ได้เพิ่มเกณฑ์ในการกำหนดตำแหน่ง
ทางวิชาการ (ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์) โดยไม่ใช้ตำราหรือการวิจัยอีก
5 ประเภท เพิ่มเติมจากการขอตำแหน่งทางวิชาการแบบ
เดิมที่ใช้ตำราและงานวิจัย ได้แก่ การขอตำแหน่งวิชาการ
จากการรับใช้ท้องถิ่นและสังคม จากงานสุนทรียะและศิลปะ
จากการสอน จากนวัตกรรม และจากงานด้านศาสนา”

15

มุมมอง แง่คิด และทิศทางจาก
สมว.อว. ต่อ
ศูนย์ความเป็นเลิศด้าน
ชีววิทยาศาสตร์ [TCELS]

“ขอให้มีการทำงานแบบมี Priority มี Focus ไม่ใช่ทำงานไปเรื่อย ๆ และทำไปทุกเรื่อง”

“ขอให้คิดแบบ “ออกจากกล่อง” ไม่ทำวิจัยอย่างเดียวแต่มีความคิดแบบยุทธศาสตร์”

“ขอให้ทำงานด้วยความรวดเร็ว และมี Super Indicator ที่ชี้วัดความสำเร็จของการทำงานเป็นเรื่องสำคัญเพียงไม่กี่เรื่อง”

“งานของ TCELS เป็นงานปลายน้ำ ต้องเลือกพัฒนางานที่มี TRL สูง ๆ”

“งบประมาณวิจัยของภาครัฐมีจำกัด ขอให้ TCELS ไปร่วมทำงานกับภาคเอกชนที่มีงบประมาณมากกว่าภาครัฐ ไปเหนี่ยวนำและชี้้นำ รวมทั้งไปร่วมทำวิจัยกับภาคเอกชนให้มากขึ้น”

มุมมอง แง่คิด และทิศทางจาก สมว.อว. ต่อ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ [TCELS]¹⁵

ผมได้เคยไปเยี่ยม TCELS ได้พูดคุยกับผู้อำนวยการ TCELS และ กรรมการหลาย ๆ ท่าน โดยเฉพาะ ศ.นพ.ปิยะมิตร ศรีธรา และ นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ ผมอยากบอกความในใจ หรือแง่คิดให้แก่คณะกรรมการ และผู้บริหารของ TCELS หกข้อด้วยกัน ในหกข้อนี้ หลายเรื่องผมได้พูดกับทุกหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของกระทรวง อว. ไม่ใช่ เฉพาะกับ TCELS เท่านั้น แต่บางเรื่องอาจจะเป็นลักษณะเฉพาะของ TCELS

เรื่องแรก ผมอยากให้พวกเราทำงานแบบมี Priority มี Focus ไม่อยากให้ทำงานไปเรื่อย ๆ และทำทุกเรื่อง เพราะทรัพยากรของเรานั้นมีจำกัด เราควรมี Priority ควรมี Focus แต่คืออะไรบ้างพวกท่านคงต้องไปคิด โดย

---

15 คำกล่าวจากการมอบนโยบายในการพบคณะกรรมการบริหาร ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (TCELS) วันพุธที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2564

เฉพาะต้องคิดว่าอะไรที่ Hold key to ความเป็นเลิศทางด้านชีววิทยาศาสตร์
ผมก็ไม่แจ่มชัดนัก อาจจะเป็นเรื่อง Biodiversity ใช่หรือไม่ หรืออาจจะเป็น
เรื่อง Genomics ใช่หรือไม่ ท่านทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์ที่ว่า
ด้วยชีววิทยาศาสตร์ ก็ต้องไปคิดดูครับ และผมคิดว่าในการคิดต้องมียุทธศาสตร์
และยุทธวิธีประกอบด้วย จะมีแต่ความรู้ทางชีววิทยาศาสตร์อย่างเดียวไม่ได้
ต้องรู้บริบทของชีววิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ในอาเซียน ในเอเชีย และใน
โลก ว่ามีอะไรที่จะทำให้เรื่องที่เราทำสำเร็จได้ เพราะฉะนั้นเรื่องแรกฝากไว้
อย่างนี้

เรื่องที่สอง คือ อยากชวนพวกเราคิดอะไรแบบที่ว่า “ออกจากกล่อง”
(Think out of the Box) แต่ถ้าบางอย่างอยู่ In the Box ได้ก็อยู่ไป แต่อย่า
ลืมหัด Out of the Box ด้วย คิดหลาย ๆ ก้าวล่วงหน้าด้วย อย่าคิดแต่ตาม
อย่างเดียว อันนี้ก็เหมือน Common Sense แต่ที่ผมเห็นมา บางที่เราก็ตาม
เสียจนเพลิน เราไม่ได้คิดที่จะก้าวล่วงหน้า ไปดีกรอ ไปใช้การเปลี่ยนเทคโนโลยี
ให้เป็นประโยชน์กับเรา เราอยู่ในโลกที่เทคโนโลยีเปลี่ยนเร็วเหลือเกิน หลาย
คนบอกว่า การแพทย์ก็จะเปลี่ยนเป็นการแพทย์แบบ Telemedicine เป็น
Deep Medicine ใช้ AI มากขึ้นต่าง ๆ นานา ผมคิดว่า เราจำเป็นอย่างยิ่งที่
จะต้องเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ต้องไม่กลัว ไม่ขยาด ต้องไม่
คิดว่าเราจะเป็นผู้ตามอยู่เรื่อยไป หรือคิดว่าเทคโนโลยีที่เป็นอยู่ตอนนี้ เราก็
ยังไม่ค่อยทันใครเลย แล้วเราจะไปคิดอะไรล่วงหน้าคนอื่น ๆ ได้อย่างไร ผม
เห็นว่าเราต้องไม่คิดแบบนั้น เราต้องคิดว่า โชคดีเหลือเกินที่เทคโนโลยีจะ
เปลี่ยนอีกแล้ว เราต้องจัดสรรคน จัดสรรงบประมาณให้ไปดีกรอเทคโนโลยี
ที่จะเปลี่ยนแปลงใหม่ เข้าไปมีส่วนร่วมสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทาง
เทคโนโลยี และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแล้วเราเตรียมพร้อมได้
ดี เราก็จะลด Gap ระหว่างตัวเรากับชาติหรือประเทศที่นำหน้าเราลงไปเยอะ
เพราะเราเข้าถึง เข้าใจ และประณีตในการใช้โอกาสจากการเปลี่ยนแปลง
เทคโนโลยีเสมอ เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายลองไปคิดว่า อะไรที่เป็นเทคโนโลยี

ที่เราควรต้องลงทุน ทุ่มเท และไปดีกรออยู่ข้างหน้า ซึ่งจะทำอย่างนั้นได้ เราจะต้อง Bypass เราอย่าไปใช้ทางตรงเสียหมด เพราะบางทีทางตรงก็กลายเป็นทางลัดลัดคดเคี้ยว เราต้องตัดทางตรง ทางเลี้ยว ทางเบี่ยง หรือหาทางลัด

เวลาเราทำวิจัย เราก็ไม่ควรทำวิจัยอย่างเดียว เราต้องคิดแบบนักยุทธศาสตร์หรือแบบนักยุทธวิธีด้วย อย่างไรก็ตาม ผมตระหนักว่า เราเป็นนักวิทยาศาสตร์ เราไม่ค่อยได้คิดในแง่ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีเท่าไร แต่คิดว่ากรรมการของเรา สามารถหาคนที่จะช่วยเราในเรื่อง Intelligence ที่เกี่ยวกับโลกทุกวันนี้ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะมาถึงได้ อาจปรึกษากับ McKinsey บ้างก็ได้ เอาหนังสือของ McKinsey มาดูบ้างก็ได้ หรือคุยกันเองกับนักธุรกิจใหญ่ ๆ ด้าน Life Sciences เหล่านั้นเป็นต้น ก็จะทำให้เราคิดอะไรล่วงหน้าได้ อันนี้เป็นส่วนหนึ่งของ Mindset ด้วย Mindset ของคนไทยไม่ค่อยเชื่อมั่นว่าเราคิดล่วงหน้าก่อนคนอื่นได้ คิดอย่างเดียวว่าเราต้องตามคนอื่น อันนี้ผมเห็นว่าทั้งประเทศไม่ควรคิดแบบนั้น แต่ว่ากลุ่มแรก ๆ ที่ไม่ควรคิดแบบนั้น คือ กรรมการ TCESL ต้องไม่คิดแบบนั้น ต้องคิดอีกแบบหนึ่ง

ข้อที่สาม ที่ผมอยากจะฝากให้ คือ เราต้องทำงานด้วยความรวดเร็ว ทำงานแบบเป็นตัวเร่ง ไม่ทำแบบไปเรื่อย ๆ ชย้นแต่ไปเรื่อย ๆ ต้อง Hi-speed ต้อง Accelerating เช่น การทำ Robot ทางการแพทย์ที่กำลังทำกันที่มหาวิทยาลัยมหิดล อาจจะตั้งเป้าไว้ว่า ทำเสร็จแล้วจะต้องใช้งานได้ภายในหนึ่งปี ต้องทำงานแบบมีจุดหมาย มีตัวที่บอกได้ว่าเราทำสำเร็จหรือไม่สำเร็จ ถ้าพูดด้วยภาษา Methodology ทางวิจัย ก็คือ เป้าหมายของงานของเรา ต้อง Falsify ได้ บอกได้ว่าใช่หรือไม่ใช่ เราทำได้หรือไม่ได้ ไม่ใช่มีมากเกินไป จนกระทั่งอะไรก็ไม่ผิดทั้งนั้น บางหน่วยตั้งเอาไว้ถึง 10 เป้าหมาย เพราะฉะนั้น เป้าหมายไหนไม่สำเร็จก็เพราะอีกเป้าหมายหนึ่งยังทำไม่ได้หรืออะไรต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้บริหาร Falsify ไม่ได้ว่าเป้าหมายที่ตัวเอง

ตั้งนั้นผิดหรือถูก เพราะฉะนั้น ควรจะคิดถึง Super Indicator ซึ่ง Indicators นี้ บางหน่วยงานมี 10 ตัว บางหน่วยงานมี 20 ตัว บางหน่วยงานมี 50 ตัว มันทำให้ Falsify ได้ยากมาก หรือถ้าไม่ยากใช้คำว่า Falsify อาจใช้คำว่า Prove ก็ได้ Prove ได้ยากกว่ามันสำเร็จหรือไม่สำเร็จ อันนี้ผมพูดกับทุกหน่วยงานให้พยายามคิด Super Indicator แทนที่จะคิดแต่ Indicators พอ Indicators เยอะ ก็บอกไม่ได้เลยว่าเราทำงานสำเร็จหรือไม่สำเร็จ ถ้ามี Super Indicator สักไม่เกิน 3 ตัว หรือตัวเดียวได้ก็ยิ่งดี แต่ถ้าไม่ได้ก็สัก 3 ตัว เราก็จะบอกได้ว่า กรรมการชุดนี้ ผู้บริหารชุดนี้ ทำได้สำเร็จหรือไม่สำเร็จ สำเร็จแค่ไหน เป็นประโยชน์กับงาน ซึ่งไม่ใช่เป็นการจับผิดผู้บริหาร ไม่ใช่เป็นการจับผิดกรรมการ แต่เป็นการทำให้เรารู้ว่า เรามาได้ถูกทางหรือไม่ เราเลือก Indicators หรือ Super Indicator ได้ถูกหรือไม่

แง่คิดข้อที่สี่ ผมคิดว่าเราควรเน้นเฉพาะการพัฒนาในระดับปลายน้ำ ที่ศัพท์ทางวิชาการ เรียกว่า Technology Readiness Level (TRL) ซึ่งมีตั้งแต่ระดับ 1 ถึงระดับ 9 ขอให้เน้นการสนับสนุนสู่การดำเนินการเชิงพาณิชย์ อย่างยั่งยืน หรือเน้นการเป็น Accelerator ทางด้านวิทยาศาสตร์ อะไรที่ต่ำกว่าระดับ 7 เราไม่ควรที่จะไปเน้น ควรปล่อยให้เป็นที่ของมหาวิทยาลัย แต่ที่เราจะต้องทุ่มเทเป็นพิเศษ ถ้าพูดถึงในแง่ Process ในตอนต้น ๆ ผมได้พูดในบริบทอื่น ๆ ระดับสูงสุดคือระดับ 9 เราควรจะทำในระดับประมาณ 7-9 เป็นหลัก ส่วนที่ต่ำกว่าระดับ 7 ควรเป็นที่ของมหาวิทยาลัย

แง่คิดข้อที่ห้า ผมคิดว่าเราไม่ควรดำเนินการที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัคซีน ควรให้ไปเป็นภารกิจของสถาบันวัคซีนแห่งชาติ มิเช่นนั้น สถาบันวัคซีนแห่งชาติก็ทำ เราก็ทำ เราต้องคิดในแง่การไม่ทำงานบางเรื่องบ้าง อย่าไปทำในทุก ๆ เรื่อง และไม่ควรคิดแต่การทำงานเพิ่มขึ้นอย่างเดียว ต้องคิดถึงการลดการทำงานบางเรื่องลงไปด้วย ถ้าพูดแบบภาษาพระ คือ ต้องมีตาย ถึงจะมีเกิด แปลว่าบางอย่างควรจะไม่ทำ เพื่อที่จะได้ทำสิ่งที่เหลือให้ดียิ่งขึ้น และการที่จะเพิ่มงานต้องคิดให้ดี เพิ่มไปแล้วเราทำได้จริงไหม หลายคนให้คำ

แนะนำผมมา ผมก็เห็นด้วยและขอฝากท่านต่อไปว่า การพัฒนาวัคซีนนั้นให้เป็นภารกิจของสถาบันวัคซีนแห่งชาติไปเถิด แน่แน่นอนว่าคงมีเรื่องอื่น ๆ อีก แต่ผมยกตัวอย่างแค่เรื่องของวัคซีนเท่านั้น

สุดท้ายข้อที่หก ที่อยากจะฝากไว้คือ เราเป็นประเทศที่มีงบวิจัยและพัฒนาไม่น้อยแล้ว ถ้าคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ประชาชาติ เมื่อ 7-8 ปีที่แล้ว งบวิจัยและพัฒนาเป็นเพียง 0.38% ของ GDP แต่ตอนนี้ขึ้นมาเป็น 1.1% ของ GDP แล้ว พวกเรารวมทั้งผมในฐานะ รว.อว. มุ่งมั่นที่จะทำให้ 1.1% สูงขึ้นอีก จนเป็น 2.0% ของ GDP ให้ได้ ภายในปี 2570 โดย 2.0% นี้ เป็นหมุดหมายของประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีสัดส่วนของงบประมาณ R&D เป็น 2.0% ของ GDP ขึ้นไปอย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีลักษณะพิเศษ คือ มีงบ R&D ที่มาจากภาคเอกชนเป็นหลัก ไม่ได้มาจากภาครัฐเป็นหลัก อย่างเช่น ปีนี้งบประมาณของรัฐบาลที่ทำเรื่อง R&D มีประมาณหมื่นกว่าล้านบาท แต่งบของเอกชนในการทำ R&D มีแสนกว่าล้านบาท เพราะฉะนั้น ถ้าเรามาคิดแต่เรื่องงบประมาณของเรา หรือของ TCELS ย่อมจะไม่มากนัก เราควรจะต้องวางแผนที่จะใช้งบประมาณที่มีอยู่ออกไปในรูปกิจกรรมต่าง ๆ ในการไปดึงเงินของภาคเอกชนมาสนับสนุนเรา

การเอาเงินทั้งระบบหมื่นกว่าล้านบาทของรัฐบาล ไปดึงเงินแสนกว่าล้านบาทของภาคเอกชน ไม่ใช่เรื่องง่าย การจะทำเช่นนั้นได้ เราต้องเก่ง เก่งเหลือเกิน เก่งสุดยอด ในการที่จะทำให้คนแสนล้านหันมาฟังคนหมื่นล้าน TCELS จึงมีหน้าที่ ที่จะต้องเก่งให้ได้ เก่งแบบสุด ๆ และต้องออกจากห้องแล็บ ห้องวิจัย ออกจากสำนักงานวิจัยของ TCELS ไปเยี่ยม ไปพูดคุย ไปสังสรรค์ ไปเสวนาอะไรต่าง ๆ รวมทั้งไปเยี่ยมภาคเอกชนที่ทำเรื่อง Life Sciences ให้มาก ต้องดูว่าเอกชนที่ทำ Life Sciences เขามีอนาคตทางไหน เขาอยากทำอะไร เขาทำอะไรได้ดี เราต้องเบนทิศทางการทำงานของ TCELS ไปในทิศทางที่เราสนับสนุนเขา เมื่อเราสนับสนุนเขา เขาก็ย่อมรู้สึกดีกับเรา และเมื่อเราสนับสนุนด้วยวิชาการที่ดีด้วย เขาก็ย่อมอยากฟังเรามากขึ้น เรา

ก็จะนำเขาได้มากขึ้น เพราะการนำด้วยคำสั่งอย่างเดียวไม่ได้ ด้วยความรู้ อย่างเดียวก็ไม่พอ ต้องนำด้วยผลประโยชน์ที่เกื้อกูลกันด้วย และที่เราไปเกื้อกูลภาคเอกชน ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของเขา แต่เพราะว่าผลประโยชน์ของเขาถือเป็นผลประโยชน์ของความเป็นเลิศทางชีววิทยาศาสตร์ด้วย เราอาจจะชวนเขาให้มาทำอะไรได้อีกหลายอย่าง เพราะฉะนั้น งบประมาณของเราไม่ควรจำกัดว่าเรามีเงินเท่าไร หรืองบประมาณที่เป็นตัวเลขเท่านั้น ผมคิดว่าประเทศไทยไม่ใช่ประเทศที่ยากจนเลย ท่านปิยะมิตรฯ คงเป็นพยานให้ผมได้ อยากจะทำอะไรที่ยิ่งใหญ่ ก็สามารถที่จะระดมสรรพกำลังจากเอกชนได้ ถ้าใช้แต่งบประมาณภาครัฐอย่างเดียว อะไรก็ทำได้ยาก ทำได้ไม่พอ ทำได้ไม่เป็นเลิศ เราจะต้องใช้ความเป็นเลิศของภาครัฐ ไปดึงการสนับสนุนจากภาคเอกชนมาให้ได้ จะเป็นอย่างนั้นได้ ท่านทั้งหลายต้องเป็นคนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับภาคเอกชนที่เขาทำทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จริง ๆ แล้วผมคิดว่า นี่เป็นนิมิตหมายอันดีที่ภาคเอกชนของไทย สนใจเรื่อง R&D เพราะหมายความว่า ภาคเอกชนของไทยเดินมาถึงปลายหลุมของกับดักการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง โดยเขาเป็นปลายหลุมของธุรกิจที่จะอยู่ในระดับปานกลางของโลก และเขาไม่มีวันที่จะพ้นจากหลุมนี้ได้ ถ้าเขาไม่ลงทุนด้าน R&D เป็นไปไม่ได้ที่ธุรกิจจะทำเรื่องที่ไม่ต้องใช้ R&D แล้วจะรวยขึ้นไปเรื่อย ๆ ก้าวไปสู่การเป็นธุรกิจเอกชนที่รายได้สูงของโลกได้ ดังนั้น ความจำเป็นจึงบีบบังคับให้เขาต้องทำ R&D และเขาก็ทำ R&D กันหลายสาขา โดย Life Sciences เป็นสาขาหนึ่งที่เขาลงทุนทำ

เพราะฉะนั้น ผมคิดว่า พวกเราต้องใช้ข้อเท็จจริงนี้ ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน ก็จะทำให้ ผมเห็นรายชื่อกรรมการแล้ว รวมถึงได้คุยกับ ดร.ศิริศักดิ์ เทพาคำ ผู้อำนวยการ TCELS ด้วย ผมมีความมั่นใจว่าเราจะทำได้ ผมขอให้กำลังใจและจะเฝ้าติดตาม หากท่านกรรมการ หรือท่านผู้บริหารมีอะไรที่ผมพอจะช่วยได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด ๆ ขออย่าได้เกรงใจ ประตู่ห้องทำงานของผมที่กระทรวง อว. เปิดอยู่ตลอดเวลา ท่านจะมาหาผมที่กระทรวง

อว. ถนนโยธี หรือกระทรวง อว. ถนนศรีอยุธยาก็ได้ หรือจะเชิญให้ผมไปเยี่ยม
ศูนย์ความเป็นเลิศทางชีววิทยาศาสตร์อีกก็ได้ ขอให้ประสบความสำเร็จใน
การทำงาน ทั้งท่านที่เป็นกรรมการและท่านที่เป็นฝ่ายบริหาร

รุก ค्लीนพื้นที่ เคลียร์เชื้อร้าย
สร้างความปลอดภัยในชุมชน

ปชต
COVID-19 WEEK

ก้าวต่อไป สู้ภัยโควิด

รวมพลัง ชัดวัคซีน
หยุดเชื้อเพื่อชาติ สดการระบาดโควิด

16

University Engagement กับ
การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและ
สังคม

“มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ขึ้นกับกระทรวง อว. ซึ่งเป็นส่วนกลาง แต่ควรทำงานเหมือนเป็นหน่วยงานพื้นที่ เพราะบุคลากรในมหาวิทยาลัยทำงานอยู่ในพื้นที่ ต้องรู้จักพื้นที่ของตนเองเป็นพิเศษ ช่วยพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี”

“ภาคอีสานของไทยไม่ได้มีแต่อารยธรรมล้านช้าง แต่ยังสามารถเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมเขมรด้วย ในขณะที่ภาคใต้ของไทยก็มีอารยธรรมศรีวิชัยและเป็นสะพานเชื่อมอารยธรรมโลกกับประเทศไทย”

“University Engagement มีได้มีเฉพาะเรื่องระยะปานกลางหรือระยะยาวเท่านั้น แต่มีเรื่องระยะสั้นด้วย ที่เห็นชัดในช่วงที่ผ่านมาคือ โครงการ U2T ที่ช่วยจ้างงานและพัฒนาตำบลจำนวนสามพันแห่งทั่วประเทศ การสร้างโรงพยาบาลสนาม และโครงการ อว. พารอด ช่วยให้กำลังใจผู้ป่วยโควิด ถือเป็นงานที่ทำให้มหาวิทยาลัยสอดประสานกับชุมชนอย่างแท้จริง”

University Engagement กับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม¹⁶

ผมรู้สึกดีใจที่ได้รับเชิญให้มาปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ University Engagement ในการประชุมวิชาการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมครั้งที่ 20 อันที่จริงแล้วมหาวิทยาลัยถือเป็นกรมหรือเทียบเท่ากับกรมที่อยู่กับกระทรวง อว. การปกครองของประเทศไทยนั้นใช้กรมในการปกครอง กระทรวงก็คือกรมที่มารวมกัน แล้วกรมนี้มีพื้นที่สนาม กรมส่วนใหญ่จะอยู่ที่กรุงเทพฯ แต่มีพื้นที่สนามในจังหวัดต่าง ๆ ในอำเภอต่าง ๆ บางกรมก็ลงไปทำงานจนถึงตำบลและหมู่บ้าน กรมของกระทรวง อว. นั้นมีอยู่ราว 150 หน่วยงานที่ถือเป็นกรมหรือเทียบเท่ากับกรม ส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยถือเป็นกรม แต่มีลักษณะแปลกที่ตัวอธิบดีซึ่งเราเรียกว่าอธิการบดีนั้นในหลาย

---

16 คำกล่าวจากการปาฐกถา เรื่อง “University Engagement” ในการประชุมวิชาการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม ระดับชาติ ครั้งที่ 20 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วันเสาร์ที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

มหาวิทยาลัยมีที่อยู่ต่างจังหวัด เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อธิการบดีอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อธิการบดีอยู่ที่จังหวัดสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อธิการบดีก็อยู่ที่จังหวัดอุดรธานีเป็นสำคัญ ไม่ได้อยู่ที่กรุงเทพฯ

อย่างไรก็ตาม ผมได้สั่งการไปแล้วหลายต่อหลายครั้งว่ามหาวิทยาลัยของเราควรทำงานเหมือนกับเป็นหน่วยงานพื้นที่ อย่าทำงานเป็นหน่วยงานกรมเท่านั้น ข้อโดดเด่นของมหาวิทยาลัยก็คือเป็นหน่วยงานของส่วนกลาง เทียบกับกรมแต่ว่าอยู่กับท้องถิ่นหรือพื้นที่อย่างหนักแน่น โดยที่ไม่มีใครออกแบบให้มันเป็นวิวัฒนาการของมันเอง ข้าราชการหรือพนักงานมหาวิทยาลัยที่เข้าทำงานตั้งแต่นั้นก็อยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งนั้น แล้วเกือบจะทั้งหมดก็เกษียณอยู่ที่นั่น ไม่เคยย้าย อยู่จังหวัดไหนก็อยู่จังหวัดนั้น อยู่ภาคไหนก็อยู่ภาคนั้น อยู่ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูงสุดเป็นถึงอธิการบดีก็อยู่ในจังหวัดนั้นเอง เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ล้วนเป็นเช่นนั้นหมด

ในประเทศไทยนั้น กรมต่าง ๆ ของกระทรวงต่าง ๆ มีความสัมพันธ์น้อยกับพื้นที่ พื้นที่เป็นเพียงภาคสนามของกรม ข้าราชการส่วนภูมิภาคหรือข้าราชการส่วนกลางของกระทรวงอื่น ๆ ที่อยู่ในจังหวัดนั้น ๆ ส่วนใหญ่ก็มาอยู่ชั่วคราว บางคนก็สองปี บางคนก็สามปี บางคนก็สองเดือน สามเดือนก็มี แต่ของมหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นเช่นนั้น มหาวิทยาลัยจึงมีข้าราชการหรือพนักงานราชการที่เป็นอาจารย์สอนหรือทำวิจัยหรือเป็นผู้บริหารอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ นานมาก ส่วนใหญ่เกือบสี่สิบปี เริ่มตั้งแต่อายุประมาณยี่สิบกลาง ๆ จนถึงสามสิบต้น ๆ กว่าเขาจะเกษียณก็อายุหกสิบปีแล้ว แม้จะเกษียณแล้วก็ยังอยู่ต่อไปได้อีกห้าปี ถ้าเป็นศาสตราจารย์หรือเป็นรองศาสตราจารย์ และมหาวิทยาลัยต้องการให้เขาอยู่ต่ออีกห้าปีก็อยู่ได้ บางคนเมื่ออายุครบหกสิบห้าปีแล้วก็ยังเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย เป็นกรรมการ เป็นที่ปรึกษาของมหาวิทยาลัยหรือคณะ บางคนอยู่จนอายุถึงเจ็ดสิบห้าปี ก็ยัง Active

ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดเชียงใหม่ ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐที่รู้เรื่อง เชียงใหม่มากที่สุดเห็นจะเป็นชาวมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แน่นอน อาจจะรู้มากกว่าคนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสียด้วยซ้ำ ผมคิดว่าอีกหลายจังหวัดก็เป็นอย่างนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยราชชมงคลทั้งหลายก็เป็นอย่างนี้

ตั้งแต่ผมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว. ผมพยายามบอกให้ชาว มหาวิทยาลัยรู้จักพื้นที่ที่เราอยู่ให้มากเป็นพิเศษ สนใจทุกสิ่งทุกอย่างในพื้นที่ของเราให้มากเป็นพิเศษ ไม่ควรสนใจเฉพาะเรื่องวิชาการของเราเท่านั้น วิชาการนั้นมักจะไม่ค่อยมีพื้นที่ เป็นนามธรรมที่เป็นศาสตร์ของมัน แต่ส่วนใหญ่ประยุกต์ใช้กับพื้นที่ได้ แต่ว่าความเข้าใจเรื่องพื้นที่เองก็สำคัญ ชาว มหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งอาจจะไม่ค่อยเข้าใจตรงนี้ ก็คิดว่าตนเป็นอาจารย์ มหาวิทยาลัย อยู่ที่ไหนก็ใช้ความรู้เหมือน ๆ กันหมด ทำวิจัยก็คล้าย ๆ กันหมด จะมีความแตกต่างกันบ้างก็คงไม่มากนัก พวกเรามักไม่ได้คิดว่าจะต้องรู้จักพื้นที่ที่เราอยู่มากนัก ในยุคที่บทบาทของมหาวิทยาลัยเองก็ไม่ค่อยแน่นอน สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในระดับสูง ทำให้คนเรียนอยู่ที่บ้านก็ได้ เรียนจากวิทยุโทรทัศน์ เรียนจากสื่อสังคมออนไลน์ก็ได้ เรียนออนไลน์กับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของโลกที่เปิดให้เรียนฟรีก็ได้ ในยุคแบบนี้เองสิ่งที่มหาวิทยาลัยควรจะทำเพื่อเสริมความแข็งแกร่งก็คือจะต้องรู้เรื่องของพื้นที่ตนเองให้มาก ๆ แน่แน่นอนว่าเราคงรู้เรื่องของท้องถิ่นที่เราอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่ มักเป็นความรู้ที่ยังไม่พอ เช่น เรารู้ว่าถนนหนทางเป็นอย่างไร มีร้านข้าวต้มอยู่ตรงไหน มีห้องสมุดนอกมหาวิทยาลัยอยู่ตรงไหน มีร้านหนังสืออยู่ตรงไหน แต่ผมอยากให้มหาวิทยาลัยสนใจเรื่องของพื้นที่ให้มากกว่านี้ รู้เรื่องพื้นที่ให้ลึกซึ้งกว่านี้

ผมเคยคุยกับท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผมได้บอกท่านไปว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นควรจะรู้เรื่องโบราณคดี รู้เรื่องประวัติศาสตร์ รู้เรื่อง ศิลปะ รู้เรื่องสถาปัตยกรรมของภาคอีสานให้มากที่สุด เพราะว่ามีมหาวิทยาลัย

ขอนแก่นนั้นเป็นมหาวิทยาลัยที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของภาคอีสาน มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรจะได้รับเอาเรื่องนี้มาเป็นภาระของตนเอง ไม่ควรที่จะปล่อยให้คนที่รู้เรื่องมากที่สุดคือกรมศิลปากร ควรจะต้องเป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่นเองต่างหากที่จะต้องรู้เรื่องศิลปะโบราณคดี ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ความเป็นมา แม้กระทั่งภูมิศาสตร์ของภาคอีสาน การก่อกำเนิดของภาคอีสานในทางภูมิศาสตร์ การเคลื่อนที่ของเปลือกโลก สาเหตุที่ภาคอีสานมีเกลือสินเธาว์อยู่ใต้ดิน เพราะเหตุว่าพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ทะเลที่ถูกยกขึ้นมาแล้วกลายเป็นแผ่นดินไป มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรจะต้องรู้เรื่องเหล่านี้มากที่สุด

ผมคุยกับท่านอธิการบดีต่อไปอีกว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นควรจะเป็นศูนย์กลางในการศึกษาวัฒนธรรมล้านช้าง วัฒนธรรมล้านช้างก็คือวัฒนธรรมที่อยู่ในภาคอีสานของไทย โดยเฉพาะที่อยู่ติดแม่น้ำโขงและข้ามไปประเทศลาวทั้งหมด ท่านบอกผมว่าแม้กระทั่งนักวิชาการที่ลาว คนที่รักประเทศลาวที่อยู่ในประเทศลาวก็ยังฝากมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้ช่วยดูแลวัฒนธรรมล้านช้างให้ด้วย ทั้ง ๆ ที่ศูนย์กลางของวัฒนธรรมล้านช้างเดิมอยู่ที่หลวงพระบางและเวียงจันทน์ นักวิชาการลาวบางส่วนเห็นว่ารัฐบาลลาวอาจจะรักษาความเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมล้านช้างได้ไม่มากนัก แต่ภาคอีสานของไทยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมล้านช้าง เขาจะดีใจมากถ้ามหาวิทยาลัยขอนแก่นทำเรื่องล้านช้างด้วย ท่านอธิการบดีก็เห็นด้วย ท่านและผมคิดต่อไปว่า แม้ว่าเราไม่ใช่ศูนย์กลางวัฒนธรรมล้านช้าง แต่เราควรทำให้ขอนแก่นเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมล้านช้างใหม่

ยิ่งไปกว่านั้น ภาคอีสานไม่ได้มีแค่เพียงวัฒนธรรมล้านช้าง หากยังเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมเขมรด้วย โดยเฉพาะอีสานใต้ ปราสาทต่าง ๆ ในอีสานใต้นั้นสวยงามและมีมากมาย ทั่วทั้งภาคอีสานมีปราสาทเขมรอยู่เต็มไปหมด ขึ้นไปจนถึงอีสานเหนือก็มี ฉะนั้นถ้าเราให้คำนิยามของภาคอีสานว่าเป็นพื้นที่อารยธรรมล้านช้างบวกอารยธรรมเขมร ก็จะทำให้สถานะของมหาวิทยาลัยขอนแก่นสูงขึ้นกลายเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมผสมผสาน

อย่างไม่มีข้อสงสัย ผมบอกท่านอธิการบดีต่อว่าจากการที่พูดคุยกับอาจารย์ ศรีศักร วัลลิโกดม ท่านบอกว่าถ้าย้อนไปจนถึงยุคสุวรรณภูมิซึ่งมีอายุประมาณ สองพันห้าร้อยปี จะพบของมีค่าที่ยังหลงเหลืออยู่ที่บอกให้เราารู้ได้เลยว่าภาค อีสานเป็นพื้นที่ซึ่งอารยธรรมสุวรรณภูมิดำรงอยู่หนาแน่นมาก ของดีที่มาจาก สุวรรณภูมิในภาคอีสานนั้นมีจำนวนมากกว่าในลาวและในเขมร เพราะฉะนั้น ถ้าเราสนใจพื้นที่ในประเด็นสำคัญที่ผมกล่าวในตอนแรก จะทำให้มหาวิทยาลัย ขอนแก่นเป็นตักศิลาของศิลปวัฒนธรรมหรืออารยธรรมของสุวรรณภูมิก็ได้ ของเขมรก็ได้ ของล้านช้างก็ได้ และหากคิดสร้างสรรค์ต่อไปจะเป็นวัฒนธรรม อีสานใหม่ก็ได้ โดยมีพื้นฐานมาจากสามวัฒนธรรมที่กล่าวไปแล้ว อาจจะมี วัฒนธรรมอื่น ๆ อีกที่ผมไม่ได้พูด แต่ที่พูดมาก็คงพอที่จะทำให้เกิดความคิด ได้

ส่วนทางภาคใต้นั้น ผมคิดว่า Engagement ของมหาวิทยาลัยก็น่า สนใจมาก ขอยกตัวอย่างว่าถ้ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จะดำเนินการ ทำนองเดียวกับที่ผมแนะนำให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นทำก็จะมีดีมาก แต่ถ้า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไม่สนใจ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ก็ทำได้ ถ้า มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ไม่สนใจ มหาวิทยาลัยทักษิณก็ทำได้ ส่วนกรณีภาค อีสานก็เช่นกัน หากมหาวิทยาลัยขอนแก่นไม่พร้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารีหรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในภาคอีสานก็อาจทำได้

การที่ผมบอกว่าควรจะทำอะไร ขอฟุดด้วยมิติใหม่นะครับ แต่ก่อนนั้น มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ตามที่กรุงเทพฯ ส่งไป คือไปพัฒนาภาค เช่น มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ก็ไปพัฒนาภาคเหนือ เชียงใหม่ก็มีศิลปวิทยาการทั้งปวงในทำนอง เดียวกับมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ แต่ไปเปิดที่เชียงใหม่ เปิดคณะแรกคือคณะ แพทย์ แล้วก็สละส่วนกับการที่จะต้องมีโอกาสวิชาให้ค่อนข้างครบถ้วนเหมือน มหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ตอนนี้ผมขอเสนอไปอีกอย่างหนึ่งว่ามหาวิทยาลัย ควรจะมี Engagement กับพื้นที่ อย่างมหาวิทยาลัยที่ไปอยู่ในพื้นที่ไหนก็ ควรคิดค้นในเรื่องที่ตนเองจะเข้าใจพื้นที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ขอยกตัวอย่างของทางภาคใต้ ที่นั่นก็ควรจะสนใจเรื่องศรีวิชัย และให้ความสำคัญกับคาบสมุทรมหาภาคใต้ซึ่งเป็นสะพานที่นำเอาอารยธรรมของจีน อินเดีย และเปอร์เซีย หรือกระทั่งตุรกีมาให้สยาม นอกจากนั้นยังมีญี่ปุ่นและเกาหลีที่มีความสัมพันธ์กับสยาม มาขึ้นบกที่คาบสมุทรมไทย คาบสมุทรมไทยส่วนใหญ่ที่อยู่ภาคใต้ทั้งนั้น จากนั้นอารยธรรมต่างแดนก็ไปสู่อำเภอประเทศ อันที่จริงแล้ว ภาคใต้ถือเป็นสะพานรับความคิดของโลก อารยธรรมของโลก ความก้าวหน้าของโลก ทั้งโลกตะวันออกและโลกตะวันตกเข้ามาสู่แผ่นดินสยามโดยแท้ ภาคใต้จึงมีภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่สำคัญมาก นอกจากนั้น คงจะไม่ค่อยมีใครทราบว่าพระมหากษัตริย์ไทยทรงห่วงใยภาคใต้มากที่สุด อาณาจักรสยามนั้นเริ่มเกิดจากภาคกลางแล้วก็ผนวกเข้ากับภาคใต้ก่อนภาคอื่น ๆ ที่ผนวกภาคใต้ได้ง่ายก็เพราะทะเล ทะเลฝั่งอ่าวไทยทำให้เรือจากอยุธยาสามารถล่องไปตามชายฝั่งทะเลแล้วมาตียึดเอาเมืองนครศรีธรรมราช ตีเมืองสงขลาได้ง่าย ทำให้ภาคใต้ถูกภาคกลางผนวกเข้าไปอย่างเหนียวแน่นก่อนภาคอื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนภาคอีสานนั้นมาทีหลัง ภาคเหนือจึงผนวกเข้ามาหลังจากภาคอื่น ๆ เพราะฉะนั้น ภาคใต้จึงมีความสำคัญกับภาคกลางมาก ในแง่วิชาความรู้อะไรต่าง ๆ ด้วย จะเห็นได้ว่าพราหมณ์แห่งรัตนโกสินทร์ได้มาจากทางภาคใต้ไม่ใช่น้อย ประเทศไทยนั้นมีเสาชิงช้าที่กรุงเทพฯ แต่ก็มีอยู่ที่นครศรีธรรมราชด้วย เป็นต้น เราจึงไม่ควรคิดว่านครศรีธรรมราช สงขลา หรือพัทลุงเป็นเพียงจังหวัดของประเทศไทยเท่านั้น ต้องคิดว่ามันมีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งหมด มีความสำคัญต่อภาคทั้งหมด ความเป็นพื้นที่จึงจะน่าสนใจขึ้น

ที่ผ่านมาเวลาพูดถึงพื้นที่ เราไปคิดตามการปกครองหรือการบริหารบ้านเมืองไปเสียหมด เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่รับผิดชอบเชียงใหม่ เชียงใหม่เป็นเพียงจังหวัดหนึ่ง มหาวิทยาลัยขอนแก่นก็รับผิดชอบขอนแก่น ขอนแก่นเป็นเพียงจังหวัดหนึ่ง อันที่จริงแล้ว มหาวิทยาลัยควรขยายออกไปรับผิดชอบจังหวัดอื่นด้วย สำหรับภาคอีสานซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอารยธรรมสุวรรณภูมิหนา

แน่น อย่างน้อยก็เท่า ๆ กับภาคกลาง หนาแน่นกว่าประเทศลาวในทุกวันนี้ หนาแน่นกว่าเขมรในสมัยนั้น นอกจากนั้นยังมีความคล้ายคลึงกันในภาคอีสาน เป็นการผสมผสานกันของสุวรรณภูมิ ของทวารวดี ของเขมร ของล้านช้าง เข้าด้วยกัน เราควรต้องสร้างวิชาความรู้พวกนี้ขึ้นมา แล้วต้องคิดต่อว่าจะใช้ประโยชน์อย่างไรกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี สถาปัตยกรรมของอีสานทุกวันนี้ที่รับต่อมาจากอารยธรรมโบราณเหล่านี้ให้ได้มากที่สุด จะเน้นสมัยใหม่ได้แต่ควรจะต้องมีสมัยเก่าปนอยู่ด้วยเพื่อให้มีลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนกับที่อื่น ๆ จะได้ “ขาย” ได้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น ดนตรีก็เช่นเดียวกัน ดนตรีอีสานไม่เหมือนดนตรีไทยที่อื่น ๆ

สำหรับภาคใต้ ภาคใต้ก็ไม่เหมือนใครเท่าไร ความสำคัญของภาคใต้ทุกวันนี้ยังสูงมาก มหาวิทยาลัยในภาคใต้ควรสนใจทะเลให้มากกว่านี้เพราะภาคใต้ไม่ใช่บก ภาคใต้เป็นทะเล แต่ว่าการพัฒนาของเราในห้วงหกสิบถึงเจ็ดสิบปีที่ผ่านมานี้ ทำให้ประเทศไทยในความรู้สึกของคนส่วนใหญ่เป็นประเทศทางบกเท่านั้น เพราะว่าการสัญจรโดยทางรถยนต์นั้นง่ายและสะดวก แต่ว่าภาคใต้ไม่ใช่บก ภาคใต้เป็นทะเล และเนื่องจากภาคใต้เป็นทะเล จึงทำให้ภาคใต้มีความสำคัญในอดีตสูงมาก ในอดีตการไปมาหาสู่กันระหว่างประเทศต้องใช้ทะเลทั้งนั้น แม้แต่การเดินทางสัญจรในประเทศ ก็ยังใช้ทะเล ในตอนต้นที่ผมบอกว่าพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาสามารถไปตีปัตตานี ตีมะละกา ตีนครศรีธรรมราชได้ไม่ยากเพราะว่าอาศัยทะเล เพราะฉะนั้นคำว่า Engagement ของมหาวิทยาลัยในภาคใต้น่าจะเป็นแบบนี้ ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีพลังหรือมีศักยภาพไม่สูงพอจะที่ศึกษาทั้งภาค ก็ศึกษาเพียงส่วนหนึ่งของภาคที่เราอยู่ให้มากขึ้นก็ได้ มหาวิทยาลัยทางภาคเหนือก็ไม่จำเป็นต้องครอบคลุมทั้งภาคเหนือแต่ต้องรับรู้ว่ภาคเหนือทั้งหมดมีความเป็นมาอย่างไร แต่มหาวิทยาลัยที่พร้อมที่สุดจะต้องศึกษา จะต้องมีการ Engagement กับภาคเหนือทั้งหมด สำหรับภาคตะวันตกก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ในเขตอ่าวไทยมีความสำคัญมากตั้งแต่แปดริ้วไปจนถึงสมุทรสงคราม

สำคัญทั้งสิ้น มีประวัติความเป็นมาทั้งสิ้น แบบนี้เองที่ผมอยากจะเห็น มหาวิทยาลัยสนใจแล้วก็บุกเบิก แต่มันเป็นอะไรที่จะต้องใช้เวลา ต้องเตรียมตัว อาจจะเป็นแผนในระยะห้าปีหรือสิบปีข้างหน้า และจะต้องทำให้บรรลุให้ได้

ผมเข้ามาทำงาน พวกเราที่เป็นผู้บริหารก็เหมือนกัน เราไม่สามารถที่จะคิดแต่เรื่องระยะยาวหรือระยะปานกลางเท่านั้น เราต้องคิดเรื่องเฉพาะหน้าด้วย เพราะฉะนั้น University Engagement ที่ผมพูดไป เป็น University Engagement ในระยะปานกลางและระยะยาวซึ่งต้องทำให้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมี University Engagement ในระยะสั้นหรือเฉพาะหน้าซึ่งเราก็คงได้ทำกันมาได้หลายเรื่องทีเดียว แล้วก็เป็นอย่างที่พวกเราควรจะมีใจร่วมกัน เรื่องแรกคือเราทำให้เกิดมหาวิทยาลัยสู่ตำบล (โครงการ U2T) ซึ่งนับเป็น University Engagement ขนาดใหญ่ กล่าวคือเราเอามหาวิทยาลัยแทบทุกแห่งไปทำเรื่องพัฒนาในระดับตำบลเป็นสำคัญ จะสูงกว่าตำบลก็ได้ ต่ำกว่าตำบลก็ได้ แต่ว่าประเด็นสำคัญก็คือเราทำกันทั้งมหาวิทยาลัย ตั้งแต่อธิการบดีไปจนถึงอาจารย์และบัณฑิต นักศึกษาทั่วไปก็สนใจในเรื่องนี้ และข่าวดีก็คือโครงการนี้เป็นที่รับรู้ของคนภายนอก รวมทั้งรัฐบาลเองก็พอใจ ท่านนายกรัฐมนตรีก็ชื่นชม สื่อมวลชนก็ลงข่าวให้ตลอด และคนที่ไปทำก็บอกว่าดีเหลือเกิน ชาวบ้านนั้นชอบมาก บอกว่าอยากเห็นมหาวิทยาลัยมาทำอย่างนี้ จะหยุดแค่ปีนี้หรือเปล่า ปีหน้าขออีกได้ไหม นับเป็นอะไรที่เราช่วยกันทำได้สำเร็จ เป็น University Engagement ระยะเฉพาะหน้าในตอนที่เราว่างงาน รวมถึงนิสิตนักศึกษา เราแปรเปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสของพวกเรา มันเป็นปัญหาของประเทศแต่มันเป็นโอกาสของพวกเรา เราเอาโอกาสมาทำ University Engagement ในระดับมหาวิทยาลัยสู่ตำบล มหาวิทยาลัยก็ได้ความรู้เพิ่มขึ้น เป็นความรู้เชิงพื้นที่ ภูมิศาสตร์ ภูมิวัฒนธรรม ภูมิสังคม เข้าใจอะไรมากขึ้น และอาจจะเกิดวิชาการใหม่ ๆ ขึ้นอีกก็ได้ ผมได้ไปตรวจหลาย

ที่แล้วครับ พยายามไปทุก ๆ สองสัปดาห์ แต่ระยะหลังไปไม่ได้เพราะว่าติด
มาตรการป้องกันโควิด ก็ยังได้คุยกันทางออนไลน์อยู่เป็นประจำ

แล้วเมื่อการระบาดของโควิดหนักมากขึ้น ๆ เราก็ทำ
University Engagement แบบพลิกแพลง เอาคนที่ทำ U2T ไปช่วยในเรื่อง
การฉีดวัคซีน ไปช่วยในเรื่องการทำโรงพยาบาลสนาม ไปช่วยในเรื่อง Home
Isolation หรือ Community Isolation ขณะนี้กำลังทำอยู่ ทุก ๆ ขั้นตอน
ที่คนอื่น ๆ รู้สึกว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้น เราก็ใช้ Engagement เพื่อแก้ปัญหา
แปรวิกฤติใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น แปรให้มาเป็นงานของเราที่ทำให้เราได้ Engage
กับชาวบ้านมากขึ้น นักศึกษาบางคนบอกว่าเขาได้ความรู้มาก เขาไม่เคยรู้เลย
ว่าพื้นที่ที่เขาอยู่หรือจังหวัดที่เขาอยู่ แม้ว่าจะเป็นคนละตำบล หรือว่าภาคที่
เขาอยู่ แม้ว่าจะเป็นคนละจังหวัด มีอะไรที่น่าเรียนรู้อีกมาก เวลาสี่ปีที่เขาอยู่
มหาวิทยาลัยนั้นไม่เคยรู้เรื่องเกี่ยวกับตำบล เกี่ยวกับอำเภอ เกี่ยวกับจังหวัด
เลย ผมบอกเขาว่าวิธีการศึกษาของเรา นักศึกษาไม่ค่อยรู้อะไรเกี่ยวกับพื้นที่
จนกระทั่งเรียนจบไปแล้ว ไปทำงานแล้ว จึงค่อย ๆ เรียนรู้พื้นที่ แต่บางคน
ไม่ได้ไปอยู่ที่ไหน ทำงานที่กรุงเทพฯ ตลอด ก็จะไม่รู้เรื่องอะไรต่อไป บางคน
ขึ้นไปเป็นถึงอาจารย์เป็นศาสตราจารย์ชั้นผู้ใหญ่แต่ไปอยู่ไม่กี่จังหวัด แล้วใน
ระดับตำบลหมู่บ้านหลายคนไม่เคยลงไปด้วยซ้ำ ที่ผมพูดมานี้ก็เห็นว่าเป็น
โอกาสของพวกเราทุก ๆ ระดับ การทำ University Engagement นั้นไม่ใช่
เรื่องของฝ่ายกิจการนักศึกษาฝ่ายพื้นที่ ฝ่ายมวลชนสัมพันธ์ ฝ่ายกิจการพิเศษ
เท่านั้น แต่เป็นงานที่ทุกฝ่ายจะต้องลงไปทำ ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยต้องออก
จากหอคอยงาช้างแล้วไปสู่พื้นที่ ผมไม่ได้ดูเบาหอคอยงาช้างเพราะบางวิชา
บางเรื่องก็ต้องทำในหอคอยงาช้าง แต่ว่าหลาย ๆ เรื่องก็สามารถออกจาก
หอคอยงาช้างได้ แล้วจะทำให้งานของเราดีกว่าที่จะกักตัวเองอยู่ในหอคอย
งาช้างเท่านั้น

นอกจากนั้น ยังมีเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยทั้งปวงช่วยกันทำโรงพยาบาลสนาม ในช่วงที่ค่อนข้างจะมีดราม่าเพราะว่าโรงพยาบาลไม่พอรับผู้ป่วยโควิดช่วงแรก ๆ ผู้ป่วยส่วนใหญ่ก็ยังเป็นพวกสีเขียวคือเป็นพวกที่ยังไม่แสดงอาการมากนัก ตอนนั้นแค่เพียงตรวจพบว่ามีเชื้อ เราก็จะส่งเข้าโรงพยาบาลทันที แต่โรงพยาบาลที่มีอยู่เวลานั้น ห้องไม่พอ เราจึงเชิญชวนมหาวิทยาลัยที่มีโรงเรียนแพทย์ให้เปิดโรงพยาบาลสนาม ก็ได้คณะแพทยศาสตร์ธรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์รามธิบดีเริ่มเปิดให้ แต่ก็ยังไม่พอ ผมก็เชิญชวนต่อไปอีก ในที่สุดก็เกิดสิ่งที่น่าสนใจคือมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชชมงคล ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีโรงเรียนแพทย์ ไม่มีโรงเรียนพยาบาล ไม่มีโรงเรียนสาธารณสุข แต่ก็เปิดให้ใช้พื้นที่เดิมที่ ส่วนใหญ่ก็ใช้โรงยิม ใช้หอประชุม ใช้หอพักเป็นโรงพยาบาลสนาม ทำไปทำมาทางจังหวัดก็มีความรู้สึกที่ว่า ถ้าจะเปิดโรงพยาบาลสนามแล้ว จะต้องไปขอให้อธิการบดีช่วยเปิด ในที่สุดจังหวัดก็ได้ตระหนักกว่าในบรรดาส่วนราชการที่ไปอยู่ในจังหวัด หน่วยที่มีพื้นที่มากที่สุด ที่มีอาคารมากที่สุด ที่มีสถานที่ที่พร้อมที่สุดที่จะทำโรงพยาบาลสนามก็คือมหาวิทยาลัยนั่นเอง สมัยก่อนเราอาจจะคิดไม่ออกว่าทำไมมหาวิทยาลัยต้องมีพื้นที่เยอะเหลือเกิน บางแห่งก็มีเป็นพันไร่ ทำไมมหาวิทยาลัยต้องมีหอประชุม ทำไมมหาวิทยาลัยจะต้องมีโรงยิมขนาดใหญ่ เราก็มองเหตุผลของเราเองที่จะบอกว่าทำไมจะต้องมี แต่ตอนนี้ทุกคนเห็นว่าดีเหลือเกินเพราะว่ามันใช้ทำโรงพยาบาลสนามได้ ชาวบ้านเขาบอกเองว่าเวลาเข้าไปในมหาวิทยาลัยแล้วรู้สึกอบอุ่นใจ คือล้อมรอบด้วยคนที่มีความรู้ พูดยแบบชาวบ้าน เขามีความสุข อีกอย่างหนึ่งมหาวิทยาลัยที่ใหญ่ ๆ ของเรามักจะไม่อยู่ในชุมชนเมือง จะอยู่ห่างออกไป ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนเมืองก็บอกว่าดีแล้วที่โรงพยาบาลสนามไม่อยู่ใกล้จนเกินไป กลัวว่าเชื้อโรคจะข้ามมาติดชุมชน เป็นต้น ซึ่งคิดอย่างไรก็เป็นอะไรที่ Win-Win ด้วยกัน

เราไม่เคยคิดเลยว่ากระทรวง อว. และมหาวิทยาลัยจะมีบทบาทเช่นนี้ ตอนที่ผมไปเปิด ไปขอรับรอง ไปเชิญชวน ก็ไม่แน่ใจว่าอธิการบดีทั้งหลายจะเห็นด้วยหรือไม่ แต่ว่ามหาวิทยาลัยที่ทำ Engagement มีอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญมากคือมีหัวใจ ผมพบว่าอธิการบดีของเราส่วนใหญ่ หรือแทบทั้งหมดมีหัวใจ พวกเขาเปิดโรงพยาบาลสนามทันที ซึ่งเป็น Engagement ไม่ใช่แบบสวยหรู ไม่ใช่แบบคิดมาล่วงหน้า แต่เป็นแบบในภาวะฉุกเฉิน ภาวะวิกฤติที่มีความเป็นความตายรออยู่ข้างหน้าก็ว่าได้ ทำให้เรา Engage เรากลับที่จะ Engage พวกเขาไม่ได้ถามเลยว่ามึงงบประมาณมาให้หรือไม่ ไม่ได้ถามเลยว่ามีคนมาช่วยหรือไม่ เราได้ช่วยกันเหมือนในยามสงครามจริง ๆ ใครมีแรงให้แรง ใครมีสมองให้สมอง ใครมีอาหารให้อาหาร จึงทำให้ขวัญและกำลังใจของคนไทยดีขึ้นมาก ล่าสุดเราทำ Engagement จนถึงขั้นฉีดวัคซีน ซึ่งเราก็ฉีดได้ดี ฉีดได้เร็ว เราก็ได้รับวัคซีนมาเยอะทีเดียว กระทรวงสาธารณสุขไว้ใจเรา หากถามว่าทำไมถึงไว้ใจเรา ก็น่าจะตอบได้ว่าเพราะเราทำ Engagement แบบไม่เอาหน้า ผมได้ขอรับรองพวกเขาให้ทำเช่นนั้น ทุกคนก็เห็นด้วยหมดว่าเราจะไม่เอาหน้า เราจะไม่ไปประกาศว่าเราเป็นกองทัพหลัก เราประกาศให้ถึ บ่อย ๆ ว่าเราเป็นเพียงกองหนุน แต่เป็นกองหนุนที่มีคุณภาพและมีปริมาณ ห้ามบอกว่าเราเก่งกว่า ห้ามต่อว่าคนอื่นว่าคนอื่นทำงานไม่ดี เพราะถ้าเรา Engage แบบนั้น เราได้ดีแต่คนอื่นเขาเสีย เขาก็ยอมไม่พอใจที่จะเห็นเราไปช่วยชาวบ้าน ไปช่วยฉีดวัคซีน ซึ่งโดยทั่วไปพวกเราทำกันได้มาก เราจะทำ Engagement ต่อ ๆ ไป ผมคิดว่าเรามีพื้นฐานที่ดีมาก ที่ผมเล่ามาเป็น Engagement ที่ใหญ่มาก และแทบทุกมหาวิทยาลัยก็ Engage แบบในเวลาวิกฤติ ในเวลาที่คับขัน เรา Engage ได้ดี

ประเด็นท้ายสุด ขณะนี้เราทำโครงการ อว. พารอด ในช่วงที่สถานการณ์ดำเนินมาจนถึงขั้นที่ว่าไปโรงพยาบาลก็ไม่มีเตียง ต้องกักตัวอยู่แต่ที่บ้าน ต้องกักตัวอยู่ในสถานที่ที่ชุมชนจัดทำขึ้น เราก็คิดว่าในภาวะเช่นนี้ทุกคนต้องการกำลังใจ เราจึงได้จัดตั้งทีมขึ้นมา อันนี้เป็นกระทรวง Engage แต่ก็มีมหาวิทยาลัย

มาช่วยด้วย กระทรงเป็นผู้ริเริ่ม มีการโทรศัพท์ไปให้กำลังใจผู้ป่วยถึงบ้าน เมื่อวานนี้ผมก็ไปร่วมโทรศัพท์กับเขาด้วย ผมได้บอกเขาไปว่า Engage นี้หมายถึงให้ความรู้ด้วย ผมบอกเขาไปว่าโรคโควิด-19 เป็นโรคที่น่ากลัวในแง่ที่ว่ามันติดเร็ว ติดง่าย ติดแล้วแพร่กระจายได้กว้างขวาง แต่ว่าเมื่อติดแล้ว ร้อยคนที่ติดจะมีการหนักยี่สิบคน และในยี่สิบคนนี้ จะมีส่วนหนึ่งเท่านั้นคือห้าคนที่จะต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ และคนที่ใช้เครื่องช่วยหายใจมีโอกาสที่จะเสียชีวิตเพียงหนึ่งคนจากร้อยคนเท่านั้น เพราะฉะนั้นผู้ติดเชื้อจะมีโอกาสรอดสูงมาก

แนวคิดของเราคือพยายามทำอะไรเพื่อไม่ให้คนที่ติดเชื้อต้องเสียชีวิต ทำอย่างไรให้เขารอดชีวิตมากที่สุด ซึ่งกำลังใจนั้นสำคัญมาก ไม่ใช่เฉพาะยาเท่านั้นที่สำคัญ เราโทรศัพท์ไปหาเขา เขาจะดีใจมาก แล้วเราก็ส่งกล่องที่มีของสารพัดชนิดไปให้เขา มีสมุนไพรมากหลายชนิด มีสมุนไพรรักษาหลายโรคร่วมกับกระชายขาวด้วย ผมพูดกับสมาคมแพทย์แผนไทยไปว่าเป็นเรื่องน่าแปลกใจที่โรคโควิด-19 ที่ล่ำลือว่าเก่งเหลือเกิน มีหนามแบบนั้นแบบนี้ กลายพันธุ์แบบนั้นแบบนี้ แต่ดูเหมือนว่าจะแพ้สมุนไพรมาก คนที่ปลูกสมุนไพรมากแต่โบราณคงจะไม่คิดว่าวันหนึ่งสมุนไพรมานี้จะมาช่วยชีวิตคนไทยในยามที่เกิดโรคระบาดที่กินทั้งโลกแล้ว สิ่งนี้ไม่ใช่ผมพูดเองแต่ที่ผมโทรศัพท์พูดคุยกับคนที่อยู่ที่บ้าน เขาบอกผมว่าวันนี้เป็นวันที่หกแล้วที่เขาติดเชื้อ วันแรกก็เจ็บคอ ไอ ก็ได้ทานสมุนไพรมากถามว่าสมุนไพรมะอะไร เขาก็บอกว่าฟ้าทะลายโจร ทานฟ้าทะลายโจร ทานไปสองสามวันแล้วตอนนี้อาการดีขึ้นมาก อีกไม่กี่วันคงออกจากที่กักกันได้ ผมคิดว่า University Engagement แบบนี้ ทำให้ได้ความรู้ทั้งที่เป็นเทคนิค วิชาการว่าไวรัสมีหนามอย่างไร แตกตัวอย่างไร วัคซีนมีกี่ชนิด วัคซีนฉีดไขว้ดีหรือไม่ หรือว่าฉีดบูสเตอร์ดีหรือไม่ ในขณะที่เดียวกันก็รู้ว่าสมุนไพรมีประโยชน์มากกว่าที่เราคิด สิ่งเหล่านี้คือความรู้ เพราะฉะนั้น ก็เป็นเรื่องที่ดี ซึ่งหลังจากที่ผมพยายามให้มหาวิทยาลัยออกจากหอคอยงาช้าง และมหาวิทยาลัยควรจะต้องสนใจพื้นที่อะไรต่าง ๆ มาก

ขึ้น วันนี้ผมได้ทราบว่า University Engagement นั้น ทำกันมานานแล้ว โดยมหาวิทยาลัยกับท่านทั้งหลายสามารถจัดประชุมมาจนถึงครั้งที่สิบแล้ว ผมก็ยินดีใจ

สิ่งที่ผมพูดมาในวันนี้ขอให้ไปเสริมในสิ่งที่ท่านได้ทำมาแล้ว และขอให้ท่านสบายใจได้ว่ารัฐมนตรีเจ้ากระทรวงของท่านเห็นด้วยและสนับสนุนอย่างเต็มที่ในเรื่อง University Engagement ขอให้ทำให้ดียิ่งขึ้น เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยที่จะสมัครคัดค้านั้นต้องหายใจร่วมจมูกเดียว ปอดเดียวกันกับชาวบ้านชาวเมืองที่อยู่ล้อมรอบเรา หายใจร่วมกับชาวบ้านชาวเมืองที่อยู่ในภาคเดียวกันกับเรา ส่วนมหาวิทยาลัยส่วนกลางนั้นยังถือว่าเป็นภาระที่หนักมาก เพราะจะต้องคลุกคลีเข้าใจกรุงเทพฯ ให้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ต้องบริการคนทั่วประเทศ ซึ่งผมคิดว่าในที่สุดก็คงจะทำเรื่องพื้นที่ได้ไม่ตีสักเท่าไร เพราะพื้นที่ที่รับผิดชอบใหญ่เกินไป คงจะต้องเลือกเอา อาจจะต้องเลือกเอาเฉพาะพื้นที่กรุงเทพฯ บวกภาคกลาง แต่ในแง่การบริการวิชาการก็ต้องสอนไป เหมือนว่าทุกคนเป็นคนไทยเหมือนกันหมด จบไปแล้วก็เข้าไปทำงานในพื้นที่ที่เลือกทำ

สำหรับวันนี้ผมมีเรื่องที่จะพูดแต่เพียงเท่านี้ครับ

สรุปผลงานในรอบปี

12 เดือน 12 ดี

กับ “รัฐประหารเอนก”

17

12 เดือน 12 ปี

“ตลอดระยะเวลาการทำงานในฐานะ รมว.อว. เป็นเวลา 12 เดือนของ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์ มีผลงานเด่นที่หยิบยกมานำเสนอได้มากมาย แต่ในที่นี้จะ หยิบยกมานำเสนอ 12 เรื่อง”

“ผลงานที่นำเสนอ 12 เรื่อง มีทั้งเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ เฉพาะหน้าหรือระยะสั้น และเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ระยะ ปานกลางและระยะยาว แสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย และกว้างขวางของงานของกระทรวง อว.”

12 เดือน 12 ปี¹⁷

ผมมีเรื่องดี ๆ 12 เรื่อง จะมาเล่าให้ทุกท่านได้รับทราบว่าในการทำงาน 12 เดือนของผมในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมนั้น มีอะไรบ้าง ต้องขอเกริ่นเอาไว้ก่อนว่า นี่ไม่ใช่ งานของรัฐมนตรีคนเดียว แต่เป็นงานที่ทุกคนในกระทรวง อว. ได้ช่วยกันทำ ประการที่สองก็คือเรื่องเหล่านี้ บางเรื่องเป็นเรื่องผลประโยชน์ เป็นเรื่องปัญหา ระยะใกล้ ระยะเฉพาะหน้า ที่เราเข้าไปช่วยเยียวยา แต่ว่าหลายเรื่องก็เป็น เรื่องผลประโยชน์ในระยะปานกลางและระยะยาว ซึ่งกระทรวงของเราเป็น กระทรวงที่ต้องทำทั้งเรื่องระยะสั้น ระยะเฉพาะหน้า ในขณะเดียวกัน เราก็มี

---

17 คำกล่าวจากการแถลงข่าว 12 เดือน 12 ปี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม วันพฤหัสบดีที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2564

ความพิเศษตรงที่เราจะต้องทำเรื่องระยะปานกลาง และระยะยาวด้วย เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนและผลประโยชน์ของประเทศ

เรื่องแรกเป็นผลประโยชน์ระยะเฉพาะหน้า ในภาวะที่เราเผชิญกับวิกฤติโควิดที่ระบาดไปทั่วโลกมาแล้วหลาย ๆ รอบ ทำให้เศรษฐกิจซบเซา เกิดการว่างงานอย่างที่ไม่เคยเห็นมาก่อนตั้งแต่มีประเทศไทย ปัญหาการว่างงานที่สำคัญประการหนึ่งก็คือคนที่จบจากมหาวิทยาลัยก็ยังไม่ว่างงาน และคนที่กำลังจะจบจากมหาวิทยาลัยก็เตรียมจะว่างงาน เราจึงรีบทำโครงการที่เรียกว่า “มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ” หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษตามที่วัยรุ่นเรียกว่า โครงการ U2T ซึ่งเราทำกันได้เร็วมาก เพราะเราทำกันทั้งกระทรวง ทุกมหาวิทยาลัยเข้ามาเกี่ยวข้องหมด มหาวิทยาลัยที่อยู่ในจังหวัดก็ร่วมกันเป็นปีกเป็นแผ่น เรียกว่า อว. ส่วนหน้า ช่วยประสานกันกับ U2T ซึ่งรับผิดชอบโดยมหาวิทยาลัย 76 แห่งซึ่งไปทำงานใน 76 จังหวัด ใน 3,000 ตำบล มีครบทุกจังหวัดแต่ไม่ครบทุกตำบล เกิดการจ้างงานที่ทำได้เร็วที่สุดในบรรดาโครงการต่างๆ ของรัฐบาลที่พยายามจะทำให้เกิดการจ้างงาน เราจ้างงานได้เร็วมาก ภายในเดือนหรือสองเดือน เราจ้างงานได้ 80 กว่าเปอร์เซ็นต์แล้ว จากนั้นมาก็ 90 เปอร์เซ็นต์ พอถึงวันนี้การจ้างงานเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ ทำให้เด็กของเราที่เป็นบัณฑิต 45,000 คน ได้งานทำ เป็นงานที่เขาชอบ เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 หรือชั้นปีที่ 4 อีก 15,000 คนก็ได้งานทำ และชาวบ้านอีก 15,000 คนก็ได้งานทำ เป็นการจ้างงานที่ดี แก้ปัญหาได้เยอะ พ่อแม่ก็ดีใจที่ลูกมีงานทำ คนในตำบลก็ดีใจที่มีเด็กรุ่นใหม่หัวทันสมัย มาสอนเขาใช้มือถือ มาสอนเค้าเปิด Application ต่าง ๆ พาเขาคิดวิเคราะห์ ใช้วิทยาศาสตร์ ใช้ความรู้จากมหาวิทยาลัย เป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยของเราลงถึงตำบล ที่ผ่านมานักศึกษาลงสู่ตำบลนั้นเป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว แต่ว่ามหาวิทยาลัยทั้งหมดที่จะลงไปถึงตำบลครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรก มหาวิทยาลัยก็ได้แ่งคิดว่าอะไรที่สามารถเอาไปทำวิชาการได้ ชาวบ้านก็ได้ผลประโยชน์ ซึ่งมีหลายเรื่องมาก มีทั้งเกษตรอินทรีย์ เกษตรสมัยใหม่ Smart Farming

เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ตัวอย่างเช่นการทำสปาที่บ้านโดยใช้สมุนไพรไทย เศรษฐกิจอื่นๆ ที่น่าสนใจ เป็นอะไรที่ได้รับความชื่นชมจากรัฐบาลมาก พี่น้องประชาชนก็ชอบมาก นักศึกษาก็ชอบมาก ทั้งผู้ปกครอง ชาวบ้าน นักศึกษา บัณฑิต บอกว่าอยากจะให้มีอีก แล้วก็อยากจะให้ขยายไปอีก 4,000 ตำบล ให้ครบทุกตำบลทั่วประเทศ ซึ่งเวลานี้เราก็ขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลไปแล้ว เรื่องไปถึงสำนักงบประมาณแล้ว คิดว่าภายในอีกไม่นานเราก็น่าจะมีโอกาสได้ทำทั้งหมด 76 จังหวัด 7,000 กว่าตำบล ครบทุกตำบล แล้วก็เด็กมีบัณฑิต มีชาวบ้านที่จะได้งานทำ รวมทั้งหมดที่จะได้งานทำประมาณ 120,000 คน งบประมาณที่จะได้ประมาณ 20,000 ล้านบาท ซึ่งผมภูมิใจมาก พวกเราทุกคนในกระทรวงก็คนภูมิใจมาก ที่ผ่านมานั้น พวกเราทุกคนต่างคนต่างเก่ง ต่างคนต่างทำในเรื่องของเรา แต่ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่พวกเราทุกภาคส่วนมาร่วมกัน รวมทั้งฝั่งวิทยาศาสตร์เต็มด้วย เรามาร่วมกันทั้งหมด ชี้ให้เห็นถึงสมรรถนะที่สูงมากของกระทรวงเราครับ

เรื่องที่สองที่ผมภูมิใจมาก ไม่เคยคิดว่ากระทรวงเราจะทำได้ คือเรื่องที่เราได้ทำโรงพยาบาลสนาม เป็นที่ทราบกันดีว่าในช่วงที่โควิดระบาด มีปัญหาว่าโรงพยาบาลหลักมีเตียงรับคนไข้ไม่พอ เกิดความวิตกอย่างมากว่าจะมีคนป่วยนอนตายอยู่ข้างถนนมากมาย หรืออาจนอนตายอยู่ที่บ้านมากมาย ในที่สุดแล้วเรื่องนี้ก็ไม่มีปัญหา เพราะว่ามหาวิทยาลัยของเรา ทั้งที่มีโรงเรียนแพทย์และทั้งที่ไม่มีโรงเรียนแพทย์ ได้ร่วมกันเปิดโรงพยาบาลสนามขึ้นมา 60 กว่าแห่งทั่วประเทศ มีครบเกือบทุกจังหวัด มีทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในกรุงเทพฯ และมหาวิทยาลัยที่อยู่ในต่างจังหวัด ซึ่งก็เอาโรงเรียนมาทำบ้าง เอาหอพักมาทำบ้าง เอาสนามกีฬาทำบ้าง ทำได้ดีมาก นอกจากนั้นก็ยังไปขอความร่วมมือกับภาคเอกชนอีกด้วย ขอความร่วมมือจากเจ้าของพื้นที่ เช่น กทม. มหาตไทย ยิ่งไปกว่านั้น โรงพยาบาลสนามทุกที่จะมีหมอและพยาบาลของกระทรวง อว. ไปช่วย แต่ตรงไหนที่ไปช่วยไม่ได้ก็จะมียาพยาบาล เจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขมาช่วย เราได้รับคนไข้มากกว่า 60,000 คน

แล้ว และทุกวันนี้ก็ยังเปิดอยู่ ปัจจุบันมีคนไข้อยู่ประมาณ 5,000 คน แล้วก็ยังมีรอไว้อีกหากมีการระบาดมากขึ้นอีก และหากต้องการเตียงเพิ่ม เราก็เตรียมไว้อีกประมาณเกือบ 10,000 เตียง เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายครับ โรงพยาบาลสนามนี้ ทำให้ผู้ป่วย ทำให้ญาติผู้ป่วย ทำให้ประชาชนทั่วไปหายกังวลไปได้มาก เป็นเพราะว่ากระทรวง อว. ผันตัวเองอย่างรวดเร็ว จากกระทรวงที่เป็นนักคิด นักวิจัย นักประดิษฐ์ หรืออาจารย์ เราแสดงให้เห็นว่า ในยามวิกฤติเราก็ออกจากหอคอย ออกจากป้อมปราการของเรา ไปช่วยพี่น้องประชาชนของเรา และเราก็ช่วยได้ดีมาก คนที่มาโรงพยาบาลสนามแล้วก็จิตใจ บางคนบอกผมว่าป่วยไข้มาอยู่โรงพยาบาลสนามของมหาวิทยาลัยนั้นชอบที่สุด เพราะว่าใหญ่ดี สะอาด กว้างขวาง และเต็มไปด้วยคนที่มีความรู้ไม่ได้เป็นแต่เพียงสถานที่สอนหนังสือเท่านั้น มหาวิทยาลัยยังรู้ร้อนรู้หนาวกับพี่น้องประชาชน มหาวิทยาลัยรู้ว่าพี่น้องประชาชนเป็นฐานอันมั่นคงของมหาวิทยาลัย การที่เราได้ไปทำโรงพยาบาลสนามนี้ได้ใจของพี่น้องประชาชน พี่น้องประชาชนมีความรู้สึกเหมือนเป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยไปด้วย หลายคนบอกผมว่าหายป่วยแล้วจะไปช่วยทำนุบำรุงมหาวิทยาลัยที่เปิดโรงพยาบาลสนาม ผมได้บอกไปว่าที่ไหนที่สามารถเปิดคณะสาธารณสุขได้ คณะระบาดวิทยาได้ คณะพยาบาลได้ คณะแพทย์ได้ ก็ถือโอกาสครั้งนี้ได้ความเชี่ยวชาญจากการทำโรงพยาบาลสนาม ให้ดำเนินการได้เลย

เรื่องที่สามคือเรื่องการฉีดวัคซีน มีอยู่ช่วงหนึ่งทุกท่านคงจำได้ว่าวัคซีนยังไม่พอ พอมีวัคซีนพอแล้ว แต่ก็ไม่รู้ว่าจะฉีดได้ทันหรือไม่ กระทรวง อว. ของเราก็ทำหน้าที่เป็นกองหนุนที่ไวใจได้เสมอ ในยามที่กองหน้าพะว้าพะวังว่าสรรพกำลังจะมีพอหรือไม่ และในยามที่กองหน้าไม่แน่ใจว่าจะมีคนมาสนับสนุนมากน้อยแค่ไหน กระทรวง อว. ได้รับดำเนินการโดยที่ไม่ถามว่ามีงบประมาณเท่าไร จะได้คนมาช่วยเพิ่มหรือไม่ ด้วยความเป็นผู้นำของท่านอธิการบดี และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยทั้งหลาย ทำคล้าย ๆ กับโรงพยาบาลสนาม กรณีการฉีดวัคซีน เราเป็นหน่วยฉีดวัคซีนถึง 11 หน่วย ในส่วนกลาง

คือกรุงเทพฯ และปริมณฑล และก็เป็นหน่วยฉีดในต่างจังหวัดด้วย นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายมหาวิทยาลัยที่ใช้สถานที่ที่เป็นหน่วยฉีด ซึ่งในภาพรวม เราฉีดวัคซีนได้ประมาณ 700,000 โดสแล้ว ในจำนวนนี้มี 600,000 โดสเป็นการฉีดเข็มที่ 1 และอีกประมาณ 100,000 โดส เป็นการฉีดเข็มที่ 2 ผมไม่เคยคิดว่ากระทรวงเราจะทำหน้าที่ฉีดวัคซีนได้ดีขนาดนี้ พี่น้องประชาชนก็อบอุ่นใจ ผมได้ไปเยี่ยมที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซึ่งใช้เป็นสถานที่ฉีดวัคซีนโดยราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ ชาวบ้านดีใจมากครับ ทั้งคนที่มีความคิด ทั้งคนที่ไม่มีคิดแต่มารออยู่ข้างนอก เมื่อวันนี้จะมีวัคซีนเหลือ คนที่ได้ฉีดก็ดีใจ หน้าตาผ่องใส คนที่ไม่ได้ฉีดก็เสียใจหน่อย แต่เราก็ปลอดภัยว่าให้มาใหม่ในพุ่มนี้ แม้จะรู้สึกเหน็ดเหนื่อยอยู่บ้าง แต่พวกเราภูมิใจที่ได้เห็นเหนื่อยเพื่อพี่น้องประชาชนครับ

เรื่องที่ดีคือโครงการ อว. พารอด เช่นเดียวกับเรื่องโรงพยาบาลสนาม เช่นเดียวกับเรื่องการฉีดวัคซีน นี่เป็นเรื่องผลประโยชน์เฉพาะหน้า ความเป็นความตายรออยู่ครับ ตอนนั้นโควิดระบาดมากจนถึงขนาดที่ว่าโรงพยาบาลสนามก็ไม่พอแล้ว จำเป็นที่จะต้องกักตัวอยู่ที่บ้านหรือจะต้องมากักตัวที่ศูนย์พักคอย Home Isolation และ Community Isolation ซึ่งก็มีปัญหามากมายจะไปหาเตียงที่โรงพยาบาลหลักก็ไม่ได้ จิตใจว่ารุ่น กระทรวง อว. ได้ตระหนักว่าการทำสงครามกับวิกฤติโควิด เป็นทั้งเรื่องสาธารณสุข เรื่องการแพทย์ และเรื่องวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้น ยังเป็นเรื่องสงครามทางกำลังใจด้วยครับ เพราะฉะนั้น เราจึงคิดโครงการ อว. พารอด เพื่อมาทำหน้าที่ช่วยเหลือคนที่ได้รับผลกระทบจากโควิด โดยเฉพาะผู้ที่ต้องกักตัวอยู่บ้าน หรือที่ศูนย์พักคอย โดยการโทรศัพท์ไปหาเขา เพื่อไปถามไถ่ให้กำลังใจ เราได้อาสาสมัครในการโทรศัพท์จากคนป่วยที่หายจากโควิดแล้ว เขารู้สึกมีความขอบคุณ มีความกตัญญู ว่าสังคมได้ช่วยเขา เพราะฉะนั้นเขาจะต้องตอบแทนคืนสังคมก็โทรศัพท์ไปให้คำแนะนำอะไรต่างๆ ในฐานะอดีตผู้ป่วย เพราะเขามีประสบการณ์ แนะนำได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น เรายังคิดทำ “กล่อง อว.

พารอด” แม้ว่าเราจะให้ยาฟาวิพิลาเวียร์ไม่ได้ เราก็ให้ยาสมุนไพรไปในกล่อง
อว. พารอด ยาสมุนไพรไทยนั้นมีสรรพคุณที่ดีมากครับ โควิดที่ระบาดไปทั่ว
โลกดูเหมือนจะมาแพ้สมุนไพรไทย เช่น ฟ้าทะเลลายโจร กระชายขาว และ
อื่น ๆ ผมสนับสนุนแพทย์แผนไทยให้เข้ามามีบทบาทในการสู้กับวิกฤติโควิด
โดยสู้ไปกับโครงการ อว. พารอด ที่น่าดีใจอีกอย่างคือโครงการนี้มีคนมาช่วย
ไม่ขาดสาย ผมลงไปรับของต่าง ๆ จากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคบ่อยครั้ง มีทั้ง
เปิด ไข่ เพื่อใช้เป็นอาหาร มีทั้งหน้ากาก ยาสมุนไพร เสื้อผ้า ผ้าเช็ดหน้า
สารพัดเลยครับ และรับบริจาคทุกวัน ซึ่งให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เอื้อเพื่อ
จุนเจือ เราต้องการคนมาบริหารจัดการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เหมือน
อย่างที่โครงการ อว. พารอด ได้เข้าไปช่วยกันทำ ด้วยเวลาไม่นานพลังสังคม
ก็รวมกันขึ้นมาทันที เพราะฉะนั้น นี่ถือเป็นข้อดีของสังคมไทย เราว่าสังคม
ไทยเป็นสังคมที่พร้อมอยู่แล้วที่จะออกมาช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก แต่จำเป็น
ต้องมีผู้นำ ผู้ที่เดินก่อน หรือผู้ที่เป็นชักชวนให้คนอื่นออกมา สามเรื่องนี้เป็น
เรื่องที่เกี่ยวข้องกันทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโรงพยาบาลสนามก็ดี เรื่องการวัคซีน
ก็ดี เรื่อง อว.พารอดก็ดี ถือเป็นเรื่องผลประโยชน์เฉพาะหน้า ซึ่งผมขอย้ำว่า
แต่เดิมเราไม่เคยมีภาพที่มาช่วยแก้ปัญหาให้ประชาชนในเรื่องเฉพาะหน้า
ปัจจุบันทันด่วน เรื่องวิกฤติ คนทั่วไปไม่ค่อยคิดถึงกระทรวง อว. แต่อันที่จริง
แล้ว กระทรวง อว. สามารถทำได้ เรามีวิชาความรู้และมีกำลังคนซึ่งต่างก็มี
กำลังใจและมีความคิดที่สามารถจะไปสมานกับสังคมได้ ทำให้เกิดความรัก
และความสมัครสมานสามัคคีกัน

เรื่องดีเรื่องที่ทำคือ BCG ซึ่งถือเป็นเรื่องผลประโยชน์ระยะปานกลาง
และเป็นผลประโยชน์ระยะยาว เพราะว่าถ้าเราทำทุกอย่างแบบเอาแต่ผล
ประโยชน์เฉพาะหน้า เอาแต่ปัญหาเฉพาะหน้า ประเทศไทยก็จะยังคงเป็น
ประเทศด้อยพัฒนาหรือเป็นประเทศกำลังพัฒนาไปตลอดกาล อาจจะเป็น
ประเทศพัฒนาที่มีงานวิจัยทำไปเรื่อย ๆ แต่ประเทศไทยจะเป็นประเทศกำลัง
พัฒนาตลอดไปไม่ได้ครับ เราจึงได้มีนโยบายเพื่อก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม

4.0 เราวิเคราะห์ว่าเราทำอะไรได้ดีที่สุดด้วยอุตสาหกรรม 4.0 โดย 4.0 เป็นวิธีการ แต่ BCG เป็นเป้าหมาย BCG คือการที่เราจะต้องเอา 4.0 ไปใช้ในเรื่องเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เรื่องนี้เกิดขึ้นมาจากกระทรวง อว. เกิดขึ้นมาจาก PMU อาจารย์ ดร.กัญญวิมว์ กীরติกร เป็นเจ้าของความคิดที่สำคัญ ได้มาเสนอต่อรัฐมนตรีในขณะนั้น ท่าน ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ขออนุญาตเอ่ยนามไว้เพื่อเป็นเกียรติครับ ท่านได้เสนอแนวคิด BCG นี้ให้รัฐบาล เมื่อผมเข้ามาเป็นรัฐมนตรีว่าการ รัฐบาลก็รับเป็นวาระแห่งชาติ และเอาเรื่องนี้เป็นประเด็นที่จะหารือกันในที่ประชุม APEC ปีหน้าด้วยครับ การขับเคลื่อนการทำงานเรื่อง BCG นี้ ท่านนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในชุดใหญ่ และผมเป็นประธานในชุดขับเคลื่อน งานที่สำคัญจะเกี่ยวข้องกับการนำวิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรม ไปเป็นฐานของเศรษฐกิจ ซึ่งแต่เดิมฐานเศรษฐกิจไทยคือแรงงานราคาถูก ผลิตผลคือวัตถุดิบ คือแร่ธาตุ พาเรามาจนถึงวันนี้ เราไม่ได้ดูเบาอุตสาหกรรมไทย แต่เราจะต้องทำให้ดีกว่าเดิม เราจะต้องเอางานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และเอาวิทยาการต่าง ๆ มาเป็นฐานทางเศรษฐกิจ การจะทำได้เช่นนั้น กระทรวง อว. จะต้องเป็นกระทรวงแห่งการปฏิบัติ เป็นกระทรวงแห่งการพัฒนา โดยต้องปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องของการใช้งานวิจัย นวัตกรรม และวิทยาการในการทำให้เศรษฐกิจของเรามีมูลค่าสูงขึ้น ทำน้อยให้ได้มากแทนการทำมากแต่ได้น้อย เช่น เรื่องการเกษตร เราจะไม่ทิ้งเป็นอันขาด เราจะทำ BCG โดยเอาเรื่องการเกษตรไปด้วย และการเกษตรของเราจะต้องเปลี่ยนจากเกษตรที่ขายเป็นตันให้ขายเป็นกิโลกรัม ขายเป็นสารสกัดแทนที่จะขายผลผลิตต้นทาง เช่น ขายมังคุดในกิโลกรัมละ 40 บาท ให้เป็นการขายสารแซนโทน (Xanthones) 1 กิโลกรัม มีราคาในหลักหมื่นบาท ถือเป็นการทำน้อยแต่ได้มากแทนที่จะทำแบบเดิมคือทำมากแต่ได้น้อย เราได้วางแผนอนาคตไว้แล้วสำหรับประเทศไทยที่จะเป็น BCG ขณะนี้มหาวิทยาลัยและหน่วยงานวิทยาศาสตร์ของเราทั้งหมดกำลังเร่งที่จะทำเรื่อง

BCG เพื่ออนาคตของลูกหลานของเราจะดีกว่าเราทุกวันนี้ สำหรับพี่น้องที่เป็นเกษตรกร ลูกหลานจะสามารถทำเกษตรที่ประณีต ทำเกษตรที่เป็นเกษตรสารสกัด เป็นเกษตรที่ใช้วิชาการและความรู้มากขึ้น เราจะพาเกษตรกรที่เดิมเคยทำเกษตรแบบที่ตามเทคโนโลยีไม่ทันให้เป็นเกษตรแบบที่ใช้เทคโนโลยี และใช้ความรู้ได้เท่าทันโลกครับ

เรื่องที่หนักก็เป็นเรื่องผลประโยชน์ระยะปานกลางและระยะยาวเช่นกันครับ คือเราได้ทำ “ธัชชา” ท่านอาจยังไม่เข้าใจว่าชื่อนี้มาจากไหน แต่ขอให้ทราบว่ ธัชชาคือวิทยสถานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ กระทรวงของเราไม่ได้เดินด้วยขาเดียว กระทรวงของเราไม่ได้มีแต่เรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงของเราเดินด้วยสองขา ขาหนึ่งคือเรื่องวิทยาศาสตร์ ส่วนอีกขาหนึ่งคือเรื่องเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ อันได้แก่การท่องเที่ยวมูลค่าสูง เช่น การท่องเที่ยวที่เป็นประวัติศาสตร์ เป็นวัฒนธรรม เป็นนิเวศวิทยา นำเอาวิทยาศาสตร์มาผสมคลุกเคล้ากับสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ นี่นับเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง การลงทุนของกระทรวง อว. มีหลายอย่างมาก เช่น เรากำลังจะได้เครื่องฉายแสงซินโครตรอนเคลื่อนที่ 2 ด้วยงบประมาณ 8 พันล้านบาทจากรัฐบาล ซึ่งกำลังดำเนินอยู่ นอกจากนั้น เรากำลังจะทำดาวเทียมและยานอวกาศผ่านโครงการ “Thai Space Consortium” แต่เราไม่ได้ลงทุนเฉพาะเรื่องวิทยาศาสตร์ เราลงทุนทางด้านสังคมศาสตร์ ทางด้านมนุษยศาสตร์ และทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ด้วย โดยการตั้งธัชชาขึ้นมา ในธัชชามีหลายเรื่องที่น่าสนใจมาก แต่เรื่องหนึ่งที่ผมจะเลือกมาพูดเพียงเรื่องเดียวก็คือเราจะทำเรื่องสุวรรณภูมิศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่จะทำให้ประวัติศาสตร์ในประเทศไทยย้อนหลังไปได้ถึง 2,500 ปี แต่เดิมถ้าคิดถึงประวัติศาสตร์ไทยตามแบบที่เป็นทางการก็คือเริ่มเมื่อประมาณ 700 ปีที่แล้ว พญามังราย พญาเจ้าเมืองพ่อขุนรามคำแหง ตั้งอาณาจักรขึ้นมา เป็นอาณาจักรของไทยที่มีอายุ 700 ปีแต่จริงๆ แล้ว ก่อนหน้านั้นในแผ่นดินที่เราอยู่ มีทวารวดี ศรีวิชัย เขมรหรือ

ละโว้ ซึ่งมีอายุย้อนกลับไปได้ 1,300-1,500 ปี ซึ่งในเวลานั้นก็มีคนไทยอาศัยอยู่ในบริเวณนี้แล้ว แต่ไม่ได้เป็นชนชั้นปกครอง เรายังไม่มีกษัตริย์ไทย เรายู่กับกษัตริย์เขมร กษัตริย์มอญ กษัตริย์ละโว้ แต่เป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย เป็นภาษาของชนชาติไทยภายใต้การปกครองของชนชาติอื่น หากเราทำเรื่องสุวรรณภูมิศึกษา ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยจะย้อนกลับไปประมาณ 2,500-3,000 ปี แสดงว่าเราไม่ได้เป็นคนป่า เราไม่ได้เป็นมนุษย์ถ้ำ แต่เราอยู่แบบมีอารยะมานานแล้ว เป็นเมืองเล็กๆ แต่ว่ามีเทคโนโลยี มีศิลปะ ที่เรียกว่าเป็นอารยธรรม ตัวอย่างเช่น เรามีลูกปัดที่ผลิตในบริเวณคาบสมุทร ซึ่งปัจจุบันเป็นคาบสมุทรไทย แต่ไปปรากฏอยู่ที่สุสานหลวงราชวงศ์ฮั่นที่ประเทศจีน ซึ่งมีอายุ 2,000 กว่าปี แสดงว่าลูกปัดที่ผลิตในคาบสมุทรไทยนั้นล้ำค่าจนกระทั่งประเทศจีนซึ่งยิ่งใหญ่มาก นำไปใส่ไว้ในหลุมศพของคนที่เคยรพ นับถือให้เอาไปใช้ในโลกรหน้า ถ้าไม่ตีจริง เขาก็ต้องเอาลูกปัดของเขาใส่ แต่ว่าลูกปัดที่ผลิตในคาบสมุทรไทยในยุคสุวรรณภูมิเป็นลูกปัดหลายๆ ชุด เป็นลูกปัดระดับโลก เพราะฉะนั้นจึงปรากฏในสุสานของจักรพรรดิในสมัยราชวงศ์ฮั่น ซึ่งเรื่องนี้จะไปช่วยเสริมเรื่องการท่องเที่ยว

เรื่องที่เจ็ดเป็นเรื่องของผลประโยชน์เฉพาะหน้า ซึ่งก็คือเรื่องที่เราคิดและไปทำวิจัยจนกระทั่งรู้ว่าคนจนจริง ๆ ในประเทศไทยมีกี่คนและอยู่ที่ไหน เป็นครัวเรือนไหน พร้อมทั้งติดตามพวกเขาและส่งต่อพวกเขาให้ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมได้ การทำข้อมูลเรื่องคนจนในประเทศไทยนั้นมีการดำเนินการโดยหลากหลายหน่วยงานมาก ข้อมูลที่รายงานมักจะไม่ค่อยตรงกัน เช่น ข้อมูลที่เป็นทางการที่มีอยู่ในเวลานี้ ใน 10 จังหวัดที่ยากจนที่สุดของประเทศรวมกันแล้วประเมินว่ามีคนจนอยู่ประมาณหนึ่งแสนคน แต่เมื่อหน่วยงานของเราที่เรียกว่า บพท. เป็นหน่วยบริหารทุนเชิงพื้นที่ ได้ทำการวิจัยอาจารย์ที่ไปทำส่วนใหญ่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ลงไปสำรวจ ด้วยการไปถามคนในหนึ่งแสนกว่าครัวเรือนที่สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงอื่น พบว่าคนจนจริง ๆ ใน 10 จังหวัดที่ยากจนที่สุดของประเทศ มีจำนวน

ขาดไปประมาณ 300,000 คน ไม่ใช่มีคนจนจำนวนหนึ่งแสนกว่าคนตามข้อมูล
ที่มีอยู่ แต่ว่าจริงๆ แล้วมีมากถึง 400,000 คน หน่วยงานต่าง ๆ ก็มาขอคู่มือ
การของเรา แทบทุกหน่วยงานยอมรับหมด เรียกว่าเป็นตัวเลขที่จริงที่สุด รู้
กระทั่งว่าครัวเรือนไหนที่ยากจน ถือเป็นการแก้ปัญหาความยากจนแบบมุ่ง
เป้า แล้วก็เบ็ดเสร็จ เมื่อระบุครัวเรือนที่ยากจนได้แล้วก็จะส่งต่อไปกับคนที่
มีหน้าที่พัฒนา คนที่มีหน้าที่จัดการศึกษาอบรม คนที่มีหน้าที่ให้ทุน และ
ติดตามตลอดจนกระทั่งช่วยให้พวกเขาหายจากความยากจน นี่ถือเป็นเรื่อง
เฉพาะหน้า เป็นเรื่องที่คนไทยจำนวนหนึ่งลำบากเหลือเกิน ใน 10 จังหวัดที่
ยากจนที่สุดมีประมาณ 400,000 กว่าคน เราจะต้องทำให้คน 400,000 กว่า
คนนี้หายจนให้ได้ กระทรวง อว. จะเข้าไปมีส่วนช่วย และตอนนี้กำลังจะทำ
อีก 10 จังหวัดที่จนน้อยลงมากกว่า 10 จังหวัดที่ผมกล่าวมา เรียกว่าจะทำการ
บูรณาการกัน เมื่อค้นหาพบแล้วก็จะส่งต่อและติดตามการส่งต่อไปจนถึงขั้นที่
เขาพ้นจากความยากจน ยิ่งถ้าสามารถทำให้เขาเป็นเลิศกว่าการมีความเป็น
อยู่ตามเศรษฐกิจพื้นฐานเท่านั้นก็จะเป็นอย่างอื่นที่น่ายินดีมากกว่า ถือเป็นการ
ทำวิชาการไปสู่การปฏิบัติและการนำข้อมูลไปสู่การปฏิบัติ โดยวิชาการของ
เราเป็นที่ยอมรับของแทบทุกกรมและแทบทุกกระทรวงครับ

เรื่องที่แปดเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้กับอาจารย์ของเรา กระทรวง อว.
มีอาจารย์ประมาณ 200,000 คน และมีนักศึกษาประมาณ 1.3 ล้านคน ผู้
บริหารก็มาจากอาจารย์ ผมเองก็เคยเป็นอาจารย์ สิ่งสำคัญของการเป็น
อาจารย์ข้อหนึ่งก็คือเกียรติยศครับ เรื่องเงินอาจารย์อาจจะได้เงินไม่มากนัก
แต่อาจารย์เป็นที่ยอมรับนับถือด้วยตำแหน่ง โดยเฉพาะทางวิชาการ ตำแหน่ง
ทางวิชาการมีตั้งแต่อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ
ศาสตราจารย์ ซึ่งเดิมเราใช้ตำราและงานวิจัยเป็นเกณฑ์ในการเข้าสู่ตำแหน่ง
ซึ่งในปีที่เราสามารถทำให้มีศาสตราจารย์ได้รับโปรดเกล้าฯ จำนวน 215 ราย
ชื่อ นับเป็นจำนวนสูงที่สุดต่อปีตั้งแต่มีการดำเนินการมา ในจำนวน 215 ราย
นั้น 80 รายเป็นข้าราชการ 130 รายเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย และที่ผม

รู้สึกดีใจมากคือ มี 4 รายมาจากมหาวิทยาลัยเอกชน และมี 2 รายเป็น
ศาสตราจารย์พิเศษ เรื่องการดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ด้วยวิจัยและตำรา
ก็จะดำเนินต่อไป แต่เราได้ทำ Track ใหม่ หรือหนทางใหม่อีก 5 หนทาง ซึ่ง
ไม่จำเป็นจะต้องเป็นตำราและงานวิจัย ทางที่หนึ่งคือถ้าอาจารย์ไปให้บริการ
ทางวิชาการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชน ท้องถิ่น ท่านสามารถขอ
ผศ. รศ. และ ศ. ได้เลยครับ ทางที่สองคือถ้าอาจารย์ทำงานทางด้านสร้างสรรค์
ศิลปะ สุนทรียะ ท่านสามารถนำเอาผลงานของท่านไปขอตำแหน่งวิชาการ
ได้ ไม่จำเป็นต้องซ่อนมันไว้ในรูปของตำราและงานวิจัย ท่านสามารถใช้งาน
สร้างสรรค์ของท่านขอตำแหน่งวิชาการได้เลย อาจารย์ทางดนตรีก็ขอด้วย
บทเพลงที่ท่านแต่ง ทางที่สามคือการเป็นศาสตราจารย์ด้วยการสอนในลักษณะ
เดียวกันกับศาสตราจารย์คลินิกของคณะแพทยศาสตร์ทั้งหลาย แต่กรณีนี้จะ
ไม่ใช่เป็นศาสตราจารย์แบบแค่ศาสตราจารย์คลินิกซึ่งเป็นศาสตราจารย์ที่ไม่
ได้รับการโปรดเกล้าฯ และเป็นศาสตราจารย์ที่ไม่มีเงินประจำตำแหน่ง แต่
จะเป็นศาสตราจารย์เหมือนศาสตราจารย์ทั่วไป สอนดี สอนเก่งเป็นที่เคารพ
และวางตนอยู่ในฐานะครูที่ดี อาจารย์ของเราบางคนสอนเก่งมาก บางคน
ผ่าตัดเก่งมาก เป็นครูด้านนี้เลย แต่ตำแหน่งวิชาการเป็นแค่ ผศ. เท่านั้น
เพราะเขาไม่มีแรงจูงใจที่จะเขียนตำราเรื่องงานวิจัย แต่เขามีฝีมือในการผ่าตัด
ที่ยอดเยี่ยมมากขนาดที่ศาสตราจารย์ยังมาขอให้เขาผ่าตัดให้ เพราะว่าเขา
เป็นหมอที่เก่งจากการปฏิบัติและเขาสอนการผ่าตัดได้ดีมาก อาจารย์วิศวะ
บางคนสอนเก่งมาก อาจารย์วรรณกรรมบางคนสอนเก่งมาก แต่ว่าเขาไม่ขอ
ตำแหน่งวิชาการเพราะมันต้องใช้ตำราและงานวิจัย เขาเก่งในการสอน ตอน
นี้เขามีทางแล้ว ทางที่สี่คือการเป็นศาสตราจารย์จากการทำนวัตกรรม
ประดิษฐ์กรรม สามารถขอตำแหน่งวิชาการจากงานนวัตกรรมได้ครับ และ
ทางที่ห้าคือศาสตราจารย์ทางด้านศาสนา เปลี่ยนสอนและเปลี่ยนคนให้เป็น
คนดี บางท่านสามารถสอนคนในคุกจนกระทั่งพวกเขาไฝธรรมะ สอนคนที่
ออกจากคุกจนกระทั่งมีจิตใจที่อยากจะกลับมาเป็นคนดีอีกครั้งหนึ่ง บางท่าน

เทศน์เก่งมากและเป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยศาสนาด้วย เขาสามารถขอตำแหน่งทางวิชาการได้ครับ

เรื่องที่เกี่ยวข้องก็เป็นเรื่องผลประโยชน์เฉพาะหน้าเช่นกัน ผู้ปกครองและเด็กนักเรียนของเรา รวมถึงนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับปริญญาโทและเอก มีปัญหาเรื่องรายได้ลดลง จากที่พ่อแม่ผู้ปกครองหลายคนตกงาน พ่อแม่ผู้ปกครองบางคนก็ธุรกิจล้ม เราจึงทำเรื่องลดค่าเทอมและค่าธรรมเนียมวิชาการให้แก่ นิสิตและนักศึกษาครับ จากที่ต้องชำระค่าเทอมและค่าธรรมเนียมเต็มจำนวน เราก็ลดให้ครึ่งหนึ่ง หรือ 50 เปอร์เซ็นต์สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ และถ้าเกิน 50,000 บาทขึ้นไป ก็ยังลดเพิ่มให้อีก แต่อาจจะลดไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ โดยทั่วไปแล้ว ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมวิชาการรวมกันแล้วจะไม่ถึง 50,000 บาท เมื่อลดไป 50 เปอร์เซ็นต์ก็จะทำให้หลายคนประหยัดเงินไปถึง สองหมื่นกว่าบาท มากที่สุดก็ 25,000 บาท หลายคนก็เป็นลูกศิษย์ของผมเอง โทศัพท์มาบอกว่าอาจารย์ครับนี่เป็นของขวัญที่สำคัญที่สุดในชีวิต ลูกศิษย์บางคนก็ขี้เล่นหน่อยก็บอกว่าหนูพยายามซื้อหอยก็ยังถูกไม่ถึง 20,000 บาทเลย แต่ว่าตอนนี้รัฐบาลให้มากถึง 20,000 บาท ชีวิตมีความสุขมากครับ ผู้ปกครองหลายคนก็ยิ้มด้วยน้ำตา คิดว่าเทอมนี้ไม่มีปัญญาจะส่งลูกเรียนแล้ว แต่ปรากฏว่าเทอมนี้ประหยัดเงินไปเยอะ แต่ที่ดีใจกว่านั้นคือมหาวิทยาลัย เอกชนเราก็ช่วย 5,000 บาท เพื่อที่จะทำให้เด็กจ่ายน้อยลง 5,000 บาท แล้วถ้ามหาวิทยาลัยเอกชนจะช่วยสมทบ เราก็ยินดีครับ เรื่องลดค่าเทอมเป็นอะไรที่ได้รับผลตอบแทนสูงมาก มีทั้งคนพูดชื่นชม มีทั้งคนเขียนจดหมายมาให้ มี ทั้งลงใน Social Media มากมาย

เรื่องที่สิบคือเรื่องการยกเลิกกำหนดเวลาในการที่จะต้องสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด ที่ต้องพูดเรื่องนี้เพราะเราเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งเป็นกระทรวงที่มีหน้างาน ยาวมาก ยาวกว่าทุกกระทรวง สำหรับเด็กของเราที่จะพ้นจากการเป็นนิสิต นักศึกษา ถูกไล่ออก ถูกรีไทร์ เพราะปัญหาเรียนเกินเวลา เช่น ปริญญาตรี

เรียนเกิน 8 ปี โดรนรีโทร์ ปริญญาโทเรียนเกิน 5 ปี โดรนรีโทร์ ปริญญาเอกเรียนเกิน 6 ปี โดรนรีโทร์ ต่อไปนี้จะไม่อีกแล้ว ถ้าจะโดรนรีโทร์ก็จะเป็นด้วยสาเหตุอื่น ไม่ใช่ด้วยสาเหตุที่ว่าเรียนเกินเวลา เรื่องนี้เป็นการตอบรับโลกในยุคปัจจุบัน เพราะบางคนอาจจะใช้เวลาเรียนหลายปี แล้วก็อยากจะเดินทางท่องเที่ยวทั่วประเทศ 1 ปี เดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกอีกสัก 1 ปี ก็เป็นเรื่องของเขา ชีวิตของเขา บางคนทำปริญญาเอก หกเกิน 6 ปี ก็ให้ออก แต่ศาสตราจารย์ของเราหลายคนที่มีชื่อเสียง บางคนเรียนที่ต่างประเทศเป็นสิบปี พอเรียนจบได้ดุษฎีนิพนธ์ระดับโลกไปเลย ดังนั้น ขอให้นักศึกษาในทุกระดับ ตรี โท เอก สบายใจได้ว่าจะไม่มีการให้ออกเพราะใช้เวลาเรียนนานอีกต่อไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเอาเวลาที่เหลือไปเล่น ไปเที่ยวอย่างเดียวได้ ขอให้เผื่อเวลาเอาไว้ หากเรามีชีวิตที่สลับซับซ้อนขึ้น อยากจะเรียนหลาย ๆ วิชา อยากจะเรียนปริญญาตรีด้วย อยากจะเรียนหลักสูตรอื่น ๆ ด้วย อยากจะเรียน Short Courses ด้วย หรืออาจจะได้ทุนไปทำวิจัยที่อื่นระหว่างนี้ได้ด้วย เป็นต้น

เรื่องที่สืบเอ็ดคือเรื่องการสร้างยานอวกาศและดาวเทียมไปดวงจันทร์ให้ได้ในอีก 7 ปีข้างหน้า อันนี้ไม่ใช่เรื่องที่ รมว.อว. เป็นคนทำ แต่นักวิทยาศาสตร์ นักดาราศาสตร์ และวิศวกรของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวง อว. เป็นคนทำ เขาทำมานานแล้วไม่ใช่เพิ่งเริ่มทำ ขณะนี้เขาเดินมาเกิน 4-5 ก้าวแล้ว จาก 10 ก้าว เพราะฉะนั้น เขาขอเวลาอีก 6-7 ปี จะส่งยานอวกาศไปโคจรรอบดวงจันทร์ หากถามว่าไปดวงจันทร์ทำไม มีคนไทยบางคนถามว่าไปทำไม เพราะคนอื่นเขาไปมาหมดแล้ว ผมขอบอกว่าที่เราต้องไปดวงจันทร์เพราะว่าเราจะได้ทดสอบเทคโนโลยีของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งดาวเทียมของเรา ซึ่งไม่มีคนอยู่ในนั้น แต่เป็น Robot ชนิดหนึ่ง และการที่เราจะบังคับ Robot ตัวนี้ให้ไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ หมายความว่าเราจะต้องบังคับ Robot ที่อยู่ห่างจากโลกออกไปประมาณ 400,000 กิโลเมตร ทุกท่านเคยคิดบ้างไหมว่าคนไทยจะทำได้ เมื่อก่อนแค่บังคับวิทยุ 100 เมตร แต่ปัจจุบันเราใช้เทคโนโลยี

สมัยใหม่ สามารถบังคับยานอวกาศของเราซึ่งอยู่ห่างออกไปไกลถึง 400,000 กิโลเมตรได้ นี่จะกลายเป็นเศรษฐกิจอวกาศที่คนไทยทุกคนจะได้รับประโยชน์ เหมือนกับ BCG ซึ่งนับเป็นเศรษฐกิจขั้นสูงในอนาคต

เรื่องสุดท้ายคือเรื่องของคนในกระทรวงของเราเรียกว่าโครงการ WINS ซึ่งเป็นหลักสูตรที่นำเอาผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง อว. ในทุก ๆ ส่วน ทั้งส่วนอุดมศึกษา ส่วนวิทยาศาสตร์ ส่วนวิจัย และส่วนนวัตกรรม รวมไปถึงคนนอกกระทรวง อว. มาเรียนร่วมกัน วิธีการเรียนไม่ใช่การเรียนในห้องเรียน แต่ใช้วิธีการไปศึกษาดูงาน 5 แห่งทั่วประเทศ เช่น เชียงใหม่ สมุย เป็นต้น ในทุกแห่งที่ไปจะใช้วิธีคุยกัน เพราะพวกเราหาคนมาสอนยากแล้ว ปกติมีแต่เราไปสอนคนอื่น พวกเรามา นั่งรวมกันแล้วจะหาคนมาสอนให้เราฟังเป็นเรื่องยาก เราก็เปิดโอกาสให้พวกเราพูดคุยกันให้มาก และเราไม่ให้ทำวิจัย ไม่ให้ทำ Paper เพราะรู้ว่าให้ทำไปก็ไม่ทำ ไม่บังคับให้มาเรียน เพราะรู้ว่าบังคับยังไม่ก็มีเหตุผลและวิธีที่จะไม่มา แต่เราใช้วิธีสร้างพฤติกรรมให้เกิดความรัก ความสามัคคี ซึ่งได้ผลดีมาก ผมเห็นว่าทุกคนที่เรียนก็เรียกกันเป็นที่ เป็นน้องทั้งหมด ยกย่องให้เกียรติกัน ท่านอธิการบดี ม.เกษตรฯ ท่านอธิการบดี จุฬาฯ ก็เคียงบ่าเคียงไหล่กับท่านอธิการบดีจากมหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งแต่ละท่านก็เก่ง แต่เก่งกันคนละด้าน หลายคนเห็นว่า อธิการบดี ม.เกษตรฯ อธิการบดี จุฬาฯ อธิการบดี ม.มหิดล อธิการบดี ม.ขอนแก่น ต่างก็ลอยอยู่บนฟ้า ตอนนี้ได้กลายเป็นพี่ใหญ่ ได้กลายเป็นรุ่นพี่ของผู้บริหารหลาย ๆ ท่าน รวมทั้งท่านปลัด อว. ท่านก็กลายเป็น “ปลัดพี่ตู” สำหรับเหล่าผู้บริหารแล้วครับ มีความรักกันมากในหมู่คณะ และในที่สุด โครงการ WINS ก็มาช่วยกันทำผลงานทุกเรื่องในกระทรวง อว. เกือบทั้งหมดที่ผมกล่าวมาตั้งแต่ต้น และในวันเสาร์ที่ 11 นี้ จะเป็นการบรรยายครั้งสุดท้ายของโครงการ WINS ที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ พระราชทานคำบรรยายมาให้พวกเรา ในเรื่องชีวิตหลังโควิด หลายคนแจ้งว่าไม่มีโอกาสรับชมเทพการบรรยายแล้ว และมารายงานผมว่าเป็นการบรรยายที่มีประโยชน์

มาก และหลังจากวันเสาร์นี้ที่เราจะปิดหลักสูตร WINS กัน ตามหลักการ
ทำงานสมัยใหม่ เราจะต้องเปิดหลักสูตร WINS รุ่นที่ 2 ทันที เราจะเชิญคน
ที่จะเป็น WINS รุ่นที่ 2 เข้ามานั่งฟังในวันเสาร์นี้ด้วย สมเด็จพระกนิษฐา
ธิราชเจ้าฯ ท่านจะทรงบรรยายให้ทั้ง WINS รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ฟังด้วยกัน
สำหรับเหล่าผู้บริหารที่เรียนในหลักสูตร WINS นั้น พวกเขาทำงานดี ทำงาน
รวดเร็ว ทำงานคล่อง และตอนนี้ พวกเขาประสานกันได้หมด เพราะฉะนั้น
ปัญหาอะไรที่จะมีต่อไปในอนาคตข้างหน้า ไม่ว่าจะเป็นปัญหาระยะสั้น ปัญหา
ระยะกลาง หรือปัญหาระยะยาว ผมคิดว่าเราพร้อมที่จะรับมืออย่างแน่นอน

ผมขอปิดท้ายการแถลงในวันนี้ว่า เรื่อง 12 ตี 12 เดือนนี้ไม่ใช่ผมทำ
เพียงคนเดียว แต่ยังมีทีมการเมืองของพรรครวมพลังประชาชาติไทย ซึ่งนำ
โดยท่านเลขาฯ ท่านที่ปรึกษา และท่านผู้ช่วยรัฐมนตรี นอกจากนั้น ที่สำคัญ
ยิ่งก็คือ ยังมีผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง อว. ตั้งแต่ท่านปลัด ท่านรอง
ปลัด ท่านอธิบดีทั้งหลาย รวมไปถึงท่านอธิการบดีทั้งหลาย ที่ช่วยกันทำงาน
จนประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้น นี่ถือเป็นผลงานพวกเราทุกคนร่วมกัน

สวัสดีครับ

“ผลงาน 12 เรื่อง ประกอบด้วย (1) โครงการ U2T
(2) โรงพยาบาลสนาม (3) การฉีดวัคซีน
(4) โครงการ อว. พารอด (5) BCG (6) ัชชา
(7) การทำข้อมูลคนจนในประเทศไทย (8) เกณฑ์การขอ
ตำแหน่งวิชาการรูปแบบใหม่ 5 แบบ (9) การลดค่าเทอม
และค่าธรรมเนียมวิชาการช่วงโควิด (10) การยกเลิกกำหนด
เวลาที่ต้องสำเร็จการศึกษา (11) การสร้างยานอวกาศและ
ดาวเทียมของไทยไปดวงจันทร์ให้ได้ในอีก 7 ปีข้างหน้า และ
(12) หลักสูตร WiNS”

อว.สร้างคุณเอนกอนันต์

ศ. (พิเศษ) ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เอนก เหล่าธรรมทัศน์.

อว. สร้างคุณเอนกอนันต์.-- กรุงเทพฯ : กระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2565.

268 หน้า.

1. การศึกษาชั้นอุดมศึกษา. I. ชื่อเรื่อง.

378

ISBN 978-616-588-955-1

ถอดเทป และเรียบเรียงบทความโดยคณะทำงานทำนุรัฐมนตรี

ศ. (พิเศษ) ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์

ดร. อรกนก พรรณรักษา

ดร. ทรงพล มั่นคงสุจริต

ดร. ชลกาญจน์ ศุภสุธีกุล

ดร. คณิต สวัสดิ์

ดร. ศุภกร ปุญญฤทธิ์

ดร. สุรัชย์ สถิตคุณารัตน์

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2565

เผยแพร่ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ออกแบบปก ชนกพร ถิ่นพึ่งงา

รูปประกอบเล่ม ชนกพร ถิ่นพึ่งงา

รูปเล่ม ณัฐธิดา เย็นบำรุง

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วีชรินทร์ พี.พี. จำกัด // 02-497-6183

ปี 2580

ประเทศไทยตั้งเป้าหมายจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

อว. ขอเวลาเพียงครั้งหนึ่ง คือ 10 ปี

ไม่ใช่เพราะว่าอวดดีหรืออวดเก่ง

แต่เพราะการที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

ต้องใช้ฐานความรู้ ฐานวิจัย นวัตกรรม

และฐานศิลปวิทยาการทั้งปวงซึ่งเป็นการกิจหลักของ อว.

ศ.(พิเศษ) ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

9 786165 889551